

A
E
G
Y
S
S
U
S

2
0
0
0

BIBLIOTECA
ISTRO-PONTICĂ
Seria
PATRIMONIUM

7

Catalogul expoziției
**ROMANII ÎN PONTUL STÂNG
ÎN PERIOADA PRINCIPATULUI**

**THE ROMANS IN THE LEFT PONTUS
DURING THE PRINCIPATE**
Exhibition Catalog

Tulcea
2012

<https://biblioteca-digitala.ro>

ROMANII ÎN PONTUL STÂNG ÎN TIMPUL PRINCIPATULUI

THE ROMANS IN THE LEFT PONTUS DURING THE PRINCIPATE

Institutul de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea
Muzeul de Istorie și Arheologie

Cu susținerea financiară a /With financial support of

Consiliului Județean Tulcea

Primăriei Municipiului Tulcea

În colaborare cu/ in collaboration with:

Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

Muzeul Dunării de Jos Călărași

Muzeul de Istorie Galați

Muzeul Național de Istorie a României București

Muzeul de Arheologie Callatis Mangalia

Muzeul Brăilei Brăila

Imaginea de pe copertă: Stelă funerară descoperită la Ibida (*ISM V 224*) conservată la Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța (foto Mircea Stoian) și acvilă romană – Muzeul de Istorie Galați (cat. nr. 14)

Cover image: Funeral stele discovered in Ibida (*ISM V 224*) and preserved at the Museum of National History and Archaeology of Constanța (photo Mircea Stoian) and the Roman eagle - History Museum of Galați (cat. no 14)

Catalogul expoziției

ROMANII ÎN PONTUL STÂNG ÎN TIMPUL PRINCIPATULUI
THE ROMANS IN THE LEFT PONTUS DURING THE PRINCIPATE

Exhibition Catalog

Tulcea 2012

Curator expoziție/ Exhibition curator: Mihaela Iacob

Catalog / Catalog

Editori / Editors : Mihaela Iacob, Dorel Paraschiv, George Nuțu, Marian Mocanu

Fotografii/ Photos : Gabriel Dincu

Procesare imagini și tehnoredactare/ Image processing and design: Camelia Kaim

Traducere / Translation: Coralia Alexandra Costas, Cătălin Iulian Hriban, Andreea Andrei

© ICEM Tulcea – Muzeul de Istorie și Arheologie, autorii textelor și ilustrațiilor

Nicio parte a acestei publicații nu poate fi copiată în format digital, fotocopiată sau reprodusă fără autorizațiile necesare

No part of this publication may be reproduced in digital format, photocopied or reproduced without the necessary authorization

Expoziție/Exhibition

Colectivul de realizare / Team of achieving:

Adina Ailincăi

Camelia Geanbai

Dorel Paraschiv

Marian Mocanu

George Nuțu

Ligia Dima

AEGYSSUS – 2000 DE ANI DE LA ATESTAREA DOCUMENTARĂ A CETĂȚII *AEGYSSUS – 2000 YEARS FROM THE DOCUMENTARY ATTESTATION*

Sub împăratul Augustus, în anul 8 p. Chr., începe exilul la Tomis al marelui poet Ovidius Naso, unde acesta își va găsi și moartea zece ani mai târziu. Aici, în orașul de pe țărmul Pontului Euxin, el va scrie și cele două cicluri de poezii, ultimele creații ale geniului său, *Tristia* și *Epistulae ex Ponto*, în care își va deplânge soarta amară a exilului într-un ținut aflat la granița imperiului cu lumea barbară, în condițiile aspre ale vieții, total deosebite de cele ale luxurioasei Rome. Lăsând de o parte valoarea poetică deosebită a acestor elegii, însemnătatea lor ca izvor istoric propriu-zis a fost mult dezbătută între cercetători. Printre puținele fapte istorice evocate în poezii și confirmate și prin alte surse, sunt luptele purtate de romani pentru cucerirea cetății Aegyssus, fapt petrecut aproximativ în anul 12 a. Chr. sau puțin anterior. Ovidius, *Pontice*, I, 8, o numește *uetus urbs* – vechea cetate – ridicată de traci pe un promontoriu stâncos, în vecinătatea Dunării.

Orașul Tulcea celebrează anul acesta 2000 de ani de la atestarea documentară a acestei cetăți. Momentul aniversar constituie pentru autoritățile locale și Institutul de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea un bun prilej de sărbătoare științifică. Astfel, coloctivul internațional, având ca temă „Romanii în Marea Neagră în vremea lui Augustus, este un eveniment ce reunește specialiști de renume implicați în studierea civilizației romane din bazinul Mării Negre din țară și din străinătate. Prin această acțiune se readuce în discuție problema începuturilor stăpânirii romane la gurile Dunării și în bazinul pontic, eveniment ce a constituit o turnură decisivă în istoria acestor teritorii.

Great poet Ovidius Naso started his exile to Tomis under Emperor Augustus, in the year 8 AD, and it was here that he died ten years later. It is also here, in the city on the shore of the Pontus Euxinus, that he wrote the two cycles of poems, the last creations of his genius, *Tristia* and *Epistulae ex Ponto*, where he deplored his bitter fate of exile in a county situated at the border of the Empire with the barbarian world, in harsh living conditions, completely different from those of luxurious Rome. Leaving aside the special poetic value of these elegies, their meaningfulness as established historical source has been long time debated between researchers. Among the few historical facts referred to in his poems and confirmed by other sources, mention should be made of the fights fought by Romans for conquering the city of Aegyssus, at about year 12 BC or slightly earlier. Ovid, in the *Pontice*, I, 8, refers to it as *uetus urbs* – the old city – built by the Thracians on a rocky promontory, near the Danube.

The city of Tulcea celebrates this year 2000 since the mentioning of this city in a document. The anniversary moment represents for the local authorities and the Eco-Museum Research Institute of Tulcea a good opportunity of scientific celebration. Thus, the international colloquium whose topic is “The Romans at the Black Sea in the Age of Augustus: Literary, Archaeological and Numismatic Sources” is an event bringing together famous specialists involved in the study of Roman civilization in the Black Sea basin from Romania and from abroad. This way the problem of the beginnings of the Roman domination at the mouths of the Danube and the pontic basin,

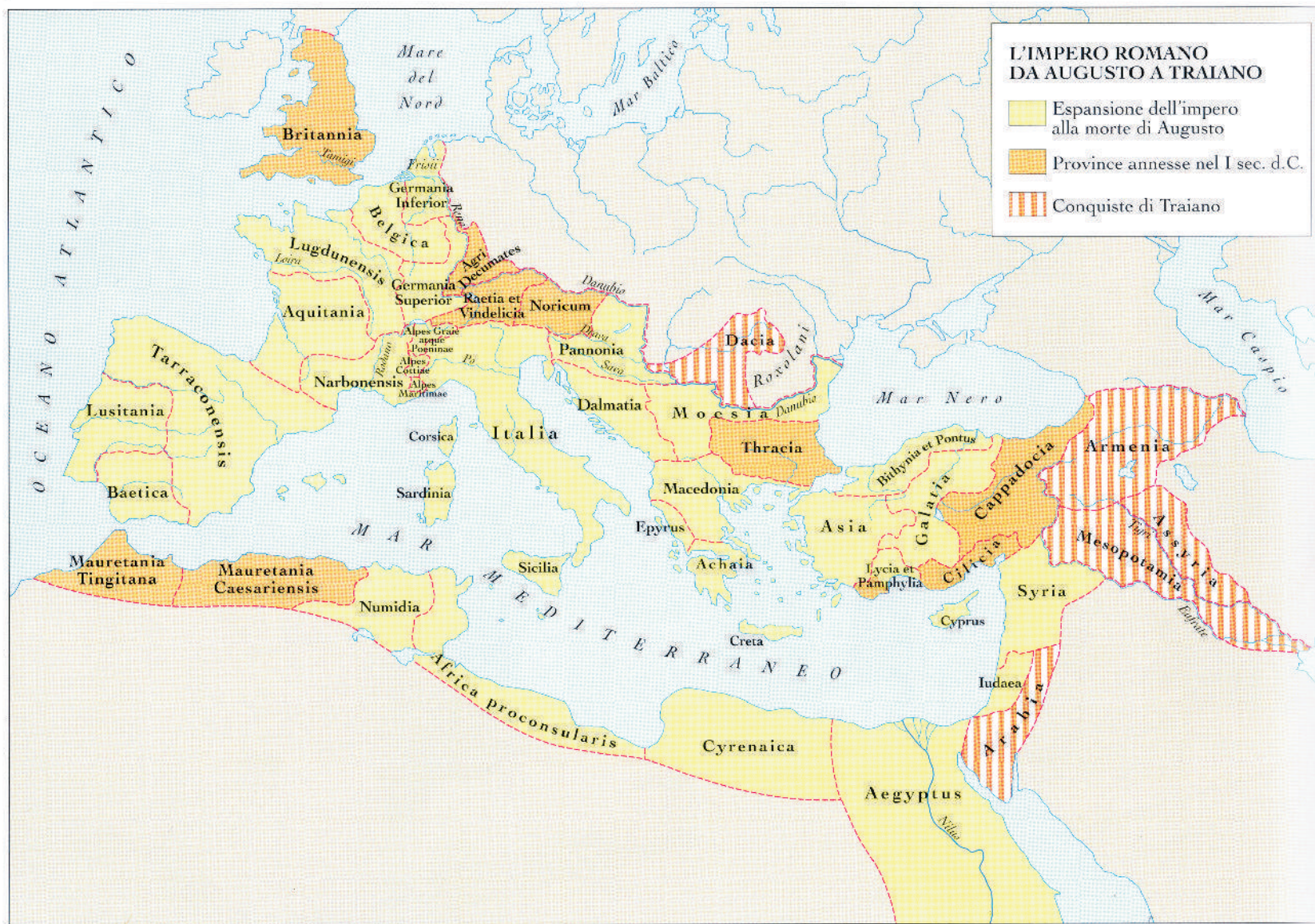
Dezbaterea științifică este dublată de un alt eveniment cultural, expoziția „Romanii în Pontul Stâng în timpul Principatului”, expoziție ce adună un impresionant număr de piese (peste 400) arheologice descoperite în această zonă, provenind de la șapte muzee: Muzeul de Istorie și Arheologie Tulcea, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Muzeul Dunării de Jos Călărași, Muzeul de Istorie Galați, Muzeul Național de Istorie a României București, Muzeul de Arheologie Callatis Mangalia, Muzeul Brăilei și, nu la urmă, din colecția Institutului de Arheologie, „Vasile Pârvan“, București. Prin aceste artefacte se va ilustra amploarea și calitatea vieții romane în teritoriul dintre Dunăre și Mare, teritoriu intrat, începând din vremea lui Augustus, pentru mai bine de șase secole, sub stăpânirea Romei.

Acad. Alexandru Vulpe

event which represented a decisive turn in the history of these territories, is hereby re-discussed.

The scientific debate is doubled by another cultural event, the exhibition “The Romans in the Left Pontus During The Principate”, exhibition which gather an impressive number of archeological items (more than 400) discovered in this area, and provided by seven museums: the History and Archeology Museum of Tulcea, The National History and Archeology Museum of Constanta, the Lower Danube Museum of Călărași, the History Museum of Galați, Romania's National History Museum, the Callatis Archeology Museum of Mangalia, the Museum of Brăila and, last but not least, the collection of the “Vasile Pârvan“ Institute of Archeology in Bucharest. These artifacts shall illustrate the amplitude and quality of the Roman life on the territory between the Danube and the Black Sea, territory which, starting with the time of Augustus, for more than six centuries, was under Roman occupation.

1. *Moèsià Inferior* – etape în crearea unei provincii/ *Moèsià Inferior* – Phases in Making a Province (Mihaela Iacob)
2. Armata romană în Dobrogea / The Roman Army in Dobrudja (Florian Matei-Popescu)
3. Aspecte ale civilizației romane în Dobrogea / Aspects of Roman Civilisation in Dobrogea:
 - 3.1. Ceramica/ The Pottery (Dorel Paraschiv)
 - 3.2. Sticla / The Glass (Costel Chiriac)
 - 3.3. Bronzurile figurate/ The Figurative Bronzes (George Nuțu)
 - 3.4. Arta sculpturală în Dobrogea romană / Sculptural Art in Ancient Dobruja (Zaharia Covacef)
 - 3.5. Moneda provincială în *Moèsià Inferior*/ Provincial Coins in *Moèsià Inferior* (Mihaela Iacob)
4. *Aegyssus – uetus urbs* (Mihaela Iacob)
5. Catalog / Catalog

(Apud Ada Gabucci, *Romà è il suo Impèro*, Milano, 2003, p. 118)

Moesia Inferior – etape în crearea unei provincii/. Moesia Inferior – Phases in Creating of a Province

Mihaela Iacob

Circumscrișă politicii imperiale a granițelor naturale și a apărării defensive, expansiunea romană în Balcani a găsit la Gurile Dunării realități politico-militare și etnice ce au favorizat-o: pe de o parte nenumărate seminții tracice, războinice, diseminate în uniuni de triburi și, pe de alta, litoralul pontic, bordat de colonii grecești ce vor urma o politică de alianțe strategice pentru a-și conserva statutul de *πολις*. La sfârșitul sec. II și începutul sec. I a.Chr. coasta vest-pontică a Mării Negre s-a aflat în atenția celor doi protagoniști în luptă pentru supremație în zonă – Regatul Pontului condus de Mithridate Eupator, cel „care timp de mai mult de 40 de ani a coalizat în jurul lui tot ce putea fi ostil Romei în Orient” și Roma; de aici încercarea fiecăreia dintre cele două puteri în a-și asigura puncte de control pe litoralul vest-pontic. Era deci firesc ca orașele vest-pontice să se găsească „de gré ou de force” incluse în această coaliție. În acest context, cândva, între pacificarea regiunii balcanice de către Minucius Rufus (106) și înaintea datei de emitere a *lèx dè provinciis prætoriiis* (101 sau 100) s-a încheiat un tratat între *Romà* și *Càllàtis*. Nu cunoaștem consecințele acestei alianțe și nici dacă astfel de tratative au fost duse și cu alte cetăți vest-pontice; cert este însă faptul că înaintea primului război mithridatic (89-85 a.Chr.), întreaga coastă vestică a Mării Negre se afla sub controlul regelui Pontului, așa cum o arată decretele de la *Apollonià* (IGB I² 392) și *Histrià*. În contextul acestor confruntări, mai precis în timpul celui de-al treilea război mithridatic (74-67), după ce îi supune pe bessi și moesi, *Tèrèntius Vârro Lucullus*, guvernatorul Macedoniei, cucerește orașele vest-pontice, *suprà Pontum positàs civitatèm occupàvit: Apolloniàm, Càlàthum, Pàrthènopòlim, Tomos, Histrum*, cum lapidar prezintă aceste evenimente *Rufius Fèstus*. Nu cunoaștem amănunte despre statutul concret al orașelor vest-pontice: probabil au fost puse sub autoritatea proconsulului; știm doar că o garnizoană romană a fost

Circumscribed to the imperial policy of the natural frontiers and of the defensive attitude, Roman expansion in the Balkans found at the mouths of the Danube political – military and ethnic realities which favored it: on the one side the countless warrior Thracian populations, disseminated in unions of tribes and, on the other side, the pontic seaside, bordered by Greek colonies which shall follow a policy of strategic alliances in order to preserve their status of *πολις*. At the end of the 2nd century and beginning of the 1st century BC, the western-pontic coast of the Black Sea was under the attention of the two protagonists fighting for supremacy in the area – the Kingdom of Pontus led by Mithridate Eupator, the one who “for more than 40 years united around him everything that could be hostile to Rome in the East” and Rome; from here the attempt of each of the two powers to assure their control points on the western-pontic shore. It was therefore natural that the west-pontic cities would be included “de gré ou de force” in such coalition. In this context, sometime between the pacification of the Balkanic region by *Minucius Rufus* (106) and before the issuance date of *lèx dè provinciis prætoriiis* (101 or 100) a treaty between Rome and *Càllàtis* was signed. We do not know the consequences of such alliance nor if such negotiations were also undertaken with other west-pontic cities; it is though sure that before the first Mithridatic war (89-85 BC), the whole western coast of the Black Sea was under the control of the Pontus Kingdom, as indicated by the decrees of (IGB I² 392) and *Histria*. In the context of such confrontations, more precisely during the third Mithridatic war (74-67), after subjecting the Bessi and the Moesi, *Tèrèntius Vârro Lucullus*, governor of Macedonia, conquers the west-pontic cities, *suprà Pontum positàs civitatèm occupàvit: Apolloniàm, Càlàthum, Pàrthènopòlim, Tomos, Histrum*, as *Rufius Fèstus* shortly describes such events. We do not know the details of the concrete statute of the west-pontic

instalată la Messambria (IGB I² 314), ceea ce presupune, cel puțin pentru aceasta, alt statut decât cel de *πολις* „libera” sau „foederata”. După răscoala cetăților grecești, în frunte cu Histria, împotriva lui Hybrida, proconsulul Macedoniei, întreg litoralul pontic, de la *Olbià* la *Apollonià*, este cucerit de Burebista, iar după moartea acestuia, câțiva ani mai târziu, campania proconsulului Macedoniei, *M. Licinius Crassus*, din 29/28 a.Chr. restabilește controlul roman în această zonă consacrand „turnura decisivă pe care o lua atunci istoria acestei regiuni situate între Pontul Euxin și Dunăre”.

Nu cunoaștem rezultatele concrete ale acțiunii lui Crassus. Se pare că expediția acestuia constituie *terminus post quem* pentru instaurarea dominației romane asupra litoralului pontic, în timp ce anul relegării lui Ovidiu reprezintă *terminus ante quem*, de vreme ce acesta vorbește despre noua sa patrie ca fiind intrată recent sub stăpânirea romană (*Hactenus Euxini pars est Romana sinistri / proxima Bastarnae Sauromataeque tenent. / Haec est Ausonio dubiure novissima vixitque / haerent in imperii marginem terra fuit* (Tristia, 196-200), data exactă fiind de căutat, cândva, în ultimul deceniu înainte de era creștină. În timp ce la sudul Dunării, spre vest, a fost creată o nouă provincie, *Moësià*, având ca nucleu văile Timocului și Moravei, unde se găseau cantonate legiunile a IV-a *Scythica* și a V-a *Macedonica*, al cărei prim guvernator este menționat într-un document din anul 6 p.Chr. (*Cassius Dio*, LV 29, 3), teritoriul interior al Dobrogei actuale a fost pus sub stăpânirea regatului clientelar odrys, iar cetățile grecești de pe litoral par să fi devenit dependente definitiv de Imperiu în afara statului odrys. Nu știm, din păcate încă, cărui organism (*praefectura orae maritimae*?) îi erau supuși acei *praefecti* pomeniți de Ovidius – Vestalis, L. Pomponius Flaccus (Ovidiu, *Epistulae ex Ponto*, I, 8,10 – 20; IV, 7, 1 – 54) sau amintiți în Hotărnicia Histriei (ISM I, 67, 68) – *Asiaticus* și *Arruntius Flammà*. După anihilarea autonomiei regatului odrys și transformarea Thraciei în provincie romană (46 p.Chr.), teritoriul actual al Dobrogei a fost anexat la Moesia, la o dată încă în discuție între cercetători: 46 p.Chr., epoca lui *Vespasianus* sau chiar perioada lui *Commodus*. Noua provincie și-a creat structurile în timp, în mai multe etape, începând cu crearea

cities: probably they were placed under the authority of the proconsul; we only know that a Roman garrison was installed in *Messambria* (IGB I² 314), which involves, at least for this, a different statute than the one of *πολις* “libera” or “foederata”. Following the riot of the Greek cities, led by *Histria*, against *Hybrida*, proconsul of Macedonia, the whole pontic shore, from *Olbià* to *Apollonià*, is conquered by Burebista, and several years after his death, the campaign of the proconsul of *Macedonia*, M. Licinius Crassus, of 29/28 BC re-establishes the Roman control in this area consecrating “the decisive turn that history of this region situated between the *Pontus Euxinus* and the Danube was making then”.

We do not know the concrete results of Crassus' action. It seems that his expedition represents the *terminus post quem* for the installation of the Roman domination on the pontic shore, while the year of Ovid's relegation represents the *terminus ante quem*, since he speaks of his new country as having recently entered under Roman occupation (*Hactenus Euxini pars est Romana sinistri / proxima Bastarnae Sauromataeque tenent. / Haec est Ausonio dubiure novissima vixitque / haerent in imperii marginem terra fuit* (Tristia, 196-200), the exact date being situated sometimes during the last decade before the Christian era. While south the Danube, westwards, a new province was created, *Moësià*, its core being the valleys of Timoc and Moravia, where the legions IV *Scythica* and V *Macedonica* were garrisoned, and whose first governor is mentioned in a document of the year 6 AD (*Cassius Dio*, LV 29, 3), the interior territory of nowadays Dobruja was under the occupation of the Odrys clientelary kingdom, and the Greek cities on the shore seem to have become definitively dependent on the Empire outside the Odrys State. We unfortunately do not know what body (*praefectura orae maritimae*?) those *praefecti* mentioned by Ovidius – *Vestalis*, L. Pomponius Flaccus (Ovidiu, *Epistulae ex Ponto*, I, 8,10 – 20; IV, 7, 1 – 54) or specified in the Border Decision of Histria (ISM I, 67, 68) – *Asiaticus* and *Arruntius Flammà* were obeying to. After the annihilation of the autonomy of the Odrys kingdom and the transformation of *Thracia* into a Roman province (46 AD), the current territory of Dobruja was annexed to *Moësià*, at a date which is still under discussion by the researchers: 46 BC, the epoch

districtului vamal cunoscut sub numele de *ripà Thràcià* (ISM I, 67, 68), continuând cu organizarea militară – în timpul lui *Vēspàsiànus*, separarea de către *Domitiànus*, în anul 86 p.Chr. – din motive strategice – a *Moēsiei* în două provincii: *Moēsia Supèrior* – la vest de Tibrița – și *Moēsia Infèrior* – delimitată de râul Tibrița la vest, de Dunăre la nord, Marea Neagră spre est și Balcani în sud – și ulterior, în timpul lui *Tràiànus*, de ampla reorganizare administrativă.

În momentul consacării provinciei *Moēsia Infèrior* (86 p.Chr.) hotarul cu *Moēsia Supèrior* a fost fixat la vest de râul *Ciàbrus* (Tibrița), între *Ràtiàrià* și *Almus*, frontieră păstrată de-a lungul ființării provinciei în discuție (Ptolemeu, *Gèogràfià* III, 9, 1 și 10, 1). Frontiera sudică a fost mult mai mobilă; abia după anul 115 se pare că s-a procedat la o separare concretă între *Thràcià* și *Moēsia Infèrior*. Prin delimitarea operată în anul 115 a fost atribuită *Thràciiei Montàna*; ulterior, grație poziției sale strategice, aceasta a fost încorporată *Moēsiei Infèrior* cel mai târziu sub *Hàdriànus*. Orașul *Nicopolis àd Istrum*, întemeiat de *Tràiànus* în contextul războaielor daco-romane, a fost integrat inițial *Thraciei*; ulterior, orașul și teritoriul au trecut, între 187-198 în “custodia” *Moēsiei Infèrior* (IGB III, 727-734). Orașul *Màrciànopòlis*, fondat ca oraș tracic, al cărui teritoriu se situa la limita dintre *Moēsia Infèrior* și *Thràcià* va trece în administrația *Moēsiei Infèrior* în același timp cu *Nicopolis àd Istrum*; orașul *Odèssos* a fost inclus în *Moēsia* încă din anul 15 p.Chr., iar *Mēsèmbrià*, care a făcut parte din provincia *Thràcià* încă de la constituirea acesteia, a fost pentru o scurtă perioadă de timp oraș moesic, pentru ca sub *Sèptimius Sèvèrus* să revină în granițele *Thràciiei*.

Urmărirea frontierei nordice a provinciei pune de asemeni câteva probleme. Toți cercetătorii sunt de acord asupra faptului că o parte din *Dàcià* a fost alipită la *Moēsia Infèrior*, discuțiile purtându-se asupra momentului și caracterului acestei anexiuni. Cel mai probabil granița de nord a *Moēsiei Infèrior* pornea de la Dunăre, urca pe valea Oltului până la *Àngustià*, cobora pe valea Trotoșului până la *Piroboridàvà* și de aici pe valea inferioară a Siretului până la Barboși. Această situație este valabilă până spre mijlocul sec. III, când se va renunța la teritoriul situat la nordul

of *Vēspàsiànus* or even the period of *Commodus*. The new province created its structures throughout time, in several phases, starting with the creation of the customs district known under the name of *ripà Thràcià* (ISM I, 67, 68), continuing with the military organization – during the time of *Vēspàsiànus*, the separation by *Domitiànus*, in the year 86 AD – for strategic reasons – of *Moēsia* into two provinces: *Moēsia Supèrior* – west of Tibrița – and *Moēsia Infèrior* – delimited by River Tibrița to the west, the Danube to the north, the Black Sea to the east and the Balkans to the south – and later on, during the time of Trajanus, by the wide administrative reorganization.

At the moment of the consecration of the province *Moēsia Infèrior* (86 AD) the border with *Moēsia Supèrior* was established west of River *Ciàbrus* (Tibrița), between *Ràtiàrià* and *Almus*, border kept along the existence of the province under discussion (Ptolemeu, *Gèogràfià* III, 9, 1 and 10, 1). The southern border was much more mobile; only after year 115 a concrete separation between *Thràcià* and *Moēsia Infèrior* seems to have taken place. By the delimitation operated in the year 115 it was assigned to *Thràcià Montàna*; later on, thanks to its strategic position, it was incorporated to *Moēsia Infèrior* at the latest under *Hàdriànus*. The city *Nicopolis àd Istrum*, founded by Trajan in the context of the Dacian-Roman wars, was initially integrated to *Thràcià*; later on, the city and the territory passed, between 187-198 in the “custody” of *Moēsia Infèrior* (IGB III, 727-734). The city of *Màrciànopòlis*, founded as a Thracian city, whose territory was situated under the limit between *Moēsia Infèrior* and *Thràcià* shall pass under the administration of *Moēsia Infèrior* at the same time with *Nicopolis àd Istrum*; the city of *Odèssos* was included in *Moēsia* already since 15 AD, and *Mēsèmbrià*, which was part of the province *Thràcià* already since the creation hereof, was for a short period of time a Moesic city, while under *Sèptimius Sèvèrus* it was reincorporated in *Thràcià*.

Following the northern frontier of the province also raises several problems. All researchers agree on the fact that a part of *Dàcià* was added to *Moēsia Infèrior*, discussions focusing on the moment and character of this attachment. Most probably the northern border of *Moēsia Infèrior* started from the Danube, followed upwards the valley of the Olt until *Àngustià*,

Dunării de Jos, hotarul păstrându-se pe fluviu; spre nord, *Tyràs*-ul și zonele învecinate se aflau sub autoritatea romană, aici staționând o vexilație, în schimb, *Olbià* pare să fie exterioară acestui *limès*.

În acest cadru teritorial, mai mult sau mai puțin variabil ca delimitare, s-a constituit o provincie imperială, militară, având în frunte un consul în calitate de *légatus Augusti pro prætorè*, care era în posesia unui cumul de funcții: justițiară, financiară, militară. Anual, în provincie se întrunea un consilium, organism ce a evoluat spre asumarea unor funcții religioase, legate de cultul imperial.

Politica provincială romană în *Moèsià Inferior* a fost caracterizată de o extraordinară înțelegere a realităților locale: factorul roman a avut mereu în atenție realitatea etno-culturală și politică specifică acestei zone – pe de o parte elementul autohton daco-getic, pe de altă parte cetățile grecești vest-pontice, adoptând în consecință o politică juridico-administrativă suplă, a echilibrului între păstrarea autonomiilor locale și impunerea unor cadre tipic romane. Astfel, după cum remarca D.M. Pippidi, cetățile de pe litoralul vest-pontic, „grecești prin origine și instituții, acestea rămâneau grecești până la capătul antichității, în ciuda modificărilor intervenite în structura lor demografică”; în schimb orașele nou întemeiate, atât pe limes, sedii de legiune (*Novàè, Durostorum, Troèsmis*) flotă (*Noviodunum*) sau de trupe auxiliare (*Oèscus*) cât și cele din interior (*Tropàeum Traiàni*), cărora li se adaugă o serie de puternice așezări dezvoltate pe lângă fortificații (*Sucidàvâ, Axiopolis, Căpidàvâ, Cărsium, Cius, Arrubium, Dinogètià, Aègyssus, Sălsovià, Hălmyris, Ibida*), dar și un număr impresionant de *vici, villàe, pàgi* (structuri rurale) vor deveni veritabile centre de civilizație romană.

descended on the valley of the Trotoș until *Piroboridàvâ* and from here on the lower valley of the Siret until Barboși. This situation is valid until mid-3rd century, when the territory situated north the Lower Danube was disintegrated from the province *Moèsià Inferior*, the border being kept on this river; to the north, the city of *Tyràs* and the surrounding areas were under the Roman authority, here being garrisoned a *vexilatio*, while *Olbià* seems to be exterior to this *limès*.

Within this territorial framework, more or less variable as delimitation, an imperial military province was created, being led by a consul with the capacity of *légatus Augusti pro prætorè*, who cumulated several roles: legal, financial, military. Yearly, in the province a *consilium* would meet, this body evolving towards the assuming of religious roles pertaining to the imperial cult. The Roman provincial policy in *Moèsià Inferior* was characterized by an extraordinary understanding of the local realities: the Roman factor always focused on the ethno-cultural and political reality specific to this zone – on the one hand the autochthonous Dacian – Getic element, on the other hand the west-pontic Greek cities, consequently adopting a flexible juridical-administrative policy, of the equilibrium between preserving local autonomies and imposing typically Roman frameworks. Thus, as remarked by D.M. Pippidi, the cities on the west-pontic shore, “Greek by origin and institutions, remained Greek until the end of Antiquity, in spite of the modifications interfered in their demographic structure”; in exchange the newly founded cities, both on the *limès*, quarters of legions (*Novàè, Durostorum, Troèsmis*), of fleet (*Noviodunum*) or of auxiliary troops (*Oèscus*), and those within (*Tropàeum Traiàni*), to which à *sèriès of strongly développèd settlements nèar thè fortifications* (*Sucidàvâ, Axiopolis, Căpidàvâ, Cărsium, Cius, Arrubium, Dinogètià, Aègyssus, Sălsovià, Hălmyris, Ibida*) should be added, shall become veritable centers of Roman civilization.

Bibliografie/ Bibliography

- Aparaschivei, D. 2010, *Orășelê române dè là Dunărèa Inferioară (sècolêlê I-III p.Chr.)*, Iași.
- Aricescu, A. 1977, *Armătà în Dobrogèa română*, București.
- Baumann, V.H. 1983, *Fèrmà română în Dobrogèa*, Tulcea.
- Bărbulescu, M. 2001, *Viățà rurălă în Dobrogèa română (sèc. I-III p.Chr.)*, Bibliotheca Tomitana III, Constanța.
- Bâltac, A. 2011, *Lumèa rurălă în provinciile Moesià Inferior și Thracià (sècolêlê I-III p.Chr.)*, București.
- Bounegru O., Zahariade, M. 1996, *Les forces navales du Bas Danube et de la mer Noire aux Ier-VIe siècles*, Colloquia Pontica 2, Oxford.
- Cîrjan, R. 2010, *Statutê citadinê privilegiate în provinciile dunărenê ale Impèriului român (sèc. I-III p.Chr.)*, Cluj-Napoca.
- Gerov, B. 1980, *Beitragè zur Gèschichtè dèr römischèn Provinzèn Moesièn und Thràkièn*, Amsterdam.
- Gerov, B. 1988, *Landownership in Român Thracià and Moesià (1st-3rd century)*, Amsterdam.
- Ivanov, R. 2003, *Rimski i rannovizantijski sèlistà v Bălgàrijà / Român and èarly Byzantine sèttlèmènts in Bulgàrià*, II, 2, Sofia.
- Poulter, A.G. 1983, *Town and Country in Moesià Inferior*, in *Ancièn Bulgàrià. Pàpèr Prèsentèd to thè Internàtional Symposium on thè Ancièn History and Archèology of Bulgàrià*, (A. G. Poulter ed.), part 2, Nottingham.
- Suceveanu, A. 1991, *Là Dobroudjà aux Ier - IIIe siècles n.é.* in A. Suceveanu, A. Barnea, *Là Dobroudjà romàinè*, București, p. 1-153.
- Suceveanu, A. 1977, *Viățà èconomică în Dobrogèa română, sèc. I-III è.n.*, București.
- Suceveanu, Al., Poenaru Bordea, Gh., Angelescu, M. V. 1998, *Fântânèlè. Contribuții là studiul vièții ruràlè în Dobrogèa română*, București.
- Velkov, V. 1980, *Romàn Citiès in Bulgàrià. Collèctèd Studiès*, Amsterdam.
- Velkov, V. 1988, *Gèschichtè und Kultur Thràkièns und Mosièns. Gèsammèltè Aufsätzè*, Amsterdam.
- Vulpe, R. 1938, *Histoire ànciennè dè là Dobroudjà*, București.
- Vulpe, R. 1968, *Pèrioada Principătului (sèc. I-III)* in R. Vulpe, I. Barnea, *Din istorià Dobrogèi, II, Romànià là Dunrèa dè Jos*, București, p.13-305.

Armata romană în Dobrogea / The Roman Army in Dobrudja

Florian Matei-Popescu

Provincia *Moesià* era mărginită la nord de Munții Balcani, la sud de Dunăre, la vest de gurile de vărsare ale râului Sava, iar spre est de Delta Dunării și de Marea Neagră. Acest teritoriu a intrat treptat sub controlul autorităților romane, provincia fiind creată la începutul domniei lui Tiberius (Appian, *Illyr.* 30). Din punct de vedere geografic, se pare că teritoriul inițial al provinciei nu depășea granițele viitoarei provincii *Moesià Superior* (pe văile râurilor Morava și Timok), probabil fără teritoriul dintre râurile Morava și Sava (adică între *Singidunum* și *Viminacium*), la care se poate adăuga partea vestică a viitoarei provincii Moesia Inferior (*Moesià et Trèballià*, CIL V 1838 = *ILS* 1349, și la sud *Dàrdanià*). La aceste zone se adaugă orașele grecești vest-pontice și teritoriile acestora care au intrat în Imperiul Roman încă din timpul domniei lui *Augustus* (de la nord la sud: *Argàmmum*, *Histrià*, *Tomis*, *Callàtis*, *Dionysopolis*, *Odèssos*, *Mèsàmbrià*). Partea estică a Dunării de Jos, adică întreaga zonă de la est de *Dimum*, până la vărsare Dunării în Marea Neagră, se afla sub controlul regatului trac și purta numele de *ripà Thràciàè*.

Primele informații despre o prezență militară efectivă în zona Dobrogei provin din zona orașului *Callàtis*. Un anume *Moniànios* se afla la comanda unor centurii ale armatei romane, cândva la începutul secolului I p. Chr. (ISM III 30). Aproximativ în același timp, armata romană era activă și în zona dobrogeană a Dunării de Jos, mai precis la *Aègyssus* (Ovidius, *Pont.* 4, 7, 21; 7, 52) și *Troèsmis* (Ovidius, *Pont.* 4, 9, 79), venind în ajutorul garnizoanelor tracice atacate de barbarii din nord. Trei ofițeri romani s-au distins cu această ocazie și au fost elogiați de poetul Ovidiu pentru faptele lor de vitejie. Astfel Ovidiu îi amintește pe *L. Pomponius Flàccus* (Ovidius, *Pont.* 4, 9, 75-80), *lègàtul de ràng prètòriàn al guvèrnàtorului Moesiài*, *C. Poppàeus Sàbinus*, *P. Vitèllius* (Ovidius, *Pont.* 4, 7, 27-28), *lègàtul unei lègiuni și pe Iulius Vèstàlis* (Ovidius, *Pont.* 4, 7, 15), probabil *primipil* al

The Roman province of *Moesià* covered the land between the Balkan Mountains and the Danube and from the mouths of the Sava River in the west till the mouths of the Danube and the Black Sea in the east. In the time of Augustus, the army of Macedonia was put under the command of a *lègàtus Augusti pro prètòrè*. As a consequence, a new Roman province has been created about the beginning of Tiberius' reign (Appian, *Illyr.* 30). From geographical point of view, it seems that only that part, which will become later the province of *Moesià Superior* (on the valleys of the Morava and Timok Rivers, probably without the territory between the mouths of the Sava and Morava Rivers, i. e. between *Singidunum* and *Viminacium*), as well as the western part of the future *Moesià Inferior* (*Moesià et Trèballià* - CIL V 1838 = *ILS* 1349- and, in the south, *Dàrdanià*), together with the West Pontic Greek cities (namely from north to south: *Argàmmum*, *Histrià*, *Tomis*, *Callàtis*, *Dionysopolis*, *Odèssos*, *Mèsàmbrià*), were under direct Roman control. The eastern part of the Lower Danube, namely eastwards from *Dimum* till the mouths of the Danube, was known as *ripà Thràciàè*, under the control of the Thracian kingdom.

The very first Roman military presence in the area of the nowadays Romanian province of Dobrudja is to be found in the area of *Callàtis*, where a certain *Moniànios* was in charge, with the command of *centuriàè* of the Roman army, at the beginning of the first century AD (ISM III 30). At about the same time, in the years 12 and 15 AD, the Roman army was active on the Lower Danube, in the area of *Aègyssus* (Ovid, *Pont.* 4, 7, 21; 7, 52) and *Troèsmis* (Ovidius, *Pont.* 4, 9, 79), helping the Thracian garrisons against the attacks of the northern Barbarians. Three Roman officers, namely *L. Pomponius Flàccus* (Ovid, *Pont.* 4, 9, 75-80), the praetorian legate of the Moesian governor *C. Poppàeus Sàbinus*, *P.*

legiunii conduse de *P. Vitellius*. Evenimentele relatate de Ovidiu demonstrează că armata romană și, mai ales, flota romană supravegheau de asemenea și *ripà Thràciàè*, chiar dacă nu era oficial parte a Imperiului Roman. Această zonă, împreună cu întregul teritoriu al Dobrogei (*Scițià Minor*) au fost apoi integrate provinciei *Moèsià*, după desființarea regatului tracic și formarea provinciei *Tràcià*. Totuși, aceste evenimente au schimbat destul de puțin configurația frontierei romane de la Dunărea de Jos, având în vedere faptul că până în timpul domniei lui Traian singura prezență militară romană în această zonă este cea a flotei (*clàssis Flavià Moèsicà* – reorganizată în timpul domniei lui Vespasian, dar ale cărei origini sunt de căutat în timpul domniei împăratului Claudius). Această prezență era legată de nevoia de a asigura legătura între provincia Moesia și orașele grecești nord-pontice, intrate și ele în sfera de influență a Romei pe la mijlocul secolului I p. chr. Singura descoperire epigrafică care documentează o prezență romană pe limesul Sciției Minor înainte de Traian (cu excepția unei descoperiri tegulare, imposibil de datat precis, care sugerează o posibilă prezență a *alèi I Pànnoniorum* la *Troèsmis* – ISM V 214) provine, evident nu întâmplător având în vedere prezența flotei romane pe Dunăre, de la *Aègyssus* și datează din timpul domniei împăratului *Titus* (ISM V 286). În același context, trebuie menționată o inscripție de la *Efès*, în care apare *M. Arruntius Clàudiànus, pràefectus clàssis Moèsicàè èt ripàè Dànuvii*, în timpul domniei lui Domitian (IDRE II 373). Aceasta pare a fi o dovadă importantă, chiar dacă lipsesc indicii geografice precise, că, înainte de reorganizarea din timpul lui Traian, *ripà Dànuvii* se afla sub autoritatea prefectului flotei. Această observație ar putea fi mai degrabă valabilă pentru zona de la est de *Appiàrià* / Rjahovo (unde apar două cohorte în anul 76 p. Chr. - AE 1957, 357), unde nu sunt atestate trupe romane în această perioadă.

În contextul războiului dacic al împăratului Traian și a cuceririlor teritoriale de la nordul Dunării, limesul provinciei *Moèsià Inferior* (provincia *Moèsià* a fost divizată în anul 86 p. Chr. de către Domitian în *Moèsià Supèrior* și *Moèsià Inferior*) a fost reorganizat, după cum o demonstrează numeroasele descoperiri epigrafice și arheologice. Din

Vitellius, the legate of a legion (Ovid, *Pont.* 4, 7, 27-28) and *Iulius Vèstàlis*, probably the first centurion of the same legion commanded by *P. Vitellius* (Ovid, *Pont.* 4, 7, 15) distinguished themselves with that occasions and they were therefore very much praised by Ovid. The events recorded by Ovid proved that the Roman army, especially the fleet, surveyed also the *ripà Thràciàè*, although it was not formerly part of the Empire.

In the context of the transformation of the Thracian kingdom into a Roman province, in the year 46 AD, *ripà Thràciàè*, together with the entire Romanian Dobrudja (*Scițià Minor*), were added to the *Moèsià* province. Nevertheless, this changed very little, since before Trajan's reign the only visible presence on that sector of the Moesian limes is that of the Roman fleet (*clàssis Flavià Moèsicà* – reorganized and renamed by Vespasian, but whose origins go back to the reign of Claudius). The fleet connected also the *Moèsià* province with the northern Pontic Greek cities, already entered in the Roman sphere of influence, at the middle of the 1st century CE. The only inscription (so far as *alà I Pànnoniorum* is recorded at *Troèsmis* only by a tile stamp, impossible to be precisely dated – ISM V 214) attesting the Romans on the limes of *Scițià Minor*, before Trajan's reign, was discovered at *Aègyssus*, not without meaning taking into account the presence of the Roman fleet down the Danube, and dates from Titus' reign (ISM V 286). A well known inscription from *Ephèsus* mentions *M. Arruntius Clàudiànus, pràefectus clàssis Moèsicàè èt ripàè Dànuvii*, in the reign of Domitian (IDRE II 373). This is the expected testimony, although the exact geographic details are missing, to take into consideration that, before Trajan's reorganization, the *ripà Dànuvii* was under the protection of the *pràefectus clàssis*. This could especially happen in an area where Roman units are not all attested, at least eastward from *Appiàrià* / Rjahovo (where two cohorts are present in 76 AD - AE 1957, 357).

In the context of Trajan's *bèllum Dàcicum* and the territorial acquisitions to the north of the Danube, the Lower Moesian limes (the province of Moesia had been divided by Domitian in 86 AD in Moesia Superior and Moesia Inferior) was reorganized, as the epigraphic and

acel moment, trupe auxiliare romane sunt atestate în noile castre de piatră construite în aval de *Appiarià*/Rjahovo (vezi tabelul I), iar două legiuni sunt așezate în această zonă: *lègio XI Clàudià pià fidelis* la *Durostorum* și *lègio V Măcèdonicà* la *Troèsmis*. Întrucât, Muntenia a devenit și ea parte a provinciei Moesia Inferior, dar nu existau multe garnizoane romane (Drajna de Sus, Mălăiești, Târgșor, Pietroasele și, posibil, Voinești) armata de pe limesul Moesiei Inferior supraveghea și această zonă. De asemenea, în același moment a fost contruit și drumul militar roman, paralel cu frontiera dunăreană.

La începutul domniei lui Hadrian, garnizoanele romane din Muntenia au fost retrase și o nouă provincie de rang procuratorial, Dacia Inferior, a fost creată în zona de est a Olteniei și în sud-estul Transilvaniei. Armata acestei noi provincii era compusă, cu două excepții (*numèrus èquitum Illyricorum* și *numèrus burgàriorum èt vèrèdàriorum*), din trupele auxiliare ale Moesiei Inferior detașate la nordul Dunării încă din timpul campaniilor dacice ale lui Traian.

Următorul moment important în istoria limesului din Moesia Inferior a fost mutarea legiunii *V Măcèdonicà* la *Potaissà*, în Dacia, în anul 168 p. Chr., în contextul războaielor marcomanice din timpul lui Marcus Aurelius. De fapt, legiunea fusese trimisă încă din 161 p. Chr. în campania parthică a lui Lucius Verus. În aceste condiții, sectorul de limes aflat sub supravegherea legiunii *V Măcèdonicà* a intrat sub controlul legiunii *I Itàlicà*, ce staționa la *Novàè*, după cum indică descoperirile epigrafice. În același timp, atestările epigrafice ale legiunii *XI Clàudià* de la *Durostorum* nu depășesc spre nord *Càpidavà*, cu excepția ariei central-nordice a Dobrogei, mai precis zona Slava Rusă, ce pare să se fi aflat sub controlul acestei legiuni.

Distribuția trupelor auxiliare și a legiunilor pe limes a rămas din timpul domniei lui Marcus Aurelius până în timpul lui Aurelian neschimbată, cu foarte puține excepții (vezi tabelul II). Retragerea armatei romane din Dacia și așezarea legiunii *XIII Gèminà* la *Ràtiarià* și a legiunii *V Măcèdonicà* la *Oèscus* nu a afectat situația de pe limesul din Scitia Minor. De abia începând cu domnia lui Diocletian și, mai târziu,

archaeological discoveries have fully shown. From that moment on, auxiliary units are attested in the newly built stone forts downstream from *Appiarià*/Rjahovo (see table I) and two legions were settled in the area: *lègio XI Clàudià pià fidelis* at *Durostorum* and *lègio V Măcèdonicà* at *Troèsmis*. Since the entire Walachian plane was part of the *Moèsià Inferior* province, but not many garrisons were into place (Drajna de Sus, Mălăiești, Târgșor, Pietroasele and, possible, Voinești), the army from the Lower Danube limes surveilled also that area. The complementary military road was also built with this occasion.

By the start of the reign of Hadrian, all Roman garrisons from Walachian plane were withdrawn and a new province of procuratorial rank, *Dàcià Inferior* was created in the east of Oltenia and south-east of Transylvania. Its army, with only two exceptions (*numèrus èquitum Illyricorum* and *numèrus burgàriorum èt vèrèdàriorum*), was composed of the Lower Moesian auxiliary units detached north to the Danube as early as the time of Trajan's Dacian campaigns.

The next important change in the history of the Lower Moesia limes is the displacement of legion *V Măcèdonicà* to *Potaissà*, in *Dàcià*, starting with 168 AD, in the context of the Marcomannic wars from the reign of Marcus Aurelius. The legion had in fact been sent, beginning with 161 AD, to take part in the Parthian expedition of Lucius Verus. In the new context, the limes sector of the Lower Danube surveilled by the *V Măcèdonicà* legion entered the control of the *I Itàlicà*, as shown by epigraphic discoveries. Epigraphic records on the *XI Clàudià* legion from *Durostorum* do not emerge north of *Càpidavà*, except for the central north area of Dobrudja, more precisely Slava Rusă area, which seems to have been under its control.

The distribution of the auxiliary units and legions on the limes remained from the reign of Marcus Aurelius until the reign of Aurelian unchanged, with very few exceptions (see table II). The withdraw of the Roman army from the *Dàcià* province and the settling of the *XIII Gèminà* legion at *Ràtiarià* and the *V Măcèdonicà* legion at *Oèscus*, had no effects on the limes from *Scythià Minor*. It was only in the time of Diocletian, and

Constantin, limesul și armata din *Moësià Inferior* (divizată din acel moment în *Moësià Sècundà* și *Sciția*) au fost reorganizate și au căpătat o nouă formă ce va rezista până la începutul secolului al VII-lea p. Chr.

După cum se poate observa armata romană era concentrată pe limesul danubian. Cu toate acestea, unități ale armatei romane sunt atestate și pe țărmul vestic al Pontului Euxin, în special la *Tomis*, capitala provinciei *Moësià Inferior*, precum și la *Tropàeum Traiàni*, în zona de sud a Dobrogei, un important nod rutier al provinciei.

Impactul prezenței armatei romane în acest colț al Imperiului a fost imens. Pe lângă castru s-au dezvoltat orașe, iar veteranii s-au implicat în viața civilă, atât în orașele romane, cât și în orașele grecești. De asemenea, în zona Dobrogei sunt atestate un număr impresionant de mare, raportat la suprafața geografică destul de redusă, de așezări rurale (sunt atestați aproximativ 28 de *vici*), în care veteranii jucau, de asemenea, un rol important. Impactul armatei asupra răspândirii modului de viață roman, cu toate componentele sale, a fost de asemenea extrem de important. Dar de departe, cel mai important aspect este contribuția armatei asupra răspândirii limbii latine și a culturii scrise, numărul mare de inscripții în care apar militari sau veterani dovedind existența pe scară largă și în această zonă a Imperiului a așa-numitului “comportament epigrafic”, una din mărcile cele mai importante ale modului de viață roman.

later on under Constantine, that the limes and the army from *Moësià Inferior* (divided from that moment on in *Moësià Sècundà* and *Scythia*) were fully reorganized and they took the shape which lasted until the beginning of the 7th century AD.

As it can be seen the Roman army was concentrated on the Danubian frontier. Nevertheless, army units and personnel are also attested in the area of the western Pontic Greek cities, especially at *Tomis*, the capital of the *Moësià Inferior* province, and in the area of *Tropàeum Traiàni*, in the southern part of Dobrudja, an important crossroads of the same province.

The impact of the Roman army presence in this corner of Empire was immensely. Roman towns arose in the nearby of the fortresses and forts, whereas the veterans involved in the civil life, also in the Roman and in the Greek cities. In the area of Dobrudja an important number of rural settlements are also attested (around 28 *vici* are attested), related to the relative narrow geographical surface, where the army veterans played also an important part. The impact of the Roman army on the spreading of the Roman way of life, with all its particularly aspects, was enormous. Nevertheless, the by far most significant achievement of the army presence was the impact on spreading of both Latin language and literacy. Thus, the number of the inscriptions raised by army personnel or veterans proved the existence also in this area of the Empire, on a larger scale, of the so-called “epigraphic habit”, one of the most important markers of the Roman way of life.

Tabelul I: Castrele trupelor auxiliare în perioada Traian /
Table I: The auxiliary forts in the time of Trajan

<i>ala IV Vespasiana Dardanorum</i>	<i>Arrubium</i>
<i>ala I Flavia Gaetulorum</i>	<i>Carsium</i> (?) ante 114
<i>ala Gallorum Atectorigiana</i>	<i>Appiaria</i>
<i>cobors II Flavia Brittonum</i>	<i>Durostorum</i> (?) ante 107
<i>cobors II Gallorum</i>	<i>Sucidava</i> / <i>Oltina</i> (?)
<i>cobors IV Gallorum</i>	<i>Sacidava</i> ante 114
<i>cobors I Hispanorum veterana</i>	<i>Durostorum</i> (?) ante 107
<i>cobors I Lusitanorum Cyrenica</i>	<i>Cius</i>
<i>cobors II Mattiacorum</i>	<i>Dinogetia</i>
<i>cobors I Ubiorum</i>	<i>Capidava</i> ante 118

Tabelul II: Castrele trupelor auxiliare în perioada Hadrian-Aurelian
Table II: The auxiliary forts in the time of Hadrian-Aurelian

<i>ala IV Vespasiana Dardanorum</i>	<i>Arrubium</i>
<i>ala Gallorum Atectorigiana</i>	<i>Appiaria</i> (?)
<i>ala II Hispanorum et Aravacorum</i>	<i>Carsium</i>
<i>cobors II Flavia Brittonum</i>	<i>Sexaginta Prista</i>
<i>cobors I Cilicum milliaria sagittariorum</i>	<i>Sacidava</i>
<i>cobors I Germanorum</i>	<i>Capidava</i>
<i>cobors I Lusitanorum Cyrenica</i>	<i>Cius</i>
<i>cobors I Thracum Syriaca</i>	<i>Transmarisca</i>

Bibliografie / Bibliography

- Aparaschivei, D. 2010, *Orășelile române de la Dunărea Inferioară (secolele I-III p. Chr.)*, Iași.
- Aricescu, A. 1977, *Armata în Dobrogea română*, București.
- Bărbulescu, M. 2001, *Viața rurală în Dobrogea română (sec. I-III p. Chr.)*, Constanța.
- Băltac, A. 2011, *Lumea rurală în provinciile Moesiă Inferior și Thracia (secolele I-III p. Chr.)*, Muzeul Național de Istorie a României. Monografii 6, București.
- Bounegru, O., Zahariade, M. 1996, *Les forçes navales du Bas Danube et de la Mer Noire aux Ier-VIIe*, Colloquia Pontica 2, Oxford.
- Cîrjan, R. 2010, *Statute citădine privilegiate în provinciile dunărene ale Imperiului Român (sec. I-III p. Chr.)*, Bibliotheca Ephemeris Napocensis 7, Cluj-Napoca.
- Gudea, N. 2005, *Der untermoesischē Donaulimes und die Verteidigung der moesischen Nord- und Westküste des Schwarzen Meeres. Limes et Litus Moesiāe inferioris (86-275 n. Chr.)*, JRGZM 52, p. 319-556.
- Ivanov, R. 1997, *Das römische Verteidigungssystem an der unteren Donau zwischen Dardanus und Durostorum (Bulgarien) von Augustus bis Maurikios*, BerRGK, 78, p. 467-640.
- Matei-Popescu, Fl. 2010, *The Roman Army in Moesiă Inferior*, Centre for Roman Military Studies 7, București, 2010.
- Petculescu, L. 2006, *The Roman Army as a Factor of Romanisation in the North-Eastern Part of Moesiă Inferior*, in T. Bekker-Nielsen (ed.), *Rome and the Black Sea Region. Domination, Romanisation, Resistance*, Aarhus, p. 31-42.
- Petolescu, C.C. 2002, *Auxilia Daciāe. Contribuție la istoria militară a Daciei române*, București.
- Sarnowski, T. 1988, *Wojsko rzymskie w Mezji Dolnej i na północnym wybrzeżu Morza Czarnego (L'armée romaine en Mésie Inférieure et sur la côte Nord du Pont Euxin)*, Warszawa.
- Strobel, K. 1984, *Untersuchungen zu den Dakerkriegen Trajans. Studien zur Geschichte des mittleren und unteren Donauraumes in der hohen Kaiserzeit*, Antiquitas. Reihe 1. Band 33, Bonn.
- Suceveanu, Al. 1977, *Viața economică în Dobrogea română, secolele I-III e.n.*, București.
- Suceveanu, Al., Barnea, Al. 1991, *La Dobroudja romaine*, București.
- Zahariade, M., Gudea, N. 1997, *The Fortifications of Lower Moesiă (AD 86-275)*, Amsterdam.

3. Aspecte ale civilizației romane în Dobrogea / Aspects of Roman Civilisation in Dobrogea

3.1. Ceramica / The Pottery

Dorel Paraschiv

Ceramica reprezintă, de departe, cea mai mare parte a descoperirilor din orice sit arheologic; aceasta permite decriptarea unor aspecte ce țin de economia unei regiuni (producție a vasului ca marfă în sine sau ca ambalaj, distribuție, importuri, rute comerciale), de nivelul social al celor care utilizează o anumite categorie de ceramică, de aspecte de viață cotidiană sau de „modă” (folosirea unor vase decorate într-un anumit mod) și chiar de etnic.

Ceramica romană a pătruns la Dunărea de Jos înaintea intrării efective a zonei sub stăpânirea Imperiului. În acest sens, menționăm un bol *Càmpàn A* datat în al treilea sfert al sec. II a. Chr., descoperit la *Aëgyssus*.

Ceramica de lux este prezentă prin *tèrra sigillàtă itàlică (arrètina)*, care a pătruns în zonă la începutul sec. I p. Chr., *sud-gàllică, cèntral-gàllică, rhènàna* sau prin produsele unor ateliere din vestul Asiei Mici (în special *Pèrgàm*), din nordul Mării Negre sau din sudul *Moèsiè Inferior* (Butovo, Pavlikeni, Hotniza, în teritoriul orașului *Nicopolis àd Istrum*).

Ceramica de uz comun (vesela de bucătărie – oale, cratițe, tigăi, castroane și cea pentru băut – ulcioare, căni, carafe, cești, pahare, cupe) este realizată, aproape în exclusivitate, în ateliere locale. Varietatea de paste demonstrează existența mai multor ateliere în provincia *Moèsià Inferior*.

Dintre toate categoriile ceramice, amforele reflectă cel mai bine relațiile comerciale ale unei regiuni. Acestea necesită o abordare diferită față de celelalte categorii ceramice, deoarece sunt ambalaje pentru trei produse principale (vinul, uleiul, produsele din pește). În comerțul cu produsele conținute de amfore erau implicate nu doar persoane, ci și instituții ale statului. Deseori, celelalte categorii ceramice (în special ceramica de masă) constituiau produse secundare ale transporturilor produselor conținute în aceste ambalaje. În aceste cazuri, costul de transport al „produselor secundare” era practic „subvenționat” de prețul final al vinului sau uleiului.

Centrele de producție ale amforelor sunt situate, de regulă, în zonele în care se realizau produsele menționate. Principalul produs care putea fi exportat din Dobrogea, ca de altfel din întregul bazin nordic și vestic al Mării Negre, era

The pottery represents, by far, the majority of the discoveries in any archeological settlement; this allows the decrypting of aspects pertaining to the economy of a region (the production of vessels as goods or as packaging material, the distribution, imported goods, commercial routes), to the social level of those using a certain category of ceramic wares, to aspects of daily life or of “fashion” (the usage of vessels decorated in a certain manner) and even to ethnic ones.

The Roman pottery penetrated in the Lower Danube region before it effectively entered under the Empire occupation. In this regard, mention should be made of a *Càmpàn A* bowl dated to the third quarter of the 2nd century AD, discovered at *Aëgyssus*.

The fine wares is represented by the *Itàlic tèrra sigillàtă (Arrètinenàre)*, which penetrated in the area at the beginning of the 1st century AD, *south-Gàllic, cèntral-Gàllic, Rhènàn* ones or by products of workshops in the western part of Asia Minor (especially *Pèrgàm*), to the north of the Black Sea or to the south of *Moèsià Inferior* (Butovo, Pavlikeni, Hotniza, on the territory of the city *Nicopolis àd Istrum*).

The common wares (kitchen vessels – pots, pans, skillets, bowls and vessels for drinks – pitchers, mug, decanters, cups, tumbler, chalice) is created almost exclusively in the local workshops. The variety of clay demonstrates the existence of several workshops in the province *Moèsià Inferior*.

Among all ceramic categories, the amphorae reflect the best way the commercial relations of this region. They require a different approach in comparison to the other ceramic categories, as they are packing materials for three main products (wine, olive oil, fish products). The commerce with the products contained in amphorae involved not only persons but also the State institutions. Often, the other ceramic categories (especially the tableware) represented secondary products of the transports of products contained in such packaging material. In such cases, the cost for the transport of the “secondary products” was practically “subsidized” by the final price of wine or oil.

The production centers of the amphorae are usually located in the areas where the specified products were created. The main product which could be

peștele sărat. În acest sens, chiar în lipsa descoperirii unor ateliere, cunoaștem mai multe tipuri de amfore de mare capacitate de epocă romană timpurie ce erau utilizate la transportul peștelui, produse în zona amintită (pe baza caracteristicilor pastei și a arealului în care sunt atestate cu preponderență). În zona Dunării de Jos sunt atestate amfore nord-pontice, vest-pontice, heracleene, sinopeene, occidentale (în special italice și hispanice) și orientale (egeene, rhodiene, cretane, ciliciene, siro-palestinene, egiptene).

Opaițele sunt prezente, în perioada Principatului, atât prin produse locale (cele mai numeroase fiind cele cu ciocul cordiform, cu diverse decoruri pe disc), cât și prin piese de import (atât orientale cât și occidentale). Unele produse de import (de exemplu, lămpile de tip *Firmalâmpen*, produse în nordul Italiei) au fost imitate și în ateliere locale.

exported in Dobrudja, as in fact in the whole northern and western basin of the Black Sea, was salted fish. In this regard, even in the absence of the discovery of certain workshops, there are several types of amphorae of large capacity dated to the early Roman period which were used at transporting fish, and produced in the specified area (based on the characteristics of the clay and of the area where they are mainly acknowledged). In the Lower Danube area north-Pontic, west-Pontic, Herakleean, Sinopean, occidental (especially Italic and Hispanic) and oriental (Aegean, Rhodian, Cretan, Cilician, Syrian-Palestinian, Egyptian) amphorae have been acknowledged.

Lamps are present during the period of the Principate, both by local products (the most numerous being those with the heart-shaped beak, with various ornaments on the disk), and by the imported ones (both oriental and occidental). Certain imported products (for instance the *Firmalâmpen* type of lamps, produced in the north of Italy) were also imitated in the local workshops.

Bibliografie / Bibliography

- Baumann, V. H. 2008, *Ceramică teră sigillată de la Noviodunum*, Peuce S.N. 6, p. 207-250.
- Bounegru, O. 1988-1989, *Contribuții privind cronologia și răspândirea ceramicii decorată în tehnica bărbotinei din Dobrogea*, Pontica 21-22, p. 99-112.
- Dimitrova-Milčeva, Al. 2000, *Teră Sigillată und dünnwandigē Kēramik aus Moesia Inferior (Nordbulgariē)*, Sofia.
- Dyczek, P. 2001, *Roman Amphorae of the 1st-3rd centuries AD found on the Lower Danube. Typology*, Warszawa.
- Falkner, R. K. 1991, *The Pottery*, in Poulter, A. G. (ed.), *Nicopolis ad Istrum: A Roman to Early Byzantine City. The Pottery and Glass*, Reports of the Research Committee of the Society of Antiquaries of London 57, London, p. 55-296.
- Iconomu, C. 1967, *Opăițe greco-române*, Constanța.
- Kabakčieva, G., Sultova, S., Vladkova, P. 1988, *Ceramics Centre on the Territory of Nicopolis ad Istrum 2nd-4th Century*, Veliko Tărnovo.
- Klenina, E. 2006, *Stolovaja i kuboniâja kēramikâ III-VI vekov zē Nov (Sēvērnâja Bālgariâ) / Ceramic Tableware and Kitchenware of the 3rd-6th century from Novae (Northērn Bulgariâ)*, Novae. Studies and Materials II, Poznań-Sevastopol.
- Krapivina, V. 1993, *Ol'viâ. Mâteriâl'nâia kulturâ I-IV vv. n.ē.*, Kiev.
- Kuzmanov, G. 1992, *Antikē Lâmpen*, Sofia.
- Mușețeanu, C., Elefterescu, D. 2003, *Atelierele ceramice de la Durostorum*, Muzeul Național de Istorie a României. Monografii IV, București.
- Opaiț, A. 2004, *Local and Imported Ceramics in the Roman Province of Scythia (4th-6th centuries AD)*, BAR IS 1274, Oxford.
- Paraschiv, D. 2006 a, *Amfore române și romano-bizantine în zona Dunării de Jos (sēc. I-VII p.Chr.)*, Iași.
- Paraschiv, D. 2006 b, *Contribuții privind ceramică română de la Argamum. Sēctorul Extrâ muros. I. Amforēlē*, in Mănușu-Adameșteanu, M. (ed.), *Orgamē/Argamum. Supplementa 1. À la recherche d'une colonie. Actes du Colloque International 40 ans de recherche archéologique à Orgamē/Argamum, Bucarest-Tulcea-Jurilovca 3-5 octobre 2005*, București, p. 285-342.

- Peacock, D. S. P. 1982, *Potttery in the Roman world: an ethnoarchaeological approach*, London.
- Rădulescu, A. 1976, *Amforè române și româno-bizantinè din Scythia Minor*, Pontica 9, p. 99-114.
- Sultov, B. 1985, *Ceramic production on the territory of Nicopolis ad Istrum (II-nd – IV-th century)*, Terra Antiqua Balcanica I, Sofia.
- Suceveanu, Al. 2000, *Histria X. La céramique romaine dès Ier-IIIe siècle ap. J.-C.*, Bucărest.
- Tchernia, A. 1986, *Le vin de l'Italie romaine. Essai d'histoire économique d'après les amphores*, BÉFAR 261, Rome.
- Topoleanu, Fl. 2000, *Ceramică română și româno-bizantină de la Hălmyris (sèc. I-VII p.Chr.)*, Tulcea

3.2. Sticla /The Glass

Costel Chiriac

În regiunea Pontului Euxin produsele vitrice sunt cunoscute încă din Epoca bronzului (mărgelă, mici ornamente, etc.), ele sporind ca număr îndeosebi de la sfârșitul primei Epoci a fierului, odată cu apariția interesului economic și comercial al grecilor din marile centre de civilizație din estul Mediteranei și Marea Egee care au jucat mult timp rolul de cărași ai produselor vitrice, ca și ai ceramicii sau obiectelor de metal prețios ori monedelor.

Deși zonele din nordul și estul Pontului au fost mai favorizate, se pare, de activitatea neguțătorilor greci, nici țărmurile din vecinătatea Gurilor Istrului getic nu au dus lipsă de un interes crescând începând cu sec. VI a. Chr., odată cu fondarea coloniilor vest-pontice.

Din Dobrogea preromană se cunosc relativ puține produse aparținând veselei de sticlă, printre cele mai vechi numărându-se câteva flacoane de cosmetice din zona cetăților *Histria* și *Callatis* (*alabăstră, aryballoi, amphoriskoi*) alături de un vas din faianță "egipteană" (de la *Histria*).

Este interesant de semnalat faptul că din epoca elenistică nu se cunosc, până în prezent, vase de sticlă în număr apreciabil, descoperite în provincia dintre Dunăre și Mare, lucru de altfel valabil pentru cea mai mare parte a teritoriului vest-pontic.

In the region of Pontus Euxinus, vitric products have been acknowledged since the Bronze Age (beads, small ornaments, etc.), their number increasing especially at the end of the first Iron Age, together with the installation of the Greeks' economic and commercial interest of the great civilization centers to the east of the Mediterranean and of the Aegean Sea who played for a long time the role of carriers of vitric products, and also of the ceramicware or precious metal items or coins.

Although the areas to the north and east of the Pontus were more favored, it seems, by the activity of the Greek merchants, the shores neighboring the mouth of the Getic Danube did not lack an increasing interest starting with the 6th century BC either, together with the creation of the west-pontic colonies.

From the pre-Roman Dobruja, relatively few products are known that belong to the glass dishes, among the oldest such items being several cosmetic flasks from the area of the cities *Histria* and *Callatis* (*alabaster, aryballoi, amphoriskoi*) together with an "Egyptian" faience vessel (of *Histria*).

It is interesting to point out the fact that from the Hellenistic epoch the glass vessels known so far discovered in the province between the Danube and the Black Sea are not in a considerable number, this remark being valid for most of the west-pontic territory.

Abia de prin secolul I a. Chr., odată cu inventarea procedurii de suflare a sticlei (liberă sau în tipar), începe să sporească ponderea veselei de sticlă în descoperirile din necropole și așezări. Interesul economic și apariția militară a Romei în Pontul Euxin, mai ales după războaiele cu Mithriades VI Eupator și instaurarea Imperiului deschid zonelor istro-pontice drumurile neîngrădite, mai ales pe mare, către marile centre economice din sudul egeo-mediteranean. Suflarea sticlei ca tehnica de lucru atrage, prin rapiditatea execuției produselor (uneori la comandă), dezvoltarea unei adevărate producții ”industriale” vitrice pe tot teritoriul Imperiului. Varietatea formelor, decorului și culorilor fac din vasele de sticlă, cu toată fragilitatea lor, mărfuri căutate și aducătoare de profituri serioase, de vreme ce numărul descoperirilor de astfel de recipiente este în epoca romană impresionant. Centrele renumite de la Alexandria, Roma și nordul Italiei, din aria syro-palestiniană sau din Asia Mică, sunt cele care alimentează și domină piața din bazinul Pontului Euxin.

Fiecare așezare sau necropolă romană dobrogeană, de pe limesul danubian sau din interiorul provinciei, este astăzi prezentă pe harta descoperirilor de sticlărie din sec. I-VI p. Chr. cu un număr oarecare de vase întregi sau fragmentare. Remarcăm situația, cu totul deosebită, a Tomisului și Callatidei ca frecvență și calitate a vestigiilor vitrice. De altfel, la *Tomis*, ca și în alte orașe din Pont, la nivelul secolelor II-III p. Chr. se poate intui o producție locală sau zonală de sticlărie. Cu toate că încă nu deținem elemente certe, materiale, care să dovedească, fără drept de apel, acest lucru, cantitatea importantă de descoperiri, caracterul comun și uzual al formelor (din care unele specifice zonei) ne fac să credem că se poate vorbi despre o ”producție pontică”, cel puțin la nivelul epocii romane. Considerăm că această producție vitrică locală a rezistat, sub o formă sau alta, adaptându-se noilor condiții istorice, economice, sociale și religioase impuse de evoluția Imperiului Roman de Răsărit până, cel mai târziu, la jumătatea secolului VI, dacă judecăm după apariția relativ frecventă a unor forme de vase specifice epocii creștine.

Lipsa unor săpături sistematice în vederea constatării pe teren a existenței unor ateliere de obținere și prelucrare a sticlei, ca și lipsa unor

It was only starting with the 1st century BC together with the invention of the glass blowing procedure (freely or using a mold) that the percentage of glass items among the discoveries in necropolises or settlements started increasing. The economic interest and the military presence of Rome in Pontus Euxinus, especially after the wars to Mithriades VI Eupator and the installation of the Empire, open unlimited ways to the Istric-Pontic areas, especially by sea, towards the large economic centers to the Aegean-Mediterranean south. Blowing glass as working technique is attractive due to the rapidity of execution of the items (sometimes upon order), and leads to the development of a veritable ”industrial” vitric productions all over the territory of the Empire. The variety of shapes, ornaments and colors turn glass vessels, in spite of their fragility, into requested goods bringing considerable profits, as the indicated by the impressive number of such vessels dated to the Roman epoch. The famous centers of Alexandria, Rome and in the north of Italy, in the Syrian-Palestinian area or in Asia Minor are those providing and dominating the market of the Pontus Euxinus basin.

Each Roman settlement or necropolis in Dobruja, on the Danubean limes or from within the province, is nowadays present on the map of glass finds of the 1st – 6th centuries AD with a certain number of whole or fragmentary vessels. Mention should also be made of the particularly special situation of *Tomis* and *Callatidà* in terms frequency and quality of the vitric vestiges. In fact, in *Tomis*, like in other cities in the Pontus, at the level of the 2nd – 3rd centuries, one can infer a local or zonal glass production. Although we do not have yet sure material evidence undoubtedly proving this, the important number of finds, the common usual shapes (some of which were specific to the area) determine us to consider we could speak of a ”pontic production”, at least at the level of the Roman epoch. In our view, one way or another, such local vitric production lasted, adapting to the new historical, economic, social and religious conditions imposed by the evolution of the Eastern Roman Empire until, at the latest, mid-6th century, if we judge by the relatively frequent occurrence of certain vessel shapes specific to the Christian epoch.

The absence of systematic excavations for the identification in the field

analize serioase, tehnice sau chimice, asupra materialului descoperit sunt, ca și în alte părți ale lumii romane, două deziderate fără de care, în viitor, nu vom putea ieși din acest impas al cunoașterii arheologice. Începând din deceniul al șaptelea al secolului XX se poate vorbi, în istoriografia arheologică dobrogeană, despre dezvoltarea unui interes crescând pentru studierea, din multiple puncte de vedere, a ceea ce romanii numeau în vechime *vitrum* – sticlă.

of the existence of glass production and processing workshops, as well as the lack of consistent technical or chemical analyses, on the discovered material are, just like in other parts of the Roman world, two desiderata without which, in the future, we cannot overcome such dead end of the archeological research.

Starting with the 7th decade of the 20th century, one can speak in the Dobrujan archeological historiography, of the development of a raising interest for the study from multiple perspectives, of what the Romans used to call in antiquity *vitrum* – glass.

Bibliografie / Bibliography

- Belivanova, A. 1999, *Early Roman Glass from Bulgaria (1st – the first half of the 2nd century)*, Archaeologia Bulgarica 3, p. 1, 35-49.
- Beretta, M. (ed.) 2004, *When Glass Matters. Studies in the History of Science and Art from Graeco-Roman Antiquity to Early Modern Era*, Istituto e Museo di Storia della Scienza. Biblioteca di Nuncius, Studi e Testi LIII, Firenze.
- Beretta, M., Di Pasquale, G. 2006, *Art et Sciences. Le verre dans l'Empire romain*, Firenze.
- Boțan, S.-P., Paraschiv, D., Nuțu, G. 2010, *Vase de sticlă române și româno-bizantină descoperite în nordul Dobrogei*, ArhMold 33, p. 217-242.
- Bucovală, M. 1968, *Vase antice de sticlă la Tomis*, Constanța.
- Bucovală, M. 1984, *Roman Glass Vessels Discovered in Dobroudja*, JGS 26, p. 59-63.
- Chiriac, C. 1998, *Vase antice de epocă română descoperite la Cărsium (I)*, ArhMold 21, p. 223-226.
- Charleston, R.J. 1978, *Glass Furnaces Through the Ages*, JGS 20, p. 9-33.
- Dankova, G. 1993, *Kieliszke i unguentaria z Novae (materiale do katalogu)*, Novensia 6, p. 81-130.
- Foy, D. (ed.) 2003, *Coeur de verre. Production et diffusion du verre antique*, Rhône.
- Foy, D., Nenna, M.-D. 2001, *Tout feu tout sable. Millé ans de verre antique dans le Midi de la France*, Aix-en-Provence.
- Foy, D., Nenna, M.-D. 2003, *Échanges et commerce du verre dans le monde antique*, Actes du colloque de l'Association Française pour l'Archéologie du Verre, Aix-en-Provence et Marseille, 7-9 juin 2001, Monographies Instrumentum 24, Montagnac.
- Gomolka, G. 1978, *Spätantike und frühmittelalterliche Gläser aus dem Limeskästell Iatrus bei Krivina (Bez. Russe) Nordbulgarien*, AnnAIHV 7, p. 25-30.
- Gramatopol, M. 1982, *Ateliere de sticlărie dobrogeană și relațiile lor cu Orientul român*, in *Artă și arheologie dacică și română*, București.
- Kabakčieva, G. 1987, *Produzione vetraria di Oescus. Note preliminari*, Ratiariensia 3-4, p. 171-176.
- Kordas, G. (ed.) 2002, *Hyalos, Vitrum, Gläss. History, Technology and Conservation of Glass and Vitreous Materials in the Hellenic World*, Athens.
- Isings, C. 1957, *Roman Glass from Dated Finds*, Archaeologia Traiectina II, Groningen – Djakarta.
- Minčev, Al. 1984, *Antično staklo ot Zapadnoto Černomorie (I-VI v.). I. Kupi i pantički*, Izvestija Varna 20, p. 5-21.

- Minčev, Al. 1988, *Antično staklo ot Zapadnoto Černomoriè (I-VI v.). II. Časti*, Izvestija Varna 24, p. 35-59.
- Minčev, Al. 1989, *Antično staklo ot Zapadnoto Černomoriè (I-VI v.). III. Kapi*, Izvestija Varna 25, p. 13-28.
- Minčev, Al. 1990, *Antično staklo ot Zapadnoto Černomoriè (I-VI v.). IV. Butilki*, Izvestija Varna 26, p. 56-78.
- Nenna, M. D. (ed.) 2000, *La routè du verrè. Atèlièrs primàirès èt sècondàirès du sècond millénàirè av. J.-C. àu Moyèn Âgè*, Travaux de la Maison de l'Orient Méditerranéen, 33, Lyon.
- Olczak, J. 1995, *Szkle rzymskie z tèrenu komrindatury w Novàe*, Novensia 8, p. 15-85.
- Shepherd, J.D. 1999, *The Glàss*, in A. Poulter (ed.), *Nicopolis àd Istrum: A Romàn to Eàrly Byzàntinè City. The Pottèry ànd Glàss*, Reports of the Research Committee of the Society of Antiquaries of London, no. 57, London, p. 298-378

3.3. Bronzurile figurate / The Figurative Bronzes

George Nuțu

Apariția catalogului bronzurilor figurate din colecțiile Muzeului din Constanța acum mai bine de patru decenii poate fi considerat începutul studierii acestor descoperiri arheologice în teritoriul dintre Dunăre și Marea Neagră. Pe parcursul anilor, numărul pieselor publicate a crescut odată cu atenția acordată acestor descoperiri. Au fost propuse noi metode pentru stabilirea originii, a încadrării cronologice și s-a încercat diferențierea produselor de origine locală de cele de import.

Reprezentările figurate în bronz din Dobrogea se înscriu panteonului greco-roman; în regiune sunt atestate divinități precum *Màrs*, *Mèrcurius*, *Vènus*, *Diàna*, *Minèrvà*, *Dionysos*, *Priàpus*, *Eros*, *Pàn*, *Apollo*, *Gèni*, alături de reprezentări zoomorfe și fantastice (grifoni, sfincși, *Pègàs*), personaje anonime sau mitologice (satyri, centauri, tritoni, *Gorgonà Mèdusà*), o piesă reprezentând un *cèrnuus* și un gladiator *rètiàrius*. Statuaria majoră este ilustrată prin trei piese descoperite la Greci (în teritoriul orașului *Troèsmis*), la *Callàtis* și *Durostorum*. Repartizarea bronzurilor figurate în teritoriu este inegală. *Tomis*, metropola Pontului, are cele mai multe exemplare, datorate hazardului dar și masivelor cercetări cu caracter de salvare întreprinse în cursul lucrărilor urbanistice care au avut loc în orașul modern. Zona orașului *Durostorum* a oferit numeroase reprezentări în bronz și plumb, de factură artistică inegală, în crândul cărora, alături de piese de import pot fi recunoscute unele produse ale atelierelor locale. *Callatis* reprezintă un alt punct interesant pe harta descoperirilor de astfel de

The publication of the catalogue of figurative bronze items in the collections of the Constanța Museum more than four decades ago can be considered the start of the studying of these archeological discoveries on the territory between the Danube and the Black Sea. Throughout the years, the number of published items increased proportionally to the attention paid to such discoveries. New methods were proposed for establishing the origin, the chronological attribution, trying also to differentiate the local origin products from the imported ones.

The figurative bronze representations of Roman Dobruja are part of the Greek-Roman pantheon; in the region divinities such as *Màrs*, *Mèrcurius*, *Vènus*, *Diàna*, *Minèrvà*, *Dionysus*, *Priàpus*, *Eros*, *Pàn*, *Apollo*, *Gèni*, are attested together with zoomorphic and fantastic representations (griffons, sphinxes, *Pègàs*), anonymous or mythological personages (satyrs, centaurs, tritons, *Gorgonà Mèdusà*), an item representing a *cèrnuus* and a gladiator *rètiàrius*. The major statuary art is illustrated by three items discovered at Greci (on the territory of the city of *Troèsmis*), at *Callàtis* and at *Durostorum*. The distribution of the figurative bronzes within the territory is unequal. *Tomis*, the metropolis of Pontus, has the highest number of items, due to both random discoveries and to the massive salvage researches undertaken along the years within urbanism works which took place in the modern city. The area of the city of *Durostorum* provided numerous representations in bronze and lead, of

piese, urmat de teritoriile nord-dobrogene, unde piesele sunt împărțite între centrele urbane și rurale. În această arie, *Noviodunum* ocupă un loc privilegiat prin bronzurile din necropola tumulară, aşezarea civilă și *tèrritorium*, urmat de o serie de descoperiri fortuite în zona unor orașe precum *Troèsmis*, *Hàlmyris*, *Aègyssus* și (*L*)*Ibidà*.

În cadrul repertoriului bronzurilor figurate descoperite în Dobrogea un grup aparte este reprezentat de produsele de tip „alexandrin”. După cum s-a arătat, aceste piese – aparținând unui curent artistic greco-egiptean –, sunt produsele unei arte influențate de elemente exotice, grotești, majoritatea de o înaltă calitate, dar nu toate reprezentările de acest fel sunt de origine egipteană. Termenul, generic, denumește curentul artistic și mai puțin amplasarea spațială a centrelor producătoare, majoritatea produselor de acest tip aparținând unor ateliere care activau în cadrul a ceea ce S. Boucher numea – în sens artistic și folosind o sintagmă hibridă – *koiné romàinë*. În ceea ce privește bronzurile de tip alexandrin descoperite în Dobrogea, acestea pot fi considerate cel mai sigur produse de import, dar atelierele rămân în continuare o problemă deschisă. Un *Eros* descoperit la Valea Teilor pare să conducă mai curând spre atelierele italiice, o splendidă statueta a lui *Pàn* descoperită la *Tomis* este dificil de atribuit unui centru în lipsa unor analogii clare, dar opaițul în formă de cap de nubian descoperit la Fântâna Mare, în apropiere de orașul târziu (*L*)*Ibidà*, prezintă o inscripție care atestă un toponim: *Smyrnà*.

unequal artistic quality, among which, together with imported items, the products of local workshops can be recognized too. Callatis represents another interesting point on the map of the discoveries of such items, followed by the north-Dobrujan territories, where the items are split between the urban and rural centers. In this area, *Noviodunum* has a privileged place among the bronze items of the tumular necropolis, the civil settlement and the *tèrritorium*, followed by a series of random discoveries in the area of cities such as *Troèsmis*, *Hàlmyris*, *Aègyssus* and (*L*)*Ibidà*.

Within the repertory of figurative bronze items discovered in Dobruja, a special group is the one of the items of the “Alexandrine” type. As shown, these items – belonging to a Greek - Egyptian artistic trend –, are the products of an art influenced by exotic, grotesque elements, most of them of high quality, but not all such representations are of Egyptian origin. The term generically defines the artistic trend and less the spatial location of the manufacturing centers, most of such items belonging to workshops activating within what S. Boucher referred to –artistically and using a hybrid syntagm – *koiné romàinë*. Regarding the bronze items of the Alexandrine type discovered in Dobruja, they can be considered without doubts as imported items, but workshops continue to remain an open problem. An *Eros* discovered at Valea Teilor seems to lead rather to the Italic workshops, a splendid statuette of Pan discovered at *Tomis* is difficult to assign to a center in the absence of clear analogies, but the lantern having the shape of a Nubian head discovered at Fântâna Mare, near the late city of (*L*)*Ibidà*, shows an inscription which attests a toponym: *Smyrnà*.

Bibliografie / Bibliography

- Barbu, V. 1965, *Bronzès romains du Musée Archéologique de Constanța*, Dacia, N.S. 9, p. 387-401.
- Baumann, V. H. 1984, *La Vénus de Iazurilè*, Peuce 9, p. 321-331; 692.
- Boucher, S., 1973. *Problèmes de l'influence alexandrine sur les bronzes d'époque romaine*, Latomus 32, 4, p. 799-811.
- Bucovală, M. 1986 (1988), *Römische Bronzefiguren aus der Sammlung des Museums für Nationalgeschichte und Archäologie in Konstanz*, in K. Gschwantler, A. Bernhard-Walcher, A. (Hrsgg.), *Griechische und römische Statuetten und Großbronzen. Akten der 9. Tagung über antike Bronzen, Wien, 21.-25. April 1986*, Wien, p. 391-395.
- Elefterescu, D. 2003 (2004), *Figurative bronzes from Durostorum*, in C. Mușețeanu, C. L. Marinescu, C. Știrbulescu, V. Bottez (ed.), *The Antique Bronzes: Typology, Chronology, Authenticity. The Acta of the 16th International Congress of Antique Bronzes, Bucharest, May 26th – 31st 2003*, Bucharest, p. 151-161.
- Georgiev, P. 2000-2001, *Figural Roman Bronzes from Moesia Inferior. A Typology of the Representations*, *Izvestija Varna* 36-37 (51-52), p. 50-63.
- Iacob, M., 2004, *Pièce romaine de bronze découverte à Argamum*, Peuce, S.N. 2, p. 161-168.
- Irimia, M., 1966, *Bronzuri figurate*, Constanța.
- Menzel, H., 1985, *Römische Bronzeplastiken und verwandte Geräte: ein Beitrag zum Stand der Forschung*, ANRW II, 12, 3, p. 129-169.
- Mușețeanu, C., Elefterescu, D. 1977, *Bronzuri romane din sud-vestul Dobrogei*, SCIVA 28, 4, p. 585-589.
- Nuțu, G., 2008, *Mars from Aegyssus*, in S. C. Ailincăi, C. Micu, C., Fl. Mihail (ed.), *Omăgiu lui Gavrilă Simion la 80-ă aniversare*, Constanța, p. 209-218.
- Simion, G., 1986 (1988), *Les bronzes figurés romains trouvés dans la région du Bas-Danube et la question de leur origine*, in K. Gschwantler, A. Bernhard-Walcher, (Hrsg.), *Griechische und römische Statuetten und Großbronzen. Akten der 9. Tagung über antike Bronzen, Wien, 21.-25. April 1986*, Wien, p. 365-379.
- Topoleanu, F., 1991, *Două reprezentări ale zeiței Vénus découverte récemment în nordul Dobrogei*, Peuce 10, 1-2, p. 101-104; 101-102.
- Țeposu-Marinescu, L., Pop, C. 2000, *Statuete de bronz din Dacia română*, Muzeul Național de Istorie a României. Monografii I, București.

3.4. Sculptura antică în Dobrogea / Sculptural Art in Ancient Dobruja

Zaharia Covacef

Apariția romanilor, în anii 72-71 a.Chr., a determinat schimbări geo-politice în zonă. Orașele grecești de pe țărmul vest-pontic s-au constituit într-o uniune – formată la început din cinci orașe, apoi din șase – a cărei reședință s-a aflat inițial la *Odessos* (Varna) apoi, definitiv, la *Tomis*.

Pentru perioada de la începutul primului secol găsim informații prețioase despre oraș și locuitorii săi în opera poetului latin *Publius Ovidius Năso*, cel care și-a trăit ultimii ani în capitala pontică, unde a fost exilat din ordinul împăratului Octavian Augustus.

La sfârșitul sec.I a.Chr. – începutul sec.I p.Chr. situația politică a Dobrogei era ambiguă: zona litoralului – care includea orașele grecești – se afla sub control roman și era condusă de un *præfectus orae maritimæ* (cu atribuții militare, juridice, administrative și navale), controlat de guvernatorul provinciei *Macedoniæ*; restul regiunii – sub numele de *Ripæ Thraciæ*, depindea de regatul odris.

Prin transformarea regatului Trac în provincie, *Ripæ Thraciæ* a intrat în componența *Moesiæ*, iar din anul 86 p.Chr. va face parte din provincia de graniță a *Moesiæ Inferior*, care se va menține cu această denumire până sub Diocletian.

După victoria romanilor asupra *Daciæi* – și transformarea acesteia în provincie – Traian a luat o serie de măsuri energice pentru apărarea *limës*-ului dunărean. În acest sens, de-a lungul fluviului au fost întreprinse vase lucrări de construcții militare, au fost aduse trupe noi, orașele grecești au fost susținute în activitatea lor, fapt de care a beneficiat în cea mai mare măsură *Tomis*, „Prea strălucita Metropolă a Pontului”. În acest fel începând cu împăratul *Traianus* (98-117), continuând cu *Hadrrianus* (117-138), *Antoninus Pius* (138-161) și *Marcus Aurelius* (161-180), *Moesiæ Inferior* – ca și întregul Imperiu – a cunoscut o prosperitate deosebită, grație tocmai solicitudinii arătate acestei zone de către împărații romani. Aceasta este perioada în care viața economică a cunoscut un avânt deosebit, ceea ce a determinat, între altele, ridicarea a numeroase construcții publice și particulare, înflorirea orașelor și a satelor și înmulțirea drumurilor care înlesneau relațiile comerciale.

The appearance of the Romans in 72-71 B.C. led to geo-political changes in the area. The Greek cities from the west-Pontic shore formed a union, first out of five cities, then six – whose residence was initially at *Odessos* (Varna) and then, permanently, at *Tomis*.

We find precious pieces of information, for the beginning of the first century, regarding the city and its inhabitants in the work of the Latin poet *Publius Ovidius Năso*, who spent his last years in the Pontic capital where he was exiled by the order of the emperor Octavian Augustus.

At the end of the Ist c. B.C. – beginning of the Ist c. A.D. the political context of Dobruja was ambiguous: the coast line area – which included the Greek cities – was under the control of the Romans and was led by a *præfectus orae maritimæ* (with military, juridical, administrative and naval attributions), controlled by the governor of Macedonia; the rest of the region, called *Ripæ Thraciæ*, depended on the Odrysian Kingdom.

When the Thracian Kingdom was transformed into a province, *Ripæ Thraciæ* became part of *Moesiæ* and from 86 A.D. will be part of the border province *Moesiæ Inferior*, which will remain with this name until the reign of Diocletian.

After the victory of the Romans against *Daciæ* – and turning it into a province – Trajan took a series of dynamic measures to guard the Danubian *limës*. Therefore, all along the river, ample works of military constructions started, new troops were brought and the activity of the Greek cities was sustained, which benefited *Tomis* the most. So, beginning with the emperor *Trajanus* (98-117), continuing with *Hadrrianus* (117-138), *Antoninus Pius* (138-161) and *Marcus Aurelius* (161-180), *Moesiæ Inferior* – as well as the entire Empire – had a very flourishing time due precisely to the concern of the Roman emperors for this area. This is the time when the economic life had a great impetus which led, among other things, to the building of various public and private constructions, to the prosperity of the cities and villages and to a bigger number of roads which facilitated trading relations.

Descoperirile arheologice ne demonstrează că romanii erau mari amatori de sculpturi, care erau realizate fie în ronde-bosse, fie în basorelief. Peisajul urban, ca și cel rural, oferea o serie întreagă de astfel de monumente ridicate în toate locurile publice: forum, basilici, temple, altare, terme, teatre și amfiteatre, portice, porți monumentale, la răscruce de drumuri, în necropole.

Arta sculpturală care s-a dezvoltat în Dobrogea romană are la bază arta formată în cetățile grecești pontice, care a iradiat dinspre litoral spre interiorul provinciei. Stabilirea grecilor pe țărmul vest-pontic a condus, inevitabil, de la schimburile materiale la schimburile spirituale care aveau în vedere, pe lângă influențe în artă și în credințele religioase, și o tehnică superioară în producție.

Descoperirea de materiale grecești în mediile getice relevă receptivitatea autohtonilor, în primul rând a vârfurilor aristocrației tribale, față de produsele unei civilizații superioare. Legăturile permanente dintre orașele grecești dobrogene cu populația locală au condus la mutații în nivelul de viață al acesteia. Cunoașterea modului de viață – atât al populației locale, cât și a locuitorilor cetăților grecești (care își mențineau legăturile cu metropolele) – contribuie la înțelegerea procesului evoluției artei.

Este evident că în această etapă – de stabilire și de dezvoltare a cetăților grecești pe țărmul vest-pontic – s-a produs o aculturație parțială și neforțată, ale cărei aspecte – schimbare culturală, asimilare – au fost însoțite de difuziune în mediul getic.

Cercetările arheologice au adus la lumină numeroase materiale care îmbogățesc cunoștințele legate de dezvoltarea unei arte locale și de factorii care au influențat-o. Pe baza acestora se poate constata dezvoltarea unor ateliere locale în care artizani specializați lucrau în marmură (din import) și în calcar (din cariere indigene), în general, sculptură de mici dimensiuni. Temele predilecte erau de inspirație mitologică, cel mai adesea fiind reprezentate divinitățile elenice tradiționale. Repertoriul sculpturilor în piatră este preluat, și reprodus aidoma, de către producătorii de statuete ceramice.

Un rol important în pătrunderea produselor artei sculpturale în mediul autohton l-au avut, într-o primă etapă atelierele histriene și, mai târziu, cele din Callatis și Tomis – pe măsura dezvoltării economice a acestor centre. Se poate conchide că în epoca romană sculptura provinciei a avut la bază arta atelierelor pontice, marcată pe de-o parte de tehnicile și tradițiile elenistice, pe de alta spiritul autohton. Fiind practică inițial de artiști veniți din metropolele cetăților pontice, atrași de condițiile materiale avantajoase oferite de noile teritorii, dar mai cu seamă de cererea mare de astfel de produse ale unei

The archaeological discoveries prove that the Romans were fond of sculptures, which were made either in ronde-bosse or bas-relief. The urban, as well as the rural landscape had such monuments built in all public places: forum, basilicas, temples, thermae, theatres and amphitheatres, porticoes, monumental gates, at crossroads, in the necropolises.

The sculptural art which has developed in Roman Dobruja is based on the art formed in the Pontic Greek cities and spread from the coastline inside the province. The fact that the Greeks settled on the west-Pontic shore led, inevitably, from material exchanges to spiritual ones, which had besides influences in art and religious beliefs also a superior production technique. The discovery of Greek materials in Getic environments outlines the receptivity of the autochthonous population, especially of the tribal aristocracy regarding the products of a superior civilisation. The constant connections between the Dobrujan Greek cities with the local population led to changes in their standard of living. It is obvious that in this stage – of settlement and development of the Greek cities on the west-Pontic shore – a partial and unforced acculturation took place, whose aspects – cultural changing, assimilation – were accompanied by diffusion into the Getic environment.

The archaeological researches brought to light numerous materials that enrich our knowledge about the development of a local art and the factors which influenced it. Therefore, one can ascertain the development of some local workshops where specialized artisans carved in marble (from import) and in limestone (from indigenous quarries) generally small sculptures. The favourite themes were mythological; the traditional Hellenic deities were the most frequent. The producers of ceramic statuettes took over and reproduced accurately the repertoire of the stonemasons.

The Histrian workshops primarily and later on, as the cities developed more and more, the ones in *Callatis* and *Tomis*, had an important role in the penetration of sculptural art in the autochthonous environment. We may conclude that the sculpture of the province was based in the Roman epoch on the art of the Pontic workshops and marked by the Hellenistic techniques and traditions on the one hand and by the autochthonous spirit on the other hand. The sculptural art had an obvious stamp of the Greek or Asia Minor schools, due to the fact that it was initially practised by the artists who came from the metropolis of the Pontic cities, drawn by the advantageous material conditions offered by the new territories, but especially by the great demand, from behalf

aristocrații (getică și greacă) în plină ascensiune, arta sculpturală avea amprenta evidentă a unor școli din Elada sau Asia Mică.

Condițiile vieții economice și sociale introduse de romani, care au marcat o etapă nouă în istoria civilizației Dobrogei antice, au determinat dezvoltarea, în forme noi, a diferitelor ramuri ale artei. Vechile tradiții elenice dispar sub formele vieții noi care s-au manifestat atât în plan economico-administrativ, cât și în plan intelectual, în gândire și, evident, în artă. Introduse de ocupația romană aceste forme noi aveau, totuși, o origine variată; fuziunea lor a conferit un caracter specific faciesului cultural al *Moesiæ Inferior* în primele secole ale erei creștine, reflectat cu precădere de monumentele sculpturale, de caracter profan sau religios, realizate în ronde-bosse sau în basorelief.

În cadrul fiecărui atelier din orașele pontice s-au format sculptori noi care, urmând tehnica meșterilor-sculptori de la care au învățat meșteșugul, au adus noi elemente datorate mediului în care s-au format și ale celui din care proveneau.

Cioplitorii în marmură sau în calcar, care lucrau pentru satisfacerea unei clientele tot mai numeroase – și mai pretențioase – ce depășea limitele orașelor (grecești, de pe litoral, sau romane din interiorul provinciei și de pe *limès*), au realizat adeseori adevărate opere de artă, după cum o demonstrează numeroasele monumente descoperite atât în interiorul orașelor-cetăți, cât și în mediul rural.

În general particularitățile fondului geto-grecesc moștenite de arta sculpturală romană din provincia dintre Dunăre și Marea Neagră se explică prin caracterul vieții religioase din orașele-cetăți grecești, care au determinat atât atitudinea meșterilor-sculptori cât și pe cea a clienților lor. Atitudinea administrației romane față de religia populațiilor din noile provincii a permis dezvoltarea în continuare a sculpturii votive. În celelalte domenii ale artei sculpturale – laic și funerar – au fost introduse și s-au dezvoltat teme noi, între care portretul și sculptura istoriată, propagandistică, au cunoscut o abordare deosebită.

Formele de manifestare ale artei sculpturale în Dobrogea antică, ca de altfel peste tot, sunt variate atât în privința domeniului în care se manifestă – laic, votiv sau funerar –, cât și în ceea ce privește tipul de monument: ronde-bosse sau basorelief.

În privința monumentelor încadrate domeniului laic trebuie avute în vedere două aspecte: cel oficial și cel privat – caracter determinat atât de tema

of an emerging aristocracy, for such products (Getic or Greek).

The economic and social conditions introduced by the Romans, which marked a new stage in the history of civilisation from ancient Dobruja caused the development of different aspects of the art. The old Hellenic traditions disappear as the forms of the new life took over and developed both in the economic-administrative and intellectual manner, in the way of thinking and obviously in art. These new forms, which were introduced by the Roman occupation they had, nevertheless, a diversified origin; their fusion brought a specific character to the cultural *faciès* of *Moesiæ Inferior* in the first centuries of the Christian Era, fact proved especially by the sculptural monuments, either profane or religious, made in *rondè-bossè* or bas-relief.

Around each workshop from the Pontic cities, new carvers were trained and, following the technique of the sculptors from whom they learned those skills, will bring new elements to their works, due to the environment where they were trained, but also to the one where they came from.

The marble or limestone carvers who worked for more and more customers, but also more pretentious, which exceeded the boundaries of the cities (the Greek ones form the shore, or Roman ones from inside the province and on the *limès*), often created remarkable works of art, fact proven by many sculptural monuments discovered not only inside the cities but also in the rural area.

Generally, the peculiarity of the Geto-Greek background inherited by the Roman sculptural art from the ancient Dobruja is explained by the characteristics of the religious life from the Greek cities that determined both the attitude of the artists and the one of the customers. The attitude of the Roman administration towards the religion of the populations from the new provinces allowed the development of the new votive sculpture to continue. Regarding the other areas of sculptural art – lay and funeral – new themes were introduced and developed, among which the portrait and historiated sculpture, of propaganda, enjoyed a special approach.

Regarding the lay monuments, there are two aspects that should be taken into consideration: the official aspect and the private one – character determined by the theme of representation, as well as the situation when the sculpture was the result of an official decision or of a private initiative. For the first category, we can mention the Triumphal Monument *Tropæum Traiani*, which is a unique monument for the provincial sculptural art, not only by its

reprezentării, cât și de situația în care sculptura a fost rezultatul unei hotărâri oficiale sau al unei inițiative particulare. Din prima categorie se evidențiază Monumentul Triumfal *Tropaeum Traiani*, care constituie un unicat în cadrul artei sculpturale provinciale, nu doar prin semnificația sa istorică sau artistică ci, mai cu seamă, datorită mesajului ideologic care ținea de propaganda imperială și care viza proslăvirea virtuții militare a romanilor, în general, a împăratului, în special. Din punct de vedere al realizării artistice, monumentul reprezintă o manifestare autentică a artei provinciale romane de la începutul sec. II p.Chr.

Aspectul oficial al artei sculpturale este evidențiat și de dedicațiile statuare făcute împăraților. Era un semn de loialitate din partea localnicilor, a cetățenilor din orașele pontice și din cetățile de pe limes.

În privința sculpturii laice de aspect particular se evidențiază portretele care, conform epocii în care au fost create, se înscriu unui anumit curent artistic păstrând doar caracteristicile generale ale acestuia: stil rece la începutul imperiului; dinamic în epoca Flavienilor; sobru în perioada lui Traian; revenirea la clasic în timpul lui Hadrian și portret psihologic din a doua jumătate a sec. II p.Chr. Analogiile cu monumente similare din alte părți ale vastului Imperiu Roman nu fac decât să se poată stabili caracteristicile generale și epoca în care au fost realizate și aceasta deoarece arta sculpturală a Dobrogei romane se dovedește a fi cu totul originală, trăsătură cu atât mai evidentă la portrete care reprezintă tipuri locale, cu trăsături somatice personale, individuale.

Tot atât de evidentă este această caracteristică la sculptura votivă. Cele trei moduri de exprimare plastică – elenică, romană și orientală – suprapuse spiritualității locale, au dat naștere unei arte sculpturale cu trăsături deosebite față de a celorlalte provincii romane.

Mijloacele de expresie artistică s-au îmbogățit încă din epoca elenistică, din momentul în care artiștii au descoperit posibilități noi prin care să redea specificul fizionomiilor, al vârstelor, al mișcării personajelor, individual sau în grup. Meșterii-sculptori ai Dobrogei romane le-au utilizat. Perioada cuprinsă între sfârșitul sec.I p.Chr. și sfârșitul sec. II p.Chr. corespunzătoare fazei de apogeu a Imperiului Roman, atât în ceea ce privește întinderea, cât și din punct de vedere economic, poate fi considerată ca fiind perioada de maximă dezvoltare a artei sculpturale romane provinciale.

Calitățile iconografico-artistice ale sculpturilor votive relevă faptul că majoritatea (unele de excepție, cum este cazul statuii reprezentând-o pe Venus din *Tomis*) au fost lucrate în atelierele locale, de către meșteri mai mult sau mai

historic or artistic significance, but mostly due to the ideological message, which was part of the imperial propaganda that was meant for praising the military virtues of the Romans in general, of the emperor in particular. From the artistic point of view, the monument represents a genuine manifestation of the Roman provincial art from the beginning of the IInd c. A.D.

The official aspect of sculptural art is highlighted also by the statuary dedications made for the emperors. It was a sign of loyalty on behalf of the natives, the citizens from the Pontic cities and from the cities on the *limes*.

Regarding the lay sculpture, of a private aspect, portraits come into prominence; according to the epoch when they were created, they follow a certain artistic movement by keeping only its main features: a *cold style* at the beginning of the Empire; *dynamic* during the age of the Flavians; *sobèr* during the reign of Trajan; the return to *classic* during Hadrian and the *psychological portrait* from the second half of the IInd c. A.D. The analogies with similar monuments from other parts of the Empire can only establish the general characteristics and the age when they were made because the sculptural art of Roman Dobrouja proves itself to be entirely original; this feature is more obvious at the portraits representing local types, with personal somatic, individual features.

This characteristic is equally obvious at the votive sculpture. The three ways of plastic expression - Hellenic, Roman, Oriental – overlapped to the local spirituality, gave birth to a sculptural art with different features from the one of the other Roman provinces.

The means of artistic expression enriched ever since the Hellenistic epoch, when artists discovered new possibilities for rendering the specific of the physiognomy, of ages, the movement of the characters, individually or in group. The carvers from Roman Dobruja used all of this. The time between the end of the Ist c. A.D. and the end of the IInd c. A.D., which corresponds to the peak phase of the Roman empire, both in extant and economic, can be considered as the period of maximum development of provincial Roman sculptural art. The iconographic and artistic qualities of the votive sculptures prove that the majority (some of them being exceptional, such as the statue representing *Venus* from *Tomis*) were made in local workshops by craftsmen who were more or less skilled. The very important place that religion has in the life of humans is highlighted also by the funerary representations, which are all linked, one way or another, to the faith in immortality, in life that goes

puțin dotați.

Rolul deosebit de important pe care-l ocupă religia în viața oamenilor este evidențiat și de reprezentările funerare, toate legate – într-un fel sau altul – de credința în nemurire, în viața care se prelungește dincolo de mormânt. În acest sens, sculptura funerară reprezintă aspectul cel mai interesant al artei provinciale romane, artă alcătuită și dezvoltată în legătură cu nevoile vieții.

beyond the grave. Therefore, funerary sculpture represents the most interesting aspect of Roman provincial art, which was made and developed in relation to the needs of life.

Bibliografie/ Bibliography

- Aricescu, A. 1970, *Căp de marmură al lui Thánatos descoperit la Ostrov*, SCIV, 21, 2, p. 489-493.
- Alexandrescu-Vianu, M. 1985, *Les stèles funéraires de la Mésie Inférieure, Dacia*, 29, p. 57-79.
- Alexandrescu-Vianu, M. 1987, *La sculpture en pierre à Istros (I), Revue des Etudes Sud-Est Européennes*, 25, 1, p. 51-60.
- Alexandrescu-Vianu, M. 1987, *La sculpture en pierre à Istros (II), Revue des Etudes Sud-Est Européennes*, 25, 2, , p. 135-149.
- Alexandrescu-Vianu, M. 1987, *La sculpture en pierre à Istros (III), Revue des Etudes Sud-Est Européennes*, 25, 3, p. 225-237.
- Alexandrescu-Vianu, M. 1995-1996, *Tropaeum Traiani. L'ensemble commémoratif d'Adamclissi, Il Mâr Nero*, 2, 1995-1996, p.145-188.
- Alexandrescu-Vianu, M. 2006, *La propagande impériale aux frontières de l'Empire romain, Tropaeum Traiani, Dacia*, 50, 2006, p. 207-235.
- Alexandrescu-Vianu, M. 2007, *Ateliere sculpturale în Dobrogea română (I), SCIVA*, 58, 1-2, 2007, p. 55-60.
- Alexandrescu-Vianu, M. 2008, *Atelierele de sculptură din Moesia Inferior. 2. Relațiile cu Bithynia, SCIVA*, 59, 2008.
- Conrad, S. 2004, *Die Grabstelen aus Moesia Inferior. Untersuchung zu Chronologie, Typologie und Ikonographie*, Leipzig, 2004.
- Alexandrescu-Vianu, M. 2001, *Histria IX : Les statues et les reliefs en pierre*, București-Păris, 2001.
- Bordenache, G. 1969, *Sculptură greacă în română del Museo Nazionale di Antichità di Bucarest. I. Statue e rilievi di culto, elementi architettonici e decorativi*, Bucarest.
- Hampartumian, N. 1979, *Corpus Cultus Equitis Thracii. IV. Moesia Inferior (Roman Section) and Dacia*, EPRO, 74, Leiden.
- Covăcef, Z. 1972, *Reliefuluri inedite din Muzeul de Arheologie Constanța*, Pontica, 5, Constanța.
- Covăcef, Z. 1975, *Contribuții privind cultul lui Hercule în Scythia Minor*, Pontica, 8, Constanța.
- Covăcef, Z. 1987, *Contribuții privind reprezentările figurate ale zeului Marte în Dobrogea română*, Pontica, 20, Constanța.
- Covăcef, Z. 1998, *Câteva considerații pe marginea unor noi reliefuluri bacebice din Dobrogea*, Ponticas, 31, Constanța.
- Covăcef, Z. 2002, *Artă sculpturală în Dobrogea română. Secolele I-III*, Cluj-Napoca.
- Oppermann, M. 2006, *Der Thrakische Reiter*, Beier-Beran, 2006.
- Scorpan, C. 1966, *Reprezentări bacebice*, Constanța.
- Scorpan, C. 1967, *Cavalerul Trac*, Constanța.

3.5. Moneda romană provincială în Moesia Inferior/ Roman Provincial Coins in Moesia Inferior

Mihaela Iacob

La sfârșitul sec I a.Chr. monetăria autonomă ia sfârșit, în condiții puțin clare; în sec. I p.Chr. sau, cel mai târziu, la începutul sec II p.Chr. orașele grecești din *Moesià Inferior* vor începe să emită monedă de bronz – piese cu sau fara reprezentarea capului împăratului sau a unui membru al familiei imperiale pe avers, cu legendă în limba greacă și menționarea etniconului pe revers (monede numite convențional “imperiale grecești” sau „provinciale romane”). Pentru *Moesià Inferior* nu cunoaștem condițiile în care orașele grecești vest-pontice au fost înzestrate cu *jus feriendi*. Momentul în care acestea își încep seriile imperiale pare să nu fie în cazul tuturor același, dar debutul, în vremea lui *Augustus*, a monetăriei tomitane, istriene și chiar odessitane a fost deja demonstrat. Acestea au avut o activitate diferită în timp, atât sub aspectul numărului de emisiuni cât și din punct de vedere iconografic.

Astfel, primul dintre ateliere, cel istrian, înregistrează o cezură a activității până în vremea lui *Antoninus Pius*; atelierul emite apoi monedă până în vremea lui *Gordianus III*.

Atelierul callatian își începe activitatea în vremea lui Nero, dar de o activitate monetară în adevăratul sens al cuvântului se poate vorbi numai din vremea lui *Antoninus Pius*; activitatea atelierului callatian ia sfârșit în timpul sau la sfârșitul domniei lui Philippus II.

Emisiunile tomitane sunt numeroase și variate iconografic în comparație cu celelalte emisiuni moesice și, începând cu *Augustus*, acoperă integral perioada dintre domniile lui *Augustus* și *Philippus II* inclusiv, cu o cezură în timpul împăraților *Măcrinus* și *Diadumeniānus*, pentru care, de altfel, singurele care emit monedă cu numele lor sunt *Nicopolis ad Istrum* și *Mărkianopolis*.

Pentru *Odessos* avem ca început monetar domnia lui *Augustus*, dar o activitate monetară constantă începe abia în vremea lui *Domitiānus*. Atelierul își încetează activitatea sub *Galliēnus*.

Dintre atelierele moesice, cel din *Dionysopolis* înregistrează cel mai mic număr de emisiuni: acesta își începe activitatea sub *Antoninus Pius* și emite până în timpul împăratului *Gordianus III*.

At the end of the 1st century AD the autonomous coinage comes to its end, under rather unclear conditions; during the 1st century AD or at the latest at the beginning of the 2nd century AD, Greek cities in *Moesià Inferior* start issuing bronze coinage – pieces with or without the representation of the Emperor's head or of the head of a member of the imperial family on the back, with legend in Greek and mentioning the ethnicon on the back (coins conventionally referred to as “Greek imperial” coins or “Roman provincial” coins).

For *Moesià Inferior* we do not know the circumstances in which the Greek west-pontic cities were endowed with *jus feriendi*. The moment when they start their imperial series seems to differ from one to the other, but the starting of coinage during *Augustus*, at *Tomis*, *Istros* and *Odessos*, has already been demonstrated. Such activity was different in time, in terms of both number of minted coins, and of iconography.

Thus, the first of them, the Histrian one, recorded an interruption of the activity until the time of *Antoninus Pius*; the minting workshop then issues coins until the time of *Gordianus III*. The Callatian workshop started its activity during the time of Nero, but a veritable monetary activity can be identified only during the time of *Antoninus Pius*; the Callatian activity ends during or at the end of the reign of Philippus II.

The coins issued at *Tomis* are numerous and iconographically varied compared to the other emissions of *Moesià* and, starting with *Augustus*, they fully cover the period between the reigns of *Augustus* and *Philippus II* included, with an interruption during emperors *Măcrinus* and *Diadumeniānus*, on whose behalf, in fact, only *Nicopolis ad Istrum* and *Mărkianopolis* issue coins with their names. In the case of *Odessos*, coins started being issued during the reign of *Augustus*, but a constant monetary activity starts only during the time of *Domitiānus*. The minting workshop ends its activity under *Galliēnus*.

Among the minting workshops of *Moesià*, the one of *Dionysopolis* records the whole number of emissions: its activity starts under *Antoninus Pius* and continues until the time of emperor *Gordianus III*.

Monetăriile orașelor romane de drept grec vor bate monedă începând cu domnia lui *Antoninus Pius* (*Nicopolis ad Istrum*), respectiv, *Commodus* (*Marcianopolis*), până în vremea lui *Gordianus III* (*Nicopolis ad Istrum*) și *Philippus II* (*Marcianopolis*).

Încetarea monetăriei imperiale grecești în Moesia Inferior se înscrie într-un fenomen mai larg care a avut ca efect suprimarea bronzurilor provinciale în întreg Orientul.

Nu există vreo mărturie legislativă pentru a atesta o suprimare autoritară a monedei de bronz. Specialiștii perioadei au văzut în acest act expresia unui „pragmatism inteligent”, o suprimare a anarhiei monetare în fața eșecului antoninianului și a devalorizării continue a sesterțiului.

Cele 1228 piese moesice descoperite izolat – în interiorul sau exteriorul provinciei –, adunate de noi în timp, se repartizează pe ateliere astfel:

Tomis	Istros	Marcianopolis	Nicopolis ad Istrum	Callatis	Odessos	Dionysopolis
470	252	223	153	105	16	9

Monedele emise în atelierul istrian provin din 56 de “locații” dintre care 46 din provincia *Moësià Inferior* (Dobrogea în special). O cartare a materialului numismatic ne arată o netă preponderență a descoperirilor în nordul Dobrogei, într-o zonă delimitată aleatoriu de valea Casimcea, cu o concentrare pe zona litorală și centru și mai puțin pe limes-ul dunărean.

Din lotul de piese callatiene doar 105 au locul de proveniență precizat, în 11 situri din provincia *Moësià Inferior* (Dobrogea în special), și abia două în afara acesteia. Monedele *Callatidei* au avut o slabă difuziune, în afara teritoriului callatian.

Cu totul alta este situația în cazul emisiunilor atelierului tomitan: cele 470 de monede cu loc de descoperire provin din 66 de situri, dintre care 53 în interiorul provinciei și 13 în afara acesteia. Harta difuziunii monedei tomitane ne arată o concentrare a descoperirilor în teritoriul tomitan, fără ca ele să lipsească din restul Dobrogei; practic avem cea mai

The mints of the Roman of Greek right shall issue coins starting with the reign of *Antoninus Pius* (*Nicopolis ad Istrum*), respectively, *Commodus* (*Marcianopolis*), until the time of *Gordianus III* (*Nicopolis ad Istrum*) and *Philippus II* (*Marcianopolis*). The end of the Greek imperial coinage in *Moësià Inferior* is part of a wider phenomenon which resulted into the suppression of the provincial bronze coins in the whole East. There is no legislative testimony attesting an authoritarian suppression of bronze coins. Specialists of the period saw in this gesture the expression of an “intelligent pragmatism”, a suppression of the monetary anarchy in front of the failure of the Antoninian coin and the continuous devaluation of the sesterce.

The 1228 pieces minted in *Moësià*, discovered individually – inside or outside the province –, gathered by us throughout the time, are distributed according to the workshops as follows:

Coins minted in the workshop of Istros were found in 56 “locations” out of which 46 in the province *Moësià Inferior* (especially Dobruja). A mapping of the numismatic material shows an undoubted prevalence of the discoveries of the north part of Dobruja, in an area randomly delimited by the Casimcea Valley, with a concentration on the seaside area and on the center and less on the Danubean limes.

Among the items of Callatis, only 105 have the place of origin specified, in 11 sites of the province *Moësià Inferior* (especially Dobruja), and only two outside it. The coins of *Callatidà* had a poor distribution outside the territory of *Callàtis*.

Completely different is the situation of the coins minted in the workshop of *Tomis*: the 470 coins with place of discovery were found in 66 sites, of which 53 within the province and 13 outside it. The map of the distribution of the *Tomis* coins shows a concentration of the discoveries within the territory of *Tomis*, while they were not absent

mare arie de acoperire pentru un atelier vest-pontic.

Piese de atelierului dionysopolitan au o arie de circulație restrânsă, doar în teritoriul cetății, la fel cum se întâmplă și în cazul emisiunilor odessitane; totuși emisiuni odesitane sunt prezente și în puncte ceva mai îndepărtate: *Chersonesos*, insula *Thassos*, *Apulum* (în Dacia). O difuziune la nivelul întregii provincii înregistrează emisiunile atelierelor *Nikopolis ad Istrum* și *Marcianopolis*: cele 153 de piese nikopolitane provin din 43 de locații - 26 *întră provincia* și 15 în afara *Moesiæ Inferior*, punctele cele mai îndepărtate fiind *Chersonesos* și *Potàissà* (în *Dacia*), iar cele 223 exemplare emise de atelierul din *Marcianopolis* din 60 de localități - 37 din provincia *Moesiæ Inferior* (Dobrogea în special) și 23 din afara acesteia, punctele cele mai îndepărtate de provincie fiind Brădicești (jud. Iași), *Chersonesos*, *Sarmizgêtusà Ulpia* și localitățile Presopovnica, Kalinigrad, Kózzlin, Wawrochy, Rowno din Polonia.

Moneda de bronz provincială are un rol foarte important în economia monetară locală, înlocuind aproape total, după mijlocul sec. II p.Chr. moneda de bronz romană. Atelierele monetare moesice aprovizionează în mod prioritar cetatea și teritoriul, dar puterea de circulație a monedei se extinde la întreaga provincie. În ceea ce privește pătrunderea monedelor vest-pontice dincolo de granițele provinciei, remarcăm prezența acestora în Dacia, în special pe linia Dunării, spre nord, către *Chersonesos*, dar și spre Occident în provincia *Moesiæ Superior*, și în situri din Germania actuală (Waldfishbachm) și Marea Britanie (la Devon și Dorset)

Date interesante obținem și din analiza descoperirilor moesice de monede imperiale grecești emise în afara provinciei *Moesiæ Inferior*. Se admite axiomatic faptul că descoperirea unor monede străine într-o zonă nu poate documenta legături economice între cele două cetăți sau regiuni – cea de producție/proveniență a monedei și cea în care piesa a fost descoperită –, acestea reflectând mai degrabă circulația oamenilor. Se ignoră faptul că circulația oamenilor înseamnă, de fapt, circulația unor idei, a unor modele (culturale, arhitecturale, decorative), a unor mărfuri, mișcarea unor trupe ale armatei etc. De cele mai multe ori astfel de

from the rest of Dobruja; practically, we are in front of the widest coverage area for a west-pontic workshop.

The pieces minted in the workshop of *Dionysopolis* had a limited area of distribution, only within the territory of the city, as it happened also in the case of the pieces minted at *Odessos*; still, coins minted in *Odessos* were also present in slightly further locations: *Chersonesos*, the island *Thassos*, *Apulum* (in *Dacia*). A diffusion at the level of the whole province is recorded by the pieces minted in the workshops of *Nikopolis ad Istrum* and *Marcianopolis*: the 153 coins of *Nikopolis ad Istrum* were found in 43 locations - 26 *întră provincia* and 15 outside *Moesiæ Inferior*, the furthest points being *Chersonesos* and *Potàissà* (in *Dacia*), while the 223 pieces minted in the workshop of *Marcianopolis* were found in 60 localities - 37 in the province *Moesiæ Inferior* (especially Dobruja) and 23 outside it, the furthest points being Brădicești (Iași co.), *Chersonesos*, *Sarmizgêtusà Ulpia* and the localities Presopovnica, Kalinigrad, Kózzlin, Wawrochy, Rowno in Poland.

The provincial bronze coinage has a very important role in the local monetary economy, replacing almost completely the Roman bronze coins, after mid-2nd century AD. The monetary workshops of *Moesiæ* provided coins especially for the city and territory, but the circulation power extends to the whole province. Regarding the penetration of west-pontic coins beneath the frontiers of the province, we point out their presence in *Dacia*, especially along the Danube, northwards, to *Chersonesos*, and also westwards, in the province *Moesiæ Superior*, and also in sites of nowadays Germany (Waldfishbachm) and Great Britain (Devon and Dorset)

Interesting data can also be obtained from the analysis of the Moesic finds of Greek imperial pieces issued outside the province Moesia Inferior. We can axiomatically admit the fact that the discovery of foreign coins in an area cannot document economic links between the two cities or regions – the one of production/origin of the coin and the one where it was discovered –, reflecting rather the circulation of people. The fact that people circulating actually means the circulation of ideas, of (cultural, architectural, decorative) models, of goods, the

monede apar într-o cantitate deloc de neglijat, descoperirile monetare găsiindu-și corespondent în date istorice, epigrafice sau economice. Lista monedelor străine descoperite în provincia *Moesià Inferior* este destul de generoasă. Potrivit datelor noastre avem următoarea situație:

<i>Total imperiale grecești / Greek imperial coins</i>	<i>Moesia Inferior</i>	<i>Total imperiale grecești straine / foreign Greek imperial coins</i>	<i>Bithynia</i>	<i>Thracia</i>	<i>Aegyptus</i>	<i>Sarmatia</i>	<i>Macedonia</i>	<i>Moesia Superior</i>	<i>Mysia</i>	<i>Lydia</i>	<i>Pisidia</i>	<i>Altele / others</i>
31457	1119	338	142	120	16	14	9	7	5	3	5	22

Cum era și de așteptat, pe primul loc ca număr de piese se situează *Bithynià* (142 ex.), urmată de *Thracià* (120 ex.); la distanță se adaugă *Aegyptus* (16 ex.) și atelierele din așa-zisa „Sarmatia” – *Tyràs* și *Olbià* –, în fapt aparținând sau gravitând în sfera de influență a provinciei *Moesià Inferior*. Chiar dacă numărul de piese provenind din celelalte provincii este redus, varietatea acestora nu poate să nu surprindă.

La nivelul tezaurelor monetare - cunoscute și publicate până în prezent - avem o slabă reprezentare a emisiunilor monetare din afara provinciei, excepție făcând atelierele din *Thracià*, care datorită apropierii geografice, aveau valoare de circulație și schimb în provincia *Moesià Inferior*.

Monedele bătute în *Bithynià* provin din atelierele: *Nicèèà* (106), *Nicomèdià* (25), *Hèràclèèà* din Pont (6), *Tium* (4), *Juliopolis* (1), iar prezența lor în *Moesià Inferior* este în strânsă legătură cu relațiile economice speciale dintre cele două provincii existente încă din perioada elenistică.

Monedele venite din *Thracià* au fost bătute în atelierele de la *Philipopolis* (32 ex.), *Anchiàlus* (15 ex.), *Hàdriànopolis* (15 ex.), *Pàutàlià* (13 ex.), *Tràianopolis* (7 ex.), *Augustà Tràiana* (7 ex.), *Byzàntion* (6 ex.), *Mèssambrià* (5 ex.), *Sèrdicà* (4 ex.), *Dèultum* (3 ex.), *Byzià* (2 ex.), iar

movement of army troops etc. is ignored. Most of the times such coins appear in a not at all negligible number, the monetary discoveries finding their correspondent in historical, epigraphic or economic data. The list of foreign coins discovered in the province *Moesià Inferior* is generous enough. According to our data, the situation is the following:

As one could expect, the first place is assigned to *Bithynià* (142 pieces), followed urmată de *Thracià* (120 pieces); at a certain distance there comes *Aegyptus* (16 pieces) and the workshops of the so-called “Sarmatia” – *Tyràs* and *Olbià* –, in fact belonging or gravitating in the influence sphere of the province *Moesià Inferior*. Even if the number of items resulting from the other provinces is low, their variety is surprising.

In terms of monetary hoards – known and published so far – we have a weak representation of the coins minted outside the province, except for the workshops of *Thracià*, which, due to the geographic closeness, had circulation and exchange value in the province *Moesià Inferior*.

Coins of *Bithynià* were minted in the workshops of: *Nicèèà* (106), *Nicomèdià* (25), *Hèràclèà* of Pontus (6), *Tium* (4), *Juliopolis* (1), and their presence in *Moesià Inferior* is in tight connection with the special economic relations between the two provinces existing already in the Hellenistic period.

Coins coming from *Thracià* were minted in the workshops of *Philipopolis* (32 pieces), *Anchiàlus* (15 pieces), *Hàdriànopolis* (15 pieces), *Pàutàlià* (13 pieces), *Tràianopolis* (7 pieces), *Augustà Tràiana* (7 pieces),

emisiunile provenind din provincia *Macedonia* (9 ex.) au fost bătute în atelierele: *Amphipolis*, *Stobi*, *Pella*, *Dium*, *Thessalonica*; cele mai multe dintre acestea au fost descoperite în sudul provinciei.

Din *Moesia Superior* ajung 7 ex., găsite la *Tomis* și *Peceneaga*; cu număr de 1-2 ex. sunt înregistrate și provinciile *Dacia*, *Armènià Minor*, *Cappadocia*, *Caria*, *Crèteirà*, *Galatia*, *Regatul bosporan* și *Chersonesul Tauric*.

Sursele epigrafice ne dau informații despre prezența unor cetățeni străini, veniți atât din Orient cât și din Occident, fără a cunoaște întotdeauna meseria acestora sau calitatea în care sunt prezenți în *Moesia*. Astfel, în *Moesia Inferior* sunt atesta și epigrafic cetățeni din *Nicomedia*, *Heraclea*, *Tium*, *Prousiàs ad Hipium*, *Nicea*, *Ancyra*, *Alexandria*, după cum originari din provincia *Moesia Inferior* au fost identificați în alte provincii, la *Aquileà*, *Roma*, *Olbia* etc. Nu numai cetățenii originari din acele locuri au putut face să ajungă în *Moesia Inferior* monede străine, ci comercianții și negustorii în general.

Un rol special în desfășurarea relațiilor comerciale ale unei provincii cu restul Imperiului roman revine asociațiilor de cetățeni romani cunoscute sub numele de *convētus civium Romanorum* sau *Civēs Romāni consistentēs*, atestate și în cazul *Moesièi Inferior*. Deloc întâmplător, din cele 150 de mențiuni epigrafice de *Civēs Romāni consistentēs* din lumea romană, 31 de mențiuni, datate între 103 și 246 p.Chr. au apărut în *Moesia Inferior*, atât în centrele și orașele de pe linia Dunării cât și în mediul rural.

Moneda provincială romană – bătută în *Moesia Inferior* sau venită aici din alte provincii ale lumii romane constituie astfel un izvor istoric important în studiul istoriei economice și culturale a provinciei.

Byzantion (6 pieces), *Messambria* (5 pieces), *Serdica* (4 pieces), *Deltum* (3 pieces), *Byzia* (2 pieces), and the coins coming from the province *Macedonia* (9 pieces) were minted in the workshops: *Amphipolis*, *Stobi*, *Pella*, *Dium*, *Thessalonica*; most of them were discovered to the south of the province.

7 pieces, found at *Tomis* and *Peceneaga* come from *Moesia Superior*; provinces *Dacia*, *Armènià Minor*, *Cappadocia*, *Caria*, *Crèteirà*, *Galatia*, the Kingdom of Bosphorus and the Tauric Chersonesos are also present with 1 or 2 pieces.

Epigraphic sources provide information on the presence of foreign citizens, coming both from the East and from the West, without always knowing their profession or capacity in which they were present in *Moesia*. Thus, citizens of *Nicomedia*, *Heraclea*, *Tium*, *Prousiàs ad Hipium*, *Nicea*, *Ancyra*, *Alexandria* are epigraphically attested in *Moesia Inferior*, while inhabitants of the province *Moesia Inferior* were identified in other provinces, at *Aquileà*, *Rome*, *Olbia* etc. Not only inhabitants of those places could bring to *Moesia Inferior* foreign coins, but also traders and merchants generally.

A special role in carrying out commercial relations of a province with the rest of the Roman Empire is the one of the associations of Roman citizens known under the name of *convētus civium Romanorum* or *Civēs Romāni consistentēs*, also attested in the case of *Moesia Inferior*. It is not at all a coincidence the fact that out of the 150 epigraphic mentions of *Civēs Romāni consistentēs* of the Roman world, 31 mentions, dated between 103 and 246 AD appeared in *Moesia Inferior*, both in the centers and the cities along the Danube and in the rural environment.

Provincial Roman coins – minted in *Moesia Inferior* or arrived here from other provinces of the Roman world, are such an important historic source in the study of the economic and cultural history of the province.

Bibliografie/ Bibliography

- Burnett, A., Amandry, M., Carradice, I. 1999, *Romàn Provinciàl Coinàgè*, I. Introduction and Catalogue, II. Index and Plates, London- Paris.
- Burnett, A., Amandry, M., Ripolles, P. P. 1998, *Romàn Provinciàl Coinàgè*, I, 1, London, Paris.
- Burnett, A., Amandry, M., Ripolles, P. P. 1998, *Romàn Provinciàl Coinàgè*, *Supplèment* I, London, Paris.
- Butcher, K. 1988, *Romàn Provinciàl Coins. An Introduction to the "Grèèk Impèrials"*, London.
- Callu, J. P. 1969, *La politique monétaire des empereurs romains de 238 à 311*, Paris.
- Gerov, B., 1980. *Bèitragè zur Gèschichtè dèr römischèn Provinzèn Moèsièn und Thràkièn*, Amsterdam.
- Harl, K. W. 1987, *Civic Coins and Civic Politics in the Romàn Eàst, A.D. 180 – 275*, Berkely – Los Angeles – London.
- Howgego, C. 1985, *Grèèk Impèriàl Countèrmàrks. Studiès in the Provinciàl Coinàgè of the Romàn Empirè*, London.
- Iacob M. 2004, *Aspèctè privind àctivitàtèa àtelièrului monètàr tomitàn în èpocà romànă*, Peuce, S.N. II (XV), p. 213-283.
- Iacob, M. 2003, *Noi dèscopèriri dè monèdè tomitànè în Dobrogèa. Atelièrul monètàr tomitàn în èpocà romànă*, Peuce SN I (XIV), p. 283-240.
- Johnston, A. 1985, *The So-Càllèd "Psèudo-Autonomous" Grèèk Impèrials*, ANSMN 30, p. 89-112.
- Jones, T. B. 1963, *A Numismàtic Riddlè: So-Càllèd Grèèk Impèrials*, Proceedings of the American Philosophical Society, 107, 4, p. 308-347.
- Kunisz, A. 1992, *Obièg monètàrny nà obràzràch Mèzji i Tràcji W I i II W n.è.*, Katowice.
- Moisil, C. 1916, *Numismàticà Dobrogèi*, extras din Arhiva Dobrogei, I, 44 p.
- Mušmov, N. A. 1912, *Antičnitè monèti nà Bàlkànskijà poluostrovà i monètiti nà bàlgàrskitè càrè*, Sofia.
- Oberländer-Târnoveau, E., Oberländer-Târnoveau, I. 2000, *Quelques rémarques sur la circulation des monnaies en bronze dans la zone des Bouches du Danube à l'époque romaine (Ier-IIIe siècles après J.C.)*, in *Istro-Pontica – Muzeul tulcean la a 50-a aniversare* (eds. M. Iacob, E. Oberländer-Târnoveau, F. Topoleanu), Tulcea, p. 405 - 419.
- Pick, B. 1898, *Diè Antikèn Münzèn Nord-Grèèchènlànds, I. Diè Antikèn Münzèn von Dàcièn und Moèsièn*, 1, Berlin.
- Pick, B. Regling, K. 1910, *Diè Antikèn Münzèn Nord-Grèèchènlànds, I. Diè Antikèn Münzèn von Dàcièn und Moèsièn 2, Diè Münzèn von Odèssos und Tomis*, Berlin.
- Preda, C. 1973, *Càtalogul dèscopèririlor monètàrè dè là Histrià. Monèdè grècèști*, in Preda, C., Nubar, H. *Histrià III. Dèscopèririlè monètàrè 1914-1970*, București, p. 89-155.
- Ruzicka, L. 1917, *Inèdità àus Moèsià Inferior*, Numismatische Zeitschrift, N.F. 10 (56), p. 73-176.
- Schönert-Geiß, E. 1968, *Dàs Endè dèr Provinziàlprägung in Thràkièn und Moèsièn*, Klio 50, p. 251-256.
- Schönert-Geiß, E. 1999, *Bibliogràphiè zur Numismàtik Thràkièns und Mòèsièns*, Berlin.

5. *Aegyssus - uetus urbs*

Mihaela Iacob

Cetatea Aegyssus este situată pe colnicul Hora, azi dealul Monumentului, în partea de est a oraşului Tulcea. Descoperirile arheologice (materialul ceramic getic şi grecesc), dar şi originea celtică a numelui, derivat de la un legendar întemeietor *Caspios Aegisos*, pledează pentru construirea cetăţii la sfârşitul sec. IV a.Chr. Depozitul de amfore greceşti din sec. I a.Chr. descoperit în acest punct sugerează faptul că *Aegyssus* a fost o importantă fabrică grecească. Tot din această perioadă – sec. II-I a.Chr. – datează necropolă birituală situată la 1,5 km sud-est de perimetrul fortificat (actualmente strada Nalbelor). Relatând evenimentele petrecute în anul 12 p.Chr., când oraşul *Aegyssus* a fost cucerit de către dacii nord-dunăreni, Ovidius îl considera *uetus urbs*, (*Pont.* I, 8, 11) şi îl descria ca fiind o cetate cu ziduri puternice, situată pe malul Dunării, într-un loc înalt, greu accesibil. La începutul sec. II p.Chr. cetatea era inclusă în *limes*-ul dunărean: în a doua jumătate a sec. III în cetate era cantonată *cohors II Flavia Brittonum*, iar în secolul următor *vexilatio Aegyssensis* din *Legio I Jovia*; în sec IV-V cetatea îşi păstrează statutul de fortăreaţă militară, iar în perioada împăratului *Justinianus* este refăcută, în condiţiile efortului monumental de refortificare a *limes*-ului dunărean (*Procopius IV*,7). Cetatea de pe Dealul Monumentului apare menţionată apoi în *Notitia Episcopatum* pe listă celor 15 reşedinţe episcopale din Dobrogea. Viaţa urbană ia sfârşit la Aegyssus în primele decenii ale sec. VII – aşa cum se întâmplă la nivelul întregii provincii Scythia -, ca urmare a atacurilor avaro-slave şi a căderii *limes*-ului danubian.

The City of Aegyssus is located on the mound Horă, nowadays the Monumentului Hill, in the eastern side of the city of Tulcea. The archaeological discoveries (the Getic and Greek ceramic material), and also the Celtic origin of the name, deriving from a legendary founder, *Caspios Aegisos*, are arguments regarding the construction of the city at the end of the 4th century BC. The deposit of Greek amphorae of the 1st century BC discovered in this place suggests that *Aegyssus* was an important Greek emporion. It is also to this period – the 2nd – 1st centuries BC – that is dated the biritual necropolis situated at 1.5 km southeast of the fortified perimeter (at present Nalbelor Street). Regarding the events that occurred in the year 12 AD, when the city of *Aegyssus* was conquered by the north-Danubian Dacians, Ovid referred to them as *uetus urbs*, (*Pont.* I, 8, 11), and described the city as having strong walls, being located on the Danube bank, in a high place, difficultly accessible. At the beginning of the 2nd century AD the city was included in the Danubian *limes*: in the second half of the 3rd century the *cohors II Flavia Brittonum* was garrisoned in the city, and in the next century *vexilatio Aegyssensis* of *Legio I Jovia*; during the 4th – 5th centuries, the city keeps its status of military fortress, and during the period of Emperor *Justinianus* it is rebuilt, under the conditions of the monumental effort of refortification of the Danubian *limes* (*Procopius IV*,7). The city on the Monumentului Hill is then mentioned in *Notitia Episcopatum* on the list of the 15 episcopal residences of Dobruja. The urban life comes to its end at Aegyssus in the first decades of the 7th century – as it happened actually in the whole province Scythia -, as a consequence of the Avars' attacks and of the fall of Danubian *limes*.

Bibliografie / Bibliography:

Bărneă, I. 1950, *O inscripție de la Aegyssus*. SCIV I,2, 175-184.

Chârlier, Ph., Costeă, G., Bărălis, A. 2009, *Étude anthropologique et paléopathologique d'un sujet d'Aegyssus (IIIème-IVème s. ap. J.-C., Roumanie)*, Peuce, S.N. 7, 2009, p. 337 – 346.

Gostâr, N. 1950, *Caspios Aegisos, Ovidiu, Pontica, I, 8, 13*, Dănușius 4, Gălăți, p. 113-121.

Lungu, V. 1996, *Aegyssus – documentare arheologică preromână*, Peuce 12, p. 47-102.

Nuțu, G., 2008, *Mars from Aegyssus*, in S. C. Ailincăi, C. Micu, C., Fl. Mihăil (ed.), *Omagiu lui Găvrilă Simion la 80-a aniversare*, Constanța, p. 209-218.

Nuțu, G., Costeă G., 2010, *Ceramică fină descoperită la Aegyssus*, PEUCE, S.N. 8, 2010, p. 147 – 162.

Opăiț, A. 1977, *Aegyssus 76 – Raport preliminar*, Pontică 10, p. 307-311.

Opăiț, A. 1981, *O nouă unitate militară atestată la Aegyssus*, SCIVA 32, 2, p. 297-298.

Opăiț, A. 1987, *Un dépôt d'amphores découvert à Aegyssus*, Dăciă, N.S., 31, 1-2, p. 145-155.

CATALOG

Abrevieri/ Abbreviations

RO	EN
H – înălțime	H – height
H _p – înălțime păstrată	H _{preserved} – preserved height
D – diametru	D – diameter
D _g – diametrul gurii	D _{mouth} – mouth diameter
D _{max} – diametru maxim	D _{max} – maximum diameter
D _b – diametru bază	D _{base} – base diameter
L – lungime	L – length
L _p – lungime păstrată	L _{preserved} – preserved length
l – lățime	W – width
l _{max} – lățime maximă	w _{max} – maximum width
Gr – grosime	t – thickness
M – movilă	heap
m – mormânt	tomb
S – secțiune	trench
C – carou, casetă	cassette
N – nivel	level
G – groapă	pit

Muzee / Museums

ICEMTL	– Institutul de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea – Muzeul de Istorie și Arheologie
MNIR	– Muzeul Național de Istorie a României
MINAC	– Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța
MACM	– Muzeul de Arheologie Callatis Mangalia
MDJC	– Muzeul Dunării de Jos Călărași
MIGL	– Muzeul de Istorie Galați
MB	– Muzeul Brăilei
inv.	– număr de inventar

Autori / Authors

A.C.	– Alina Cristea	M.G.	– Marieta Gheorghiuță
C.C.	– Costin Croitoru	M.I.	– Mihai Ionescu
C.Ch.	– Costel Chiriac	M.Ia.	– Mihaela Iacob
C.I.	– Costel Ilie	M.M.	– Marian Mocanu
C.Ș.	– Christina Știrbulescu	M.S.	– Mihaela Simion
D.E.	– Dan Elefterescu	P.D.	– Paula Demit
D.P.	– Dorel Paraschiv	T.O.	– Tatiana Odobescu
F.T.	– Florin Topoleanu	V.S.	– Valeriu Sârbu
G.N.	– George Nuțu	Z.C.	– Zaharia Covacev
L.P.	– Liviu Petculescu		

Armata The Army

1. Placă cu inscripție

Callâtis—Mangalia, jud. Constanța.

Marmură; L—24 cm; l—6,5 cm.

Placă cu inscripție; *foedus*-ul dintre *Callâtis* și Roma.

Stare de conservare bună; piesă fragmentară.

Piesă realizată probabil la *Callâtis*.

Sec. I a. Chr.

ISM III, 1.

MNIR 18739.

M.G.

Plate with inscription

Callâtis—Mangalia, Constanța co.

Marble; L—24 cm; w—6.5 cm.

Plate with inscription; the *foedus* between *Callâtis* and Rome.

Good state of conservation; fragmentary item.

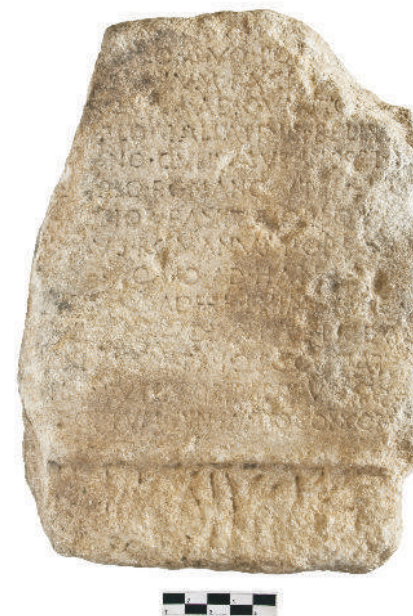
The item was probably created at *Callâtis*.

1st century BC.

ISM III, 1.

MNIR 18739.

M.G.

2. Diplomă militară

Bulgaria

Bronz; L—16 cm; l—15 cm.

Diplomă militară emisă pentru *Romæstà Spiurus* fiul lui *Rêscëntius*, călăreț în *alà Gallorum èt Thrràecum Antiànà*. Diploma a fost copiată după constituția imperială dată de împăratul *Clàudius*.

Deformare mecanică; lipsă de material cca. 2/1,5 cm colț dreaptă inferior; ccă. 0,5 cm pe latură stângă; scrijelitura cca. 3 cm pe spatele piesei; 4 orificii.

18 ianuarie 54 p. Chr.

CIL XVI, 3; Lambrino, 1930, p. 131.

MNIR, inv.16679.

M.G.

Military diploma

Bulgaria

Bronze; L—16 cm; w—15 cm.

Military diploma issued for *Romæstà Spiurus* son of *Rêscëntius*, rider in *alà Gallorum èt Thrràecum Antiànà*. The diploma was copied after the imperial constitution given by Emperor *Clàudius*.

Mechanical deformation; missing material of ca. 2/1.5 cm in the lower right corner; ca. 0.5 cm on the left side; scratch of ca. 3 cm on the back of the item; 4 orifices.

18 January 54 AD.

CIL XVI, 3; Lambrino, 1930, p. 131.

MNIR, inv.16679.

M.G.

3. Diplomă militară

Oltina, jud. Constanța.

Bronz; L – 15,7 cm; l – 12,1 cm.

Text: *Impăratului Căesar Nerva Traian Augustus, fiul divinului Nerva, învingător al germaniilor, mare preot, investit cu puterea tribuniciană pentru a treia oară, consul pentru a doua oară, părinte la patrie, a acordat cetățenie pedestrășului Marcus Antonius Rufus, fiul lui Rufus, din Abrittus (Moesiă Inferior), din cohors II Gallorum (și fiului său Marcus), aflată în garnizoană în provincia Moesiă Inferior, sub comandă guvernatorului Quintus Pomponius Rufus. Cetățenia romană este acordată veteranului și copiilor acestuia, incluzând recunoașterea legală a căsătoriei în cazul în care soldatul trăiește în concubinaj în momentul lăsării la vatră, sau cu dreptul de a se căsători legal după acest moment, o singură dată. Înregistrat și autentificat după plăcă de bronz fixată la Roma pe zidul din spatele templului divinului Augustus, lângă (statuia) Minervă.*

Deformare mecanică; se observă 4 orificii pe suprafața piesei.

14 August 99 p. Chr.

CIL III, 1971, dipl. XXXI // CIL XVI, 44; L. Petculescu, 1998, p. 274; *Antique Bronzes in România*, nr. 315.

MNIR, inv. 16680.

L.P.

Military diploma

Oltina, Constanța co.

Bronze; L – 15.7 cm; w – 12.1 cm.

Text: *To Emperor Căesar Nerva Traian Augustus, son of the divine Nerva, vanquisher of the Germans, great priest, invested with the tribunician power for the third time, consul for the second time, father of the country, he granted citizenship to infantry man Marcus Antonius Rufus, son of Rufus, from Abrittus (Moesiă Inferior), in cohort II Gallorum (and to his son Marcus), which is in garrison in the province Moesiă Inferior, under the command of governor Quintus Pomponius Rufus. Roman citizenship is granted to the veteran and his children, including the legal recognition of the marriage in case the soldier lived in concubinage upon his honorable discharge, or with the right to get legally married after this moment, only once. Registered and authenticated according to the bronze plate affixed in Rome to the wall behind the temple of divine Augustus, near (the statue of) Minerva.*

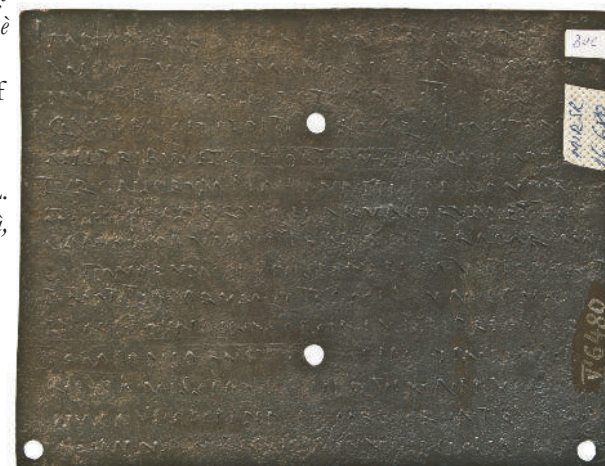
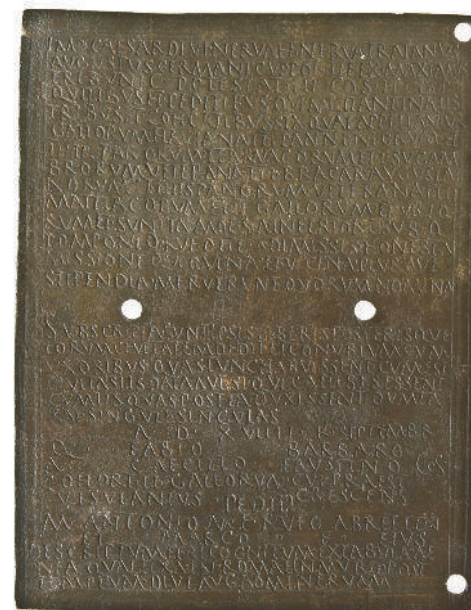
Mechanical deformation; 4 orifices on the surface of the item are observed.

14 August 99 AD.

CIL III, 1971, dipl. XXXI // CIL XVI, 44; L. Petculescu, 1998, p. 274; *Antique Bronzes in România*, no. 315.

MNIR, inv. 16680.

L.P.

4. Diplomă militară

Fântânele, jud. Constanța.

Bronz; L – 14 cm; l – 10,25 cm.

Diplomă militară a lui *Aelius Aurélius Atticus*, fiul lui *Aelius*, originar din *Acàmantià Dorylèum*, soldat în *cobors V Pràetorià Alèxandriàna*.

Deformare mecanică; știrbituri pe margini; produși de coroziune ai bronzului stabilizați; 2 orificii.

7 ianuarie 233 p. Chr.

ISMI, 233.

MNIR, inv. 16681/1682.

M.G.

Military diploma

Fântânele, Constanța co.

Bronze; L – 14 cm; w – 10.25 cm.

Military diploma of *Aelius Aurélius Atticus*, son of *Aelius*, coming from *Acàmantià Dorylèum*, soldier in *cobors V Pràetorià Alèxandriàna*.

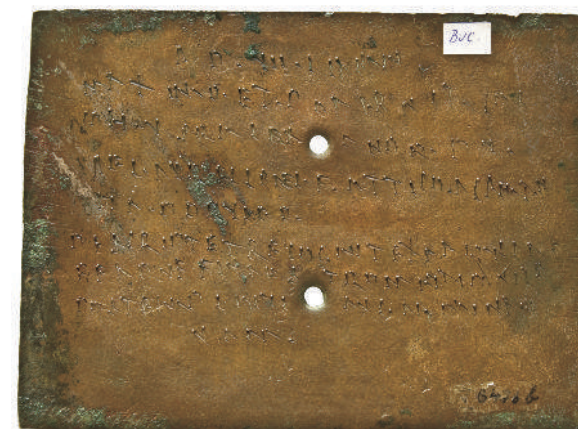
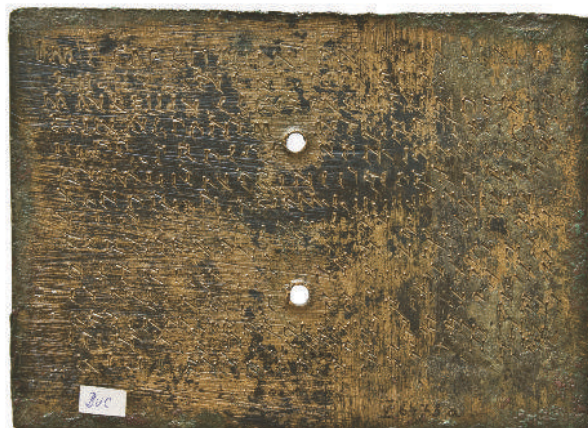
Mechanical deformation; chipping on the sides; stabilized bronze corrosion products; 2 orifices.

7 January 233 AD.

ISMI, 233.

MNIR, inv. 16681/1682.

M.G.

5. *Tegula stampata* (cărămidă ștampilată)

Troèsmis – Iglița, com. Turcoaia, jud. Tulcea, descoperire fortuită, 1975.

Ceramică; L_p – 23,5 cm; l – 28 cm; Gr – 6,5 cm;

Dimensiuni cartuş: 10 x 4 cm; H_{litere} : 1,2 cm.

Piesa prezintă ștampila *LEG(io) V M(à)C(èdonicà)*.

Piesă fragmentară.

Produsă la *Troèsmis*.

Sec. II p. Chr.

Harțuche, Anastasiu 1976, p. 243, cat. nr. 499.

MB, inv. 13330.

C.C., V.S.

Tegula stampata (stamped brick)

Troèsmis – Iglița, Turcoaia com., Tulcea co., random discovery, 1975.

Ceramic; $L_{preserved}$ – 23.5 cm; w – 28 cm; t – 6.5 cm;

Cartridge dimensions: 10 x 4 cm; $H_{letters}$ – 1.2 cm.

The item displays the stamp *LEG(io) V M(à)C(èdonicà)*.

Fragmentary item.

Produced at *Troèsmis*.

2nd century AD.

Harțuche, Anastasiu 1976, p. 243, cat. no. 499.

MB, inv. 13330.

C.C., V.S.

6. *Tegula stampata* (cărămidă ștampilată)

Troèsmis – Iglița, com. Turcoaia, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1977, terme, *pàssim*.

Ceramică; 16,5 x 9 x 2,65 cm; L_p cartuş – 6,1 cm; $l_{cartuş}$ – 3,8 cm; H_{litere} – 2,5 cm.

Piesa prezintă ștampila *LEG(io) [V M(à)C(èdonicà)]*.

Stare de conservare bună; se păstrează un fragment din piesă.

Produsă la *Troèsmis*.

sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

ICEM Tulcea, inv. 29618.

D.P.

Tegula stampata (stamped brick)

Troèsmis – Iglița, Turcoaia com., Tulcea co., preventive archeological research, 1977, *thèrmàè, pàssim*.

Ceramic; 16.5 x 9 x 2.65 cm; $L_{preserved}$ cartridge – 6.1 cm;

$w_{cartridge}$ – 3.8 cm; $H_{letters}$ – 2.5 cm.

The item displays the stamp *LEG(io) [V M(à)C(èdonicà)]*.

Good state of conservation; a fragment of the item has been preserved.

Produced at *Troèsmis*.

2nd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 29618.

D.P.

7. *Tegula stampata* (cărămidă șampilată)

Troèsmis – Iglița, com. Turcoaia, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1977, *pàssim*.

Ceramică; 17,5 x 13,5 x 2,8 cm; L_{cartuș} – 8,8 cm; l_{cartuș} – 2,1 cm; H_{litere} – 1,4 cm.

Piesa prezintă ștampila *CLAS(sis) F(làvià) M(oèsicà)*.

Stare de conservare precară; se păstrează un fragment din piesă.

Produsă probabil la *Noviodunum*.

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

ICEM Tulcea, inv. 25684.

D.P.

Tegula stampata (stamped brick)

Troèsmis – Iglița, Turcoaia com., Tulcea co., preventive archaeological research, 1977, *pàssim*.

Ceramic; 17.5 x 13.5 x 2.8 cm; L_{cartridge} – 8.8 cm; w_{cartridge} – 2.1 cm; H_{letters} – 1.4 cm.

The item displays the stamp *CLAS(sis) F(làvià) M(oèsicà)*.

Poor state of conservation; a fragment of the item is preserved.

Produced probably at *Noviodunum*.

2nd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 25684.

D.P.

8. *Tegula stampata* (cărămidă șampilată)

Loc de descoperire necunoscut, dar sigur Dobrogea.

Lut ars; L – 20 cm; l – 15 cm; Gr – 6,5 cm.

Cărămida, spartă la un capăt, poartă o ștampilă realizată într-un cartuș dreptunghiular (5,5 x 3 cm).

Fragment.

Epoca romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 4873.

Z.C.

Tegula stampata (stamped brick)

The place of discovery is unknown, but certainly in Dobruja.

Burnt clay; L – 20 cm; w – 15 cm; t – 6.5 cm.

The brick, broken at one end, has a stamp made in a rectangular cartouche (5.5 cm x 3 cm).

Fragmentary item.

Roman Period.

Unpublished.

MINAC, inv. 4873.

Z.C.

9. *Tegula stampata* (cărămidă șampilată)

Loc de descoperire necunoscut, dar sigur Dobrogea.

Lut ars, pastă densă; L – 22 cm; l – 18 cm; Gr – 5,3 cm.

Suprafața este decorată cu caneluri, în diagonală; tot în diagonală, peste aceste caneluri, este aplicată ștampila, realizată într-un cartuș dreptunghiular, păstrat fragmentar (10,7 x 3 cm).

Fragment.

Epoca romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 4872.

Z.C.

***Tegula stampata* (stamped brick)**

The place of discovery is unknown, but certainly Dobruja.

Burnt clay, dense paste; L – 22 cm; w – 18 cm; t – 5.3 cm.

The surface is decorated with flutings, in diagonal; also in diagonal, over these flutings, the stamp is applied, made in a rectangular cartouche, preserved fragmentary (10.7 x 3 cm).

Fragmentary item.

Roman Period.

Unpublished.

MINAC, inv. 4872.

Z.C.

10. *Tegula stampata* (cărămidă șampilată)

Săcidăvă, jud. Constanța, 1969.

Lut ars; L – 10 cm, l – 8 cm, Gr – 2,4 cm.

Cărămidă fragmentară pe care se păstrează – într-un cartuș dreptunghiular, fragmentar (6,5 x 4,5 cm) – o șampilă.

Fragment.

Epoca romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 19673.

Z.C.

***Tegula stampata* (stamped brick)**

Săcidăvă, Constanța co., 1969.

Burnt clay; L – 10 cm; w – 8 cm; t – 2.4 cm.

Fragmentary brick; a stamp is preserved, fragmentary (6.5 x 4.5 cm), in a rectangular cartouche.

Fragmentary item.

Roman Period.

Unpublished.

MINAC, inv. 19673.

Z.C.

11. *Tegula stampata* (cărămidă șampilată)

Gura Canliei, jud. Constanța, 1974, *passim*.

Lut ars; L – 15,4 cm; l – 18,3 cm; Gr – 5 cm.

Cărămidă fragmentară; pe suprafața lustruită, cu canelurii superficiale, s-a realizat o șampilă într-un cartuș rectangular (11 x 3 cm).

Fragment.

Epoca romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 21178.

Z.C.

Tegula stampata (stamped brick)

Gura Canliei, Constanța co., 1974, *passim*.

Burnt clay; H – 15.4 cm; w – 18.3 cm; t – 5 cm.

Fragmentary brick; on the polished surface, with superficial flutings a stamp was made in a rectangular cartouche (11 x 3 cm).

Fragmentary item.

Roman Period.

Unpublished.

MINAC, inv. 21178.

Z.C.

12. Acvilă romană

Bărboși – Tirighina, Galați, descoperire întâmplătoare.

Bronz; H – 4 cm; l – 6 cm.

Piesa reprezintă o acvilă romană de bronz, în zbor, gata de atac, cu capul spre dreapta și aripile desfăcute. Poziția strânsă a ghearelor formează un dispozitiv de prindere a emblemei, deteriorată încă din antichitate.

Stare de conservare bună.

Atelier neprecizat.

Sec. II-III p. Chr.

Dragomir 1983, fig. 1.

MIGL, inv. 20684.

C.I.

Roman Aquila

Bărboși – Tirighina, Galați, random discovery.

Bronze; H – 4 cm; w – 6 cm.

The item represents a flying bronze Roman Aquila, ready to attack, the head turned to the right and the wings spread. The clenched claws form a fastening system of the emblem, deteriorated already in antiquity.

Good state of conservation.

Unspecified workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Dragomir 1983, fig. 1.

MIGL, inv. 20684.

C.I.

13. Acvilă romană

Bărboși – Tirighina, Galați, cercetare, 1965 (piesa originală).

Ceramică; H – 7,5 cm.

Replică în ceramică a unei *signia* militară reprezentată de o acvilă romană. Acvila apare cu capul întors spre stînga, iar suportul cilindric este perforat.

Sec. II-III p. Chr.

Sanie 1981, p. 176, pl. 55/1.

MIGL, inv. 13959.

C.I.

Roman Aquila

Bărboși – Tirighina, Galați, research, 1965 (original item).

Ceramic; H – 7.5 cm.

Ceramic replica of a military *signia* represented by a Roman Aquila. The Aquila is shown with the head turned to the left, the cylindrical stand being perforated.

2nd-3rd centuries AD.

Sanie 1981, p. 176, pl. 55/1.

MIGL, inv. 13959.

C.I.

14. Acvilă romană

Bărboși – Tirighina, Galați, cercetare, 1938, Gh. Ștefan.

Bronz; H – 10,2 cm; l – 8,5 cm.

Vultur în zbor, gata de atac, cu capul spre dreapta, aripile desfăcute și ghearele strânse.

Replică.

Atelier incert (sud dunărean?) – pentru piesa originală.

Sec. II-III p. Chr.

Ștefan 1938, p. 343, fig. 6.

MIGL, inv. 4757.

C.I.

Roman Aquila

Bărboși – Tirighina, Galați, research, 1938, Gh. Ștefan.

Bronze; H – 10.2 cm; w – 8.5 cm.

Eagle flying, ready to attack, the head to the right, wings spread and claws clenched.

Replica.

Indeterminate workshop (south Danubean?) – for the original item.

2nd-3rd centuries AD.

Ștefan 1938, p. 343, fig. 6.

MIGL, inv. 4757.

C.I.

15. Placă ornamentală de la car

2 Mai, jud. Constanța, mormânt tumular, necropola callatiană.

Bronz; L – 11,8 cm; l – 8,8 cm; Gr – 0,1 cm.

Placă rectangulară cu patru orificii de fixare în colțuri, lucrată în tehnica „au repoussé”; central este reprezentat un leu în mișcare.

Se păstrează circa 80% din piesă, fisurată.

Sec. I-II p. Chr.

Harțuche 1967; Sirbu, Oța 2004.

MB, inv. 6317.

V.S., C.C.

Ornamental chariot plate

2 Mai, Constanța co., tumular tomb, Callatian necropolis.

Bronze; L – 11.8 cm; w – 8.8 cm; t – 0.1 cm.

Rectangular plate with four orifices for fastening in the corners, made in the “au repoussé” technique; a lion passant is centrally represented.

About 80% of the item is preserved, showing fissures.

1st-2nd centuries AD

Harțuche 1967; Sirbu, Oța 2004.

MB, inv. 6317.

V.S., C.C.

16. Piesă de car

2 Mai, jud. Constanța, mormânt tumular, necropola callatiană.

Bronz; H – 8,3 cm; D_{max} – 2,2 cm.

Piesă cu partea inferioară cilindrică și cea superioară tronconică; orificiu în partea tronconică, excrescență laterală în cea cilindrică; cui din fier păstrat în partea inferioară pentru fixare, probabil în partea lemnoasă.

Părți lipsă în zona inferioară și lovituri în partea cilindrică.

Sec. I-II p. Chr.

Harțuche 1967; Sirbu, Oța 2004.

MB, inv. 6330.

V.S., C.C.

Chariot item

2 Mai, Constanța co., tumular tomb, Callatian necropolis.

Bronze; H – 8.3 cm; D_{max} – 2.2 cm.

The lower part of the item is cylindrical and the upper part is tronconical; orifice in the tronconical part, side excrescence in the cylindrical part; iron nail in the lower part, for fastening, probably in the wooden part.

Missing portions in the lower part and impacts in the cylindrical part.

1st-2nd centuries AD

Harțuche 1967; Sirbu, Oța 2004.

MB, inv. 6330.

17. Piesă de car

2 Mai, jud. Constanța, mormânt tumular, necropola callatiană.

Bronz; H – 8,7 cm; D_{max} – 3,9 cm.

Piesă de formă conică, cu partea superioară bitronconică, separate de două inele în relief.

Lipsă partea inferioară.

Sec. I-II p. Chr.

Harțuche 1967; Sirbu, Oța 2004.

MB, inv. 6327.

V.S., C.C.

Chariot item

2 Mai, Constanța co., tumular tomb, Callatian necropolis.

Bronze; H – 8.7 cm; D_{max} – 3.9 cm.

Item of conical shape, with the upper part bitronconical, separated by two rings in relief.

The lower part is missing.

1st-2nd centuries AD

Harțuche 1967; Sirbu, Oța 2004.

MB, inv. 6327.

V.S., C.C.

18. Piesă de harnașament – inel pentru curele

2 Mai, jud. Constanța, mormânt tumular, necropola callatiană.

Bronz; H – 9,6 cm; D_{verigă} – 5,1 cm.

Piesă cu verigă semicirculară pentru fixare, placă trapezoidală peste ea, inel circular pentru distribuția curelelor și proeminență cu forme variate în partea superioară.

Piesă întreagă.

Sec. I-II p. Chr.

Harțuche 1967; Sirbu, Oța 2004.

MB, inv. 6320.

V.S., C.C.

Harness item – strap ring

2 Mai, Constanța co., tumular tomb, Callatian necropolis.

Bronze; H – 9.6 cm; D_{ring} – 5.1 cm.

Item with semicircular ring for fastening, topped by a trapezoidal plate, circular ring for the distribution of the straps and prominences with various shapes in the upper part.

Whole item.

1st-2nd centuries AD

Harțuche 1967; Sirbu, Oța 2004.

MB, inv. 6320.

V.S., C.C.

19. Piesă de car

2 Mai, jud. Constanța, mormânt tumular, necropola callatiană.

Bronz; H – 2,1 cm; D_{max} – 2,7 cm.

Piesă decorativă și funcțională în formă de bobină cu trei plăci circulare.

Lipsă partea superioară.

Sec. I-II p. Chr.

Harțuche 1967; Sirbu, Oța 2004.

MB, inv. 6331.

V.S., C.C.

Chariot item

2 Mai, Constanța co., tumular tomb, Callatian necropolis.

Bronze; H – 2.1 cm; D_{max} – 2.7 cm.

Decorative and functional item in the form of a coil with three circular plates.

The upper part is missing.

1st-2nd centuries AD

Harțuche 1967; Sirbu, Oța 2004.

MB, inv. 6331.

V.S., C.C.

20. Piesă de car

2 Mai, jud. Constanța, mormânt tumular, necropola callatiană.

Bronz; H – 2,1 cm; D_{max} – 2,7 cm.

Piesă decorativă și funcțională în formă de bobină cu trei plăci circulare.

Lipsă partea superioară.

Sec. I-II p. Chr.

Harțuche 1967; Sirbu, Oța 2004.

MB, inv. 6332.

V.S., C.C.

Chariot item

2 Mai, Constanța co., tumular tomb, Callatian necropolis.

Bronze; H – 2.1 cm; D_{max} – 2.7 cm.

Decorative and functional item in the form of a coil with three circular plates.

The upper part is missing.

1st-2nd centuries AD

Harțuche 1967; Sirbu, Oța 2004.

MB, inv. 6332.

V.S., C.C.

21. Cui / caia

2 Mai, jud. Constanța, mormânt tumular, necropola callatiană.

Bronz; H – 3,6 cm; D_{floare} – 0,7 cm.

Partea inferioară conică, ascuțită, rectangulară în secțiune, cu capătul superior aproape bitronconic.

Lipsă partea superioară.

Sec. I-II p. Chr.

Harțuche 1967; Sîrbu, Oța 2004.

MB, inv. 6333.

V.S., C.C.

Nail/ horseshoe pin

2 Mai, Constanța co., tumular tomb, Callatian necropolis.

Bronze; H – 3.6 cm; D_{head} – 0.7 cm.

The lower part is conical, pointed, of rectangular cross-section, with the upper end almost bitronconical.

The upper part is missing.

1st-2nd centuries AD

Harțuche 1967; Sîrbu, Oța 2004.

MB, inv. 6333.

V.S., C.C.

22. Piesă de car

2 Mai, jud. Constanța, mormânt tumular, necropola callatiană.

Bronz; H – 5,7 cm; l – 2 cm.

Placă dreptunghiulară cu terminația superioară de formă romboidală și orificiu circular.

Lipsă partea inferioară.

Sec. I-II p. Chr.

Harțuche 1967; Sîrbu, Oța 2004.

MB, inv. 6322.

V.S., C.C.

Chariot item

2 Mai, Constanța co., tumular tomb, Callatian necropolis.

Bronze; H – 5.7 cm; w – 2 cm.

Rectangular plate with the upper end of rhomboid shape and with circular orifice.

The lower part is missing.

1st-2nd centuries AD

Harțuche 1967; Sîrbu, Oța 2004.

MB, inv. 6322.

V.S., C.C.

23. Piesă de car

2 Mai, jud. Constanța, mormânt tumular, necropola callatiană.

Bronz; H – 4,9 cm; l – 1,7 cm.

Placă dreptunghiulară cu terminația superioară de formă romboidală și orificiu circular.

Lipsă partea inferioară.

Sec. I-II p. Chr.

Harțuche 1967; Sîrbu, Oța 2004.

MB, inv. 6323.

V.S., C.C.

Chariot item

2 Mai, Constanța co., tumular tomb, Callatian necropolis.

Bronze; H – 4.9 cm; w – 1.7 cm.

Rectangular plate with the upper end of rhomboid shape and with circular orifice.

The lower part is missing.

1st-2nd centuries AD

Harțuche 1967; Sîrbu, Oța 2004.

MB, inv. 6323.

V.S., C.C.

24. Piesă de car

2 Mai, jud. Constanța, mormânt tumular, necropola callatiană.

Bronz; D_{\max} – 7 cm.

Placă circulară cu marginea și partea centrală reliefate; orificiu oval, central și două orificii mai mici, circulare, situate pe margine pentru fixare.

Lipsă partea inferioară.

Sec. I-II p. Chr.

Harțuche 1967; Sîrbu, Oța 2004.

MB, inv. 6318.

V.S., C.C.

Chariot item

2 Mai, Constanța co., tumular tomb, Callatian necropolis.

Bronze; D_{\max} – 7 cm.

Circular plate with the edge and the central part in relief; oval central orifice and two smaller circular orifices on the sides, for fastening.

The lower part is missing.

1st-2nd centuries AD

Harțuche 1967; Sîrbu, Oța 2004.

MB, inv. 6318.

V.S., C.C.

25. Piesă de harnașament

2 Mai, jud. Constanța, mormânt tumular, necropola callatiană.

Bronz; D_{\max} – 6,6 cm.

Partea superioară a piesei este semicirculară, cu capetele spiralate iar partea interioară sub forma unei plăci rectangulare.

Aproape întreagă, fisurată.

Sec. I-II p. Chr.

Harțuche 1967; Sîrbu, Oța 2004.

MB, inv. 6319.

V.S., C.C.

Harness item

2 Mai, Constanța co., tumular tomb, Callatian necropolis.

Bronze; D_{\max} – 6.6 cm.

The upper part of the item is semicircular, with spiraled ends and the lower part in the form of a rectangular plate.

Quasi whole item, fissure.

1st-2nd centuries AD

Harțuche 1967; Sîrbu, Oța 2004.

MB, inv. 6319.

V.S., C.C.

26. Piesă de harnașament

2 Mai, jud. Constanța, mormânt tumular, necropola callatiană.

Bronz; L – 6,5 cm.

Partea inferioară rectangulară iar cea superioară este romboidală și fațetată

Întreagă, cu urme de lovituri.

Sec. I-II p. Chr.

Harțuche 1967; Sîrbu, Oța 2004.

MB, inv. 6329.

V.S., C.C.

Harness item

2 Mai, Constanța co., tumular tomb, Callatian necropolis.

Bronze; L – 6.5 cm.

The lower part is rectangular and the upper one is rhomboid and faceted.

Whole item, with traces of impacts.

1st-2nd centuries AD

Harțuche 1967; Sîrbu, Oța 2004.

MB, inv. 6329.

V.S., C.C.

27. Piesă de harnașament

2 Mai, jud. Constanța, mormânt tumular, necropola callatiană.

Bronz; H – 1,2 cm; L – 1,9 cm.

Buton cu partea inferioară în formă de „U”, iar cea superioară ovală în plan.

Piesă întreagă.

Sec. I-II p. Chr.

Harțuche 1967; Sirbu, Oța 2004.

MB, inv. 6328.

Harness item

2 Mai, Constanța co., tumular tomb, Callatian necropolis.

Bronze; H – 1.2 cm; L – 1.9 cm.

Button with U-shaped lower part, and the upper part with an oval plan.

Whole item.

1st-2nd centuries AD

Harțuche 1967; Sirbu, Oța 2004.

MB, inv. 6328.

V.S., C.C.

28. Piesă de harnașament

2 Mai, jud. Constanța, mormânt tumular, necropola callatiană.

Bronz; D – 2,5 cm.

Verigă de formă circulară în plan și profil.

Piesă întreagă.

Sec. I-II p. Chr.

Harțuche 1967; Sirbu, Oța 2004.

MB, inv. 6326.

V.S., C.C.

Harness item

2 Mai, Constanța co., tumular tomb, Callatian necropolis.

Bronze; D – 2.5 cm.

Ring of circular plan and profile.

Whole item.

1st-2nd centuries AD

Harțuche 1967; Sirbu, Oța 2004.

MB, inv. 6326.

V.S., C.C.

29. Piesă de harnașament

2 Mai, jud. Constanța, mormânt tumular, necropola callatiană.

Bronz; H – 1,2 cm; D – 3 cm.

Distribuitor de curele cu baza circulară plată, partea superioară circulară, convexă și patru orificii rectangulare pentru curele.

Piesă întreagă.

Sec. I-II p. Chr.

Harțuche 1967; Sirbu, Oța 2004.

MB, inv. 6335.

V.S., C.C.

Harness item

2 Mai, Constanța co., tumular tomb, Callatian necropolis.

Bronze; H – 1.2 cm; D – 3 cm.

Strap distributor with flat circular base, the upper part is circular, convex and with four rectangular orifices for the straps.

Whole item.

1st-2nd centuries AD

Harțuche 1967; Sirbu, Oța 2004.

MB, inv. 6335.

V.S., C.C.

30. Ornament de car

Dobrogea, *passim*.

Bronz; L – 13,4 cm; l – 5,9 cm.

Ornament de car cu două pantere afrontate, splendid redat; capetele sunt unite printr-un element în formă de ancoră, cu partea superioară terminată printr-o protuberanță conică. Un șir de linii incizate oblic redau blana animalului ai cărui ochi sunt reprezentați prin puncte înscrise în două romburi. Restul piesei continuă cu un disc oval și un piron care servea la fixarea piesei la car, unite printr-un gât cilindric flancat de două inele.

Stare de conservare foarte bună, patină verde-deschis.

Sec. II-IV p. Chr.

Nuțu, Chiriac 2012, nr. 13.

ICEMTL, inv. 47629.

G.N.

Chariot ornament

Dobruja, *passim*.

Bronze; L – 13.4 cm; w – 5.9 cm.

Chariot ornament with two affronted panthers, splendidly rendered; the heads are united by an anchor-shaped element, with the upper part ending by a conical protuberance. A series of lines obliquely incised render the animal fur whose eyes are represented by dots contained in two rhombs. The rest of the item continues with an oval disk and a spike which was used at fastening the item to the cart, united by a cylindrical neck flanked by two rings.

Very good state of conservation, light green patina.

2nd-4th centuries AD.

Nuțu, Chiriac 2012, no. 13.

ICEMTL, inv. 47629.

G.N.

31. Distribuitor de curele

Dobrogea, *passim*.

Bronz; L – 2,5 cm; l – 2,4 cm.

Distribuitor de curele cu formă patrulateră, traforat, are patru decupaje dreptunghiulare, fața inferioară perfect plată în timp ce partea superioară, vizibilă, este formată din două registre suprainălțate, ușor rotunjite, delimitate de nervuri de zona mediană care este ușor adâncită. Excelent finisat pe întreaga suprafață.

Stare de conservare foarte bună.

Sec. II-IV p. Chr.

Nuțu, Chiriac 2012, nr. 14.

ICEMTL, inv. 47634.

G.N.

Belt distributor

Dobruja, *passim*.

Bronze; L – 2.5 cm; w – 2.4 cm.

Belt distributor of quadrilateral shape, fretworked, it shows four rectangular trims, the interior face is perfectly flat while the upper part, visible, is formed of two heightened slightly rounded registers, delimited by nervures from the median part which is slightly deepened. Excellently finished on all its surface.

Very good state of conservation.

2nd-4th centuries AD.

Nuțu, Chiriac 2012, no. 14.

ICEMTL, inv. 47634.

G.N.

32. Distribuitor de curele

Dobrogea, *passim*.

Bronz. H – 1,3 cm; L – 2 cm; l – 1,8 cm.

Distribuitor de curele cu baza dreptunghiulară și partea superioară semicirculară, decorată cu patru nervuri în relief. Patru decupaje dreptunghiulare se află pe fiecare latură; partea inferioară are un decupaj dreptunghiular.

Stare de conservare foarte bună.

Sec. II-IV p. Chr.

Nuțu, Chiriac 2012, nr. 16.

ICEMTL, inv. 47636.

G.N.

33. Aplică de harnașament

Dobrogea, *passim*.

Bronz; H – 1,5 cm; L – 2,6 cm; l – 1,5 cm.

Aplică de harnașament cu baza hexagonală și partea superioară semicirculară, decorată cu două nervuri laterale. Pe cele două fețe laterale are două zone semicirculare în relief, ornamentate cu linii incizate longitudinale.

Stare de conservare foarte bună.

Sec. II-IV p. Chr.

Nuțu, Chiriac 2012, nr. 17.

ICEMTL, inv. 47637.

G.N.

Belt distributor

Dobruja, *passim*.

Bronze. H – 1.3 cm; L – 2 cm; w – 1.8 cm.

Belt distributor with rectangular base and the upper part semicircular, decorated with four nervures in relief. Four rectangular trimmings are found on each side; the lower part has a rectangular trimming.

Very good state of conservation.

2nd-4th centuries AD.

Nuțu, Chiriac 2012, no. 16.

ICEMTL, inv. 47636.

G.N.

Harness bracket Dobruja, *passim*.

Bronze; H – 1.5 cm; L – 2.6 cm; w – 1.5 cm.

Harness bracket with hexagonal base and the upper part semicircular, decorated with two side nervures. On the two lateral faces it has two semicircular areas in relief, longitudinally ornamented with incised lines.

Very good state of conservation.

2nd-4th centuries AD.

Nuțu, Chiriac 2012, no. 17.

ICEMTL, inv. 47637.

G.N.

Ceramica Pottery

34. Castron / Bol

Troesmis – Iglîța, com. Turcoaia, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1977, terme, canal F.

Ceramică; 6 x 6,6 cm.

Bol hemisferic de dimensiuni medii; decor aplicat în relief cu motive antropomorfe și zoomorfe; slip de culoare roșu închis.

Stare de conservare bună; piesă fragmentară.

Produs în sudul *Galliei*.

Sec. II – III p. Chr.

Opaiț 1980 B, p. 357/1, pl. 11/1.

ICEMTL, inv. 9426.

M.M.

Pot / Bowl

Troesmis – Iglîța, Turcoaia com., Tulcea co., preventive research, 1977, *Thermae*, channel F.

Ceramic; 6 x 6.6 cm.

Semispherical bowl of average dimensions, ornamentation applied in relief with anthropomorphic and zoomorphic motifs. Dark red slip.

Good state of conservation; fragmentary.

Produced in the South of *Gallia*.

2nd - 3rd centuries AD.

Opaiț 1980B, 357/no. 1, pl. 11/1.

ICEMTL, inv. 9426.

M.M.

35. Castron / bol

Beroe – Piatra Frecăței, com. Ostrov, jud. Tulcea, descoperire fortuită.

Ceramică; D_b – 8,5 cm.

Fragment bol, baza inelară, joasă; vasul este decorat cu figuri antropomorfe, zoomorfe, motive geometrice aplicate în relief; slip de culoare roșu închis.

Stare de conservare bună; piesă fragmentară.

Produs în sudul *Galliei*.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 34378.

M.M.

Pot / Bowl

Beroe – Piatra Frecăței, Ostrov com., Tulcea co., random discovery.

Ceramic; D_{base} – 8.5 cm.

Fragment bowl, low ring-like base. The vessel is ornamented with anthropomorphic, zoomorphic representations, with geometric motifs applied in relief. Dark red slip.

Good state of conservation; fragmentary.

Produced in the South of *Gallia*.

2nd - 3rd centuries AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 34378

M.M.

36. Castron / bol

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică sistematică, 2007, CT10, C 2, -5,10 m.

Ceramică; 8,5 x 6 cm.

Fragment bol, decor aplicat în relief; sunt redată două personaje în ipostază erotică în interiorul unui edificiu arhitectonic și motive vegetale stilizate; slip de culoare roșie, lucios.

Stare de conservare bună; piesă fragmentară.

Produs în sudul *Galliei*.

Sec. II-III p. Chr.

Baumann 2008, p. 223/cat. 33, pl. 5/33.

ICEMTL, fără nr. de inv.

M.M.

Pot / Bowl

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., systematic archeological research, 2007, CT 10, C 2, -5.10 m.

Ceramic; 8.5 x 6 cm.

Fragment bowl, ornamentation applied in relief. Two anthropomorphic personages in an erotic posture are rendered inside an architectural edifice. Stylized vegetal motifs are also present. Red shiny slip.

Good state of conservation; fragmentary.

Produced in the South of *Gallia*.

2nd-3rd centuries AD

Baumann 2008, p. 223/no. 33, pl. 5/33.

ICEMTL, no inventory.

M.M.

37. Bol / castron

Troesimis – Iglîța, com. Turcoaia, jud. Tulcea, descoperire fortuită, 1997.

Ceramică; H_p – 14 cm.

Bol hemisferic de mari dimensiuni; decor aplicat în relief cu motive vegetale și zoomorfe; vasul prezintă urme de vopsea roșie atât la interior și exterior.

Stare de conservare precară; piesă fragmentară.

Produs într-un atelier local.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 43699.

M.M.

Bowl / pot

Troesimis, random discovery, 1997.

Ceramic; H_{preserved} – 14 cm.

Large semispherical bowl, ornament in relief with vegetal and zoomorphic motifs. The vessel shows traces of red paint both on the interior and the exterior.

Good state of conservation; fragmentary.

Local workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 43699.

M.M.

38. Bol

Poșta – Cotul Celicului, com. Frecăței, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 2000, S 7, m 1.

Ceramică; H – 4,2 cm; D_g – 7,1 cm; D_{max} – 7,6 cm; D_b – 3,4 cm.

Bol hemisferic încadrat în forma *Hayes 3 Çandarlı*; buza verticală, separată de corp printr-un prag, baza inelară.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în Asia Mică (*Pergam*).

Mijlocul sec. II – începutul sec. III p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 44942.

D.P.

39. Bol

Troesmis – Iglița, com. Turcoaia, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1977, C 36.

Ceramică; H – 6 cm; D_g – 11,5 cm; D_{max} – 12 cm; D_b – 5,3 cm.

Bol hemisferic, încadrat în forma *Hayes 3 Çandarlı*; buza este verticală, înaltă, separată de pereții curbați de un prag iar baza inelară; slip de culoare roșu-marooniu.

Stare de conservare bună; piesă completă, restaurată.

Produs într-un atelier microasiatic.

Sec. II-III p. Chr.

Opaiț 1980B, 357/51, pl.10/4.

ICEMTL, inv. 4482.

M.M.

Bowl

Poșta – Cotul Celicului, Frecăței com., Tulcea co., preventive archaeological research, 2000, S 7, tomb 1.

Ceramic; H – 4.2 cm; D_{mouth} – 7.1 cm; D_{max} – 7.6 cm; D_{base} – 3.4 cm.

Semispherical bowl classified in the shape *Hayes 3 Çandarlı*; vertical rim, separated from the body by a threshold, ring-like base.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in Asia Minor (*Pergam*).

Mid-2nd century – beginning of 3rd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 44942.

D.P.

Bowl

Troesmis – Iglița, Turcoaia com., Tulcea co., preventive archaeological research, 1977, cassette 36.

Ceramic; H – 6 cm; D_{mouth} – 11.5 cm; D_{max} – 12 cm; D_{base} – 5.3 cm.

Hayes 3 Çandarlı bowl. Small bowl, with high ring-like base, curved walls, vertical rim, convex to the exterior. Brown-red slip.

Good state of conservation; fragmentary (restored).

Asia Minor workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Opaiț 1980 B, 357/no. 51, pl. 10/4.

ICEMTL, inv. 4482.

M.M.

40. Bol

Arrubium – Măcin, jud. Tulcea.

Ceramică; H – 5,2 cm; D_{max} – 11,9 cm; D_b – 5 cm.

Bol hemisferic (forma *Hayes 3 Çandarlı*); buza aproape verticală, fundul sub formă de picior inelar; pastă de culoare gălbuie, acoperită integral cu angobă cărămizie-roșiatică.

Stare de conservare bună.

Produs microasiatic (*Pergam*).

Sec. II-III p. Chr.

Harțuche, Anastasiu 1976, p. 249, cat. nr. 516.

MB (colecția Liceului „N. Bălcescu”), inv. 6344.

C.C., V.S.

Bowl

Arrubium – Măcin, Tulcea co.

Ceramic; H – 5.2 cm; D_{max} – 11.9 cm; D_{base} – 5 cm.

Semispherical bowl (the *Hayes 3 Çandarlı* form); the rim is almost vertical, the bottom has the shape of a ring-like stem; the paste is yellowish, fully covered with brick-red slip.

Good state of conservation.

Produced in Asia Minor (*Pergam*).

2nd-3rd centuries AD

Harțuche, Anastasiu 1976, p. 249, cat. no. 516.

MB (“N. Bălcescu” High School collection), inv. 6344.

C.C., V.S.

41. Bol

Arrubium – Măcin, jud. Tulcea.

Ceramică; H – 4 cm; D_{max} – 8,2 cm; D_b – 3,8 cm.

Bol hemisferic (forma *Hayes 3 Çandarlı*); buza aproape verticală, fundul sub formă de picior inelar; pastă de culoare gălbuie, acoperită integral cu angobă cărămizie.

Stare de conservare bună.

Produs microasiatic (*Pergam*).

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MB (colecția Liceului „N. Bălcescu”), inv. 6342.

C.C., V.S.

Bowl

Arrubium – Măcin, Tulcea co.

Ceramic; H – 4 cm; D_{max} – 8.2 cm; D_{base} – 3.8 cm.

Semispherical bowl (the *Hayes 3 Çandarlı* form); the rim is almost vertical, the bottom has the shape of a ring-like stem; the paste is yellowish, fully covered with brick-red slip. Good state of conservation.

Produced in Asia Minor (*Pergam*).

2nd-3rd centuries AD

Unpublished.

MB (“N. Bălcescu” High School collection), inv. 6342.

C.C., V.S.

42. Bol

Stejaru, com. Stejaru, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1983, MI, S 3, M 10.

Ceramică; H – 3,6 cm; D_g – 10,1 cm; D_{max} – 11 cm; D_b – 5,2 cm.

Piesa este o imitație a bolurilor *Hayes 3 Çandarlı*; buza ușor oblică, retrasă spre interior, separată de corp printr-un prag, baza inelară.

Stare de conservare bună; piesă completă, restaurată.

Produs în bazinul vestic sau nordic al Mării Negre.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 33186.

F.T., D.P.

Bowl

Stejaru, Stejaru, com., Tulcea co., preventive archeological research, 1983, heap I, trench 3, tomb 10.

Ceramic; H – 3.6 cm; D_{mouth} – 10.1 cm; D_{max} – 11 cm; D_{base} – 5.2 cm.

The item is an imitation of the *Hayes 3 Çandarlı* bowls; the rim is slightly oblique, recessed to the inside, separated from the body by a threshold, ring-like base.

Good state of conservation; whole item, restored.

Produced in western or northern basin of the Black Sea.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 33186.

F.T., D.P.

43. Bol

Poșta – Cotul Celicului, com. Frecăței, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 2003.

Ceramică; D_b – 4,6 cm.

Baza este decorată cu o floare cu cinci petale, încadrată în două cercuri concentrice.

Se păstrează doar baza.

Produs în Asia Mică.

Sfârșitul sec. I – începutul sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 45962.

D.P.

Bowl

Poșta – Cotul Celicului, Frecăței com., Tulcea co., preventive archeological research, 2003.

Ceramic; D_{base} – 4.6 cm.

The base is decorated with a five petal-flower, framed by two concentric circles.

Only the base is preserved.

Produced in Asia Minor.

End of 1st century – beginning of 2nd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 45962.

D.P.

44. Bol

Poșta – Cotul Celicului, com. Frecăței, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 2003.

Ceramică; D_b – 4,8 cm.

Baza este decorată cu o floare cu cinci petale, încadrată în două cercuri concentrice.

Se păstrează doar baza.

Produs în Asia Mică.

Sfârșitul sec. I – începutul sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 45963.

D.P.

Bowl

Poșta – Cotul Celicului, Frecăței com., Tulcea co., preventive archaeological research, 2003.

Ceramic; D_{base} – 4.8 cm.

The base is decorated with a five petal-flower, framed by two concentric circles.

Only the base is preserved.

Produced in Asia Minor.

End of 1st century – beginning of 2nd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 45963.

D.P.

45. Farfurie / platou

Troesmis – Iglița, com. Turcoaia, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1977, C 42, - 1,10 m.

Ceramică; D_b – 11,5 cm.

Piesă cu baza inelară, scundă, și pereții ușor curbați; la interior slip roșu-portocaliu; pe interior, prezintă decor – ștampilă cu *planta pedis* și cifra romană XIII dispusă în *solea*, încadrată într-un cerc realizat prin incizie cu roțița dințată.

Stare de conservare bună; piesă fragmentară.

Produsă într-un atelier microasiatic.

Prima jumătate sec. II p. Chr.

Opaiț 1980 B, p. 359/cat. nr. 86, pl. 17/1.

ICEMTL, inv. 9429.

M.M.

Dish / Server

Troesmis – Iglița, Turcoaia com., Tulcea co., preventive archaeological research, 1977, cassette 42, -1.10 m.

Ceramic; D_b – 11.5 cm.

Base of dish/server, low ring-like base, with slightly curved walls. On the inside it is covered with orange red slip. Ornamentation: stamp (*planta pedis* rendering inside the Roman number XIII) arranged in *solea*, contained in a circle created by incision with the cogwheel.

Good state of conservation; fragmentary.

Asia Minor workshop.

1st half of the 2nd century AD.

Opaiț 1980 B, 359/ no. 86, pl.17/1.

ICEMTL, inv. 9429.

M.M.

46. Farfurie

Troesmis – Iglîța, com. Turcoaia, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1977, C 52, nivelul III.

Ceramică; H – 2,3 cm; D_g – 12,3; D_b – 6,3 cm.

Farfurie de mici dimensiuni, cu baza plană, pereții oblici, buza orizontală, puternic evazată spre exterior; slip roșu-cărămiziu, neuniform la exterior.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produsă în *Moesia Inferior*?

Prima jumătate a sec. II p. Chr.

Opaiț 1980 B, 359/cat. nr. 92, pl. 19/4.

ICEMTL, inv. 2648 / 2650.

M.M.

Dish

Troesmis – Iglîța, Turcoaia com., Tulcea co., preventive archaeological research, 1977, cassette 52, level III.

Ceramic; H – 2.3 cm; D_{mouth} – 12.3 cm; D_{base} – 6.3 cm.

Small dish, flat base, oblique walls, horizontal rim, very flared to the exterior. Brick-red slip, irregular on the exterior.

Good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Moesia Inferior*?

1st half of the 2nd century AD.

Opaiț 1980 B, 359/no. 92, pl. 19/4.

ICEMTL, inv. 2648/2650.

M.M.

47. Bol

Arrubium – Măcin, jud. Tulcea.

Ceramică; H – 4 cm; D – 8,8 cm; D_b – 3,2 cm.

Vas din pastă fină, de culoare gălbuie, acoperită integral cu angobă portocalie-cărămizie; formă tronconică, buza aproape verticală, fundul cu picior inelar; pe partea exterioară, sub buză, s-au aplicat două proeminențe – fundițe.

Stare de conservare bună.

Produs nord-pontic; imitație a unei forme italice.

Sec. II-III p. Chr.

Harțuche, Anastasiu 1976, p. 249, cat. nr. 517.

MB (colecția Liceului „N. Bălcescu”), inv. 6346.

C.C., V.S.

Bowl

Arrubium – Măcin, Tulcea co.

Ceramic; H – 4 cm; D – 8.8 cm; D_{base} – 3.2 cm.

Vessel made of yellowish fine paste, fully covered with orange-brick slip; tronconical form, almost vertical rim, the bottom is ring-like; on the outer part, under the rim, there were applied two prominences – knots.

Good state of conservation.

North-Pontic product; imitation of an Italic shape.

2nd – 3rd centuries AD

Harțuche, Anastasiu 1976, p. 249, cat. no. 517.

MB (“N. Bălcescu” High School collection), inv. 6346.

C.C., V.S.

48. Farfurie

Troesmis – Iglița, com. Turcoaia, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1977, C 52, -1,20 m.

Ceramică; H – 5,4 cm; D_g – 20 cm; D_b – 6,8 cm.

Ceramică; farfurie cu buza răsfântă, cu o șanțuire la exterior, pereții oblici și baza inelară; astfel de piese își au originile în vasele *terra sigillata* occidentale încadrate de H. Dragendorff în forma 36, datate în a doua jumătate a sec. I p. Chr. și în prima jumătate a secolului următor; vasele *Dragendorff* 36 au constituit și prototipul celor *ARS* forma 2, încadrate cronologic de J. W Hayes din anul 60 până după mijlocul sec. II p. Chr.

Stare de conservare bună; piesă completă, restaurată.

Produsă în provincia *Moesia Inferior*; un atelier al formei a fost identificat la Pavlikeni.

Mijlocul sec. II – începutul sec. III p. Chr.

Opaiț 1980 B, p. 339, 358 / cat. nr. 66, pl. XIV / 2.

ICEMTL, inv. 4191.

D.P.

Plate

Troesmis – Iglița, Turcoaia com., Tulcea co., preventive archeological research, 1977, Cassette 52, -1.20 m.

Ceramic; H – 5.4 cm; D_{mouth} – 20 cm; D_{base} – 6.8 cm.

Ceramic ware; plate with flanging rim, with a groove on the outside, oblique walls and ring-like base; the origin of such items is to be found in the western *terra sigillata* vessels classified by H. Dragendorff under form 36, dated to the 2nd half of the 1st century AD. and the 1st half of the 2nd century; the *Dragendorff* 36 vessels were also the prototype of the *ARS* vessels form 2, chronologically classified by J. W Hayes between year 60 and after mid- 2nd century AD.

Good state of conservation; whole item, restored.

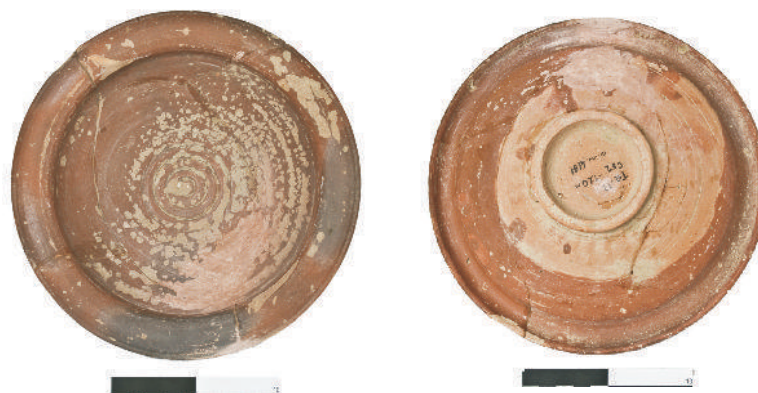
Produced in the province of *Moesia Inferior*; a form workshop was identified at Pavlikeni.

Mid-2nd century – beginning of 3rd century AD.

Opaiț 1980 B, p. 339, 358 / cat. no. 66, pl. XIV / 2.

ICEMTL, inv. 4194.

D.P.

49. Farfurie

Telița – Amza, com. Frecăței, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 2000, S 13, C 3–4, L 1.

Ceramică; H – 4,2 cm; D_g – 15,7 cm; D_b – 6,2 cm.

Buza este dreaptă, separată de pereții oblici printr-un prag, baza inelară; pe interior, prezintă ca decor două cercuri concentrice realizate cu roțița dințată, dispuse în jurul unei frunze înscrisă într-un pătrat.

Stare de conservare bună; completă, restaurată (se păstrează cca. trei sferturi din piesă).

Produsă în nordul Mării Negre sau în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II-III p. Chr.

Baumann 2003, p. 182–183 / cat. nr. 5.

ICEMTL, inv. 46070.

D.P.

Plate

Telița – Amza, Frecăței, com., Tulcea co., preventive archeological research, 2000, trench 13, Cassettes 3-4, L 1.

Ceramic; H – 4.2 cm; D_{mouth} – 15.7 cm; D_{base} – 6.2 cm.

The rim is straight, separated from the oblique walls by a threshold, ring-like base; on the interior, it shows an ornament consisting in two concentric circles made with the cogwheel, arranged around a leaf contained in a square.

Good state of conservation; whole item, restored (about three thirds of the item have been preserved).

Produced in the north of the Black Sea or the province of *Moesia Inferior*.

2nd-3rd centuries AD.

Baumann 2003, p. 182-183/cat. no. 5.

ICEMTL, inv. 46070.

D.P.

50. Farfurie

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1980, M II C, m 11.

Ceramică; H – 4,2 cm; D_g – 13,7 cm; D_b – 6,5 cm.

Buza este dreaptă, separată de pereții oblici printr-un prag, baza inelară; pe interior, prezintă ca decor un cerc realizat cu roțița dințată.

Stare de conservare bună; piesă aproape completă, restaurată (lipsesc un fragment din buză și unul din bază).

Produsă în nordul Mării Negre sau provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 39558.

D.P.

Plate

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archaeological research, 1980, heap II C, tomb 11.

Ceramic; H – 4.2 cm; D_{mouth} – 13.7 cm; D_{base} – 6.5 cm.

The rim is straight, separated from the oblique walls by a threshold, ring-like base; on the interior, it shows an ornament made with the cogwheel.

Good state of conservation; quasi whole item, restored (a fragment from the rim and one from the base are missing).

Produced in the north of the Black Sea or the province of *Moesia Inferior*.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 39558.

D.P.

51. Farfurie

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, G 41.

Lut; H – 3,9 cm; D_g – 18,8 cm; D_b – 7,2 cm.

Pastă cărămizie, densă, ușor nisipoasă. Firnisul castaniu, de foarte bună calitate, acoperă interiorul vasului. Buza marcată de două caneluri. Fund inelar.

Stare de conservare bună. Restaurată.

Atelier local / provincial.

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, fără nr. de inv.

D.E.

Plate

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, pit 41.

Clay; H – 3.9 cm; D_{mouth} – 18.8 cm; D_{base} – 7.2 cm.

Brick-red paste, dense, slightly sandy. The very qualitative chestnut varnish covers the interior of the vessel. The rim is marked by two grooves. Ring-like base.

Good state of conservation. Restored.

Local / provincial workshop.

2nd century AD.

Unpublished.

MDJC, without inventory no.

D.E.

52. Cupă

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, săpătură de salvare, G 74 (groapă menajeră).

Lut; H – 4,33 cm; D_g – 10,01 cm; D_b – 4,57 cm.

Pastă caolinoasă, densă, incluziuni foarte fine, nisipoase. Hemisferic. Pe buză două caneluri fine. Fund inelar.

Stare de conservare bună. Restaurată.

Atelier local / provincial.

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, fără nr. de inv.

D.E.

Chalice

Durostorum – Ostrov, Constanța co., salvage excavation, pit 74 (domestic pit).

Clay; H – 4.33 cm; D_{mouth} – 10.01 cm; D_{base} – 4.57 cm.

Paste with kaolin, dense, with very fine, sandy inclusions. Semispherical. On the rim two fine grooves. Ring-like base.

Good state of conservation. Restored.

Local / provincial workshop.

2nd century AD.

Unpublished.

MDJC, without inventory no.

D.E.

53. Castron

Troesmis – Iglița, com. Turcoaia, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1977, C 52, nivel III.

Ceramică; H – 9 cm; D_g – 14,2 cm; D_{max} – 15,6 cm; D_b – 8,2 cm.

Bol hemisferic, de dimensiuni medii, baza inelară, gura vasului delimitată de corp printr-o șanțuire; decor în tehnica barbotinei – frunză lanceolată; pe diametrul maxim vasul este decorat cu două linii incizate.

Stare de conservare precară; piesă completă, restaurată.

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Prima jumătate a sec. II p. Chr.

Opaț 1980 B, 357/cat. nr. 59, pl.13/3.

ICEMTL, inv. 4479.

M.M.

54. Castron

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, G 41.

Lut; H – 12,2 cm; D_g – 10,8 cm; D_b – 8,66 cm.

Pastă cărămie, ușor nisipoasă. Firnis castaniu-roșcat, cu variații. Buza înălțată, ușor invazată. Pe umărul, mult curbat, ornament vegetal, repetitiv, obținut în tehnica barbotinei. Fund inelar. Pe interior urme de oxizi (în vas erau depuse resturi de piese din bronz, în vederea retopirii).

Stare de conservare bună. Lipsă o parte din corp și buză. Spart, lipit.

Atelier local / provincial.

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, fără nr. de inv.

D.E.

Pot

Troesmis – Iglița, Turcoaia com., Tulcea co., preventive research, 1977, Cassette 52, Level III.

Ceramic; H – 9 cm; D_{mouth} – 14.2 cm; D_{max} – 15.6 cm; D_{base} – 8.2 cm.

Semispherical vessel, of average size, with ring-like base, the vessel mouth is delimited from the body by a groove. Ornamentation in the slurry technique – lanceolate leaf. On the maximal diameter the vessel is decorated with two incised lines.

Good state of conservation; fragmentary (restored).

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

1st half of the 2nd century AD.

1980 B, p. 357/no. 59, pl.13/3.

ICEMTL, inv. 4479.

M.M.

Pot

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, pit 41.

Clay; H – 12.2 cm; D_{mouth} – 10.8 cm; D_{base} – 8.66 cm.

Brick red paste, slightly sandy. Chestnut-reddish varnish, with variations. Heightened rim, slightly inner turned. On the shoulder, much curved, there is a vegetal repetitive ornament, obtained using the slurry technique. Ring-like base. On the interior there are traces of oxides (in the vessel remains of bronze items have been stored for being re-melted).

Good state of conservation. Part of the body and rim is missing. Broken, glued together.

Local / provincial workshop.

2nd century AD.

Unpublished.

MDJC, without inventory no.

D.E.

55. Ulcior

Tomis–Constanța, *passim*.

Ceramică; H – 13,8 cm; D_{max} – 10,5 cm; D_g – 4,5 cm; D_b – 3,3 cm.

Ulcior cu gât lung și subțire, buza îngroșată ca un manșon, corp sferic decorat cu caneluri; toarta lipită.

Stare de conservare bună.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 5126.

Z.C.

Pitcher

Tomis–Constanța, *passim*.

Burnt clay, made at the potters wheel; H – 13.8 cm; D_{max} – 10.5 cm; D_{mouth} – 4.5 cm; D_{base} – 3.3 cm.

Ewer with a long, thin neck, thickened rim just like a muff, spherical body decorated with flutings; stuck handle.

Well preserved.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MINAC, inv. 5126.

Z.C.

56. Ulcior

Troesmis – Iglița, com. Turcoaia, jud. Tulcea; descoperire fortuită, 1989.

Ceramică; H – 19 cm; D_g – 5,2 cm; D_{max} – 15,2 cm; D_b – 6,6 cm.

Gura e îngustă, cu “disc”, gâtul prevăzut cu un inel, corpul sferic, baza inelară.

Stare de conservare bună; piesă aproape completă, restaurată (lipsește un fragment din gură).

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 42361.

D.P.

Pitcher

Troesmis– Iglița, Turcoaia com., Tulcea co., random discovery, 1989.

Ceramic; H – 19 cm; D_{mouth} – 5.2 cm; D_{max} – 15.2 cm; D_{base} – 6.6 cm.

Narrow mouth, with “disk”, the neck is designed with a ring, spherical body, ring-like base.

Good state of conservation; quasi whole item, restored (a fragment of the mouth is missing).

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 42361.

D.P.

57. Ulcior

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1979, necropolă, M XXIV, m 3.

Ceramică; H – 13,2 cm; D_g – 4 cm; D_{max} – 10,5 cm; D_b – 4,8 cm.

Gura e îngustă, cu “disc”, gâtul prevăzut cu un inel, corpul sferic, baza inelară.

Stare de conservare bună; piesă completă, restaurată.

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II-III p. Chr.

Simion 1984, p. 85, pl. XIV/9.

ICEMTL, inv. 4906.

D.P.

58. Ulcior

Poșta – Cotul Celicului, com. Frecăței, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 2000, șanț conductă, m 3.

Ceramică; H – 23 cm; D_g – 6,6 cm; D_{max} – 19 cm; D_b – 7,2 cm.

Piesa reprezintă o variantă a ulcioarelor amforoidale; gura este de dimensiuni medii, buza separată de gâtul tronconic printr-o șanțuie, corpul bitronconic, baza inelară.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Sfârșitul sec. I – prima jumătate a sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 44951.

D.P.

Pitcher

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archeological research, 1979, necropolis, heap XXIV, tomb 3.

Ceramic; H – 13.2 cm; D_{mouth} – 4 cm; D_{max} – 10.5 cm; D_{base} – 4.8 cm.

The mouth is narrow, with “disk”, the neck is designed with a ring, spherical body, ring-like base.

Good state of conservation; whole item, restored.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd-3rd centuries AD.

Simion 1984, p. 85, Pl. XIV/9.

ICEMTL, inv. 4906.

D.P.

Pitcher

Poșta – Cotul Celicului, Com. Frecăței, Tulcea co., preventive archeological research, 2000, pipe ditch, tomb 3.

Ceramic; H – 23 cm; D_{mouth} – 6.6 cm; D_{max} – 19 cm; D_{base} – 7.2 cm.

The item represents a variant of the amphoroid pitchers; the mouth is of average size, the rim is separated from the tronconical neck by a groove, bitronconical body, ring-like base.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

End of 1st century – 1st half of the 2nd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 44951.

D.P.

59. Ulcior

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1979, necropolă, MI, m 4.

Ceramică; H – 18,1 cm; D_g – 7,6 x 6,1 cm; D_{max} – 13,9 cm; D_b – 6,8 cm.

Gura este trilobată, corpul ovoidal, baza plană, iar toarta lamelară.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă, restaurată.

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 12980.

D.P.

Pitcher

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archaeological research, 1979, necropolis, heap I, tomb 4.

Ceramic; H – 18.1 cm; D_{mouth} – 7.6 x 6.1 cm; D_{max} – 13.9 cm; D_{base} – 6.8 cm.

The mouth is three-lobed, the body is ovoid, the base flat and the ear blade-like.

Very good state of conservation; whole item, restored.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 12980.

D.P.

60. Ulcior

Tomis – Constanța, 1989.

Ceramică; H – 13 cm; D_g – 4,5 cm; D_{max} – 12 cm; D_b – 4 cm.

Ulcior cu corp ovoidal, picior inelar, gât scurt, buza profilată. Toarta cu canelură centrală este prinsă de buză și umăr. Pe corp are patru caneluri.

Stare de conservare bună.

Epocă romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 35860.

Z.C.

Pitcher

Tomis – Constanța 1989.

Burnt clay; H – 13 cm; D_{mouth} – 4.5 cm; D_{max} – 12 cm; D_{base} – 4 cm.

Ewer with an ovoid body, ring-shaped leg, short neck, shaped rim. The handle with a central fluting is attached to the rim and shoulder. On its body it has four flutings.

Well preserved.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 35860.

Z.C.

61. Cană

Arrubium – Măcin, jud. Tulcea.

Ceramică; H – 10,8 cm; D – 6,2 cm; D_b – 4,7 cm.

Recipient din pastă fină, de culoare cărămizie, acoperit integral cu angobă cărămizie; formă zveltă, buza puțin evazată, fundul cu picior inelar; toarta este ornamentată cu linii incizate, paralele, longitudinale.

Stare de conservare bună.

Produsă în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II-III p. Chr.

Harțuche, Anastasiu 1976, p. 249-250, cat. nr. 518.

MB (colecția Liceului „N. Bălcescu”), inv. 6339.

C.C., V.S.

Mug

Arrubium – Măcin, Tulcea co.

Ceramic; H – 10.8 cm; D – 6.2 cm; D_{base} – 4.7 cm.

Fine brick-red vessel, fully covered with brick-red slip; svelte shape, the rim is slightly flared, the bottom has a ring-like stem; the ear is ornamented with incised longitudinal parallel lines.

Good state of conservation.

Produced in the province *Moesia Inferior*.

2nd-3rd centuries AD

Harțuche, Anastasiu 1976, p. 249-250, cat. no. 518.

MB (“N. Bălcescu” High School collection), inv. 6339.

C.C., V.S.

62. Cană trilobată

Tomis – Constanța, 1989.

Ceramică; H – 16,5 cm; D_{max} – 11,5 cm; D_b – 5,3 cm.

Cană, cu corpul ovoidal, decorat cu câteva caneluri; fund inelar; gura trilobată; toarta prinsă de umăr și buză.

Stare de conservare bună.

Epocă romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 35864.

Z.C.

Tri-lobed cup

Tomis – Constanța, 1989.

Burnt clay; traces of a secondary burning; H – 16.5

cm; D_{max} – 11.5 cm; D_{base} – 5.3 cm.

Cup with an ovoid body, decorated with some flutings; ring-shaped bottom; tri-lobed rim; the handle is tied to the shoulder and rim.

Well preserved.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 35864.

Z.C.

63. *Kantharos / krater* cu monogramă

Callatis – Mangalia, jud. Constanța, necropola elenistică, 1961.

Ceramică; H – 7,7 cm; D_g – 9,7 cm; D_b – 3,9 cm.

Piesă miniaturală, tortițe mici cu pinten orizontal, fund inelar profilat cu umbo, firnis roșu, monogramă.

Stare de conservare bună.

Produs în *Moesia Inferior*.

Sec. I p. Chr.

MACM, inv. 67.

M.I., T.O., P.D., A.C.

Kantharos / krater with monogram

Callatis – Mangalia, Constanța co., Hellenistic necropolis, 1961.

Ceramic; H – 7.7 cm; D_{mouth} – 9.7 cm; D_{base} – 3.9 cm.

Miniature item, small ears with horizontal spur, ring-like bottom profiled with umbo, red varnish, monogram.

Good state of conservation.

Produced in *Moesia Inferior*.

1st century AD

MACM, inv. 67.

M.I., T.O., P.D., A.C.

64. Ceașcă

Enisala – La Biserică, com. Sarichioi, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1977, m III.

Ceramică; H – 9,4 cm; D_g – 7,8 cm; D_{max} – 11,7 cm; D_b – 4,2 cm.

Gura piesei e ușor evazată, corpul globular, baza inelară, torțile lamelare.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produsă în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II-III p. Chr.

Mănușu-Adameșteanu 1984, p. 33-34, pl. IV/4, V.

ICEM Tulcea; inv. 2740, 25788 (nr. nou).

D.P.

Cup

Enisala – La Biserică, Sarichioi com., Tulcea co., preventive archeological research, 1977, tomb III.

Ceramic; H – 9.4 cm; D_{mouth} – 7.8 cm; D_{max} – 11.7 cm; D_{base} – 4.2 cm.

The mouth of the item is slightly flared, globular body, ring-like base, blade-like ears.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd-3rd centuries AD.

Mănușu-Adameșteanu 1984, p. 33-34, pl. IV/4, V.

ICEM Tulcea; 2740, 25788 (new no.).

D.P.

65. Cupă *kantharos*

Troesmis – Iglița, com. Turcoaia, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1977.

Ceramică; H – 8,1 cm; D_g – 9,4 cm; D_{max} – 10,9 cm; D_b – 3,9 cm.

Cupă de dimensiuni medii, cu baza inelară, pereții oblici până în punctul diametrului maxim, ulterior verticali, buza verticală, delimitată de corpul vasului prin două șanțuri incizate; vasul e prevăzut cu două toarte; decor realizat prin linii oblice incizate în pasta crudă, dispuse pe jumătatea superioară a vasului; la exterior, pe jumătatea superioară a vasului și la interiorul buzei se observă urme de vopsea roșie.

Stare de conservare bună; piesă aproape completă (lipsește una din cele două toarte).

Produsă în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 42364.

M.M.

66. Cească

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1979, necropolă, M II, m 13.

Ceramică; H – 9,3 cm; D_g – 6,7 cm; D_{max} – 7,7 cm; D_b – 3,3 cm.

Gura este evazată, buza înaltă, corpul bitronconic, baza plană, iar tortița rotundă în secțiune.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă, restaurată.

Produsă în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II p. Chr.

Simion 1984, p. 77.

ICEMTL, inv. 8019.

D.P.

Kantharos chalice

Troesmis – Iglița, Turcoaia com., Tulcea co., preventive research, 1977.

Ceramic; H – 8.1 cm; D_{mouth} – 9.4 cm; D_{max} – 10.9 cm; D_{base} – 3.9 cm.

Chalice of average dimensions, ring-like base, oblique walls up to the point of the maximal diameter, then the walls are vertical, the rim is vertical, delimited from the body of the vessel by two incised grooves. The vessel has two ears. Ornamentation achieved by oblique lines incised in the fresh paste, placed on the upper part of the vessel. On the exterior, on the upper half of the vessel and on the interior of the rim, traces of red paint can be observed.

Good state of conservation; Quasi whole (one of the two ears is missing).

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 42364.

M.M.

Cup

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archeological research, 1979, necropolis, heap II, tomb 13.

Ceramic; H – 9.3 cm; D_{mouth} – 6.7 cm; D_{max} – 7.7 cm; D_{base} – 3.3 cm.

The mouth is flared, the rim is high, the body is bitronconical, the base flat and the ear has a round cross-section.

Very good state of conservation; whole item, restored.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd century AD.

Simion 1984, p. 77.

ICEMTL, inv. 8019.

D.P.

67. Ceșcuță

Stejaru, com. Stejaru, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, M I, S 3, m 10.

Ceramică; H – 6,3 cm; D_g – 4,1 cm; D_{max} – 5,4 cm; D_b – 2,1 cm.

Gura e ușor evazată, corpul globular, baza plană iar toarta rotundă în secțiune.

Stare de conservare bună; piesă completă, restaurată.

Produsă în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II – III p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 33182.

F.T., D.P.

Small cup

Stejaru, com. Stejaru, Tulcea co., preventive archeological research, heap I, trench 3, tomb 10.

Ceramic; H – 6.3 cm; D_{mouth} – 4.1 cm; D_{max} – 5.4 cm; D_{base} – 2.1 cm.

The mouth is slightly flared, the body is globular, the base is flat and the ear cross-section is round.

Good state of conservation; whole item, restored.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd -3rd centuries AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 33182.

F.T., D.P.

68. Ceașcă

Troesmis – Iglița, com. Turcoaia, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1977, C 52, -1,20 m, groapă.

Ceramică; H – 8,5 cm; D_g – 6 cm; D_{max} – 8,5 cm; D_b – 3,4 cm.

Gura e ușor evazată, corpul globular, cu caneluri dispuse în spirală, baza plană.

Stare de conservare bună; piesă completă, restaurată.

Produsă într-un atelier din colțul de NV al provinciei *Moesia Inferior*.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 2656.

D.P.

Cup

Troesmis – Iglița, Turcoaia com., Tulcea co., preventive archeological research, 1977, Cassette 52, -1.20 m, pit.

Ceramic; H – 8.5 cm; D_{mouth} – 6 cm; D_{max} – 8.5 cm; D_{base} – 3.4 cm.

The mouth is slightly flared, the body is globular, with spiraled grooves, the base is flat.

Good state of conservation; whole item, restored.

Produced in the northwest corner of the province of *Moesia Inferior*.

2nd -3rd centuries AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 2656.

D.P.

69. Cupă, *terra sigilata*

Callatis – Mangalia, jud. Constanța, 1989, CT 40, *passim*.

Ceramică; H – 11,2 cm; D_g – 15,2 cm; D_b – 6,8 cm.

Cupă cu decor în tehnica barbotinei.

Stare de conservare bună.

Produsă în Asia Mică.

Sec. II p. Chr.

MACM, inv. 2070.

M.I., P.D., A.C.

Chalice, *terra sigilata*

Callatis – Mangalia, Constanța co., 1989, CT 40, *passim*.

Ceramic; H – 11.2 cm; D_{mouth} – 15.2 cm; D_{base} – 6.8 cm.

Chalice ornamented in the slurry technique.

Good state of conservation.

Produced in Asia Minor.

2nd century AD.

MACM, inv. 2070.

M.I., P.D., A.C.

70. Cupă, *terra sigilata*

Callatis – Mangalia, jud. Constanța, CT 40, *passim*.

Ceramică; H – 6,2 cm; D_g – 7,3 cm; D_b – 3,7 cm.

Piesă miniaturală, cu 2 tortițe; decorată în tehnica barbotinei; pastă roșie, angobă proprie.

Stare de conservare bună.

Produsă în Asia Mică.

Sec. II p. Chr.

MACM, inv. 2070.

M.I., P.D., A.C.

Chalice, *terra sigilata*

Callatis – Mangalia, Constanța co., CT 40, *passim*.

Ceramic; H – 6.2 cm; D_{mouth} – 7.3 cm; D_{base} – 3.7 cm.

Miniature item, with 2 ears; ornamented in the slurry technique; red paste, own slip.

Good state of conservation.

Produced in Asia Minor.

2nd century AD.

MACM, inv. 2070.

M.I., P.D., A.C.

71. Pahar

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, săpătură de salvare, G 2 (groapă menajeră).

Lut; H – 11,4 cm; D_g – 9 cm; D_b – 4,4 cm.

Pastă de culoare cărămizie, nisipoasă, bine arsă. Firnis castaniu cu variații până la brun. Buza ușor evazată este delimitată de corpul vasului prin trei caneluri. Corpul ornamentat cu alveole. Picior inelar.

Stare de conservare relativ bună. Lipsă o parte din buză (restaurată).

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Mușețeanu, Elefterescu 1985, p. 78, nr. 21, pl. 4.28.

MDJC, inv. 3225 (nr. vechi 16996).

D.E.

Tumbler

Durostorum – Ostrov, Constanța co., salvage excavation, pit 2 (domestic pit).

Clay; H – 11.4 cm; D_{mouth} – 9 cm; D_{base} – 4.4 cm.

Brick-red paste, sandy, well fired. Chestnut varnish with variations up to dark brown. The rim is slightly flared and delimited from the body vessel by three grooves. The body is ornamented with alveoli. Ring-like stem.

Relatively good state of conservation. Part of the rim is missing (restored).

Local / provincial workshop.

2nd -3rd centuries AD.

Mușețeanu, Elefterescu 1985, p. 78, no. 21, pl. 4.28.

MDJC, inv. 3225 (old no. 16996).

D.E.

72. Situla

Callatis – Mangalia, jud. Constanța, 1985, fundație bloc PY.

Ceramică; H – 20,5 cm; L – 10,5 cm; l – 8,3 cm.

Animal fantastic; pasta roșie, angobă proprie.

Stare de conservare bună.

Produsă în Asia Mică.

Sec. II p. Chr.

MACM, inv. 1957.

M.I., T.O., P.D., A.C.

Situla

Callatis – Mangalia, Constanța co., 1985, foundation of block of flats PY.

Ceramic; H – 20.5 cm; L – 10.5 cm; w – 8.3 cm.

Fantastic animal; red paste, own slip.

Good state of conservation.

Produced in Asia Minor.

2nd century AD.

MACM, inv. 1957.

M.I., T.O., P.D., A.C.

73. Oală

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1979, necropolă.

Ceramică; H – 11,1 cm; D_g – 9,8 cm; D_b – 4 cm.

Gura este evazată, corpul tronconic, iar baza mică, plană.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produsă în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II p. Chr.

Simion 1984, p. 86, pl. XV/4.

ICEMTL, inv. 8018.

D.P.

Pot

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archeological research, 1979, necropolis.

Ceramic; H – 11.1 cm; D_{mouth} – 9.8 cm; D_{base} – 4 cm.

The mouth is flared, the body is tronconical, and the base is small and flat.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd century AD.

Simion 1984, p. 86, pl. XV/4.

ICEMTL, inv. 8018.

D.P.

74. Oală

Enisala – La Biserică, com. Sarichioi, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1977, urnă, m. LIV.

Ceramică; H – 19,3 cm; G_g – 14,4 cm; D_{max} – 23,4 cm; D_b – 10,5 cm.

Gura este largă, evazată, corpul globular, baza plană, iar torțile lamelare.

Stare de conservare bună; completă, restaurată.

Produsă în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II-III p. Chr.

Mănuclu-Adameșteanu 1984, p. 35, pl. VI/1.

ICEMTL, inv. 15355.

D.P.

Pot

Enisala – La Biserică, Sarichioi com., Tulcea co., preventive archeological research, 1977, urn, tomb LIV.

Ceramic; H – 19.3 cm; w_{mouth} – 14.4 cm; D_{max} – 23.4 cm; D_{base} – 10.5 cm.

The mouth is large and flare, the body is globular, the base is flat and the ears are blade-like.

Good state of conservation; whole item, restored.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd-3rd centuries AD.

Mănuclu-Adameșteanu 1984, p. 35, pl. VI / 1.

ICEMTL, inv. 15355.

D.P.

75. Oală

Noviodunum – Isaccea (C.A.P.), jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1987, necropolă, M 10.

Ceramică; H – 12,1 cm; D_g – 11,6 cm; D_{max} – 15,3 cm; D_b – 5,8 cm.

Gura este ușor evazată, corpul globular, baza inelară. iar torțile mici, lamelare; în partea superioară prezintă un decor realizat cu roțița dințată.

Stare de conservare precară; piesă completă, restaurată (se păstrează cca. trei sferturi din vas).

Produsă în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 41240.

D.P.

Pot

Noviodunum – Isaccea (C:A:P), Tulcea co., preventive archeological research, 1987, necropolis, tomb 10.

Ceramic; H – 12.1 cm; D_{mouth} – 11.6 cm; D_{max} – 15.3 cm; D_{base} – 5.8 cm.

The mouth is slightly flared, globular body, ring-like base, and the ears are small, blade-like; in the upper part there is an ornament with the cogwheel.

Poor state of conservation; whole item, restored (about three thirds of the vessel have been preserved).

Produced in the province of Moesia Inferior.

2nd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 41240.

D.P.

76. Oală

Bărboși – Tirighina, Galați, cercetare, 1969.

Ceramică; H – 13 cm; D_g – 9 cm.

Oală cu două torți, având jumătatea superioară acoperită cu angobă de culoare brun-roșcată și cea inferioară cu angobă albă. Pe umărul vasului sunt incizate șase litere grecești A, B, Γ, Δ, sau A, E, și A.

Stare de conservare bună.

Atelier neprecizat.

Sec. II-III p. Chr.

Sanie *et alii* 1975, fig. 6/3 a, b.

MIGL, inv. 13965.

C.I.

Pot

Bărboși – Tirighina, Galați, research, 1969.

Ceramic; H – 13 cm; D_{mouth} – 9 cm.

Two ear-cauldron, with the upper half covered with dark brown-reddish slip and the lower one with white slip. On the vessel shoulder there are incised Greek letters A, B, Γ, Δ, or A, E, and A.

Good state of conservation.

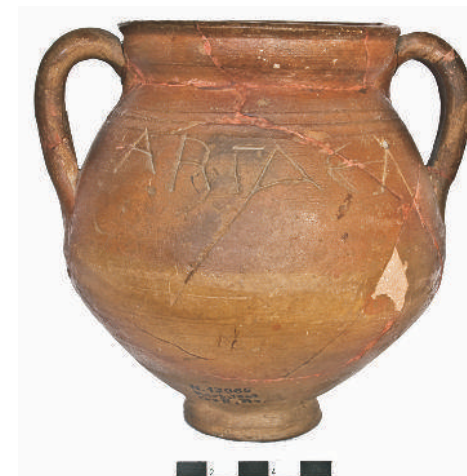
Unspecified workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Sanie *et alii* 1975, fig. 6/3 a, b.

MIGL, inv. 13965.

C.I.

77. Castron

Troesmis – Iglița, com. Turcoaia, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1977, C 43, nivelul IV.

Ceramică; H – 10 cm; D_g – 19 cm; D_b – 3,6 cm.

Castron de mari dimensiuni, cu baza plană, pereții oblici, buza dreaptă, dispusă orizontal și delimitată de corpul vasului printr-o șanțuire proeminentă; vasul este prevăzut cu două torți lamelare de mici dimensiuni; decor realizat cu linii incizate dispuse în formă de spirală.

Stare de conservare bună; piesă completă, restaurată.

Produs într-un atelier local.

A doua jumătate a sec. II p.Chr.

Opaț 1980 B, p. 351/cat. nr. 10, pl. 2/3.

ICEMTL, inv. 4068.

M.M.

Pot

Troesmis – Iglița, Turcoaia com., Tulcea co., preventive research, 1977, C 43, level IV.

Ceramic; H – 10 cm; D_{mouth} – 19 cm; D_{base} – 3.6 cm.

Large pot, with flat base, oblique walls, straight rim, horizontally laid and delimited from the body of the vessel by a prominent groove. The vessel has two blade-like ears of small dimensions. Ornamentation created by incised lines arranged so to create a spiral.

Good state of conservation; fragmentary (restored).

Local workshop.

2nd half of the 2nd century AD.

Opaț 1980 B, p. 351/no. 10, pl.2/3.

ICEMTL, inv. 4068.

M.M.

78. Castron

Salsovia – Mahmudia, com. Mahmudia, jud Tulcea, colecția Șt. Eniceicu.

Ceramică; H – 4,5 cm; D_g – 8,2 cm; D_b – 2,2 cm.

Are o formă semisferoidală, gura larg deschisă și fundul mic și plat. Este ornamentat cu trei nervuri ușor reliefate, situate pe umărul vasului.

Stare de conservare bună.

Atelier local.

Sec. I-II p. Chr.

Dragomir 1997, p. 168, 185, fig. 6/8.

MIGL, inv. 6066.

C.I.

Pot

Salsovia – Mahmudia, Mahmudia com., Tulcea co., Șt. Eniceicu collection.

Ceramic; H – 4.5 cm; D_{mouth} – 8.2 cm; D_{base} – 2.2 cm.

It has a semi-spheroidal shape, with widely open mouth, and small and flat bottom. It is ornamented with three nervures slightly in relief, placed on the shoulder of the vessel.

Good state of conservation.

Local workshop.

1st-2nd centuries AD.

Dragomir 1997, p. 168, 185, fig. 6/8.

MIGL, inv. 6066.

C.I.

79. Unguentarium

Carsium – Hârșova, jud. Constanța.

Ceramică; H – 12,5 cm; D_{max} – 5,5 cm; D_g – 3,7 cm; D_b – 4,5 cm.

Vas cu corpul ovoidal, picior mic care se sprijină pe o bază cilindrică, plată și gât scurt, terminat cu buza trasă în afară.

Stare de conservare bună.

Epocă romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 38835.

Z.C.

Unguentarium

Carsium – Hârșova, Constanța co.

Burnt clay; H – 12.5 cm; D_{max} – 5.5 cm; D_{mouth} – 3.7 cm; D_{base} – 4.5 cm.

Vessel with an ovoid body, small leg which is leaning on a flat, cylindrical base, short neck, it ends with the rim.

Well preserved.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 38835.

Z.C.

80. Unguentarium

Troesmis – Iglița, com. Turcoaia, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1977, C 70, cam. B, +44,20 m.

Ceramică; H – 9,3 cm; D_g – 2,5 cm; D_{max} – 4,5 cm; D_b – 2,7 cm.

Gura e îngustă, ușor evazată, corpul decorat cu caneluri dispuse în spirală, baza înaltă, plană.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Prima jumătate a sec. III p. Chr.

Opaiț 1980 A, pl. 30; Opaiț 1980 B, p. 342, 360/cat. nr. 99, pl. XX/7.

ICEMTL, inv. 3717.

D.P.

Unguentarium

Troesmis – Iglița, Turcoaia com., Tulcea co., preventive archeological research, 1977, Cassette 70, room B, +44.20 m.

Ceramic; H – 9.3 cm; D_{mouth} – 2.5 cm; D_{max} – 4.5 cm; D_{base} – 2.7 cm.

Narrow slightly flared mouth, body decorated with spiraled grooves, high flat base.

very good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

1st half of the 3rd century AD.

Opaiț 1980 A, pl. 30; Opaiț 1980 B, p. 342, 360/cat. no. 99, pl. XX/7.

ICEMTL, inv. 3717.

D.P.

81. *Unguentarium*

Troesmis – Iglița, com. Turcoaia, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1977, C 70, cam. A, +44,30 m.

Ceramică; H – 9,8 cm; D_g – 3 cm; D_{max} – 4,6 cm; D_b – 2,9 cm.

Gura e îngustă, ușor evazată, corpul decorat cu caneluri dispuse în spirală, baza înaltă, plană.

Stare de conservare bună; piesă aproape completă (lipsesc porțiuni din bază).

Produs în Mediterana orientală (?).

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 3722.

D.P.

Unguentarium

Troesmis – Iglița, Turcoaia com., Tulcea co., preventive archeological research, 1977, Cassette 70, room A, +44.30 m.

Ceramic; H – 9.8 cm; D_{mouth} – 3 cm; D_{max} – 4.6 cm; D_{base} – 2.9 cm.

Narrow slightly flared mouth, body decorated with spiraled grooves, high flat base.

Good state of conservation; quasi whole item (pieces of the base are missing).

Produced in Eastern Mediterranean (?).

2nd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 3722.

D.P.

82. *Unguentarium*

Troesmis – Iglița, com. Turcoaia, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1977, C 43, -0,60 m.

Ceramică; H – 9,3 cm; D_g – 2,95 cm; D_{max} – 3,9 cm; D_b – 2,7 cm.

Gura e îngustă, ușor evazată, corpul decorat cu caneluri dispuse în spirală, baza înaltă, plană.

Stare de conservare bună; piesă aproape completă (lipsesc porțiuni din buză și din bază).

Produs în Mediterana orientală (?).

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 3720.

D.P.

Unguentarium

Troesmis – Iglița, Turcoaia com., Tulcea co., preventive archeological research, 1977, Cassette 43, -0.60 m.

Ceramic; H – 9.3 cm; D_{mouth} – 2.95 cm; D_{max} – 3.9 cm; D_{base} – 2.7 cm.

Narrow slightly flared mouth, body decorated with spiraled grooves, high flat base.

Good state of conservation; quasi whole item (pieces of the rim and base are missing).

Produced in Eastern Mediterranean (?).

2nd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 3720.

D.P.

83. Unguentarium

Troesmis – Iglița, com. Turcoaia, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1977, C 43, N3, +41,48 m. Ceramică; H – 9,95 cm; D_g – 2,6 cm; D_{max} – 4,4 cm; D_b – 2,75 m.

Gura e înaltă, corpul decorat cu caneluri dispuse în spirală, baza înaltă, plană.

Stare de conservare bună; piesă aproape completă (lipsesc porțiuni din bază).

Produs în Mediterana orientală.

Sec II p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 3724.

D.P.

Unguentarium

Troesmis – Iglița, Turcoaia com., Tulcea co., preventive archeological research, 1977, Cassette 43, level, +41.48 m.

Ceramic; H – 9.95 cm; D_{mouth} – 2.6 cm; D_{max} – 4.4 cm; D_{base} – 2.75 m.

Narrow slightly flared mouth, body decorated with spiraled grooves, high flat base.

Good state of conservation; quasi whole item (pieces of the base are missing).

Produced in Eastern Mediterranean.

2nd century AD.

Unpublished

ICEMTL, inv. 3724.

D.P.

84. Afumătoare

Troesmis – Iglița, com. Turcoaia, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1977, C 52, -1,20 m, groapă.

Ceramică; H – 11,5 cm; D_g – 17 cm; D_b – 7,5 cm.

Corpul în formă de caliciu, cu marginea răsfrântă spre exterior, decorată cu alveole, piciorul înalt, tubular.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produsă în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II-III p. Chr.

Opaiț 1980 B, p. 359 / cat. nr. 93, pl. XX/1.

ICEMTL, inv. 2639.

D.P.

Smoking tool

Troesmis – Iglița, Turcoaia com., Tulcea co., preventive archeological research, 1977, Cassette 52, -1.20 m, pit.

Ceramic; H – 11.5 cm; D_{mouth} – 17 cm; D_{base} – 7.5 cm.

The body is chalice-shaped, with the border flanging to the exterior, decorated with alveoli, high tubular foot.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd-3rd centuries AD.

Opaiț 1980 B, p. 359 / cat. no. 93, pl. XX/1.

ICEMTL, inv. 2639.

D.P.

85. Amforă

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică sistematică, sector britanic.

Ceramică; H – 63,5 cm; D_g – 7,7 cm; D_{max} – 22 cm; D_b – 6,8 cm.

Amfora este intermediară tipurilor *Šelov A* și *B*; gura este îngustă, buza rotunjită, gâtul lung, cilindric, corpul conic, baza inelară, torțile masive, ovale în secțiune, cu mai multe șanțuri longitudinale; piesa prezintă caneluri fine pe gât și pe corp.

Stare de conservare foarte bună; piesă aproape completă (lipsește un fragment din bază).

Produsă în sudul Mării Negre (la *Heraclea*).

Sec. I p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, fără nr. de inv.

D.P.

86. Amforă

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1979, necropolă.

Ceramică; H – 76 cm; D_g – 6,8 cm; D_{max} – 19,5 cm;

Piesa se încadrează în tipul *Šelov B*; gura este foarte îngustă, buza rotunjită, gâtul lung, cilindric, corpul conic, baza tubulară, torțile masive, ovale în secțiune, cu mai multe șanțuri longitudinale; piesa prezintă caneluri pronunțate pe gât și pe corp.

Stare de conservare bună; piesă completă, restaurată.

Produsă în sudul Mării Negre (la *Heraclea*).

Mijlocul sec. I – mijlocul sec. II p. Chr.

Paraschiv 2006, p. 42/cat. nr. 5, pl. 1/5, cu bibliografia anterioară.

ICEMTL, inv. 24812.

D.P.

Amphora

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., systematic archaeological research, British sector.

Ceramic; H – 63.5 cm; D_{mouth} – 7.7 cm; D_{max} – 22 cm; D_{base} – 6.8 cm.

The amphora is intermediary to types *Šelov A* and *B*; the mouth is narrow, the rim is rounded, the neck is long, cylindrical, conical body, ring-shaped base, massive ears, with oval cross-section, with several longitudinal grooves; the item shows fine grooves on the neck and body.

Very good state of conservation; the item is quasi whole (a fragment of the base is missing).

Produced in the south of Black Sea (*Heraclea*).

1st century AD.

Unpublished.

ICEMTL, without inventory no.

D.P.

Amphora

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archaeological research, 1979, necropolis.

Ceramic; H – 76 cm; D_{mouth} – 6.8 cm; D_{max} – 19.5 cm;

The item is included in the *Šelov B* type; the mouth is very narrow, the rim is rounded, the neck is long and cylindrical, the body conical, the base tubular, the ears are massive, with oval cross-section, with several longitudinal grooves; the item shows deep grooves on the neck and body.

Good state of conservation; whole item, restored.

Produced in the south of Black Sea (*Heraclea*).

Mid 1st century – mid 2nd century AD.

Paraschiv 2006, p. 42/cat. no. 5, pl. 1/5, with previous bibliography.

ICEMTL, inv. 24812,

D.P.

87. Amforă

Sfântu Gheorghe, com. Sfântu Gheorghe, jud. Tulcea, descoperire fortuită (în Dunăre).

Ceramică; H – 60,4 cm; D_g – 7,6 cm; D_{max} – 23,2 cm.

Piesa se încadrează în tipul *Šelov C*; gura este îngustă, buza rotunjită, gâtul lung, cilindric, corpul conic, mai puțin zvelt decât la varianta precedentă (*B*), baza tubulară, torțile masive, ovale în secțiune, cu mai multe șanțuiri longitudinale; piesa prezintă caneluri pronunțate pe gât și pe corp.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produsă în sudul Mării Negre (la *Heraclea*).

Mijlocul sec. II – începutul sec. III p. Chr.

Paraschiv 2006, p. 43/cat. nr. 12, pl. 2/12, cu bibliografia anterioară.

ICEMTL, fără nr. de inv.

D.P.

88. Amforă

Argamum – Capul Doloșman, com. Jurilovca, jud. Tulcea, Sector *extra muros*.

Ceramică; H_p – 90 cm; D_{max} – 43 cm.

Gura este largă, gâtul tronconic, corpul conic, terminat cu un picior masiv, torțile ovale în secțiune.

Stare de conservare bună; piesă aproape completă (lipsește gura), restaurată.

Produsă în nordul sau în vestul Mării Negre.

Sec. II-III p. Chr.

Paraschiv 2006, p. 45-46/cat. nr. 24, pl. 4/24, cu bibliografia anterioară.

ICEMTL, inv. 44316.

D.P.

Amphora

Sfântu Gheorghe, Sfântu Gheorghe com., Tulcea co., random discovery (in the Danube).

Ceramic; H – 60.4 cm; D_{mouth} – 7.6 cm; D_{max} – 23.2 cm.

The item falls in the *Šelov C* type; the mouth is narrow, the rim rounded, the neck long, cylindrical, the body is conical, less svelte than the previous variant (*B*), the base is tubular, the ears are massive, with oval cross-section, with several longitudinal grooves; the item shows deep grooves on the neck and body.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the south of Black Sea (Heraclea).

Mid 2nd century – beginning of 3rd century AD.

Paraschiv 2006, p. 43 / cat. no. 12, pl. 2/12, with previous bibliography.

ICEMTL, without inventory no.

D.P.

Amphora

Argamum – Capul Doloșman, Jurilovca com., Tulcea co., *extra muros* sector.

Ceramic; $H_{preserved}$ – 90 cm; D_{max} – 43 cm.

The mouth is large, the neck is conical, the neck tronconical, the body conical, ending with a massive foot, the ears have oval cross-section.

Good state of conservation; the item is quasi whole (the mouth is missing), restored.

Produced in the north or west of Black Sea.

2nd - 3rd centuries AD

Paraschiv 2006, p. 45-46 / cat. no. 24, pl. 4/24, with previous bibliography.

ICEMTL, inv. 44316.

D.P.

89. Amforă

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, necropolă.

Ceramică; H – 45,8 cm; D_g – 4,8 cm; D_{max} – 22 cm.

Amfora se încadrează în tipul *Berenice MR 3*; are gura îngustă, gâtul scurt, cilindric, corpul ovoidal, baza tubulară, iar toarta în bandă.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produsă în vestul Asiei Mici.

Sec. II p. Chr.

Paraschiv 2006, p. 109/cat. nr. 19, pl. 18/19, cu bibliografia anterioară.

ICEMTL, inv. 40257.

D.P.

Amphora

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archeological research, necropolis.

Ceramic; H – 45,8 cm; D_{mouth} – 4,8 cm; D_{max} – 22 cm.

The amphora falls within the *Berenice MR 3* type; the mouth is narrow, the neck short, cylindrical, the body is ovoid, the base tubular, and the ear like a stripe.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the west of Asia Minor.

2nd century AD.

Paraschiv 2006, p. 109/cat. no. 19, pl. 18/19, with previous bibliography.

ICEMTL, inv. 40257.

D.P.

90. Amforă

Arrubium – Măcin, descoperire fortuită, necropolă.

Ceramică; H – 49,5 cm; D_g – 4,5 cm; D_{max} – 15 cm.

Gura este ușor evazată, buza rotunjită, gâtul lung, tronconic, corpul conic, terminat cu un mic buton; torțile, rotunde în secțiune, prezintă un mic pinten; pe gât și pe corp, piesa prezintă caneluri.

Stare de conservare bună; piesă completă, restaurată.

Produsă în Mediterana orientală (Marea Egee?).

Sec. II-III p. Chr.

Paraschiv 2006, p. 121/cat. nr. 99, pl. 30/99, cu bibliografia anterioară.

ICEMTL, inv. 44308.

D.P.

Amphora

Arrubium – Măcin, Tulcea co., random discovery, necropolis.

Ceramic; H – 49.5 cm; D_{mouth} – 4.5 cm; D_{max} – 15 cm.

The mouth is slightly flared, the rim rounded, the neck is long, tronconical, the body is conical, terminated with a small button; ears, rounded in cross-section, show a small spur; on the neck and body the item shows grooves.

Good state of conservation; whole item, restored.

Produced in the eastern Mediterranean (Aegean Sea?).

2nd-3rd centuries AD

Paraschiv 2006, p. 121/cat. no. 99, pl. 30/99, with previous bibliography.

ICEMTL, 44308.

D.P.

Sticla Glass

91. Farfurie

Histria, com. Istria, jud. Constanța.

Sticlă; H – 3,4 cm; D – 20,6 cm.

Buza inelară, înclinată spre exterior. Pe buza sunt aplicate, după suflare, două apucători decorate cu nervuri verticale. Corpul ușor asimetric. În centru, pe partea utilizabilă, se observă un mic umbo. Baza distinctă, sub formă de inel, este ușor asimetrică. Sticlă subțire, suflată în tipar, incoloră, transparentă, cu bule de aer în compoziție, neirizată. Pe pereții exteriori se observă urmele unei depuneri de culoare gri-alburie.

Fisură cca. 7 cm pe marginea vasului; numeroase zgârieturi; depuneri de calcar și sol.

Sec II-III p. Chr.

MNIR, inv. 16912.

M.G.

Plate

Histria, Istria com., Constanța co.

Glass; H – 3.4 cm; D – 20.6 cm.

The ring-like rim is out-turned. After the blowing, two handles ornamented with vertical nervures were applied on the rim. The body is slightly asymmetric. In the center, on the usable part, one can notice a small umbo. The distinct, ring-like base is slightly asymmetric. The glass is thin, mold-blown, colorless, transparent, with air particles in the composition, without iridescences. On the exterior walls one can notice the traces of a grayish – whitish deposit.

Fissure of ca. 7 cm on the vessel edge; numerous scratches; deposits of limestone and soil.

2nd-3rd centuries AD.

MNIR, inv. 16912.

M.G.

92. Pateră (trulla)

Enisala – La Biserică, com. Sarichioi, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1977, urnă, m XXIX. Sticlă; H – 5,3 / 5,8 cm; D_g – 10,5/11 cm; D_b – 5,7 cm.

Vasul are gura evazată, corpul adânc, pereții dreupți, iar baza inelară.

Stare de conservare bună; piesă aproape completă (lipsește mânerul), restaurată.

Produsă în nordul Italiei (la *Aquileia*?).

A doua jumătate a sec. I p. Chr.

Boțan, Paraschiv, Nuțu 2010, p. 223-224, 234/cat. nr.

5. fig. 1/5, cu bibliografia anterioară.

ICEMTL, inv. 13357.

D.P.

Patera (trulla)

Enisala – La Biserică, Sarichioi com., Tulcea co., preventive archeological research, 1977, urn, tomb XXIX.

Glass; H – 5.3 / 5.8 cm; D_{mouth} – 10.5 / 11 cm; D_{base} – 5.7 cm.

The vessel has a flared mouth, the body is deep, the walls are straight and the base is ring-like.

Good state of conservation; quasi whole item (the handle is missing), restored.

Produced in the north of Italy (*Aquileia*?).

2nd half of the 1st century AD.

Boțan, Paraschiv, Nuțu 2010, p. 223-224, 234/cat. no.

5. fig. 1/5, with the previous bibliography.

ICEMTL, inv. 13357

D.P.

93. Ulcior

Salsovia – Mahmudia, com. Mahmudia, jud. Tulcea, descoperire fortuită.

Sticlă; H – 14,7 cm; D_g – 4,5 cm; D_{max} – 8,5 cm; D_b – 4,5 cm.

Gura este evazată, gâtul cilindric, corpul globular, baza inelară, iar toarta în bandă.

Stare de conservare bună; piesă completă, restaurată.

Produs probabil în Mediterana orientală.

Sec. III p. Chr.

Oberländer-Târnoveanu, I. 1980, p. 65/cat. nr. 17, pl. 7/17.

ICEMTL, inv. 1676.

D.P.

Pitcher

Salsovia – Mahmudia, Mahmudia com., Tulcea co., random discovery.

Glass; H – 14.7 cm; D_{mouth} – 4.5 cm; D_{max} – 8.5 cm; D_{base} – 4.5 cm.

The mouth is flared, the neck is cylindrical, the body is globular, the base is ring-like, and the ear is stripe-shaped.

Good state of conservation; whole item, restored.

Probably Eastern Mediterranean workshop.

3rd century AD

Oberländer-Târnoveanu, I. 1980, p. 65/cat. no. 17, pl. 7/17.

ICEMTL, inv. 1676.

D.P.

94. Cană

Callatis, 1949.

Sticlă (suflare), H – 14,7 cm; D – 13,3 cm.

Buza e inelară, ușor înclinată. În registrul superior al corpului se observă un inel transversal din sticlă, de sub care pornește toarta, aplicată după suflare. Toarta inelară, decorată cu un denticul longitudinal, este continuată cu un decor din același fir de sticlă, realizat sub formă de nervuri transversale, descrescătoare ca mărime. Baza, sub formă de inel aplatizat, concavă, prezintă o canelură.

Vas întreg.

Produsă probabil la *Callatis*.

Sec I-II p. Chr.

MNIR, inv. 16894.

M.G.

Mug

Callatis, 1949.

Glass (blown), H – 14.7 cm; D – 13.3 cm.

The rim is ring-like, slightly oblique. In the upper register of the body one can notice a transversal glass ring underneath which the ear starts, applied by blowing. The ring-like ear is ornamented with a longitudinal denticle, and continues with an ornament of the same glass thread, elaborated in the form of transversal nervures, of decreasing sizes. The flattened ring-like base shows a groove.

Whole item.

Probably produced at *Callatis*.

1st-2nd centuries AD.

MNIR, inv. 16894.

M.G.

95. Sticlă

Niculițel – Bădila, com. Niculițel, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1970-1971, tumul, mormânt de înhumare în sarcofag.

Sticlă; H – 17,2 cm; D_g – 8,2 cm; D_b – 14,7 cm.

Buza este răsfrântă spre exterior, gâtul cilindric, corpul în formă de bulb, baza plană.

Stare de conservare bună; piesă completă, restaurată.

Produsă în zona siro-palestiniană.

După mijlocul sec. II p. Chr.

Boțan, Paraschiv, Nuțu 2010, p. 225-226, 234-235/cat. nr. 6. fig. 1/6, cu bibliografia anterioară.

ICEMTL, inv. 750.

D.P.

Bottle

Niculițel – Bădila, Niculițel com., Tulcea co., preventive archeological research, 1970-1971, tumulus, sarcophagus – inhumation tomb.

Glass; H – 17.2 cm; D_{mouth} – 8.2 cm; D_{base} – 14.7 cm.

The base is out-turned, the neck is cylindrical, the body is bulb-shaped, the base is flat.

Good state of conservation; whole item, restored.

Produced in Syrian-Palestinian area.

After mid-2nd century AD.

Boțan, Paraschiv, Nuțu 2010, p. 225-226, 234-235/cat. no. 6. fig. 1/6, with the previous bibliography.

ICEMTL, inv. 750.

D.P.

96. Cană

Callatis – Mangalia, jud. Constanța.

Sticlă; H – 15 cm; D_{max} – 17,8 cm.

Buza aplatizată, asimetrică, subțire, prezintă o șanțuire la exterior. Pe gât, pornind de sub buză, se observă un inel lat din sticlă pe care este aplicată toarta. Gât cilindric, scurt și lat. Toarta lată, dreaptă, neglijent finisată, decorată cu denticuli verticali, fini, este lipită pe umărul vasului. Corp cilindric, cu pereți drepți, decorat cu trei serii de câte două caneluri transversale, fine, între care se interpun alte două caneluri. Numeroase zgârieturi; depuneri de sol.

Sec II-III p. Chr.

MNIR, inv. 16898.

M.G.

Mug

Callatis – Mangalia, Constanța co.

Glass; H – 15 cm; D_{max} – 17.8 cm.

The rim is flattened, asymmetric, narrow, it shows a groove on the outside. On the neck, starting from underneath the rim, one can notice a wide ring made of glass, on which the ear is applied. The cylindrical neck is short and wide. The ear is wide, straight, negligently finished, decorated with vertical, fine denticles, and is glued to the vessel shoulder. The body is cylindrical, with straight walls, ornamented with three series of two transversal, fine grooves, in-between which two other grooves are interposed.

Numerous scratches; deposits of soil.

2nd-3rd centuries AD

MNIR, inv. 16898.

M.G.

97. Cupă

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, necropolă, Movila Popii (M XXX), m 2.

Sticlă; H – 13,5 cm; D_g – 10,5 / 10,7 cm; D_{max} – 12,8 cm, D_b – 6,1 cm.

Gura este ușor evazată, buza înaltă, separată de corpul bombat printr-o nervură, iar baza inelară; corpul este decorat cu motive hexagonale alungite, de forma fagurelui de miere.

Stare de conservare bună; piesă completă, restaurată.

Produsă în Egipt, zona siro-palestiniană sau nordul Italiei.

Sec. II p. Chr.

Boțan, Paraschiv, Nuțu 2010, p. 231-233, 237/cat. nr. 17, fig. 3/17, cu bibliografia anterioară.

ICEMTL, inv. 43511.

D.P.

98. Cupa/bol

Histria, com. Istria, jud. Constanța.

Sticlă; D – 7,7 cm.

Buză subțire, tăiată drept, ușor asimetrică. Gât drept, delimitat de corpul vasului printr-o linie adâncită. Corp oval, decorat cu denticuli fini, longitudinali, în relief. Baza inelară, distinctă, concavă. Sticlă groasă, suflată în tipar, verzuie, transparentă, cu bule de aer în compoziție, irizată, ușor afectată de umiditate și condițiile solului. Pe pereții interiori se observă urmele inegale ale unei depuneri de culoare gălbuie-maronie. Lipsă cca. 1,3/0,5 cm la buza vasului; piesă reconstituită din 3 fragmente.

Epoca romană.

MNIR, inv. 16902.

M.G.

Chalice

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archaeological research, necropolis, Movila Popii (heap XXX), tomb 2.

Glass; H – 13.5 cm; D_{mouth} – 10.5/10.7 cm; D_{max} – 12.8 cm, D_{base} – 6.1 cm.

The mouth is slightly flared, the rim is high, separated from the rounded body by a nervure, and the base is ring-like; the body is ornamented with elongated hexagonal motifs, having the shape of honey-combs.

Good state of conservation; whole item, restored.

Produced in Egypt, the Syrian-Palestinian area or the north of Italy.

2nd century AD.

Boțan, Paraschiv, Nuțu 2010, p. 231-233, 237/cat. no. 17, fig. 3/17, with the previous bibliography.

ICEMTL, inv. 43511.

D.P.

Chalice/bowl

Histria, Istria com., Constanța co.

Glass; D – 7.7 cm.

Narrow rim, straightly cut, slightly asymmetric. The neck is straight, delimited from the body of the vessel by a deepened line. The body is oval, ornamented with fine, longitudinal denticles, in relief. The ring-like base is distinct and concave. The glass is thick, blown in a mold, greenish, transparent, with air particles in the composition, with iridescences, slightly affected by humidity and soil conditions. On the interior walls one can notice unequal traces of a yellowish-brownish deposit.

Ca. 1.3/0.5 cm of material is missing from the vessel rim; the item has been reconstructed out of 3 fragments.

Roman epoch.

MNIR, inv. 16902.

M.G.

99. Bol

Histria, com. Istria, jud. Constanța.

Sticlă; H – 4,5 cm; D – 7,5 cm.

Bol cu gura puternic evazată și corpul cilindric.
Stare de conservare bună; ciobitură la buza vasului.

Sec. II-III p. Chr.

MNIR, inv. 16915.

M.G.

Bowl

Histria, Istria com., Constanța co.

Glass; H – 4.5 cm; D – 7.5 cm.

Bowl with very flared mouth and cylindrical body.

Good state of conservation; chipping on the vessel rim.

2nd-3rd centuries AD.

MNIR, inv. 16915.

M.G.

100. Pahar

Callatis – Mangalia, jud. Constanța.

Sticlă; H – 8,5 cm; D_{max} – 6,1 cm.

Pahar cu gâtul cilindric, corpul globular și bază inelară;

Stare de conservare bună.

Sec II-III p. Chr.

MNIR, inv. 16901.

M.G.

Tumbler

Callatis – Mangalia, Constanța co.

Glass; H – 8.5 cm; D_{max} – 6.1 cm.

Tumbler with cylindrical neck, globular body and ring-like base;

Good state of conservation.

2nd-3rd centuries AD

MNIR, inv. 16901.

M.G.

101. Pahar

Cartier Dunărea, Galați, cercetare, m 9, 1983.

Sticlă; H – 7,3 cm; D – 6,5 cm.

Pereții vasului sunt drepecți, baza inelară și marginea gurii îngroșată.

Stare de conservare bună, piesă restaurată.

Atelier neprecizat.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MIGL, inv. 21101.

C.I.

Pitcher

Dunărea district, Galați, research, tomb 9, 1983.

Glass; H – 7.3 cm; D – 6.5 cm.

The vessel walls are straight, the base is ring-like and the border of the mouth is thickened.

Good state of conservation, restored item.

Unspecified workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MIGL, inv. 21101.

C.I.

102. Pahar

Tomis – Constanța, necropolă.

Sticlă subțire, incoloră; H – 9,8 cm; D_g – 7,4 cm; Baza – 4,5 x 4,4 cm.

Pahar cu fundul aproximativ de formă pătrată, concav.

Buza subțire. Pe corp are patru alveole largi.

Piesă întreagă, restaurată.

Sec. I-II p.Chr.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 46410.

Z.C.

Glass

Tomis – Constanța, necropolis.

Thin, colourless glass; H – 9.8 cm; D_{mouth} – 7.4 cm; Base – 4.5 x 4.4 cm.

Cup with an almost square-shaped, concave bottom.

Thin rim. There are four wide cells on the body.

Whole item. Restored.

1st-2nd centuries A.D.

Unpublished.

MINAC, inv. 46410.

Z.C.

103. Borcan

Niculițel – Bădila, com. Niculițel, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1970-1971, tumul, mormânt de înhumare în sarcofag.

Sticlă; H – 6,7/7 cm; D_g – 6,8 cm; D_{max} – 8,1 cm; D_b – 3,3 cm.

Gura e ușor evazată, buza rotunjită, separată de corpul tronconic printr-o nervură, iar baza inelară.

Stare de conservare bună; piesă completă, restaurată.

Produs în Cipru.

După mijlocul sec. II p. Chr.

Boțan, Paraschiv, Nuțu 2010, p. 226, 235/cat. nr. 7. fig.

1/7, cu bibliografia anterioară.

ICEMTL, inv. 749.

D.P.

Jar

Niculițel – Bădila, Niculițel com., Tulcea co., preventive archaeological research, 1970-1971, tumulus, sarcophagus – inhumation tomb.

Glass; H – 6.7/7 cm; D_{mouth} – 6.8 cm; D_{max} – 8.1 cm; D_{base} – 3.3 cm.

The mouth is slightly flared, the rim is rounded, separated from the tronconical body by a nervure, and the base is ring-like.

Good state of conservation; whole item, restored.

Produced in Cyprus.

After mid-2nd century AD.

Boțan, Paraschiv, Nuțu 2010, p. 226, 235/cat. no. 7. fig.

1/7, with the previous bibliography.

ICEMTL, inv. 749.

D.P.

104. Decanter type („carafă”)

Tomis – Constanța, 1972, necropolă.

Sticlă subțire, ușoară, incoloră, parțial irizată; H – 12,3 cm; D_g – 3,9 cm; D_{max} – 8,5 cm; D_b – 4 cm.

Vas cu corpul sferic, ușor turtit, fund inelar adâncit la mijloc, gâtul pâlnie, buza rotunjită trasă în afară. Un fir de sticlă este înfășurat la baza gâtului.

Piesă întreagă.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 20554.

Z.C.

Decanter type (“carafe”)

Tomis – Constanța, 1972, necropolis.

Thin, light, colourless glass; H – 12.3 cm; D_{mouth} – 3.9 cm; D_{max} – 8.5 cm; D_{base} – 4 cm.

Vessel with a spherical, slightly flattened body, annular bottom, deepened in the middle, funnel-shaped neck, rim. A line of glass is wrapped up at the bottom of the neck.

Whole item.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MINAC, inv. 20554.

Z.C.

105. Decanter type („carafă”)

Tomis – Constanța, 1986, zona parcului de la gară, necropolă, m 1.

Sticlă subțire, ușoară, incoloră; H – 10,8 cm; D_g – 3,5 cm; D_{max} – 8 cm; D_b – 4,7 cm.

Vasul are corpul sferic, ușor turtit și gâtul înalt terminat în pâlnie cu buza inelară. Fundul este inelar, adâncit la mijloc.

Piesă întreagă.

Epocă romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 35785.

Z.C.

Decanter type (“carafe”)

Tomis (Constanța, 1986, the area of the park near the railway station, necropolis, m 1.

Thin, light, colourless glass; H – 10.8 cm; D_{mouth} – 3.5 cm; D_{max} – 8 cm; D_{base} – 4.7 cm.

The vessel has a spherical body, slightly flattened and the tall neck ends with a annular rim funnel. The bottom is circular, deepened in the middle.

Whole item.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 35785.

Z.C.

106. Aryballos

Tomis – Constanța, 2000, necropolă.

Sticlă alburiu-verzuie; H – 7,8 cm; D_g – 4,2 cm; D_{max} – 7,3 cm; D_b – 3 cm.

Vas cu corpul globular, fundul ușor concav; buza inelară, lățită.

Fragmentar, restaurat.

Epocă romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv.46431.

Z.C.

Aryballos

Tomis – Constanța, 2000, necropolis.

White-greenish glass; H – 7.8 cm; D_{mouth} – 4.2 cm; D_{max} – 7.3 cm; D_{base} – 3 cm.

Globular vessel, slightly concave bottom; annular rim is widened.

Fragmentary, restored.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 46431.

Z.C.

107. Guttus

Proveniență incertă, Bărboși – Șendreni(?), jud. Galați, colecția M. Măcellariu.

Sticlă; H – 8 cm; D_{max} – 5 cm.

Fund ușor concav, gâtul cilindric, înalt, buza evazată și rotunjită; sticlă alb-vioacee, puternic irizată.

Stare de conservare bună; ciocul rupt.

Atelier incert.

Sec. I-II p. Chr.

Dragomir 1984.

MIGL, inv. 6822.

C.I.

Guttus

Indeterminate origin, Bărboși – Șendreni(?), Galați co., M. Măcellariu collection.

Glass; H – 8 cm; D_{max} – 5 cm.

Slightly concave bottom, high cylindrical neck, flared and rounded rim; white – purplish glass, with numerous iridescences.

Good state of conservation; broken beak.

Indeterminate workshop.

1st-2nd centuries AD.

Dragomir 1984.

MIGL, inv. 6822.

C.I.

108. Vas cu corp globular

Tomis – Constanța, 1992, necropolă, m 2.

Sticlă subțire, incoloră; H – 9,2 cm; D_g – 2,2 cm; D_{max} – 5,7 cm; D_b – 3 cm.

Vas cu corp globular, ușor turtit și gât cilindric, înalt. Buza inelară trasă în afară; fund concav. Vasul a fost descoperit spart.

Piesă întreagă, restaurată.

Epoca romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 39986.

Z.C.

Vessel with a globular body

Tomis – Constanța, 1992, necropolis, m 2.

Thin, colourless glass; H – 9.2 cm; D_{mouth} – 2.2 cm; D_{max} – 5.7 cm; D_{base} – 3 cm.

Vessel with a globular body, slightly flattened and a tall, cylindrical neck. The annular rim, concave bottom. The vessel was discovered broken

Whole item. Restored.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 39986.

Z.C.

109. Unguentarium

Proveniență incertă, Bărboși – Șendreni(?), jud. Galați, colecția M. Măcellariu.

Sticlă; H – 10,2 cm; D_{max} – 4,1 cm.

Are gâtul înalt, cilindric, cu o ușoară contracție la bază, buza evazată, inelară, corpul conic, fundul concav. Sticla verzuie, translucidă cu pete de unguente sedimentate pe întreaga suprafață.

Stare de conservare bună.

Atelier incert.

Sec. I-II p. Chr.

Dragomir 1984.

MIGL, inv. 6821.

C.I.

Unguentarium

Indeterminate origin, Bărboși – Șendreni(?), Galați co., M. Măcellariu collection.

Glass; H – 10.2 cm; D_{max} – 4.1 cm.

It has a high cylindrical neck, with a slight contraction at the basis, the rim is flared, ring-like, the body is conical, the bottom concave. Greenish transparent glass with stains of unguent deposited all over the surface.

Good state of conservation.

Indeterminate workshop.

1st-2nd centuries AD.

Dragomir 1984.

MIGL, inv. 6821.

C.I.

110. *Unguentarium*

Proveniență incertă, Bărboși – Șendreni(?), jud. Galați, colecția M. Măcellariu.

Sticlă; H – 6,6 cm; D_{\max} – 3,4 cm.

Piesa are gâtul înalt, cilindric, buza evazată, inelară, ușor oblică, corpul sferoidal – aplatizat și fundul mic, concav; sticlă străvezie, foarte subțire, irizată.

Stare de conservare bună.

Atelier incert.

Sec. II-III p. Chr.

Dragomir 1984.

MIGL, inv. 6823.

C.I.

Unguentarium

Indeterminate origin, Bărboși – Șendreni(?), Galați co., M. Măcellariu collection.

Glass; H – 6.6 cm; D_{\max} – 3.4 cm.

The item has a high cylindrical neck, flared ring-like, slightly oblique rim, spheroidal flattened body and small concave bottom; transparent very thin glass, with iridescences.

Good state of conservation.

Indeterminate workshop

2nd-3rd centuries AD.

Dragomir 1984.

MIGL, inv. 6823.

C.I.

111. *Unguentarium*

Niculițel – Bădila, com. Niculițel, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1970-1971, tumul, mormânt de înhumare în sarcofag.

Sticlă; H – 17,4 cm; D_g – 4,1 cm; D_{\max} – 10,1 cm.

Buza este răsfrântă spre exterior, gâtul cilindric, corpul în formă de clopot, baza ușor concavă.

Stare de conservare bună; piesă completă, restaurată.

Produs în Mediterana orientală (probabil în Cipru).

După mijlocul sec. II p. Chr.

Boțan, Paraschiv, Nuțu 2010, p. 226-228, 235/cat. nr.

8. fig. 1/8, cu bibliografia anterioară.

ICEMTL, inv. 748.

D.P.

Unguentarium

Niculițel – Bădila, Niculițel com., Tulcea co., preventive archeological research, 1970-1971, tumulus, sarcophagus – inhumation tomb.

Glass; H – 17.4 cm; D_{mouth} – 4.1 cm; D_{\max} – 10.1 cm.

The rim is out-turned, the neck is cylindrical, the body is bell-shaped, the base is slightly concave.

Good; whole item, restored.

Oriental workshop (probably Cyprus).

After mid-2nd century AD.

Boțan, Paraschiv, Nuțu 2010, p. 226-228, 235/cat.

no. 8. fig. 1/8, with the previous bibliography.

ICEMTL, inv. 748.

D.P.

112. Unguentarium

Cartier Dunărea, Galați, cercetare, m 77, 1989.

Sticlă; H – 7,3 cm; D – 6,5 cm.

Corpul este tronconic, strânat la baza gâtului. Gâtul este alungit, iar buza inelară, răsfrântă în exterior.

Stare de conservare bună.

Atelier neprecizat.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MIGL, inv. 21555.

C.I.

Unguentarium

Dunărea district, Galați, research, tomb 77, 1989.

Glass; H – 7.3 cm; D – 6.5 cm.

The body is tronconical, extremely narrowed at the base of the neck. The neck is long, and the rim is ring-like, out-turned.

Good state of conservation.

Unspecified workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MIGL, inv. 21555.

C.I.

113. Unguentarium

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1979, necropolă, zona A, M II, m 16.

Sticlă; H – 11,4 cm; D_g – 2,8 cm; D_{max} – 5,4 cm.

Gura este ușor evazată, buza răsfrântă spre exterior, gâtul cilindric, corpul tronconic, rotunjit spre bază; pe corp și pe gât piesa prezintă o peliculă aurie.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în Mediterana orientală (Egipt sau zona siropalestiniană).

A doua jumătate a sec. I – începutul sec. III p. Chr.

Boțan, Paraschiv, Nuțu 2010, p. 230-231, 237/cat. nr. 16. fig. 3/16, cu bibliografia anterioară.

ICEMTL, inv. 26744.

D.P.

Unguentarium

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archeological research, 1979, necropolis, zone A, heap II, tomb 16.

Glass; H – 11.4 cm; D_{mouth} – 2.8 cm; D_{max} – 5.4 cm.

The mouth is slightly flared, the rim is out-turned, the neck is cylindrical, the body is tronconical, rounded towards the base; on the body and neck, the item shows a golden film.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in Eastern Mediterranean (Egypt or the Syrian-Palestinian area).

2nd half of the 1st century – beginning of the 3rd century AD.

Boțan, Paraschiv, Nuțu 2010, p. 230-231, 237/cat. no. 16. fig. 3/16, with the previous bibliography.

ICEMTL, inv. 26744.

D.P.

114. Unguentarium

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1979, necropolă, zona A, M II, m 12.

Sticlă; H – 11,4 cm; D_g – 2,1 cm; D_b – 3,7 cm.

Gura este ușor evazată, buza răsfrântă spre exterior, gâtul cilindric, corpul tronconic, iar baza concavă.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în *Moesia Inferior* sau provinciile învecinate.

A doua jumătate a sec. I – începutul sec. III p. Chr.

Boțan, Paraschiv, Nuțu 2010, p. 228-229, 235/cat. nr. 9. fig. 2/9.

ICEMTL, inv. 26745.

D.P.

115. Unguentarium

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1979, necropolă, zona A, M II, m 12.

Sticlă; H – 14,7/14,8 cm; D_g – 2,7/2,85 cm; D_b – 5,4 cm.

Gura este evazată, gâtul cilindric, corpul tronconic, iar baza plană.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în *Moesia Inferior* sau în provinciile învecinate.

A doua jumătate a sec. I – începutul sec. III p. Chr.

Boțan, Paraschiv, Nuțu 2010, p. 228-229, 235-236/cat. nr. 10. fig. 2/10, cu bibliografia anterioară.

ICEMTL, inv. 26748.

D.P.

Unguentarium

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archeological research, 1979, necropolis, zone A, heap II, tomb 12.

Glass; H – 11.4 cm; D_{mouth} – 2.1 cm; D_{base} – 3.7 cm.

The mouth is slightly flared, the rim is out-turned, the neck is cylindrical, the body is tronconical, and the base is concave.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in *Moesia Inferior* or the surrounding provinces.

2nd half of the 1st century – beginning of the 3rd century AD.

Boțan, Paraschiv, Nuțu 2010, p. 228-229, 235/cat. no. 9. fig. 2/9.

ICEMTL, inv. 26745.

D.P.

Unguentarium

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archeological research, 1979, necropolis, zone A, heap II, tomb 12.

Glass; H – 14.7/14.8 cm; D_{mouth} – 2.7/2.85 cm; D_{base} – 5.4 cm.

The mouth is flared, the neck is cylindrical, the body is tronconical, and the base is flat.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in *Moesia Inferior* or the surrounding provinces.

2nd half of the 1st century – beginning of the 3rd century AD.

Boțan, Paraschiv, Nuțu 2010, p. 228-229, 235-236 cat. no. 10. fig. 2/10, with the previous bibliography.

ICEMTL, inv. 26748.

D.P.

116. *Unguentarium*

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1979, necropolă, zona A, M II, m 12.

Sticlă; H – 12,6 cm; D_g – 2 cm; D_b – 3,8 cm.

Gura este evazată, buza răsfrântă spre exterior, gâtul cilindric, corpul tronconic, iar baza concavă.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în *Moesia Inferior* sau în provinciile învecinate.

A doua jumătate a sec. I – începutul sec. III p. Chr.

Boțan, Paraschiv, Nuțu 2010, p. 228-229, 236/cat. nr. 11.

fig. 2/11, cu bibliografia anterioară.

ICEMTL, 26746.

D.P.

116. *Unguentarium*

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1979, necropolă, zona A, M II, m 12.

Sticlă; H – 11,1 cm; D_g – 2 cm; D_b – 3,5 cm.

Gura este ușor evazată, buza răsfrântă spre exterior, gâtul cilindric, corpul tronconic, iar baza concavă.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în *Moesia Inferior* sau în provinciile învecinate.

A doua jumătate a sec. I – începutul sec. III p. Chr.

Boțan, Paraschiv, Nuțu 2010, p. 228-229, 236/cat. nr. 12.

fig. 2/12, cu bibliografia anterioară.

ICEMTL, inv. 26747.

D.P.

Unguentarium

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archeological research, 1979, necropolis, zone A, heap II, tomb 12.

Glass; H – 12.6 cm; D_{mouth} – 2 cm; D_{base} – 3.8 cm.

The mouth is flared, the rim is out-turned, the neck is cylindrical, the body is tronconical, and the base is concave.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in *Moesia Inferior* or the surrounding provinces.

2nd half of the 1st century – beginning of the 3rd century AD.

Boțan, Paraschiv, Nuțu 2010, p. 228-229, 236/cat. no.

11. fig. 2/11, with the previous bibliography.

ICEMTL, inv. 26746.

D.P.

Unguentarium

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archeological research, 1979, necropolis, zone A, heap II, tomb 12.

Glass; H – 11.1 cm; D_{mouth} – 2 cm; D_{base} – 3.5 cm.

The mouth is slightly flared, the rim is out-turned, the neck is cylindrical, the body is tronconical, and the base is concave.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in *Moesia Inferior* or the surrounding provinces.

2nd half of the 1st century – beginning of the 3rd century AD.

Boțan, Paraschiv, Nuțu 2010, p. 228-229, 236/cat. no.

12. fig. 2/12, with the previous bibliography.

ICEMTL, inv. 26747.

D.P.

118. Unguentarium

Tomis – Constanța, necropolă.

Sticlă verzuie, transparentă; H – 25 cm; D_g – 1,5 cm; D_{max} – 2,2 cm.

Unguentariu cu corpul fusiform și cu „bulb” la mijloc; buza inelară.

Stare de conservare bună.

Epoca romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 40355.

Z.C.

Unguentarium

Tomis – Constanța, necropolis.

Greenish, transparent glass; L – 25 cm; D_{mouth} – 1.5 cm; D_{max} – 2.2 cm.

Unguentarium with a spindle-shaped body and a “bulb” in the middle; annular rim.

Well preserved.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 40355.

Z.C.

119. Unguentarium

Tomis, jud. Constanța, necropolă.

Sticlă verzuie, transparentă; H – 26,1 cm; D_g – 2 cm; D_{max} – 2 cm.

Unguentariu cu corpul fusiform și cu „bulb” la mijloc; buza inelară.

Bine conservat; jumătatea superioară îndoită.

Epocă romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 40359.

Z.C.

Unguentarium

Tomis – Constanța, necropolis.

Greenish, transparent glass; L – 26.1 cm; D_{mouth} – 2 cm; D_{max} – 2 cm.

Unguentarium with a spindle-shaped body and a “bulb” in the middle; annular rim.

Well preserved; the upper half is bent.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 40359.

Z.C.

120. Unguentarium

Tomis – Constanța, necropolă.

Sticlă verzuie, transparentă, mai groasă; H – 23,5 cm;

D_g – 1,6 cm; D_{max} – 1,7 cm.

Unguentariu cu corpul fusiform și cu „bulb” la mijloc.

Buza inelară, „bulbul” fațetat.

Piesă întreagă, bine conservată.

Epocă romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 40361

Z.C.

Unguentarium

Tomis – Constanța, necropolis.

Greenish, transparent, thicker glass; L – 23.5 cm; D_{mouth} –

1.6 cm; D_{max} – 1.7 cm.

Unguentarium with a spindle-shaped body and a “bulb” in the middle; annular rim.

Well preserved.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 40361.

Z.C.

121. Unguentarium

Proveniență incertă, Bărboși – Șendreni(?), jud. Galați, colecția M. Măcellariu.

Sticlă; H – 25,5 cm; D_{max} – 2,9 cm.

Are buza ușor evazată, inelară, gâtul lung, cilindric, corpul tubular, cu un bulb proeminent la mijloc și fundul rotunjit; sticlă de culoare verzui-străvezie.

Stare de conservare bună.

Atelier incert.

Sec. II-III p. Chr.

Dragomir 1984.

MIGL, inv. 6825.

C.I.

Unguentarium

Indeterminate origin, Bărboși – Șendreni(?), Galați co., M. Măcellariu collection.

Glass; H – 25.5 cm; D_{max} – 2.9 cm.

The rim is slightly flared, ring-like, the neck is long and cylindrical, the body is tubular, with a prominent bulb in the middle and the bottom is rounded; transparent greenish glass.

Good state of conservation.

Indeterminate workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Dragomir 1984.

MIGL, inv. 6825.

C.I.

122. Unguentarium

Proveniență incertă, Bărboși – Șendreni(?), jud. Galați, colecția M. Măcellariu.

Sticlă; H – 21 cm; D_{max} – 2,6 cm.

Buza inelară, oblică, deformată, gâtul lung, cilindric, corpul tubular, cu un bulb cu patru alveole longitudinale, iar fundul rotunjit; sticlă de culoare gălbui-străvezie, cu mici bule de aer în compoziție.

Stare de conservare bună.

Atelier incert.

Sec. II-III p. Chr.

Dragomir 1984.

MIGL, inv. 6826.

C.I.

Unguentarium

Indeterminate origin, Bărboși – Șendreni(?), Galați co., M. Măcellariu collection.

Glass; H – 21 cm; D_{max} – 2.6 cm.

Ring-like oblique deformed rim, long, cylindrical neck, tubular body, with a bulb with four longitudinal alveoli, and rounded bottom; yellowish transparent glass, with small air particles in the composition.

Good state of conservation.

Indeterminate workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Dragomir 1984.

MIGL, inv. 6826.

C.I.

123. Unguentarium

Proveniență incertă, Bărboși – Șendreni(?), jud. Galați, colecția M. Măcellariu.

Sticlă; H – 22,5 cm; D_{max} – 1,9 cm.

Buza evazată, inelară, puțin oblică, gâtul lung, cilindric, corpul tubular, cu un bulb cu patru alveole longitudinale, iar fundul rotunjit; sticlă de culoare verzui-străvezie, cu mici bule de aer în compoziție.

Stare de conservare bună; partea inferioară fisurată transversal și longitudinal.

Atelier incert.

Sec. II-III p. Chr.

Dragomir 1984.

MIGL, inv. 6827.

C.I.

Unguentarium

Indeterminate origin, Bărboși – Șendreni(?), Galați co., M. Măcellariu collection.

Glass; H – 22.5 cm; D_{max} – 1.9 cm.

Flared, ring-like, slightly oblique rim, long, cylindrical neck, tubular body, with a bulb with four longitudinal alveoli, and rounded bottom; greenish transparent glass, with small air particles in the composition.

Good state of conservation; the lower part shows transversal and longitudinal fissures.

Indeterminate workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Dragomir 1984.

MIGL, inv. 6827.

C.I.

124. Unguentarium

Proveniență incertă, Bărboși – Șendreni(?), jud. Galați, colecția M. Măcellariu.

Sticlă; H – 13,8 cm; D_{\max} – 1,5 cm.

Are gâtul înalt, cilindric, buza ușor evazată, inelată și fundul rotunjit; ticlă verzui-străvezie, irizată.

Stare de conservare bună.

Atelier incert.

Sec. III-IV p. Chr.

Dragomir 1984.

MIGL, inv. 6828.

C.I.

Unguentarium

Indeterminate origin, Bărboși – Șendreni(?), Galați co., M. Măcellariu collection.

Glass; H – 13.8 cm; D_{\max} – 1.5 cm.

It has a long, cylindrical neck, a slightly flared ring-like rim and rounded body; greenish transparent glass, with iridescences.

Good state of conservation.

Indeterminate workshop.

3rd -4th centuries AD.

Dragomir 1984.

MIGL, inv. 6828.

C.I.

125. Unguentarium zoomorf

Histria, com. Istria, jud. Constanța.

Sticlă; H – 34,2 cm; l – 6,8 cm.

Buza asimetrică, înclinată spre exterior. Gât cilindric, subțire, lung, ușor evazat spre corp. Între gât și corp se observă două șanțuri transversale, asimetrice. Corp suflat în formă de pește, branhiile acestuia fiind realizate sub forma unor "inimi", aproximativ identice. Decorul sub formă de solzi este foarte bine marcat.

Fisură în zona ochiului drept; zgârieturi; urme de sol.

Sec I p. Chr.

MNIR, 16896.

M.G.

Zoomorphic Unguentarium

Histria, Istria com., Constanța co.

Glass; L – 34.2 cm; D – 6.8 cm.

The asymmetric rim is obliquely out-turned. The neck is cylindrical, narrow, long, slightly flared towards the body. Between the neck and the body, one can notice two transversal, asymmetric grooves. The body is fish-shaped blown, its branchiae being represented as approximately identical "hearts". The fish scale ornamentation is very well marked.

Fissure in the area of the right eye; scratches; traces of soil.

1st century AD.

MNIR, 16896.

M.G.

Opaite Lamps

126. Opaît

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică sistematică, aşezare civilă, 1995, S I, C 14, groapa 11.

Ceramică; $H_{\text{cu toartă}}$ – 3,9 cm; $H_{\text{fără toartă}}$ – 2,2 cm; L – 10,8 cm; D – 6,75 cm; D_b – 3,5 cm.

Piesa are discul concav, separat de bordură prin trei cercuri concentrice, ciocul flancat de două volute în relief, toarta inelară iar baza plană; ca decor, prezintă pe disc un *ara* flancat de o *patera* şi o *oinochoe*, iar pe bază o şampilă cu *planta pedis*.

Stare de conservare foarte bună (lipseşte un fragment din cioc).

Produs în partea occidentală a Imperiului.

Sec. I – începutul sec. II p. Chr.

Baumann 2009, p. 226/cat. nr. 15, fig. 4, pl. VI.

ICEMTL, inv. 44553.

D.P.

127. Opaît

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, necropolă tumulară, 1985, *passim*.

Ceramică; $H_{\text{cu toartă}}$ – 3,2 cm; $H_{\text{fără toartă}}$ – 2,2 cm; L – 9,7 cm; D – 6,1 cm; D_b – 3,6 cm.

Piesa are discul concav, separat de bordură prin trei cercuri concentrice, ciocul flancat de două volute în relief, toarta inelară iar baza plană; ca decor, prezintă pe disc un *ara* flancat de o *patera* şi o *oinochoe*, iar pe bază o şampilă cu *planta pedis*.

Stare de conservare bună; piesă completă, restaurată.

Produs în sudul provinciei *Moesia Inferior* (Butovo sau Pavlikeni?).

Sec. I – începutul sec. II p. Chr.

Baumann 2009, p. 226-227/cat. nr. 16, fig. 4.

ICEMTL, inv. 38552.

D.P.

Lamp

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., systematic archeological research, civil settlement, 1995, trench I, cassette 14, pit 11.

Ceramic; $H_{\text{with ear}}$ – 3.9 cm; $H_{\text{without ear}}$ – 2.2 cm; $L_{\text{preserved}}$ – 10.8 cm; D – 6.75 cm; D_{base} – 3.5 cm.

The item has concave disk, separated from the rand by three concentric circles, the beak is flanked by two volutes in relief, the ear is ring-like and the base is flat; the ornamentation consist in an *ara* flanked by a *patera* and an *oinochoe* on the disk, and also in a stamp with *planta pedis* on the base.

Very good state of conservation (a fragment of the beak is missing).

Produced in the western side of the Empire.

1st century – beginning of the 2nd century AD.

Baumann 2009, p. 226/cat. no. 15, fig. 4, pl. VI.

ICEMTL, inv. 44553.

D.P.

Lamp

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archeological research, tumular necropolis, 1985, *passim*.

Ceramic; $H_{\text{with ear}}$ – 3.2 cm; $H_{\text{without ear}}$ – 2.2 cm; L – 9.7 cm; D – 6.1 cm; D_{base} – 3.6 cm.

The item has a concave disk, separated from the rand by three concentric circles, the beak is flanked by two volutes in relief, the ear is ring-like and the base is flat; in terms of ornamentation, it shows an *ara* flanked by a *patera* and an *oinochoe* on the disk, and a stamp with *planta pedis* on the base.

Good state of conservation; whole item, restored.

Produced in the south of the province *Moesia Inferior* (Butovo or Pavlikeni)?.

1st century – beginning of the 2nd century AD.

Baumann 2009, p. 226-227/cat. no. 16, fig. 4.

ICEMTL, inv. 38552.

D.P.

128. Opaț

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică sistematică, turnul mare, *extra muros*, 2007, CT 10, C 4, -5,30 m.

Ceramică; H_p – 2,9 cm; $H_{\text{fără toartă}}$ – 2,2 cm; L_p – 10,2 cm; D – 6,75 cm; D_b – 3,1 cm.

Piesa are discul concav, separat de bordură prin trei cercuri concentrice, ciocul flancat de două volute în relief, toarta inelară iar baza plană; ca decor, prezintă pe disc un taur.

Stare de conservare bună; discul și toarta au fost sparte în antichitate.

Produs în *Pannonia*?

Sec. I-II p. Chr.

Baumann 2009, p. 228/cat. nr. 21, fig. 4, pl. VI.

ICEMTL, inv. 48648.

D.P.

129. Opaț

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică sistematică, turnul mare, 2000, C 4, nivelare.

Ceramică; $H_{\text{cu toartă}}$ – 4,2 cm; $H_{\text{fără toartă}}$ – 2,6 cm; L_p – 11,5 cm; D – 7,3 cm; D_b – 3,8 cm.

Piesa are discul concav, separat de bordură prin trei cercuri concentrice, ciocul flancat de două volute în relief, toarta inelară iar baza plană; ca decor, prezintă pe disc doi delfini.

Stare de conservare bună; lipsește un fragment din cioc și unul din toartă.

Atelier necunoscut (produs de import).

Sec. I – începutul sec. II p. Chr.

Baumann 2009, p. 227/cat. nr. 17, fig. 4, pl. VI, cu bibliografia anterioară.

ICEMTL, inv. 43274.

D.P.

Lamp

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., systematic archeological research, high tower, *extra muros*, 2007, CT 10, cassette 4, -5.30 m.

Ceramic; $H_{\text{preserved}}$ – 2.9 cm; $H_{\text{without ear}}$ – 2.2 cm; $L_{\text{preserved}}$ – 10.2 cm; D – 6.75 cm; D_{base} – 3.1 cm.

The item has a concave disk, separated from the rand by three concentric circles, the beak is flanked by two volutes in relief, the ear is ring-like and the base is flat; as ornamentation, it shows a bull on the disk.

Good state of conservation; the disk and ear were broken in Antiquity.

Produced in *Pannonia*?

1st-2nd centuries AD.

Baumann 2009, p. 228/cat. no. 21, fig. 4, pl. VI.

ICEMTL, inv. 48648.

D.P.

Lamp

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., systematic archeological research, high tower, 2000, cassette 4, leveling.

Ceramic; $H_{\text{with ear}}$ – 4.2 cm; $H_{\text{without ear}}$ – 2.6 cm; $L_{\text{preserved}}$ – 11.5 cm; D – 7.3 cm; D_{base} – 3.8 cm.

The item has a concave disk, separated from the rand by three concentric circles, the beak is flanked by two volutes in relief, the ear is ring-like and the base is flat; as ornamentation, it shows a two dolphins on the disk.

Good state of conservation; a fragment of the beak and another one of the ear are missing.

Indeterminate workshop (imported item).

1st century – beginning of the 2nd century AD.

Baumann 2009, p. 227/cat. no. 17, fig. 4, pl. VI, with the

previous bibliography.

ICEMTL, inv. 43274.

D.P.

130. Opaiț

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, necropolă tumulară, 1979, *passim*.

Ceramică; H_{cu toartă} – 4 cm; H_{fără toartă} – 2,3 cm; L – 11,4 cm; D – 6,7 cm; D_b – 3,3 cm.

Piesa are discul concav, separat de bordură prin două cercuri concentrice, ciocul flancat de două volute în relief, toarta inelară iar baza plană; ca decor, prezintă pe disc raze în relief și trei cercuri concentrice în jurul orificiului de alimentare, ove pe bordură și o șampilă cu *planta pedis* pe bază.

Stare de conservare bună; lipsesc porțiuni din bordură și din corp.

Atelier necunoscut (produs de import).

Sec. I p. Chr.

Baumann 2009, p. 227/cat. nr. 18, pl. IV, cu bibliografia anterioară.

ICEMTL, inv. 13015.

D.P.

131. Opaiț

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, necropolă tumulară, 1979, M 1, *passim*.

Ceramică; H_{cu toartă} – 3,25 cm; H_{fără toartă} – 2,4 cm; L – 9 cm; D – 6,2 cm; D_b – 3,55 cm.

Piesa are discul mic, concav, separat de bordură prin două cercuri concentrice, ciocul ogival, toarta inelară iar baza plană; ca decor, prezintă pe bordură raze în relief, iar pe bază un semn (literă?).

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Mijlocul sec. I – începutul sec. II p. Chr.

Baumann 2009, p. 231/cat. nr. 33, pl. V.

ICEMTL, inv. 40247.

D.P.

Lamp

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archeological research, tumular necropolis, 1979, *passim*.

Ceramic; H_{with ear} – 4 cm; H_{without ear} – 2.3 cm; L – 11.4 cm; D – 6.7 cm; D_{base} – 3.3 cm.

The item has a concave disk, separated from the rand by two concentric circles, the beak is flanked by two volutes in relief, the ear is ring-like and the base is flat; as ornamentation, it shows rays in relief on the disk and three concentric circles around the feeding orifice, egg-shaped motifs on the bordure and a stamp with *planta pedis* on the base.

Good state of conservation; pieces of the rand and from the body are missing.

Indeterminate workshop (imported item).

1st century AD.

Baumann 2009, p. 227/cat. no. 18, pl. IV, with the previous bibliography.

ICEMTL, inv. 13015.

D.P.

Lamp

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archeological research, tumular necropolis, 1979, heap 1, *passim*.

Ceramic; H_{with ear} – 3.25 cm; H_{without ear} – 2.4 cm; L – 9 cm; D – 6.2 cm; D_{base} – 3.55 cm.

The item has a concave small disk, separated from the rand by two concentric circles, the beak is egg-shaped, the ear is ring-like and the base is flat; as ornamentation, it shows rays in relief on the rand and on the base a sign (letter?).

Good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

Mid-1st century – beginning of the 2nd century AD.

Baumann 2009, p. 231/cat. no. 33, pl. V.

ICEMTL, inv. 40247.

D.P.

132. Opaiț

Noviodunum – Isaccea, descoperire fortuită.

Ceramică; H_{cu toartă} – 3,5 cm; H_{fără toartă} – 2,5 cm; L – 8,3 cm; D – 5,5 cm; D_b – 3,25 cm.

Piesa are discul concav, separat de bordură printr-un cerc, ciocul ogival, toarta inelară iar baza plană; ca decor, prezintă o șampilă cu *planta pedis* pe bază.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în sudul provinciei *Moesia Inferior*.

Mijlocul sec. I – începutul sec. II p. Chr.

Baumann 2009, p. 231-232/cat. nr. 34, pl. V.

ICEMTL, inv. 4914.

D.P.

133. Opaiț

Noviodunum – Isaccea, cercetare arheologică sistematică, Turmul Mare, 2007, CT 10, – 4-5,3 m.

Ceramică; H_{cu toartă} – 5,5 cm; H_{fără toartă} – 2,9 cm; L – 10,4 cm; D – 6,4 cm.

Piesa are discul concav, separat de bordură printr-un cerc, ciocul ogival, toarta în bandă, iar baza plană, cu un mic cerc; ca decor, prezintă semiove pe bordură.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în sudul provinciei *Moesia Inferior*.

Mijlocul sec. I – începutul sec. II p. Chr.

Baumann 2009, p. 231/cat. nr. 30, pl. V.

ICEMTL, inv. 48645.

D.P.

Lamp

Noviodunum – Isaccea, random discovery, *passim*.

Ceramic; H_{with ear} – 3.5 cm; H_{without ear} – 2.5 cm; L – 8.3 cm; D – 5.5 cm; D_{base} – 3.25 cm.

The item has a concave disk, separated from the rand by a circle, the beak is egg-shaped, the ear is ring-like and the base is flat; as ornamentation, it shows a stamp with *planta pedis* on the base.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the south of the province *Moesia Inferior*.

Mid-1st century – beginning of the 2nd century AD.

Baumann 2009, p. 231-232/cat. no. 34, pl. V.

ICEMTL, inv. 4914.

D.P.

Lamp

Noviodunum – Isaccea, systematic archeological research, large tower, 2007, CT 10, -4 -5.3 m.

Ceramic; H_{with ear} – 5.5 cm; H_{without ear} – 2.9 cm; L – 10.4 cm; D – 6.4 cm.

The item has a concave disk, separated from the rand by a circle, the beak is egg-shaped, the ear is stripe-like and the base is flat with a small circle; as ornamentation, it shows half-egg motifs on the rand.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the south of the province *Moesia Inferior*.

Mid-1st century – beginning of the 2nd century AD.

Baumann 2009, p. 231/cat. no. 30, pl. V.

ICEMTL, inv. 48645.

D.P.

134. Opaț

Arrubium – Măcin, jud. Tulcea.

Ceramică; H – 2,2 cm; L – 9 cm; D_b – 3,3 cm.

Opaț lucrat din pastă fină, de culoare gălbuie, acoperită cu angobă cărămizie. Corpul este rotund, pereții înclinați spre fund. Discul este îngust, ornamentat cu trei cercuri concentrice în relief, aproximativ în centrul ultimului cerc s-a executat orificiul de umplere. Bordura este largă, ornamentată cu două motive decorative în formă de „aripi de fluture”; două volute pornesc de la disc până la baza ciocului; toarta este lamelară, verticală, perforată orizontal.

Stare de conservare bună; o spărtură în zona rezervorului.

Produs de import.

Mijlocul sec. I – începutul sec. II p. Chr.

Harțuche, Anastasiu 1976, p. 247, cat. nr. 511.

MB (colecția Liceului „N. Bălcescu”), inv. 6288.

C.C., V.S.

135. Opaț

Arrubium – Măcin, jud. Tulcea.

Ceramică; H – 3 cm; L – 11,3 cm; D_b – 4,2 cm.

Opaț lucrat din pastă fină, bine arsă, acoperită cu angobă roșie-cărămizie. Corpul este rotund, înalt, bordura îngustă, discul lat și adâncit în partea centrală, unde se află orificiul de alimentare. Ciocul este scurt, cu două volute ale căror capete se întind pe bordură. Pe părțile laterale ale bordurii s-au aplicat două proeminențe, diametral opuse toartei și ciocului; toarta este înaltă și perforată, iar fundul plat.

Stare de conservare bună.

Produs de import.

Sec. I-II p. Chr.

Harțuche, Anastasiu 1976, p. 245, cat. nr. 516.

MB (colecția Liceului „N. Bălcescu”), inv. 6353.

C.C., V.S.

Lamp

Arrubium – Măcin, Tulcea co.

Ceramic; H – 2.2 cm; L – 9 cm; D_{base} – 3,3 cm.

Lamp made of yellowish fine paste covered with a brick-red slip. The body is round, with the walls inclined towards the bottom. The disk is narrow, ornamented with three concentric circles in relief, approximately to the center of the last of them a filling orifice was created. The rand is wide, ornamented with two decorative motifs having the shape of “butterfly wings”; two volutes start from the disk down to the basis of the beak; the ear is blade-like, vertical, with horizontal perforations.

Good state of conservation; a fracture in the container area. Imported item.

Mid-1st century – beginning of 2nd century AD.

Harțuche, Anastasiu 1976, p. 247, cat. no. 511.

MB (“N. Bălcescu” High School collection), inv. 6288.

C.C., V.S.

Lamp

Arrubium – Măcin, Tulcea co.

Ceramic; H – 3 cm; L – 11.3 cm; D_{base} – 4.2 cm.

Lamp made of well fired yellowish fine paste covered with a brick-red slip. The body is round, high, the rand is narrow, the disk is wide and deepened in the central part, where the feeding orifice is located. The beak is short, with two volutes whose ends spread on the rand. On the lateral sides of the rand two prominences were applied, diametrically opposite to the ear and beak; the ear is high and perforated, and the bottom flat.

Good state of conservation.

Imported item.

1st-2nd centuries AD.

Harțuche, Anastasiu 1976, p. 245, cat. no. 516.

MB (“N. Bălcescu” High School collection), inv. 6353.

C.C., V.S.

136. Opaîţ

Callatis – Mangalia, jud. Constanţa.

Ceramică; L – 10,3 cm; l – 5,2 cm.

Opaîţ lucrat din pastă fină, de culoare cărămizie, acoperită cu angobă maronie, păstrată parţial pe disc.

Corpul este oval, ciocul rotund, discul concav, înconjurat de un brâu ce se deschide în jurul ciocului formând un canal ce înconjoară orificiul pentru fitil.

Stare de conservare bună; o spărtură în zona rezervorului.

Atelier necunoscut.

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

MB (colecţia Paul Bălcănescu), inv. 6289.

C.C., V.S.

Lamp

Callatis – Mangalia, Constanţa co.

Ceramic; L – 10.3 cm; w – 5.2 cm.

Lamp made of fine brick-red paste, covered with brownish slip as partly preserved on the disk. The body is oval, the beak is round, the disk is concave, surrounded by a belt that opens at the beak level forming a channel that surrounds the wick orifice.

Good state of conservation; a fracture in the container area.

Unknown workshop.

2nd century AD.

Unpublished.

MB (Paul Bălcănescu collection), inv. 6289.

C.C., V.S.

137. Opaîţ, mască

Callatis – Mangalia, jud. Constanţa, 1984, *passim*.

Ceramică; H – 4,8 cm; L – 8 cm; D – 4 cm.

Piesă, miniaturală; mască de actor utilizată ca opaîţ; pastă fină, roşie, angobă proprie.

Stare de conservare bună.

Produs în *Moesia Inferior*.

Sec. I-II p. Chr.

MACM, inv. 1812.

M.I., T.O., P.D., A.C.

Lamp, mask

Callatis – Mangalia, Constanţa co., 1984, *passim*.

Ceramic; H – 4.8 cm; L – 8 cm; D – 4 cm.

Miniature item; actor's mask used as lantern; fine red paste, own slip.

Good state of conservation.

Produced in *Moesia Inferior*.

1st – 2nd centuries AD.

MACM, inv. 1812.

M.I., T.O., P.D., A.C.

138. Opaț

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, necropolă tumulară, 1979-1980, *passim*.

Ceramică; H – 3 cm; L – 9 cm; D – 6,1 cm.

Piesa se încadrează în tipul *Firmalampen* (Loeschecke X); are discul plat, înconjurat de un brâu în relief, continuat spre cioc printr-un canal; bordura este decorată cu trei butoni; baza prezintă ștampila *CASSI*, încadrată în două cercuri concentrice.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în nordul Italiei.

Prima jumătate a sec. II p. Chr.

Baumann 2009, p. 220-221/cat. nr. 2, fig. 1, cu bibliografia anterioară.

ICEMTL, inv. 719.

D.P.

Lamp

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archeological research, tumular necropolis, 1979-1980, *passim*.

Ceramic; H – 3 cm; L – 9 cm; D – 6.1 cm.

The item is part of the *Firmalampen* (Loeschecke X) type; it has a flat disk, surrounded by a belt in relief, continuing towards the beak by a channel; the rand is decorated with three buttons; the base shows the stamp *CASSI*, contained in two concentric circles.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the north of Italy.

1st half of the 2nd century AD.

Baumann 2009, p. 220-221/cat. no. 2, fig. 1, with the previous bibliography.

ICEMTL, inv. 719.

D.P.

139. Opaț

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, necropolă tumulară, 1979, *passim*.

Ceramică; H – 3 cm; L – 8,1 cm; D – 5,4 cm.

Piesa se încadrează în tipul *Firmalampen* (Loeschecke X); are discul plat, înconjurat de un brâu în relief, continuat spre cioc printr-un canal; bordura este decorată cu trei butoni; baza prezintă ștampila *FESTI*, încadrată în două cercuri concentrice.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în nordul Italiei.

Prima jumătate a sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 1699.

D.P.

Lamp

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archeological research, tumular necropolis, 1979, *passim*.

Ceramic; H – 3 cm; L – 8.1 cm; D – 5.4 cm.

The item is part of the *Firmalampen* (Loeschecke X) type; it has a flat disk, surrounded by a belt in relief, continuing towards the beak by a channel; the rand is decorated with three buttons; the base shows the stamp *FESTI*, contained in two concentric circles.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the north of Italy.

1st half of the 2nd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 1699.

D.P.

140. Opaț

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, descoperire fortuită, așezare civilă, 1976, *passim*.

Ceramică; H – 3,3 cm; L – 9 cm; D – 5,9 cm.

Piesa se încadrează în tipul *Firmalampen* (*Loeschecke X*); are discul plat, înconjurat de un brâu în relief, continuat spre cioc printr-un canal; bordura este decorată cu un singur buton; baza prezintă ștampila *FORTIS*, imprimată de două ori, încadrată în două cercuri concentrice.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II – prima jumătate a sec. III p. Chr.

Baumann 2009, 221/cat. nr. 3, fig. 1, pl. III, cu bibliografia anterioară.

ICEMTL, inv. 1996.

D.P.

141. Opaț

Arrubium – Măcin, jud. Tulcea.

Ceramică; H – 3,3 cm; L – 10,4 cm; D_b – 4,5 cm.

Opaț lucrat din pastă fină, bine arsă, gălbuie, acoperită cu angobă gălbuie-cărmizie. Corpul este aproape rotund, cu pereții bazinului înclinați către fund; ciocul este lung, masiv; discul este înconjurat de un brâu care se deschide în dreptul ciocului formând un canal ce înconjoară orificiul pentru fitil; pe bordură are trei proeminențe aplicate; pe fundul plat, mărginit de două cercuri concentrice, apare ștampila *ARMENI*.

Piesă restaurată.

Produs de import.

Sec. II-III p. Chr.

Harțuche, Anastasiu 1976, p. 246, cat. nr. 508.

MB (colecția Liceului „N. Bălcescu”), inv. 6352.

C.C., V.S.

Lamp

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., random discovery, civil settlement, 1976, *passim*.

Ceramic; H – 3.3 cm; L – 9 cm; D – 5.9 cm.

The item is part of the *Firmalampen* (*Loeschecke X*) type; it has a flat disk, surrounded by a belt in relief, continuing towards the beak by a channel; the rand is decorated with one button only; the base shows the stamp *FORTIS*, impressed twice, contained in two concentric circles.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd century – 1st half of the 3rd century AD.

Baumann 2009, 221/cat. no. 3, fig. 1, pl. III, with the previous bibliography.

ICEMTL, inv. 1996.

D.P.

Lamp

Arrubium – Măcin, Tulcea co.

Ceramic; H – 3.3 cm; L – 10.4 cm; D_{base} – 4.5 cm.

Lamp made of well fired yellowish fine paste covered with a yellowish-brick slip. The body is almost round, with the walls of the basin inclined towards the bottom; the beak is long, massive; the disk is surrounded by a belt that opens at the level of the beak, forming a channel that surrounds the wick orifice; on the rand it has three applied prominences; on the flat base, limited by two concentric circles, there is the stamp *ARMENI*.

Restored item.

Imported item.

2nd -3rd centuries AD.

Harțuche, Anastasiu 1976, p. 246, cat. no. 508.

MB (“N. Bălcescu” High School collection), inv. 6352.

C.C., V.S.

142. Opaiț

Arrubium – Măcin, jud. Tulcea.

Ceramică; H – 3 cm; L – 9,6 cm; D_b – 4 cm.

Opaiț lucrat din pastă fină, bine arsă, gălbuie, acoperită cu angobă cărămizie. Corpul este rotund, cu pereții bazinului înclinați către fund; discul este înconjurat de un brâu ce se deschide în dreptul ciocului, formând un canal ce înconjoară orificiul pentru fitil; pe bordură are aplicate trei proeminențe dispuse în triunghi; pe fundul plat, mărginit de două cercuri concentrice apare ștampila *SEXTI*.

Piesă restaurată.

Produs de import.

Sec. II-III p. Chr.

Harțuche, Anastasiu 1976, p. 246, cat. nr. 509.

MB (colecția Liceului „N. Bălcescu”), inv. 6351.

C.C., V.S.

Lamp

Arrubium – Măcin, Tulcea co.

Ceramic; H – 3 cm; L – 9.6 cm; D_{base} – 4 cm.

Lamp made of well fired yellowish fine paste covered with a brick-red slip. The body is round, with the walls of the basin inclined towards the bottom; the disk is surrounded by a belt that opens at the level of the beak, forming a channel that surrounds the wick orifice; on the rand it has three applied prominences forming a triangle; on the flat base, limited by two concentric circles, there is the stamp *SEXTI*.

Restored item.

Imported item.

2nd-3rd centuries AD.

Harțuche, Anastasiu 1976, p. 246, cat. no. 509.

MB (“N. Bălcescu” High School collection), inv. 6351.

C.C., V.S.

143. Opaiț

Bărboși – Tirighina, Galați, periegheză, 1958, N. Gostar, N. Grigoriu.

Ceramică; L – 10 cm; D_b – 3,5 cm.

Opaiț din pastă cărămizie, acoperit cu fimis de culoare brun-roșcată. Piesa este de tipul cu canal deschis și are toartă bifidă, ciocul de formă ovală și bordura ornată cu două protuberanțe. Pe fundul bazinului are inscripția *LANVARI*.

Stare de conservare bună; lipsește o parte din discul concav.

Atelier nord-italic.

Sec. II-III p. Chr.

Sanie *et alii* 1975.

MIGL, inv. 4550.

C.I.

Lamp

Bărboși – Tirighina, Galați, archeological survey, 1958, N. Gostar, N. Grigoriu.

Ceramic; L – 10 cm; D_{base} – 3.5 cm.

Lamp of brick-red paste, covered with dark brown reddish varnish. The item belongs to the type of lamps with open channel and it has a bifid ear, the beak is of oval shape and the rand is ornamented with two protuberances. On the bottom of the basin it shows the inscription *LANVARI*.

Good state of conservation; part of the concave disk is missing.

North-Italic workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Sanie *et alii* 1975.

MIGL, inv. 4550.

C.I.

144. Opaiț

Stejaru, com. Stejaru, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, M I, S 3, m 12.

Ceramică; H_{fără toartă} – 2,55 cm; L – 8,1 cm; D – 5,45 cm; D_b – 3,4/3,7 cm.

Piesa se încadrează în tipul *Firmalampen*; are discul plat, decupat în proporție de trei sferturi, înconjurat de un brâu în relief, continuat spre cioc printr-un canal; bordura este decorată cu doi butoni și cu motive vegetale (vrej cu frunze) iar apucătoarea, probabil în bandă; baza este marcată de două cercuri în relief ce încadrează ștampila, scrisă pe trei rânduri – *A FILI MINVS*.

Stare de conservare foarte bună; piesă aproape completă (lipsește apucătoarea).

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II-III p. Chr.

Topoleanu 2010.

ICEMTL, inv. 33180.

D.P.

Lamp

Stejaru, Stejaru com., Tulcea co., preventive archeological research, heap I, trench 3, tomb 12.

Ceramic; H_{without ear} – 2.55 cm; L – 8.1 cm; D – 5.45 cm; D_{base} – 3.4/3.7 cm.

The item falls within the *Firmalampen* type; it has a flat disk, trimmed for three quarters of its surface, surrounded by a belt in relief, continuing towards the beak by a channel; the rand is ornamented with two buttons and with vegetal motifs (vine with leaves) and the handle is probably stripe-like; the base is marked by two circles in relief which frame the stamp, written on three lines – *A FILI MINVS*.

Very good state of conservation; quasi whole item (the handle is missing).

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd-3rd centuries AD

Topoleanu 2010.

ICEMTL, inv. 33180.

D.P.

145. Opaț

Tomis—Constanța—str. Cuza Vodă, mormânt.

Ceramică; H—3,8 cm; L—11,7 cm.

Opaț cu corpul rotund, având pereții bazinului ușor înclinați. Discul este înconjurat de un brâu care se deschide în dreptul ciocului, formând un canal ce înconjoară circular orificiul pentru fitil. Toarta lamelară este plasată în centrul discului, pe un suport conic, cu adâncituri radiale. Trei orificii de umplere și un orificiu de ventilație dispuse pe disc, înconjoară suportul torții. Două agățători decorează bordura. Pe fundul mărginit de două cercuri în relief se află ștampila *STROBILI*.

Piesă reconstituită din fragmente.

Ultimul sfert al sec. I—primul sfert al sec. II p. Chr.

Iconomu 1967, p. 62, nr. 187, tipul XII.

MNIR, inv. 48860.

M.G.

Lamp

Tomis—Constanța—Cuza Vodă str., tomb.

Ceramic; H—3.8 cm; L—11.7 cm.

Lamp with round body, having the walls of the basin slightly oblique. The disk is surrounded by a belt which opens at the level of the beak, forming a channel which circularly surrounds the wick orifice. The blade-shaped ear is placed in the center of the disk, on a conical support, with radial notches. Three filling orifices and a ventilation orifice are arranged on the disk, surrounding the ear support. Two hooks decorate the rand. On the bottom delimited by two circles in relief there is the stamp *STROBILI*.

The item was reconstructed of several fragments.

The last quarter of the 1st century—the first quarter of the 2nd century AD.

Iconomu 1967, p. 62, no. 187, type XII.

MNIR, inv. 48860.

M.G.

146. Opaît

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, necropolă tumulară, 1979, M II, m 3.

Ceramică; H – 2,9 cm; L – 8,6 cm; D – 7,1 cm.

Discul, adâncit, este marcat prin două cercuri comcentrice, ciocul, rotund, este legat de disc printr-o suprafață plană, iar baza e concavă.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Atelier necunoscut (produs de import).

Începutul sec. II p. Chr.

Baumann 2009, p. 246/cat. nr. 94, fig. 10, cu bibliografia anterioară.

ICEMTL, inv. 8012.

D.P.

147. Opaît

Troesmis – Iglîța, com. Turcoaia, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1977, C 1, N I.

Ceramică; H – 2,1 cm; L – 5,6 cm; D – 4,7 cm.

Discul, adâncit, nu este diferențiat de bordură iar ciocul este rotund.

Stare de conservare bună; piesă completă.

Produs în provincia *Moesia Inferior* (*Troesmis*?).

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 4070.

D.P.

Lamp

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archeological research, tumular necropolis, 1979, heap II, tomb 3.

Ceramic; H – 2.9 cm; L – 8.6 cm; D – 7.1 cm.

The disk is deepened and marked by two concentric circles, the beak is round and connected to the disk by a flat surface, and the base is concave.

Very good state of conservation; whole item.

Indeterminate workshop (imported item).

Beginning of the 2nd century AD.

Baumann 2009, p. 246/cat. no. 94, fig. 10, with the previous bibliography.

ICEMTL, inv. 8012.

D.P.

Lamp

Troesmis – Iglîța, Turcoaia com., Tulcea co., preventive archeological research, 1977, cassette 1, level I.

Ceramic; H – 2.1 cm; L – 5.6 cm; D – 4.7 cm.

The disk is deepened and is not differentiated from the rim, and the beak is round.

Good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Moesia Inferior* (*Troesmis*?).

2nd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 4070.

D.P.

148. Opaiț

Tomis—Constanța.

Lut ars; H—3 cm; L—9 cm; D—7,5 cm, D_b—4 cm.

Opaiț cu ciocul cordiform, corp rotund; o nervură marchează bordura, discul este adâncit; fără toartă.

Fundul circular, concav.

Restaurat.

Epoca romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 35873.

Z.C.

Lamp

Tomis—Constanța.

Burnt clay; H—3.3 cm; L—9 cm; D—7.5 cm; D_{base}—4 cm.

Oil lamp with a heart-shaped spout, round body; the frame is marked by a rib, the disc is deepened; without a handle. Circular, concave bottom. The breaches have been completed.

Restored item.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 35873.

Z.C.

149. Opaiț

Tomis — Constanța, strada Mihai Viteazu, 1989, necropolă, m 2.

Lut ars, lucrat în tipar; H—2,5 cm, H_{cu toarta}—5 cm; L—9,6 cm; D—7,3 cm; D_b—4 cm.

Opaiț cu cioc cordiform, corp rotund, toarta inelară, aplicată. Simplu, bandă de cercuri concentrice. Fund circular, plat. Urme de vopsea.

Stare de conservare bună.

Epoca romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 35880.

Z.C.

Lamp

Tomis — Constanța, Mihai Viteazu street, 1989, necropolis, m 2.

Burnt clay, made in casting mould; H—2.5 cm, H_{together with the handle}—5 cm; L—9.6 cm; D—7.3 cm; D_{base}—4 cm.

Oil lamp with a heart-shaped spout, round body, applied annular handle. Simple, strip of concentric circles. Circular, flat bottom. Traces of paint.

Well preserved.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 35880.

Z.C.

150. Opaț

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, necropolă tumulară, 1979, M II, m 4.

Ceramică; $H_{\text{cu toartă}}$ – 5,2 cm; $H_{\text{fără toartă}}$ – 2,8 cm; L – 9,7 cm; D – 7,6 cm; D_b – 4,3 cm.

Discul, adâncit, este marcat prin trei cercuri comcentrice, ciocul e corform, baza concavă, iar toarta în bandă; ca decor, piesa prezintă un vrej pe bordură, în dreptul ciocului.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II p. Chr.

Baumann 2009, p. 232/cat. nr. 37, fig. 6, cu bibliografia anterioară.

ICEMTL, inv. 8014.

D.P.

Lamp

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archeological research, tumular necropolis, 1979, heap II, tomb 4.

Ceramic; $H_{\text{with ear}}$ – 5.2 cm; $H_{\text{without ear}}$ – 2.8 cm; L – 9.7 cm; D – 7.6 cm; D_{base} – 4.3 cm.

The disk is deepened and marked by three concentric circles, the beak is heart-shaped, the base concave, and the ear is stripe-like; as ornamentation, the item shows a vine on the rand, at the level of the beak.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd century AD.

Baumann 2009, p. 232/cat. no. 37, fig. 6, with the previous bibliography.

ICEMTL, inv. 8014.

D.P.

151. Opaț

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, necropolă tumulară, 1979, *passim*.

Ceramică; $H_{\text{cu toartă}}$ – 3,2 cm; $H_{\text{fără toartă}}$ – 2,5 cm; L – 8,3 cm; D – 6,1 cm.

Discul, adâncit, decorat cu o acvilă, este marcat prin două cercuri concentrice, ciocul e cordiform, baza plană, iar toarta în bandă, șanțuită median; bordura prezintă mai multe cercuri concentrice.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II p. Chr.

Baumann 2009, p. 235-236/cat. nr. 50, fig. 7.

ICEMTL, inv. 1318.

D.P.

Lamp

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archeological research, tumular necropolis, 1979, *passim*.

Ceramic; $H_{\text{with ear}}$ – 3.2 cm; $H_{\text{without ear}}$ – 2.5 cm; L – 8.3 cm; D – 6.1 cm.

The disk is deepened, ornamented with an Aquila, and marked by two concentric circles, the beak is heart-shaped, the base is flat and the ear is stripe-like, with a median groove; the rand shows several concentric circles.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd century AD.

Baumann 2009, p. 235-236/cat. no. 50, fig. 7.

ICEMTL, inv. 1318.

D.P.

152. Opaiț

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, necropolă tumulară, 1979, *passim*.

Ceramică; H_{cu toartă} – 4,6 cm; H_{fără toartă} – 2,6 cm; L – 8,2 cm; D – 6 cm.

Discul, adâncit, decorat cu un cocoș, este marcat prin două cercuri concentrice, ciocul e cordiform, baza plană, iar toarta inelară.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II-III p. Chr.

Baumann 2009, p. 236/cat. nr. 51, fig. 7.

ICEMTL, inv. 25705.

D.P.

Lamp

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archeological research, tumular necropolis, 1979, *passim*.

Ceramic; H_{with ear} – 4.6 cm; H_{without ear} – 2.6 cm; L – 8.2 cm; D – 6 cm.

The disk is deepened, ornamented with a cock, and marked by two concentric circles, the beak is heart-shaped, the base is flat and the ear is ring-like.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd-3rd centuries AD.

Baumann 2009, p. 236/cat. no. 51, fig. 7.

ICEMTL, inv. 25705.

D.P.

153. Opaiț

(L)*Ibida* – Slava Rusă, com. Slava Cercheză, jud. Tulcea, descoperire fortuită, mormânt, anii '90, *passim*.

Ceramică; H_{cu toartă} – 4,2 cm; H_{fără toartă} – 2,5 cm; L – 8,1 cm; D – 6,1 cm.

Discul, adâncit, decorat cu un cocoș, este marcat prin două cercuri concentrice, ciocul e cordiform, baza plană, iar toarta inelară.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II-III p. Chr.

ICEMTL, inv. 45545.

D.P.

Lamp

(L)*Ibida* – Slava Rusă, Slava Cercheză com., Tulcea co., random discovery, tomb, the 1990s, *passim*.

Ceramic; H_{with ear} – 4.2 cm; H_{without ear} – 2.5 cm; L – 8.1 cm; D – 6.1 cm.

The disk is deepened, ornamented with a cock and marked by two concentric circles, the beak is heart-shaped, the base is flat and the ear is ring-like.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 45545.

D.P.

154. Opaiț

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, necropolă tumulară, 1979, M II, m 6.

Ceramică; H_{cu toartă} – 2,6 cm; H_{fără toartă} – 2 cm; L – 7,1 cm; D – 5,1 cm.

Discul, adâncit, este decorat cu un personaj masculin, ciocul e cordiform, baza plană, iar toarta în bandă, cu o șanțuire mediană.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II-III p. Chr.

Baumann 2009, p. 236/cat. nr. 52, fig. 7, cu bibliografia anterioară.

ICEMTL, inv. 8011.

D.P.

Lamp

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archeological research, tumular necropolis, 1979, heap II, tomb 6.

Ceramic; H_{with ear} – 2.6 cm; H_{without ear} – 2 cm; L – 7.1 cm; D – 5.1 cm.

The disk is deepened and ornamented with a male personage, the beak is heart-shaped, the base is flat and the ear is stripe-like, with a median groove.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd-3rd centuries AD.

Baumann 2009, p. 236/cat. no. 52, fig. 7, with the previous bibliography.

ICEMTL, inv. 8011.

D.P.

155. Opaiț

Noviodunum – Isaccea, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, necropolă tumulară, 1979, *passim*.

Ceramică; H_{cu toartă} – 4 cm; H_{fără toartă} – 2,7 cm; L – 9,7 cm; D – 7 cm; D_b – 3,5 cm.

Discul, adâncit, este decorat cu un *sphinx* înaripat, ciocul e semiotund, baza plană, iar toarta inelară.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II p. Chr.

Baumann 2009, p. 243-244/cat. nr. 86, fig. 9.

ICEMTL, inv. 9691.

D.P.

Lamp

Noviodunum – Isaccea, Tulcea co., preventive archeological research, tumular necropolis, 1979, *passim*.

Ceramic; H_{with ear} – 4 cm; H_{without ear} – 2.7 cm; L – 9.7 cm; D – 7 cm; D_{base} – 3.5 cm.

The disk is deepened and ornamented with a winged *sphinx*, the beak is semi-round, the base is flat and the ear is ring-like.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd century AD.

Baumann 2009, p. 243-244/cat. no. 86, fig. 9.

ICEMTL, inv. 9691.

D.P.

156. Opaț

Făgărașu Nou, com. Topolog, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, necropolă tumulară, 1983.

Ceramică; $H_{\text{cu toartă}} - 4 \text{ cm}$; $H_{\text{fără toartă}} - 2,5 \text{ cm}$; $L - 7,5 \text{ cm}$; $D - 5,5 \text{ cm}$.

Discul, adâncit, marcat prin două cercuri concentrice, este decorat cu un *kantharos*, ciocul e cordiform, baza plană, iar toarta în bandă.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 27701.

F.T., D.P.

Lamp

Făgărașu Nou, Topolog com., Tulcea co., preventive archeological research, tumular necropolis, 1983.

Ceramic; $H_{\text{with ear}} - 4 \text{ cm}$; $H_{\text{without ear}} - 2.5 \text{ cm}$; $L - 7.5 \text{ cm}$; $D - 5.5 \text{ cm}$.

The disk is deepened, marked by two concentric circles, and ornamented with a *kantharos*, the beak is heart-shaped, the base is flat, and the ear is stripe-like.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 27701.

F.T., D.P.

157. Opaț

Făgărașu Nou, com. Topolog, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, necropolă tumulară, 1983.

Ceramică; $H_{\text{cu toartă}} - 3,9 \text{ cm}$; $H_{\text{fără toartă}} - 2,3 \text{ cm}$; $L - 7,9 \text{ cm}$; $D - 5,9 \text{ cm}$; $D_b - 3,4 \text{ cm}$.

Discul, aproape plat, e marcat printr-un cerc, ciocul e rotund, baza inelară, iar toarta în bandă; discul e decorat cu un ciorchine de strugure iar bordura cu vrej.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 27699.

F.T., D.P.

Lamp

Făgărașu Nou, com. Topolog, Tulcea co., preventive archeological research, tumular necropolis, 1983.

Ceramic; $H_{\text{with ear}} - 3.9 \text{ cm}$; $H_{\text{without ear}} - 2.3 \text{ cm}$; $L - 7.9 \text{ cm}$; $D - 5.9 \text{ cm}$; $D_{\text{base}} - 3.4 \text{ cm}$.

The almost flat disk is marked by a circle, the beak is round, the base is ring-like and the ear is stripe-like; the disk is ornamented with a bunch of grapes and the band with vine.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 27699.

F.T., D.P.

158. Opaiț

Troesmis – Iglîța, com. Turcoaia, jud. Tulcea, *passim*.

Ceramică; H_{cu apucătoare} – 4 cm; H_{fără apucătoare} – 2,3 cm; L – 7,5 cm; D – 5,6 cm.

Discul este concav, încadrat într-un cerc în relief, decorat cu un porumbel și o ramură de măslin, bordura îngustă, nedecorată, ciocul cordiform, baza nediferențiată de corp.

Stare de conservare bună; piesă restaurată; lipsesc porțiuni din corp.

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 2661.

D.P.

159. Opaiț

Tomis – Constanța – Lacul Tăbăcăriei, mormânt.

Ceramică; H – 3,3 cm; L – 8,9 cm.

Opaiț cu corpul mare și rotund. Pe disc este reprezentată în relief zeița *Pallas-Athena* cu cască, privind spre dreapta. În jurul adânciturilor circulare care mărginesc discul, se află un șir de ove slab imprimate. Ciocul este scurt, toarta inelară, iar pe fundul plat se află ștampila în relief, pe trei rânduri *MARKOY/TOMEITHC/EΠOIE* [I]. Sub ștampilă se află o pasăre și o crenguță în relief.

Stare de conservare bună.

Primul sfert al sec. II p. Chr.

Iconomu 1967, p. 70, nr. 235, tipul XIX.

MNIR, inv. 48853.

M.G.

Lamp

Troesmis – Iglîța, Turcoaia com., Tulcea co., *passim*.

Ceramic; H_{with handle} – 4 cm; H_{without handle} – 2.3 cm; L – 7.5 cm; D – 5.6 cm.

The disk is concave, framed by a circle in relief, decorated with a dove and branch of olive tree, the rand is narrow, undecorated, the beak is heart-shaped, the base is not differentiated from the body.

Good state of conservation; restored item; parts of the body are missing.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 2661.

D.P.

Lamp

Tomis – Constanța – Tăbăcăriei Lake, tomb.

Ceramic; H – 3.3 cm; L – 8.9 cm.

Lamp with large and round body. On the disk goddess *Pallas-Athena* with a helmet is represented in relief, looking rightwards. Around the circular notches that limit the disk, there is a row of poorly impressed egg-shaped motifs. The beak is short, the ear is ring-like and the flat base shows the stamp *MARKOY/TOMEITHC/EΠOIE* [I] spreading over three lines. Under the stamp there is a bird and a branch in relief.

Good state of conservation.

1st quarter of the 2nd century AD.

Iconomu 1967, p. 70, no. 235, type XIX.

MNIR, inv. 48853.

M.G.

160. Opaiț

Arrubium – Măcin, jud. Tulcea.

Ceramică; H – 2,3 cm; L – 8 cm; D_b – 2,8 cm.

Opaiț lucrat neglijent, din pastă de culoare cărămizie. Corpul este aproape rotund, ciocul scurt, orificiul de ardere larg, toarta aplicată, ovală în secțiune; discul este lat, concav, ornamentat cu o rozetă, ce are în centru orificiul de alimentare; fundul este plat, ornamentat cu un ciorchine de strugure imprimat.

Stare de conservare bună.

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II-III p. Chr.

Harțuche, Anastasiu 1976, p. 245-246, cat. nr. 507.

MB (colecția Liceului „N. Bălcescu”), inv. 6284.

C.C., V.S.

Lamp

Arrubium – Măcin, Tulcea co.

Ceramic; H – 2.3 cm; L – 8 cm; D_{base} – 2.8 cm.

Negligently worked lamp, made of brick-red paste. The body is almost round, the beak is short, the firing orifice is wide, and the applied ear has an oval cross-section; the disk is wide, concave, ornamented with a rosette, having in its center the feeding orifice; the base is flat, ornamented with an impressed a bunch of grapes.

Good state of conservation.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd-3rd centuries AD.

Harțuche, Anastasiu 1976, p. 245-246, cat. no. 507.

MB (“N. Bălcescu” High School collection), inv. 6284.

C.C., V.S.

161. Opaiț

Arrubium – Măcin, jud. Tulcea.

Ceramică; H – 2,2 cm; L – 7,5 cm; D_b – 3 cm.

Opaiț lucrat din pastă fină, de culoare alb-gălbuie, acoperită cu angobă maronie, păstrată pe disc. Corpul este rotund, ciocul scurt, discul concav, delimitat de bordură prin două cercuri concentrice incizate, este ornamentat cu un strugure, un vrei și o frunză de viță de vie; fundul este ușor concav în partea centrală; toarta este, parțial, ruptă.

Stare de conservare bună, toarta spartă, restaurată.

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II-III p. Chr.

Harțuche, Anastasiu 1976, p. 247, cat. nr. 512.

MB (colecția Liceului „N. Bălcescu”), inv. 6348.

C.C., V.S.

Lamp

Arrubium – Măcin, Tulcea co.

Ceramic; H – 2.2 cm; L – 7.5 cm; D_{base} – 3 cm.

Lamp made of fine whitish-yellowish paste, covered with brownish slip as preserved on the disk. The body is round, the beak is short, the disk is concave, delimited from the rand by two incised concentric circles, it is ornamented with a bunch of grapes, a vine and a vine leaf; the bottom is slightly concave in the central part; the ear is partly broken.

Good state of conservation, broken ear, restored.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd-3rd centuries AD.

Harțuche, Anastasiu 1976, p. 247, cat. no. 512.

MB (“N. Bălcescu” High School collection), inv. 6348.

C.C., V.S.

162. Opaț

Arrubium – Măcin, jud. Tulcea.

Ceramică; L_p – 9,6 cm; l – 7,2 cm; D_b – 4 cm.

Opaț lucrat din pastă fină de culoare cărămizie. Corpul este rotund, ciocul scurt, toarta aplicată; discul este bogat ornamentat cu motive vegetale pe margine, iar în centru cu un Cupidon ce ține în brațe un mamifer; fundul plat prezintă o ștampilă cu *planta pedis*.

Stare de conservare bună, ciocul spart.

Produs în Asia Mică sau imitație locală.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MB (colecția Paul Bălcănescu), inv. 6359.

C.C., V.S.

Lamp

Arrubium – Măcin, Tulcea co.

Ceramic; $L_{\text{preserved}}$ – 9.6 cm; w – 7.2 cm; D_{base} – 4 cm.

The lamp is made of fine brick-red paste. The body is round, the beak is short, the ear is applied; the disk is richly ornamented with vegetal motifs on the sides, with a Cupid in the center, holding in his arms a mammal; the flat bottom shows a stamp with *planta pedis*.

Good state of conservation, the beak is broken.

Produced in Asia Minor or a local imitation.

2nd – 3rd centuries AD

Unpublished.

MB (Paul Bălcănescu collection), inv. 6359.

C.C., V.S.

163. Opaț

Tomis – Constanța.

Lut ars; H – 2,4 cm, $H_{\text{cu toarta}}$ – 4 cm; L – 10,5 cm; D – 7,5 cm; D_b – 4,5 cm.

Opaț cu ciocul cordiform, corp rotund, toarta inelară, fund rotund, plat. Discul este despărțit de bordură printr-o nervură. Pe disc este figurat un Eros ridicând un burduf pe umeri, în fața lui un iepure așezat.

Stare de conservare bună.

Epoca romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 35877.

Z.C.

Lamp

Tomis – Constanța.

Burnt clay; H – 2.4 cm, $H_{\text{together with the handle}}$ – 4 cm; L – 10.5 cm; D – 7.5 cm; D_{base} – 4.5 cm.

Oil lamp with a heart-shaped spout, round body, annular handle, round, flat bottom. The disc is separated from the frame by a rib. On the disc is depicted an Eros and in front of him there is a rabbit sitting.

Well preserved.

Roman epoch.

Unpublished.

MINAC, nr. 35877.

Z.C.

164. Opaț

Tomis – Constanța, bulevardul I. G. Duca, 1968, necropolă, m 4.

Lut ars, lucrat în tipar; H – 3,5 cm; H_{cu toarta} – 5 cm; L – 9,9 cm; D – 7,5; D_b – 3 cm.

Opaț cu cioc trapezoidal și bare transversale pe borduri. Fundul circular este marcat printr-o canelură; în interior are săpate două litere: λϵ. Corpul este rotund; discul, spart, este încadrat de două nervuri. Pe bordură decor de spirale despărțite de bare drepte. Toarta lamelară, canelată.

Piesă întreagă, discul spart.

Epoca romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 12512.

Z.C.

Lamp

Tomis – Constanța, I.G. Duca Boulevard, 1968, necropolis, m 4.

Burnt clay, made in casting mould; H – 3.5 cm; H_{together with the handle} – 5 cm; L – 9.9 cm; D_{base} – 3 cm.

Oil lamp with a trapezoidal spout and transversal bars on the frames. The circular bottom is marked by a fluting; it has 2 letters carved inside: λϵ. The body is round. The broken disc is framed by two ribs. On the frame there is a decor of spirals separated by straight bars. Lamellar handle with flutings.

Whole item, broken disc.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 12512.

Z.C.

165. Opaț

Tomis – Constanța.

Lut ars, lucrat în tipar; H – 2,5 cm, H_{cu toarta} – 4,7 cm; L – 10,5 cm; D – 8 cm; D_b – 3,4 cm.

Opaț cu corpul rotund, cioc trapezoidal, toarta lamelară, canelată și fund circular delimitat printr-o canelură. Discul este spart. Pe bordură sunt trei șiruri de granule mici.

Restaurat, discul spart.

Epoca romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 35872.

Z.C.

Lamp

Tomis, Constanța.

Burnt clay, made in casting mould; H – 2.5 cm, H_{together with the handle} – 4.7 cm; L – 10.5 cm; D – 8 cm; D_b – 3.4 cm.

Oil lamp with a round body, trapezoidal spout, lamellar handle with flutings and circular bottom delimited by a fluting. The disc is broken. On the frame there are three lines of small grains.

Restored, broken disc.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 35872.

Z.C.

166. Opaț

Troesmis – Iglița, com. Turcoaia, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1977, C 60, -0,70 m.

Ceramică; H_{fără apucătoare} – 3,6 cm; L – 12,1 cm; l – 11,2 cm.

Discul mare, ușor concav, prezintă ca decor trei cercuri concentrice în relief, în jurul orificiului pentru alimentare; piesa prezintă, în jurul discului, la distanțe egale, cinci ciocuri și o apucătoare lamelară; bordura este decorată cu șase butoni în relief, formați din câte două cercuri concentrice, dispuși în dreptul ciocurilor și al apucătorii; baza este formată din cinci cercuri concentrice.

Stare de conservare bună; lipsește partea superioară a apucătorii.

Atelier necunoscut.

Sec. II-III p. Chr.

Opaț 1980 A, p. 207, pl. 37/1.

ICEMTL, inv. 3777.

D.P.

Lamp

Troesmis – Iglița, Turcoaia com., Tulcea co., preventive archeological research, 1977, cassette 60, -0.70 m.

Ceramic; H_{without handle} – 3.6 cm; L – 12.1 cm; w – 11.2 cm.

Large, slightly concave disk, ornamented with three concentric circles in relief, around the feeding orifice; around the disk the items shows, at equal distances, five beaks and a blade-like handle; the rand is decorated with six buttons in relief, formed of two concentric circles, placed at the level of the beaks and handle; the base is formed of five concentric circles.

Good state of conservation; the upper part of the handle is missing.

Indeterminate workshop.

2nd - 3rd centuries AD.

Opaț 1980 A, p. 207, pl. 37/1.

ICEMTL, inv. 3777.

D.P.

167. Opaiț

Bărboși – Tirighina, Galați, cercetare, Loc. IN, 1978.

Ceramică; H_{cu toartă} – 4,7 cm; H_{fără toartă} – 3,5 cm; L – 12,4 cm; l – 12,9 cm.

Opaiț cu cinci ciocuri, confecționat din pastă gălbui-cărmăzie, în tipar bivalv, având bavura încă vizibilă pe linia suturii valvelor. Are corpul de formă cilindrică, ciocurile scurte, cordiforme și discul ușor concav, ornamentat cu un vultur în relief, încadrat de doi șerpi. Marginea discului, puțin reliefată, este incizată de 72 de liniuțe, dispuse circular în formă de raze. Bordura este decorată în întregime de o ghirlandă bandată, segmentată în nouă arcade hașurate, iar la punctele lor de îmbinare se află câte un ochi. Spațiul din dreptul arcadelor este ilustrat de o serie de rozete imprimate cruciform. Toarta lată, cu orificul oval, a fost modelată liber și apoi lipită pe corpul opaițului având o frunză penat-nervurată, aplicată la toarta dorsală. Fundul opaițului, de formă circulară, este, de asemenea, imprimat cu trei rozete concentrice, hașurate radiar cu nouă, 29 și 40 de raze. Este acoperit pe întreaga suprafață cu vopsea roșie.

Stare de conservare bună; întregit din 28 de fragmente.

Atelier neprecizat.

Sec. II-III p. Chr.

Dragomir 1982, fig. 6-7/2.

MIGL, inv. 19723.

C.I.

Lamp

Bărboși – Tirighina, Galați, research, dwelling IN, 1978.

Ceramic; H_{with ear} – 4.7 cm; H_{without ear} – 3.5 cm; L – 12.4 cm; w – 12.9 cm.

Five beak-lamp, made of yellowish-brick paste, in bivalve mold, having the mold mark still visible on the valve suture line. The body is cylindrical, the beaks short, heart-shaped and the disk is slightly concave, ornamented with an eagle in relief, flanked by two snakes. The border of the disk is slightly in relief, and shows 72 incisions of small lines circularly laid so to suggest rays. The rand is fully decorated by a garland stripe, segmented in nine hatched arcades, with an eye at their junction points. The space at the level of the arcades is illustrated with a series of impressed rosettes forming crosses. The wide ear, with oval orifice, was freely shaped and then attached to the lamp body having a leaf with feathers and nervures, applied to the back ea. The bottom of the lamp is circular and is also impressed with three concentric rosettes, hatched in ray-like manner, with 9, 29 and 40 rays. Its whole surface is covered with red paint.

Good state of conservation; reconstructed out of 28 fragments.

Unspecified workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Dragomir 1982, fig. 6-7/2.

MIGL, inv. 19723.

C.I.

168. Opaiț

Bărboși – Tirighina, Galați, cercetare, Loc. IN, 1979.

Ceramică; H – 3 cm; L – 11 cm.

Opaițul, cu trei ciocuri, este confecționat din pastă gălbui-cărămizie, în tipar bivalv, cu bavura de pe linia suturii parțial vizibilă, acoperit cu vopsea roșie. De formă circulară, cu ciocurile scurte, cordiforme și discul concav, este ornamentat cu un vultur în relief, situat între doi șerpi, iar bordura ilustrată de o ghirlandă de benzi duble hașurate și segmentate în șapte arcade. Spațiul rămas liber dintre arcade a fost completat cu câte o mică paranteză dispusă orizontal. Toarta, modelată liber, este prinsă lateral pe corpul opaițului, iar frunza, de aspect penat-nervurat, aplicată la toarta dorsală. Fundul, incizat circular, este imprimat cu două rozete concentrice: una mică centrală, alcătuită din șapte raze și alta exterioară din 17 raze.

Stare de conservare bună.

Atelier neprecizat.

Sec. II-III p. Chr.

Dragomir 1982, fig. 5/3.

MIGL, inv. 19722.

C.I.

Lamp

Bărboși – Tirighina, Galați, research, dwelling IN, 1979.

Ceramic; H – 3 cm; L – 11 cm.

The three beak-lamp is made of a yellowish-brick paste, in a bivalve mold, with the mold mark on the suture line partly visible, covered with red paint. Of circular shape, with short heart-shaped beaks, and with concave disk, it is ornamented with an eagle in relief, between two snakes, and the rand is illustrated by a garland of double hatched stripes segmented in seven arcades. The remaining space between the arcades was completed with a small horizontally placed parenthesis. The freely shaped ear is laterally attached to the lamp body, and the leaf, of feather-nervure aspect, applied to the back ear. The bottom, with circular incisions, is impressed with two concentric rosettes: a central smaller one, with seven rays and a large exterior one of 17 rays.

Good state of conservation.

Unspecified workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Dragomir 1982, fig. 5/3.

MIGL, inv. 19722.

C.I.

169. Opaît

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, S II C, 0 12 b, -1,57 m.

Lut; executat la roată. H – 3,31 cm; L – 8,4 cm; D – 6,78 cm.

Pastă roz, puternic nisipoasă cu incluziuni numeroase și pietricele de mari dimensiuni, ardere în parametri. Fără firnis. Discul este “ornamentat” cu câteva cercuri concentrice.

Stare de conservare foarte bună. Întreg. Nu sunt urme de folosire.

Atelier local / provincial.

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 38459.

D.E.

170. Opaît

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, S II C, G 60, 487.

Lut; executat la roată; H – 2,95 cm; L – 10,03 cm; D – 7,68 cm.

Pastă alb cu o ușoară tentă crem, caolinoasă, puternic fin-nisipoasă cu numeroase incluziuni și pietricele (aproape identică cu a piesei precedente), ardere de bună calitate. Fără firnis. De dimensiuni mari, elegant, echilibrat. Discul aproape plat, mărginit de trei caneluri subțiri ce ocupă și suprafața bordurii. Atât ciocul cât și tortița ușor trase spre stânga.

Stare de conservare foarte bună. Întreg. Folosit.

Atelier local / provincial.

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 44734.

D.E.

Lamp

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, trench II C, 0 12 b, -1.57 m.

Clay; wheel-thrown. H – 3.31 cm; L – 8.4 cm; D – 6.78 cm.

Pink, very sandy paste, with numerous inclusions and gravel, firing within the parameters. Unvarnished. The disk is “ornamented” with several concentric circles.

Very good state of conservation. Whole item. There are no traces of usage.

Local / provincial workshop.

2nd century AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 38459.

D.E.

Lamp

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, trench II C, pit 60, 487.

Clay; wheel-thrown; H – 2.95 cm; L – 10.03 cm; D – 7.68 cm.

White paste with a slight creamy hue, containing kaolin, very fine-sandy with numerous inclusions and gravel (almost identical to the previous item), qualitative firing. Unvarnished. Of large size, elegant, proportionate. The disk is almost flat, limited by three thin grooves which also occupy the surface of the rand. Both the beak and the ear are slightly thrown to the left. Very good state of conservation. Whole item. Used.

Local / provincial workshop.

2nd century AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 44734.

D.E.

171. Opaț

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, S III C, 449.

Lut; executat la roată; H – 2,33 cm; L – 7,22 cm; D – 5,81 cm. Pasta cu foarte mult caolin, având o frumoasă culoare crem-aurie, fină, foarte densă, foarte bine arsă. Suprafața a fost acoperită cu un lapte de lut (din aceeași pastă) și cu o vopsea castaniu-portocalie, vopsea păstrată în urme. Discul mărginit de două caneluri puternice. Lipirea ansei făcută grosolan. Ciocul mult alungit.

Stare de conservare foarte bună. Întreg. Nu a fost folosit.

Atelier local / provincial.

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 44623.

D.E.

Lamp

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, trench III C, 449.

Clay; wheel-thrown; H – 2.33 cm; L – 7.22 cm; D – 5.81 cm.

Paste with a lot of kaolin, having a beautiful creamy-golden hue, fine, very dense, very well fired. The surface was covered with a clay milk (of the same paste) and with a chestnut-orange paint preserved as traces. The disk is limited by two strong grooves. The ear is roughly attached. The beak is very much prolonged.

Very good state of conservation. Whole item. It was not used.

Local / provincial workshop.

2nd century AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 44623.

D.E.

172. Opaț

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, S II C, 03 C, -0,67 m.

Lut; executat la roată; H – 2,2 cm; L_p – 8,37 cm; D – 7,34 cm.

Pastă alburie cu o foarte slabă tentă rozalie, caolinoasă, densă, ușor nisipoasă, incluziuni fine, stratificată în spărtură, ardere de bună calitate. Firnis castaniu-portocaliu, păstrat în urme. Discul aproape plat, delimitat de bordură printr-o canelură vagă. Fundul la dimensiunile discului, slab profilat. Stare de conservare bună. Exfolieri pe suprafață. Lipsă o parte din toartă și din disc. Folosit.

Atelier local / provincial.

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 38462.

D.E.

Lamp

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, S II C, 03 C, -0,67 m.

Clay; wheel-thrown; H – 2.2 cm; L_{preserved} – 8.37 cm; D – 7.34 cm.

Whitish paste with a very vague pinkish hue, containing kaolin, dense, slightly sandy, fine inclusions, stratified as shown on the broken margins, qualitative firing. Chestnut-orange varnished, preserved as traces. The disk is almost flat, delimited from the rand by a vague groove. The base at the dimensions of the disk, vaguely profiled.

Good state of conservation. Exfoliations on the surface. Part of the ear and of the disk is missing. Used.

Local / provincial workshop.

2nd century AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 38462.

D.E.

173. Opaiț cu mască

Tomis – Constanța, jud. Constanța.

Bronz; L – 19,5 cm; l – 9,1 cm.

Opaiț de formă ovală, cu ciocul în formă de volută și toartă decorată cu o mască masculină cu trăsături adolescente. Figura masculină poartă o coafură buclată care are formă de mici tubulețe răsucite în zona tâmpelor și o pălărie foarte stilizat figurată. Fruntea este îngustă și ușor bombată, irisul punctat, nasul lung și drept, gura mică și cărnosă. Pălăria este de formă semilunară cu vârfurile întoarse în sus. Sub bărbia rotundă a fost adăugat un element de decor în formă de frunză. Opaițul se sprijină pe un picior de formă circulară, gol pe dinăuntru, fără profilatură.

Stare de conservare bună.

Sec. I-II p. Chr.

Antique Bronzes in Romania, nr. 262.

MNIR, inv. 16683.

M.G.

Lamp with mask

Tomis – Constanța, Constanța co.

Bronze; L – 19.5 cm; w – 9.1 cm.

Lamp of oval shape, with volute-shaped beak and ear ornamented with a male mask with teenager-like aspect. The male face shows a curly hairstyle represented as small twisted pipes in the area of the temple, and a very stylized hat. The forehead is narrow and slightly rounded, the iris is pointed, the nose is long and straight, the mouth is small and fleshy. The hat has the shape of a half-moon with the points upwards. Under the round beard a leaf-shaped decorative element was added. The lamp is sustained by a circular stem, empty inside, without profiling.

Good state of conservation.

1st-2nd centuries AD.

Antique Bronzes in Romania, no. 262.

MNIR, inv. 16683.

M.G.

174. Candelabru

Callatis – Mangalia, jud. Constanța, mormânt.

Bronz; H – 80 cm.

Candelabrul, care a fost descoperit într-un mormânt, este alcătuit dintr-o tijă lungă, capătul acesteia fiind decorat cu o hermă bifrons cu imaginea lui *Dionysos* adolescent. *Dionysos* este reprezentat cu trăsături stilizate, coafură de tip traianeic. Candelabrul se sprijină pe trei picioare amplasate la distanțe egale între ele.

Stare de conservare bună; lipsesc unele fragmente; produși de coroziune ai bronzului pe tijă.

Sec. I a. Chr. – sec. I p. Chr.

Antique Bronzes in Romania, nr. 277.

MNIR, inv. 48903.

M.S.

175. Candelabru cu trei picioare

Callatis – Mangalia, jud. Constanța, 1982, doc uscat SN 2 Mai.

Bronz; H – 65 cm.

Candelabru bronz, trei brațe terminate în gheare de leu.

Stare de conservare bună.

Produs în Asia Mică.

Sec. II p. Chr.

MACM, inv. 1855.

M.I., T.O., P.D., A.C.

Candelabrum

Callatis – Mangalia, Constanța co., tomb.

Bronze; H – 80 cm.

The candelabrum, which was discovered in a tomb, is made of a long rod, whose end is ornamented with a bifacial herma with the image of adolescent Dionysus. Dionysus is represented with stylized traits, Trajan-like hairstyle. The candelabrum is sustained by three equidistant feet.

Good state of conservation; certain fragments are missing; bronze corrosion products on the rod.

1st century BC – 1st century AD.

Antique Bronzes in Romania, no. 277.

MNIR, inv. 48903.

M.S.

Three legs-candelabrum

Callatis – Mangalia, Constanța co., 1982, dry dock SN 2 Mai.

Bronze; H – 65 cm.

Bronze *candelabrum*, three legs ending in lion claws.

Good state of conservation.

Produced in Asia Minor.

2nd century AD.

MACM, inv. 1855.

M.I., T.O., P.D., A.C.

Prelucrarea metalelor și a ceramicii

Metal Working and Pottery Production

176. Creuzet

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, 2006, S II C, 564 (zona G 41, □ 011-017 H, -0 -2,00 m).

Lut; H – 3,2 cm; D_g – 4,1/4,49 cm; Gr_{pereți} – 0,36/0,96 cm.

Datorită folosiri intense, a stratului foarte gros de oxizi de bronz și metal depus, în special, pe pereții interiori ai vasului, ne este greu să ne pronunțăm asupra pastei din care a fost făcut acest creuzet. Suprafața exterioară, de culoarea cenușie (aspect asemănător bazaltului), prezintă zone vitrificate sau acoperite cu oxizi. De mici dimensiuni, hemisferic, buza trasă pentru a obține un canal de turnare.

Lipsă fundul.

Produs local.

Primele trei sferturi ale sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 55323.

D.E.

Crucible

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, 2006, trench II, cassette 564 (zone of pit 41, 011-017 H, -0 -2.00 m).

Clay; H – 3.2 cm; D_{mouth} – 4.1/4.49 cm; t_{walls} – 0.36/0.96 cm.

Due to the intensive usage, to the very thick layer of bronze and metal oxides deposited, especially on the interior walls of the vessel, it is difficult to describe the paste used to make such crucible. The exterior grayish surface (aspect similar to basalt) shows vitrified areas or areas covered with oxides. The item is small, semispherical, the rim is recessed to obtain a casting channel.

The bottom is missing.

Local product.

First three quarters of the 2nd century AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 55323.

D.E.

177. Tipar pentru turnarea unui inel din bronz

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, 2009, S II C, 607, G 41 C, – 2,50 – 3,20 m.

Lut; H – 1,66/1,04 cm; L – 7,52 cm; l – 6,97 cm; D_{amprentă de turnare} – 8,5 cm.

Obținut prin simpla amprentare, pentru producerea (prin turnare) a unui *anou* de mari dimensiuni, probabil o piesă de harnașament. Pasta este fină și nisipoasă, cu paiete de mică, iar culoarea variază de la cafeniu-deschis până la cenușiu-închis. Valvele sunt de formă circulară; după unirea lor și adăugarea unei anvelope (un strat de lut cu rol de întărire, mult mai gros în zonele de contact ale celor două valve și în zona orificiilor de turnare unde trebuia să formeze și o mică pâlnie), tiparul a căpătat o formă ovoidală. Grosimea stratului întăritor variază de la 2 la 3,7 mm.

Tiparul se păstrează complet și nu a fost folosit; lipsesc mici porțiuni din zona orificiilor de turnare și prezintă numeroase fisuri și exfolieri ale celui de al doilea strat (stratul de anvelopare).

Produs local.

Primele trei sferturi ale sec. II p. Chr.

Elefterescu 2010 A, pl. 2.

MDJC, inv. 54656.

D.E.

Mold for casting a bronze ring

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, 2009, trench II, cassette 607, pit 41 C, –2.50 – 3.20 m.

Clay; H – 1.66/1.04 cm; L – 7.52 cm; w – 6.97 cm; D_{cast impression} – 8.5 cm.

Obtained by the simple impression, for creating (by casting) a large *anneau*, probably a harness item. The fabric is fine and sandy, with mica spangles, and the color varies from light coffee brown to dark gray. The valves are of circular form; after their union and the addition of a lining (a layer of consolidating clay, much thicker in the contact areas of the two valves and in the area of the casting orifices where a small funnel was to be created too), the mold acquired an ovoid form. The thickness of the consolidating layer varies from 2 to 3.7 mm.

The mold is fully preserved and was not used; small fragments from the area of the casting orifices are missing and show numerous fissures and exfoliations of the second layer (the lining layer).

Local product.

First three quarters of the 2nd century AD.

Elefterescu 2010 A, pl. 2.

MDJC, inv. 54656.

D.E.

178. Tipar pentru turnarea unei piese de harnașament din bronz

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, 2009, S II C, 607, G 41 C, -2,50 -3,20 m.

Lut; L – 4,93 cm; l – 4,11 cm. Dimensiunile amprente de turnare: L – 3,66 cm; l – 2,25 cm; adâncimea amprente – 0,12 cm.

Bivalv. Pentru o piesă de harnașament. Sigur nefolosit. Probabil că, după lipirea și întărirea tiparului, în timpul procesul de coacere sau după terminarea acestuia, cele două valve s-au desprins. Pastă nisipoasă de culoare cafenie, cu pete de la cărămiziu-slab la cenușiu. La exterior variații coloristice de la cenușiu la cenușiu închis. Oval. Pe valva păstrată orificiul de turnare prezintă un mic prag. Pe o latură, conturul mulajului ușor dublat (alunecat).

Se păstrează o valvă în întregime. Cel de al doilea strat (de anvelopare) cu grosimi de la 0,5 mm la 3,2 mm, fisurat și exfoliat pe porțiuni mici.

Produs local.

Primele trei sferturi ale sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 54658.

D.E.

Mold for casting a bronze harness item

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, 2009, trench II, cassette 607, pit 41 C, -2,50 - 3,20 m.

Clay; L – 4.93 cm; w – 4.11 cm. Cast impression dimensions: L – 3.66 cm; w – 2.25 cm; impression depth – 0.12 cm.

Bivalve mold, for a harness item, surely unused. It is probable that after the gluing and setting of the mold, during the firing process or after it, the two valves got detached. Sandy coffee brownish fabric, with brick-red slightly grayish stains. On the exterior color variations from gray to dark gray. Oval. On the preserved valve the casting orifice shows a small threshold. On one side, the contour of the mold is slightly doubled (slided).

One valve is fully preserved. The second (lining) layer shows a thickness that varies from 0.5 mm to 3.2 mm, being fissured and exfoliated on small areas.

Local product.

First three quarters of the 2nd century AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 54658.

D.E.

179. Tipar pentru turnarea unei aplici din bronz

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, 2009, S II C, 604 (G 41, □ 02 B, -2,10 -2,70 m). Lut; H – 0,63/0,76 cm; L – 3,57 cm; l – 3,75 cm. Dimensiunile amprente de turnare: L_{probabilă} – 2,7 cm; l – 2,2 cm; adâncimea_{amprentei} – 0,15 cm.

Bivalv. Pentru o aplică aproape pătrată, cu marginile înguste, ornamentate și cinci orificii, probabil pentru fixare. Sigur folosit. Pastă, probabil, cu mult caolin, alburie cu vagi tente slab-cenuși în spărtură, foarte fină, curată (câteva mici incluziuni feroase și mici goluri lăsate prin arderea unor fragmente de origine organică). Toată suprafața piesei acoperită cu pete brun-cenușii, punctiforme, sigur apărute după ieșirea piesei din uz. Suprafața amprente a căpătat, în urma folosirii o frumoasă culoare fumurie. Plasticitatea pastei, în momentul luării amprente, era relativ redusă, fapt demonstrat așa cum am mai arătat, de numeroasele fisuri apărute în urma amprentării. Dreptunghiulară cu marginile rotunjite.

Se păstrează aproximativ două treimi de valvă. Nu se observă nicio urmă din stratul de anvelopare.

Produs local.

Primele trei sferturi ale sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 54657.

D.E.

Mold for casting a bronze bracket

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, 2009, trench II, cassette 02 B, -2.10 -2.70 m). 604 (pit 41,

Clay; H – 0.63/0.76 cm; L – 3.57 cm; w – 3.75 cm. Cast impression dimensions: L_{probable} – 2.7 cm; w – 2.2 cm; depth_{impression} – 0.15 cm.

Bivalve mold for a square bracket, with ornamented narrow edges and five orifices, probably for fastening. Used alone. Fabric, probably with a lot of kaolin, whitish with vague light grayish hues in the fracture, very fine, clean (several small ferrous inclusions and small voids left by the firing of organic origin fragments). All the surface of the item is covered with brown-grayish dot-shaped stains, which occurred surely after the item stopped being used. The surface of the impression acquired a beautiful smoke like hue, following its usage. The plasticity of the paste, upon taking the impression, was relatively low, as demonstrated, as we have shown, by the numerous fissures resulted following the impressing. Rectangular, with rounded edges.

Approximately two thirds of the valve is preserved.

No trace of the lining layer is noticed.

Local product.

First three quarters of the 2nd century AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 54657.

D.E.

180. Tipar ceramic

Bărboși – Tirighina, Galați, cercetare, necropolă, m 3, 1968.

Ceramică; L – 10,7 cm; l – 7,3 cm; Gr – 1,1 cm.

Plăcuța ceramică, de formă rectangulară, cu colțurile rotunjite, prezintă un personaj cu corp uman și cap de măgar, cu brațele lăsate pe lângă corp și picioarele distanțate. Laturile scurte au la extremități o porțiune scobită pentru prinderea tiparului la scoaterea pozitivelor.

Stare de conservare bună.

Atelier incert.

Sanie 1969, p. 88, fig. 4/4.

Sec. II-III p. Chr.

MIGL, inv. 7776.

C.I.

Ceramic mold

Bărboși – Tirighina, Galați, research, necropolis, tomb 3, 1968.

Ceramic; L – 10.7 cm; w – 7.3 cm; t – 1.1 cm.

Ceramic rectangular plate, with rounded corners, showing a personage with human face and ass-head, the arms by the body and distanced legs. The ends of the short sides show a notched area for fastening the mold upon removing the positives.

Good state of conservation.

Indeterminate workshop

Sanie 1969, p. 88, fig. 4/4.

2nd-3rd centuries AD.

MIGL, inv. 7776.

C.I.

181. Tipar ceramic

Bărboși – Tirighina, Galați, cercetare, necropolă, m 3, 1968.

Ceramică; L – 10,87/13,1 cm; l – 9,43 cm; Gr – 2,09 cm.

De forma elipsei, are către mijlocul laturilor lungi o teșitură ce corespunde locului de prindere a tiparului la confecționarea pozitivelor. Placa reprezintă o scenă de luptă între doi gladiatori. Gladiatorul din stânga are bustul descoperit, aplecat înainte, piciorul stâng mult îndoit și distanțat de piciorul drept; în mâna stângă are scutul, iar în dreapta, încordată și trasă înapoi, ține arma la înălțimea centurei, gata să riposteze adversarului.

Stare de conservare bună.

Atelier occidental, *Gallia*.

Sanie 1969, p. 85, fig. 2.

Sec. II-III p. Chr.

MIGL, inv. 7779.

C.I.

Ceramic mold

Bărboși – Tirighina, Galați, research, necropolis, tomb 3, 1968.

Ceramic; L – 10.87/13.1 cm; w – 9.43 cm; t – 2.09 cm.

Of ellipsoid shape, it shows towards the middle of the long sides a chamfering which corresponds to the place of fastening the mold when making the positives. The plate represents a fighting scene between two gladiators. The gladiator to the left has the bust uncovered, leaning forward, the left leg considerably bent and distanced from the right one; in the left hand he holds the shield, and in the right one, tensed and recessed, he holds the weapon at the belt level, ready to fight back.

Good state of conservation.

Occidental workshop, *Gallia*.

Sanie 1969, p. 85, fig. 2.

2nd-3rd centuries AD.

MIGL, inv. 7779.

C.I.

182. Aplică

Bărboși – Tirighina, Galați, cercetare, 1969, Cas. II, Br. 2, -1,10 m.

Bronz; L – 3,65 cm; l – 3,41 cm; Gr – 0,2 cm.

Aplică turnată din bronz, în formă de scut cu traversă la bază și trei mici terminații trapezoidale dispuse la extremitatea superioară și pe mijlocul circumferinței. Aplică este ornamentată prin ajurare cu motive peltiforme și semilunare, iar pe spate pot fi observate urmele niturilor pentru fixare pe curelele din piele.

Stare de conservare bună.

Atelier neprecizat.

Sec. II-III p. Chr.

Sanie 1981, p. 175, pl. 51/11.

MIGL, inv. 9488.

C.I.

183. Ornament de mobilier în formă de balustru

Dobrogea, *passim*.

Bronz; H – 4,3 cm; D – 2 cm; greutate – 40,86 g.

Ornament de mobilier în formă de balustru cu partea inferioară păstrată; partea superioară este formată dintr-o bază îngustă, inelară, un corp globular continuat cu un gât subțire terminat printr-o protuberanță ornamentată în partea inferioară cu o nervură.

Stare de conservare bună, patină neagră-verzuie.

Mijlocul sec. II – începutul sec. IV p. Chr.

Nuțu, Chiriac 2012, nr. 9.

ICEMTL, inv. 47642.

G.N.

Bracket

Bărboși – Tirighina, Galați, research, 1969, Cassette II, Br. 2, -1.10 m.

Bronze; L – 3.65 cm; w – 3.41 cm; t – 0.2 cm.

Bronze-cast bracket, in the shape of a shield with a cross-arm at the base and three small trapezoid endings located in the upper part and in the middle of the circumference. The bracket is ornamented by cutouts having the shape of small shields or half-moons, and on the back one can notice the traces of the rivets for fastening on the leather straps.

Good state of conservation.

Unspecified workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Sanie 1981, p. 175, pl. 51/11.

MIGL, inv. 9488.

C.I.

Baluster-shaped furniture ornament

Dobrudja, *passim*.

Bronze; H – 4.3 cm; D – 2 cm; weight – 40.86 g.

Baluster-shaped furniture ornament with square lower part; the upper part is formed of a narrow, ring-shaped base, a globular body continuing with a narrow neck ending by protuberance ornamented in the lower part with a nervure.

Good state of conservation, greenish black patina.

Mid-2nd century – beginning of 4th century AD.

Nuțu, Chiriac 2012, no.9.

ICEMTL, inv. 47642.

G.N.

184. Fibulă

Bărboși – Tirighina, Galați, cercetare, S3, m 5, 1968.

Bronz, email; D – 3,5 cm; Gr – 0,2 cm.

Fibulă în formă de disc cu 3 grupuri de cercuri concentrice, partea centrală plată și cu o mică tijă cu capăt emisferic. Cel de al doilea și al treilea spațiu dintre cercuri, divizate în pătrate, sunt decorate cu email roșu, alb și cu negru în zona intermediară. În spațiul marginal, pătratele sunt alternativ umplute cu email bicolor în forma unei table de șah.

Stare de conservare bună; din sistemul de prindere de pe spatele discului lipsesc resortul și acul.

Atelier neprecizat.

Sec. II-III p. Chr.

Sanie 1981, p. 181, pl. 47/8.

MIGL, inv. 9656.

C.I.

185. Instrument farmaceutic

Bărboși – Tirighina, Galați, cercetare, 1953.

Bronz; L – 13,5 cm.

Instrumentul este realizat prin turnare, de forma unei bare, circulare în secțiune, artistic profilată, prevăzută la un capăt cu o gămlie ovoidală, iar la celălalt capăt cu un gen de lopățiță alungită.

Stare de conservare bună.

Atelier sud-dunărean?

Sec. II-III p. Chr.

Dragomir 1982, fig. 9/16.

MIGL, inv. 2345.

C.I.

Fibula

Bărboși – Tirighina, Galați, research, trench 3, tomb 5, 1968.

Bronze, enamel; D – 3.5 cm; t – 0.2 cm.

Disk-shaped fibula with 3 groups of concentric circles, the central part is flat and with a small rod with semispherical end. The second and third spaces between the circles, divided into squares, are decorated with red, white and black enamel in the intermediary zone. In the marginal space, the squares are alternatively filled with two color-enamel distributed as if a chessboard.

Good state of conservation; from the fastening system on the back of the disk the spring and the needle are missing.

Unspecified workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Sanie 1981, p. 181, pl. 47/8.

MIGL, inv. 9656.

C.I.

Pharmaceutical instrument

Bărboși – Tirighina, Galați, research, 1953.

Bronze; L – 13.5 cm.

The instrument was created by casting, it has the form of a bar with circular cross-section, artistically profiled, having at one of the ends an ovoid head, and at the other a kind of elongated shovel.

Good state of conservation.

South Danubian workshop?

2nd-3rd centuries AD.

Dragomir 1982, fig. 9/16.

MIGL, inv. 2345.

C.I.

186. Mâner de spatulă pentru ceară

Dobrogea, *passim*.

Bronz; L – 5,6 cm; l_{max} – 1,6 cm.

Mâner de spatulă pentru ceară cu un decor elaborat, format dintr-o bază elegantă, cu aspect tronconic, rotunjit, un picior scurt, octogonal; acesta este continuat printr-un plan trapezoidal, prevăzut cu un spațiu interior, destinat prinderii unei lame, ale cărei urme sunt încă vizibile în acest manșon. Pe corp se observă câteva orificii adânci rezultate în urma turnării. Decorul constă în nervuri în relief dispuse la intervale regulate. Stare de conservare bună, patină verde; după curățarea chimică are culoarea specifică bronzului.

Mijlocul sec. II – sec. III p. Chr.

Nuțu, Chiriac 2012, nr. 4.

ICEMTL, inv. 47632.

G.N.

187. Cheie de deget

Dobrogea, *passim*.

Bronz; L – 2,7 cm; D_{max. exterior inel} – 2,3 cm; Gr_{inel} – 0,4 cm; greutate – 18,95 g.

Este formată dintr-un inel care păstrează încă urmele materialului de turnare care nu a mai fost înlăturat. Inelul se continuă printr-o lamă dreptunghiulară în care urmau să fie decupați dinții pentru deschiderea mecanismului casetei. Faptul că se află în curs de prelucrare este o dovadă puternică în favoarea existenței atelierelor locale de prelucrarea a bronzului.

Stare de conservare bună, patină verde-închis; după curățarea chimică are culoarea specifică bronzului.

Sec. II-IV p. Chr.

Nuțu, Chiriac 2012, nr. 7.

ICEMTL, inv. 47624.

G.N.

Wax spatula handle

Dobrudja, *passim*.

Bronze; L – 5.6 cm; l_{max} – 1.6 cm.

Wax spatula handle with an elaborated ornamentation, formed of an elegant base, with tronconical, rounded aspect, a short octagonal foot; it continues by a trapezoid plan, equipped with an interior space, for fastening a blade, whose traces are still visible in this collar. On the body one can notice several deep orifices resulting from casting. The ornamentation consists in nervures in relief arranged at regular intervals.

Good state of conservation, green patina; following the chemical cleaning the color, the item has bronze- specific color.

Mid-2nd century – 3rd century AD.

Nuțu, Chiriac 2012, no. 4.

ICEMTL, inv. 47632.

G.N.

Finger ring key

Dobrudja, *passim*.

Bronze; L – 2.7 cm; D_{max. ring exterior} – 2.3 cm; t_{ring} – 0.4 cm; weight – 18.95 g.

It is formed of a ring which still preserves the traces of the casting material which was not removed anymore. The ring continues by a rectangular blade in which the teeth for opening the mechanism of the cassette were to be trimmed. The fact that it is under processing is a strong proof sustaining the existence of local workshops for bronze processing.

Good state of conservation, dark green patina; following the chemical cleaning the color, the item has bronze- specific color.

2nd-4th centuries AD.

Nuțu, Chiriac 2012, no. 7.

ICEMTL, inv. 47624.

G.N.

188. Clopoțel

Bărboși – Tirighina, Galați, cercetare, 1967, caseta B, m 5.

Bronz; H – 5 cm; D_{max} – 4 cm.

Are forma unei calote sferice suprapusă de o verigă circulară; oxidat în partea superioară, fără limbă.

Stare de conservare bună; piesă restaurată.

Atelier neprecizat.

Sec. II-III p. Chr.

Sanie 1981, p. 182, pl. 48/1.

MIGL, inv. 9669.

C.I.

189. Clopoțel

Bărboși – Tirighina, Galați, cercetare, 1963.

Bronz; H – 6 cm; D_{max} – 3,8 cm; D_{minim} – 2,5 cm.

Are forma unui trunchi de con suprapus de o urechiușă unghiulară și cu muchiile rotunjite.

Stare de conservare bună.

Atelier neprecizat.

Sec. II-III p. Chr.

Sanie 1981, p. 182, pl. 48/3.

MIGL, inv. 13957.

C.I.

Small bell

Bărboși – Tirighina, Galați, research, 1967, cassette B, tomb 5.

Bronze; H – 5 cm; D_{max} – 4 cm.

It has the shape of the spherical calotte superposed by a circular ring; oxidized in the upper part, without clapper.

Good state of conservation; restored item.

Unspecified workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Sanie 1981, p. 182, pl. 48/1.

MIGL, inv. 9669.

C.I.

Small bell

Bărboși – Tirighina, Galați, research, 1963.

Bronze; H – 6 cm; D_{max} – 3.8 cm; D_{min} – 2.5 cm.

It has the shape of a truncated cone overlapped by an angular ear with rounded edges.

Good state of conservation.

Unspecified workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Sanie 1981, p. 182, pl. 48/3.

MIGL, inv. 13957.

C.I.

190. Clopoțel

Bărboși – Tirighina, Galați, cercetare, locuința IN, 1979.

Bronz; H – 3 cm; l – 2/0,9 cm.

Are forma unui trunchi de piramidă suprapus de o urechiușă. Muchiile sunt rotunjite și trase spre interior. În interior s-a păstrat doar orificiul de prindere al limbii.

Stare de conservare bună.

Atelier neprecizat.

Sec. II-III p. Chr.

Dragomir 1982, fig.11.

MIGL, inv. 19734.

C.I.

Small bell

Bărboși – Tirighina, Galați, research, dwelling IN, 1979.

Bronze; H – 3 cm; w – 2/0.9 cm.

It has the shape of a pyramid trunk superposed by a small ear.

The edges are rounded and recessed to the interior. Inside only the clapper orifice was preserved.

Good state of conservation.

Unspecified workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Dragomir 1982, fig.11.

MIGL, inv. 19734.

C.I.

191. Caserolă

Bărboși – Tirighina, Galați, cercetare, 1952.

Bronze; H – 9 cm; L – 28,8 cm; D_{max} – 15 cm.

Caserola cu mâner terminat discoidal, cu perforație centrală rotundă, cu pereții aproape drepți cu o ușoară rotunjire sub buză și către picior. Pe fundul caserolei, cercuri concentrice și un mic buton central.

Stare de conservare bună.

Produsă, probabil, într-un atelier galic, sau sud-italic.

Sec. III p. Chr.

Sanie 1981, p. 177, pl. 48/7 a, b.

MIGL, inv. 2328.

C.I.

Terrine

Bărboși – Tirighina, Galați, research, 1952.

Bronze; H – 9 cm; L – 28.8 cm; D_{max} – 15 cm.

Terrine whose handle ends with a discoid shape, with round central perforation, whose walls are straight, slightly rounded under the rim and towards the stem. On the bottom of the terrine there are concentric circles and a small central button.

Good state of conservation.

Probably produced in a Gallic or south Italic workshop.

3rd century AD.

Sanie 1981, p. 177, pl. 48/7 a, b.

MIGL, inv. 2328.

C.I.

192. Mâner de patera

Dobrogea, *passim*.

Bronze; L – 10,5 cm; gr – 0,3/0,4 cm; l_{max} – 5,7 cm; greutate – 72,03 g.

Realizat prin turnare dintr-o placă subțire din bronz, cu mijlocul mai subțire și capătul semicircular; este rupt în zona joncțiunii cu corpul vasului. Spre partea opusă, semicirculară, are trei orificii unite, astfel încât formează o treflă. Pe partea inferioară are incizate literele **LA**?

Stare de conservare bună, patină verde; după curățarea chimică are culoarea specifică bronzului.

Atelier necunoscut.

Sec. I-II p. Chr.

Nuțu, Chiriac 2012, nr. 1.

ICEMTL, inv. 47625.

G.N.

Patera handle

Dobrudja, *passim*.

Bronze; L – 10.5 cm; t – 0.3/0.4 cm; w_{max} – 5.7 cm; weight – 72.03 g.

Created by casting from a thin bronze plate, with the median part thinner and semicircular end; it is broken in the area of the junction to the vessel body. Towards the opposite semicircular part, it has three united orifices, so that it forms a trefoil. On the lower part letters **LA**? are incised.

Good state of conservation, green patina; following the chemical cleaning the color, the item has bronze-specific color.

Unknown workshop.

1st-2nd centuries AD.

Nuțu, Chiriac 2012, no. 1.

ICEMTL, inv. 47625.

G.N.

193. Capac de ulcior – Eggers 128

Dobrogea, *passim*.

Bronze; L – 6 cm; l_{max} – 4,4 cm; Gr. – 0,4 cm; greutate – 48,86 g.

Capac foliiform de ulcior; pe una dintre fețe păstrează un segment din inelul de prindere iar deasupra acestuia au fost incizate patru linii dispuse aproximativ într-o formă romboidală; o altă linie împarte în două suprafețe forma geometrică descrisă.

Stare de conservare bună, patină verde; după curățarea chimică are culoarea specifică bronzului.

Mijlocul sec. II – sec. III p. Chr.

Nuțu, Chiriac 2012, nr. 3.

ICEMTL, inv. 47628.

G.N.

194. Măsuță cu trei picioare (*mensa tripes*)

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, plajă, *passim*.

Plumb; H – 1,5 cm; D – 3 cm.

Piesă miniaturală, turnată. Tăblia circulară, foarte frumos și bogat ornamentată cu motive vegetale, geometrize, dezvoltate pe mai multe registre. În centrul piesei, două cercuri concentrice, cel exterior fiind perlat. Cercurile mărginesc o floare cu opt petale, acestea din urmă fiind intercalate de tot atâtea mici perle. Urmează un registru liber, neornamentat, după un șir de „S”-uri culcate, având capetele îngroșate. Această bandă ornamentală este flancată spre exterior de o canelură, ce o desparte de ultimul registru decorativ. Acesta din urmă constă dintr-un șir de perle, iar spre interior din două nervuri, bine profilate. Picioarele sunt ornamentate într-una din cele mai cunoscute variante (cap și labă de leu).

Fragmentară. Rebut (lipsa unei părți dintr-un picior, parte ce nu a fost scoasă din tipar, cantitate mare de metal rămasă în spațiul dintre celelalte două picioare, deformări).

Produs local.

Sec. II-III p. Chr.

Elefterescu 2005, p. 65; Elefterescu 2010 B, pl.1.1.

MDJC, inv. 47914.

D.E.

Pitcher lid – Eggers 128

Dobrudja, *passim*.

Bronze; L – 6 cm; w_{max} – 4.4 cm; t – 0.4 cm; weight – 48.86 g.

Leaf-shaped lid for pitcher; on one of the sides it preserves a segment of the attachment ring and above it four lines were incised, being disposed approximately in a rhomboid form; another line splits the surfaces in two the described geometric shape.

Good state of conservation, green patina; following the chemical cleaning the color, the item has bronze- specific color.

Mid-2nd century – 3rd century AD.

Nuțu, Chiriac 2012, no. 3

ICEMTL, inv. 47628.

G.N.

Small three-feet table (*mensa tripes*)

Durostorum – Ostrov, Constanța co., beach, *passim*.

Lead; H – 1.5 cm; D – 3 cm.

Cast miniature item. Circular leaf, very nicely and very richly ornamented with vegetal, geometrized motifs, developed on several registers. In the center of the item, two concentric circles, the exterior one being pearled. The circles delimit a flower with eight petals, the latter ones being intercalated by as many small pearls. There follows a free register without ornamentation, after a row of recumbent “S” signs, with thickened ends. This ornamental stripe is flanked towards the exterior by a groove, which separates it from the last decorative register. The latter one consists in a row of pearls, and towards the interior of two well profiled nervures. The feet are ornamented in one of the oldest variants (lion's head and paw).

Fragmentary. Rebut (part of the foot is missing as it was not removed from the mold, a large quantity of metal left in the space between the two feet, deformations).

Local product.

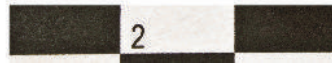
2nd-3rd centuries AD.

Elefterescu 2005, p. 65; Elefterescu 2010 B, pl.1.1.

MDJC, inv. 47914.

D.E.

195. Măsuță cu trei picioare (*mensa tripes*)

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, plajă, *passim*.

Plumb; H – 1,7 cm; D – 3 cm.

Piesă miniaturală, turnată. Tăblia circulară, foarte frumos și bogat ornamentată cu motive vegetale, geometrizzate, dezvoltate pe mai multe registre. În centrul piesei, două cercuri concentrice, cel exterior fiind perlat. Cercurile mărginesc o floare cu opt petale, acestea din urmă fiind intercalate de tot atâtea mici perle. Urmează un registru liber, neornamentat, după un șir de „S”-uri culcate, având capetele îngroșate. Această bandă ornamentală este flancată spre exterior de o canelură, ce o desparte de ultimul registru decorativ. Acesta din urmă constă dintr-un șir de perle, iar spre interior din două nervuri, bine profilate. Picioarele sunt ornamentate într-una din cele mai cunoscute variante (cap și labă de leu).

Fragmentară. Rebut (părțile lipsă, din zona picioarelor, nu au fost scoase din tipar, tăblia deformată, lipsa unei părți dintr-un picior, cantitate foarte mare de metal rămasă în spațiul dintre celelalte două picioare, deformări).

Atelier local.

Sec. II-III p. Chr.

Elefterescu 2005, p. 65; Elefterescu 2010 B, pl.1.2.

MDJC, inv. 45657.

D.E.

Small three-feet table (*mensa tripes*)

Durostorum – Ostrov, Constanța co., beach, *passim*.

Plumb; H – 1.7 cm; D – 3 cm.

Cast miniature item. Circular leaf, very nicely and very richly ornamented with vegetal, geometrized motifs, developed on several registers. In the center of the item, two concentric circles, the exterior one being pearled. The circles delimit a flower with eight petals, the latter ones being intercalated by as many small pearls. There follows a free register without ornamentation, after a row of recumbent “S” signs, with thickened ends. This ornamental stripe is flanked towards the exterior by a groove, which separates it from the last decorative register. The latter one consists in a row of pearls, and towards the interior of two well profiled nervures. The feet are ornamented in one of the oldest variants (lion's head and paw).

Fragmentary. Rebut (part of the foot is missing as it was not removed from the mold, the leaf is deformed, a large quantity of metal left in the space between the two feet, deformations).

Local workshop.

2nd 3rd centuries AD.

Elefterescu 2005, p. 65; Elefterescu 2010 B, pl.1.2.

MDJC, inv. 45657.

D.E.

196. Piesă miniaturală, platou (*lanx*)

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, plajă, *passim*.

Plumb; H_{in zona cea mai puțin deformată} – 0,44 mm; L – 5,82 cm; l – 2,66 cm.

Platou dreptunghiular, bogat decorat. Pe buză se află un șir continuu de mici perle (câte 23 pe laturile lungi și câte 16 pe laturile înguste). Cele două torți sunt bine delimitate de buza vasului printr-o canelură, întinzându-se, împreună cu ornamentul complementar, pe toată lățimea acesteia. Toarta, de formă aproximativ circulară, cu un mic peduncul exterior, având în mijloc un spațiu liber cordiform, este mărginită de două ornamente semilunare, toată suprafața ei fiind ornamentată cu perle. În mijlocul platoului se află un ornament în relief (o perlă înscrisă într-un cerc), din care pornesc spre laturile înguste două decoruri în „V” culcat. Pe fundul vasului apar patru puncte de sprijin.

Piesă întreagă. Deformată mecanic, neintenționat.

Produs local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Elefterescu 2010, B, pl.1.4.

MDJC, inv. 45658.

D.E.

Miniature item, server (*lanx*)

Durostorum – Ostrov, Constanța co., beach, *passim*.

Lead; H_{in the least deformed area} – 0.44 cm; L – 5.82 cm; w – 2.66 cm.

Richly ornamented rectangular server. On the rim there is a continuous row of small pearls (23 on each of the long sides and 16 on each of the short sides). The two ears are well delimited from the vessel rim by a groove, spreading, together with the complementary ornament, on all its width. The ear, of approximately circular shape, with a small exterior peduncle, having in the middle a heart-shaped free space, is delimited by two half-moon ornaments, all its surface being ornamented with pearls. In the middle of the server there is an ornament in relief (a pearl contained in a circle), wherefrom two recumbent “V” shaped ornaments start toward the short sides. On the bottom of the vessel there are four supporting spots.

Whole item. Mechanically, unintentionally deformed.

Local / provincial product.

2nd-3rd centuries AD

Elefterescu 2010, B, pl.1.4.

MDJC, inv. 45658.

D.E.

197. Piesă miniaturală – piesă de cult?

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, plajă, *passim*.

Plumb; H_{in zona cea mai puțin deformată} – 0,81 cm; L – 5,91 cm; l_{in zona cea mai bine păstrată} – 3,08 cm.

De formă dreptunghiulară, relativ apropiată de piesa precedentă. Pe buză apare un șir continuu de mici perle (câte 30 pe laturile lungi și câte 20 pe laturile înguste), bine delimitat de corpul vasului printr-o canelură profundă. Cele două torți în formă de acoladă, delimitând un spațiu interior cordiform, se întind pe toată lățimea vasului. Toată suprafața lor este ornamentată cu perle. Corpul, curbat, prezintă un ornament repetitiv format din benzi oblice cu grupuri de câte patru mici nervuri, așezate intercalat când pe verticală, când pe orizontală. Acest tip de ornament copiază sigur o împletitură din materiale vegetale (fâșii de trestie, sau, probabil, din nuiele despicate). Pe laturile înguste se află nervuri radiale, reprezentând scheletul (urzeala) împletiturii. După părerea noastră, piesa este reprezentarea miniaturală a unui vas având rama din metal și corpul din materiale vegetale.

Piesă întreagă. Lipsă o parte (pierdere de substanță în urma proceselor de coroziune). Ușor aplatizată. Urme slabe de bavură neîndepărtate.

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Elefterescu 2010 B, pl.2.3.

MDJC, inv. 45659.

D.E.

Miniature item – cult item?

Durostorum – Ostrov, Constanța co., beach, *passim*.

Lead; H_{in the least deformed area} – 0.81 cm; L – 5.91 cm; w_{in the best preserved area} – 3.08 cm;.

Of rectangular shape, relatively similar to the previous one. On the rim there appear a continuous row of small pearls (30 on the long sides and 20 on the short ones), well delimited from the body of the vessel by a deep groove. The two accolade-shaped ears, delimiting an interior heart-shaped space, spread all over the vessel width. All their surface is ornamented with pearls. The body, curved, shows a repetitive ornament consisting in oblique stripes with groups of four small nervures, intercalated on the vertical, and on the horizontal axis. This type of ornament undoubtedly copies a mesh of vegetal materials (reed straps, or probably split rods). On the short sides there are radial nervures, representing the structure (netting) of the mesh. According to us, the item is the miniature representation of a vessel having a metal frame and the body made of vegetal materials.

Whole item. A portion is missing (loss of substance following the corrosion processes). Slightly flattened. Vague traces of unremoved mold marks.

Local / provincial workshop.

2nd-3rd centuries AD

Elefterescu 2010 B, pl.2.3.

MDJC, inv. 45659.

D.E.

198. Ramă din plumb pentru oglindă din sticlă

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, plajă, *passim*.

Plumb; L – 6,2 cm; l_{ramă} – 1,28 cm; D_{exterior} – 5,49/5,64 cm; D_{interior} – 3,01/3,26 cm.

Rama este ușor ovalizată, foarte probabil din turnare. Pe față, marginile îngroșate și marcate cu perle, încadrează un șir de 17 „S”-uri culcate, având capetele îngroșate, intercalate de mici perle. Spatele se remarcă prin puternic marcata nervură ce mărginește sticla și prin, relativ numeroasele, accidente de turnare. Din mâner se mai păstrează numai o foarte mică parte, ornamentată cu două perle și o mică nervură.

Stare de conservare foarte bună. Lipsă mânerul, în cea mai mare parte, și ornamentele atașate ramei.

Produs local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 27884.

D.E.

Lead frame for glass mirror

Durostorum – Ostrov, Constanța co., beach, *passim*.

Lead; L – 6.2 cm; w_{frame} – 1.28 cm; D_{exterior} – 5.49/5.64 cm; D_{interior} – 3.01/3.26 cm.

The frame is slightly oval probably since it was cast. On the front side, the borders are thickened and marked with pearls, framing a row of 17 recumbent "S" signs, with thickened ends, intercalated by small pearls. The back is remarked by the strongly outlined nervure which limited the glass and by the relatively numerous casting accidents. Out of the handle, only a very small part is preserved, being ornamented with two pearls and one small nervure.

Very good state of conservation. The handle is missing for the most part and so are the ornaments attached to the frame.

Local/ provincial product.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 27884.

D.E.

199. Ramă din plumb pentru oglindă din sticlă

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, G 10 (groapă menajeră).

Plumb; L – 6,74 cm; $L_{\text{măner}}$ – 5,8 cm; $l_{\text{măner}}$ – 0,65/0,94 cm; $G_{\text{măner}}$ – 0,38/0,86 cm; l_{ramei} – 0,81 cm.

Pe porțiunea de ramă păstrată se profilează, central, deasupra mânerului, un ornament cruciform, încadrat de trei perle. În rest, câteva perle și resturi din două motive ornamentale geometrizzate (pe partea stângă un posibil „S” culcat). Spatele neornamentat, prezentând o singură nervură. Mănerul, ușor tronconic, oval în secțiune, ornamentat în sferturile mijlocii cu două șiruri de ove, având în interior câte o perlă, este delimitat la parte superioară (sfertul superior) de cel puțin două nervuri și două șiruri a câte două perle. Din zona de departajare a sferturilor superioare pornesc două ramuri ce se prind pe ramă. Pe spate mânerul nu este ornamentat.

Stare de conservare foarte bună. Se păstrează mânerul, torsionat la parte superioară și o mică parte din ramă.

Produs local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 27885.

D.E.

Lead frame for glass mirror

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, pit 10 (domestic pit).

Lead; L – 6.74 cm; L_{handle} – 5.8 cm; w_{handle} – 0.65/0.94 cm; t_{handle} – 0.38/0.86 cm; w_{frame} – 0.81 cm.

On the preserved part of the frame, one can notice a cruciform ornament centrally placed above the handle, framed by three pearls. For the rest several pearls and pieces of two geometrized ornamental motifs (on the left side a possible recumbent “S” sign). The back is not ornamented, showing a single nervure. The handle, slightly tronconical, with oval cross-section, ornamented in the middle quarters with two rows of egg-shaped motifs, having inside one pearl each, is delimited in the upper part (the upper quarter) by at least two nervures and two rows of two pearls each. From the separation area of the upper quarters there start two branches which get attached to the frame. On the back, the handle is not ornamented.

Very good state of conservation. The handle, twisted in the upper part, and a small part of the frame are preserved.

Local / provincial product.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 27885.

D.E.

200. Ramă pătrată din plumb pentru oglindă din sticlă

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare de suprafață, într-o groapă menajeră (fântână dezafectată, umplută cu resturi menajere).

Plumb; H – 5,78/5,83 cm; l – 5,74/5,8 cm; D_{lăcașului pentru sticlă} – 4,8/4,94 cm.

Ornamentul ce se desfășoară în jurul lăcașului pentru sticlă este constituit dintr-un cerc de mici perle, urmat de o bandă de scurte linii oblice (unele, probabil neintenționat, având forma unor „S”-uri), bandă mărginită de două nervuri. Marginea oglinzii ușor ridicată. Pe colțuri, între margine și ornament, realizate cu o mare acuratețe, se află busturile a patru personaje din alaiul lui *Dionysos* – *Bacchus*. Singurele care pot fi, credem, identificate sunt personajele din colțul dreapta/sus (*Bacchus*) și cel din colțul stânga jos (*Pan*). Spatele neornamentat.

Stare de conservare foarte bună. Mici zone corodate apar în zona unei deformări mecanice (în momentul descoperirii oglinda era pliată puternic, intenționat, în două).

Produs local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Mușeteanu, Elefterescu 1978, p. 108, nr.13, fig.3/13.

MDJC, inv. 25297 (nr. vechi 15779).

D.E.

Square lead frame for glass mirror

Durostorum – Ostrov, Constanța co., surface investigation, in a domestic pit (former well, filled with domestic waste).

Lead; H – 5.78/5.83 cm; w – 5.74/5.8 cm; D_{glass bezel} – 4.8/4.94 cm.

The ornament which spreads around the glass bezel is made of a circle of small pearls, followed by a stripe of short oblique lines (some of which, probably unintentionally, being "S"-shaped), stripe limited by two nervures. The border of the mirror is slightly raised. On the corners, between the border and the ornament, created with great accuracy, there are the busts of four personages from the cortege of Dionysus – *Bacchus*, the only ones which can be identified according to us are those in the upper right corner (*Bacchus*) and the lower left corner (*Pan*). The back is not ornamented.

Very good state of conservation. Small corroded areas appear in the area of a mechanical deformation (when discovered the mirror was considerably folded, intentionally, in two).

Local / provincial product.

2nd-3rd centuries AD.

Mușeteanu, Elefterescu 1978, p. 108, no.13, fig.3/13.

MDJC, inv. 25297 (old no. 15779).

D.E.

201. Capac din plumb pentru oglindă din sticlă

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, plajă, *passim*.

Plumb; D – 3,23 cm.

Împărțit în două registre printr-o nervură orizontală. În registrul superior, doi cocoși afrontați. În registrul inferior, inscripția *KYPI/KAIH* („Frumoasei doamne”), dispusă pe două rânduri. Pe întreg câmpul (dând și o relativă unitate stilistică) perle dispuse aleatoriu.

Stare de conservare relativ bună.

Atelier provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, fără nr. de inv.

D.E.

Lead lid for glass mirror

Durostorum – Ostrov, Constanța co., beach, *passim*.

Lead; D – 3.23 cm.

Split in two registers by a horizontal nervure. In the upper register, two affronted cocks. In the lower register, the inscription *KYPI/KAIH* (“to the beautiful lady”), placed on two rows. All over the field (giving also a relative stylistic unity) randomly distributed pearls.

Relatively good state of conservation.

Provincial workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MDJC, without inv. no.

D.E.

Podoabe Jewelery

202. Aplică cu reprezentare dionysiacă

Callatis – Mangalia, jud. Constanța, *passim*.

Sticlă; 6 x 5 cm.

Piesă miniaturală.

Stare de conservare precară.

Produsă în Moesia Inferior.

Sec. II p. Chr.

MACM, inv. 3197.

M.I., T.O., P.D., A.C.

Bracket with Dionysian representation

Callatis – Mangalia, Constanța co., *passim*.

Glass; 6 x 5 cm.

Miniature item.

Poor state of conservation.

Produced in Moesia Inferior.

2nd century AD.

MACM, inv. 3197.

M.I., T.O., P.D., A.C.

203. Colier

Capidava, comuna Topalu, jud. Constanța, 1980, cercetare sistematică, necropolă, m 21.

Sticlă de culoare albastră și portocalie, irizată parțial.

Colier format din 110 mărgelile de diferite forme și dimensiuni.

Stare de conservare bună.

Epoca romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 30944.

Z.C.

Necklace

Capidava, Topalu com., Constanța co, 1980, systematic research, necropolis, m 21.

Blue and orange glass.

The necklace is made of 110 beads of different shapes and sizes.

Well preserved.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 30944.

Z.C.

204. Colier

Tomis – Constanța, 1965, săpătură de salvare, necropolă, mormânt înhumăție 54, – 3,30 m.

Sticlă verde, albastră, cafenie.

Colier format din 76 mărgelile de diferite forme; majoritatea dreptunghiulare, foarte puține ovale.

Stare de conservare bună.

Epoca romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 12173.

Z.C.

Necklace

Tomis – Constanța, 1965, rescue excavation, necropolis, m 54, (inhumation grave) – 3.30 m.

Green, blue, coffee-coloured glass.

The necklace is made of 76 beads of different shapes – most of them are rectangular, very few are oval.

Very well preserved.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 12173.

Z.C.

205. Colier

Tomis – Constanța; nu se cunosc condițiile descoperirii.
Sticlă de diverse culori, majoritatea albastre.
Colier format din 60 mărgel de diverse forme geometrice, alternând cu mărgel mici roșii.
Stare de conservare bună.
Epocă romană.
Piesă inedită.
MINAC, inv. 4298.
Z.C.

Necklace

Tomis – Constanța, the circumstances of discovery are unknown.
The glass has various colours, most of them are blue.
The necklace is made of 60 beads of various geometric shapes, alternating with small red beads.
Well preserved.
Roman Epoch.
Unpublished.
MINAC, inv. 4298.
Z.C.

206. Colier

Tomis – Constanța, 1975, săpătură de salvare, necropolă.
Sticlă, vopsită.
Colier format din 24 mărgel în formă de suveică, decorate cu linii șerpuitoare.
Stare de conservare bună.
Epocă romană.
Piesă inedită.
MINAC inv. 12813.
Z.C.

Necklace

Tomis – Constanța, 1975, rescue excavation, necropolis.
Glass, coloured.
The necklace is made of 24 shuttle-shaped beads, decorated with winding lines.
Well preserved.
Roman Epoch.
Unpublished.
MINAC, inv. 12813.
Z.C.

207. Colier

Tomis – Constanța, 1975, săpătură de salvare, necropolă.
Sticlă de culoare albă transparentă, verde și albastră.
Colier format din 15 mărgel de diferite forme, plus una mai mare în formă de cană.
Stare de conservare bună.
Epocă romană.
Piesă inedită.
MINAC, inv. 13998.
Z.C.

Necklace

Tomis – Constanța, 1975, rescue excavation, necropolis.
White transparent, green and blue glass.
The necklace is made of 15 beads of different shapes and a larger one shaped as a cup.
Well preserved.
Roman Epoch.
Unpublished.
MINAC, inv. 13998.
Z.C.

208. Colier

Tomis – Constanța, 1975, săpătură de salvare.
 Sticlă colorată albastru închis, irizată.
 Colier format din 33 mărgelă de forme poliedrice.
 Stare de conservare bună.
 Epocă romană.
 Piesă inedită.
 MINAC, inv. 13996.
 Z.C.

Necklace

Tomis – Constanța, 1975, rescue excavation.
 Dark blue glass.
 The necklace is made of 33 polyhedron-shaped beads.
 Very well preserved.
 Roman Epoch.
 Unpublished.
 MINAC, inv. 13996.

209. Brățară

Tomis – Constanța, 1959, str. Cuza Vodă, săpătură de salvare, necropolă.
 Sticlă, închisă la culoare; D – 6 cm; Gr – 0,6 cm.
 Brățară circulară, plată la interior, bombată la exterior.
 Găsită fragmentar, a fost lipită.
 Stare de conservare bună.
 Epocă romană.
 Barbu 1961, fig. 15.
 MINAC, inv. 2919.
 Z.C.

Bracelet

Tomis – Constanța, Cuza Voda Street, rescue excavation, necropolis.
 Dark coloured glass; D – 6 cm; t – 0.6 cm.
 Circular bracelet, flat at the inside, cambered at the surface. It was found fragmentary and then glued.
 Restored item.
 Roman Epoch.
 Barbu 1961, fig. 15.
 MINAC, inv. 2919.
 Z.C.

210. Brățară

Tomis – Constanța, 1975.
 Sticlă de culoare închisă; D – 6,9 cm; Gr – 0,7 cm.
 Brățară întreagă, cu profilul secțiunii semicircular.
 Stare de conservare bună.
 Epocă romană.
 Piesă inedită.
 MINAC, inv. 13985.
 Z.C.

Bracelet

Tomis – Constanța, 1975.
 Dark-coloured glass; D – 6.9 cm; t – 0.7 cm.
 The bracelet is unbroken, with a semicircular profile of the section.
 Well preserved.
 Roman Epoch.
 Unpublished.
 MINAC, inv. 13985.

211. Brățară

Tomis – Constanța, 1975.

Sticlă de culoare închisă; D – 7 cm; Gr – 0,6 cm.

Brățară cu profilul secțiunii semicircular.

Stare de conservare bună.

Epocă romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 13986.

Z.C.

212. Brățară

Tomis – Constanța, 1975.

Sticlă, neagră; D – 6,5 cm; Gr – 0,6 cm.

Brățară semisferică în secțiune.

Stare de conservare bună.

Epocă romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 13987.

Z.C.

213. Brățară

Tomis – Constanța, 1959, str. Cuza Vodă, săpătură de salvare, necropolă.

Abanos; D – 7,8 cm; Gr – 0,8 cm.

Brățară bombată la exterior și decorată cu creștături care îi dau un aspect zimțat.

Stare de conservare bună.

Epocă romană.

Barbu, 1961, fig. 15.

MINAC, inv. 2918.

Z.C.

Bracelet

Tomis – Constanța, 1975.

Dark-coloured glass; D – 7 cm; t – 0.6 cm.

Bracelet with a semicircular profile of the section.

Well preserved.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 13986.

Z.C.

Bracelet

Tomis – Constanța, 1975

Glass, black; D – 6.5 cm; t – 0.6 cm.

Hemispherical bracelet in section; unbroken.

Well preserved.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 13987.

Z.C.

Bracelet

Tomis – Constanța, 1959, Cuza Voda Street, rescue excavation, necropolis.

Ebony; D – 7.8 cm; t – 0.8 cm.

The bracelet is cambered at the surface and decorated with notches which give an indented impression.

Well preserved.

Roman Epoch.

Barbu 1961, fig. 15.

MINAC, inv. nr. 2918

Z.C.

Obiecte din os Bone Objects

214. Linguriță

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, S II C, G, G 33.

Os; L – 12,33 cm; D_{căuș} – 2,17/2,62 cm.

Realizare grosolană, căușul oval, aproape plat, aproape nefuncțional. Mănerul, în zona gâtului, imită piesele ornamentate.

Stare de conservare bună. Lipsă o mică parte din vârful.

Atelier provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Elefterescu 2008, p. 261, nr. 227, pl. VII.

MDJC, inv. 38777.

D.E.

215. Scobitoare

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, G 41 (groapă ce conținea resturi de la un atelier de prelucrare a bronzului și a osului).

Os de pasăre; L – 6,87 cm; l – 0,21 cm; Gr – 0,09/0,14 cm.

Piesă obținută din periostul unui os, probabil de pasăre. Vârful tăiat oblic și aplatizat. Din capătul opus, foarte probabil rotunjit, lipsă o mică porțiune.

Stare de conservare bună. Lipsă o mică parte.

Atelier local.

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, fără nr. de inv.

D.E.

Teaspoon

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, trench II C, G, pit 33.

Bone; L – 12.33 cm; D_{scoop} – 2.17/2.62 cm.

Raw elaboration, oval scoop, almost flat, almost unfunctional. In the neck area, the handle imitates the ornamented items.

Good state of conservation. A small part of the point is missing.

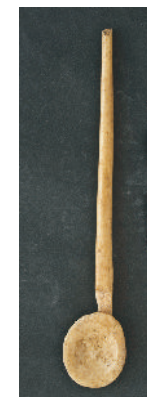
Provincial workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Elefterescu 2008, p. 261, no. 227, pl. VII.

MDJC, inv. 38777.

D.E.

Toothpick

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, pit 41 (pit that contained remains from a bronze and bone processing workshop).

Bird bone; L – 6.87 cm; w – 0.21 cm; t – 0.09/0.14 cm.

The item was obtained from the periosteum of a probably bird bone. The point is obliquely cut and flattened. From the opposite end, probably rounded, a small part is missing.

Good state of conservation. A small part is missing.

Local workshop.

2nd century AD.

Unpublished.

MDJC, without inv. no.

D.E.

216. Scobitoare

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, G 41.
 Os de pasăre. L – 5,6 cm; l – 0,23/0,28 cm; Gr – 0,1 cm.
 Piesă obținută din periostul unui os, probabil de pasăre. Corp
 aplatizat, ușor curbat. Vârful rupt. Capătul opus, tăiat în triunghi.
 Stare de conservare bună. Lipsă aproximativ o treime (dinspre
 vârf).
 Atelier local.
 Sec. II p. Chr.
 Piesă inedită.
 MDJC, fără nr. de inv.
 D.E.

Toothpick

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, pit 41.
 Bird bone; L – 5.6 cm; w – 0.23/0.28 cm; t – 0.1 cm.
 The item was obtained from the periosteum of a probably bird
 bone. The body is flattened, slightly curved. The point is
 broken. The opposite end is triangularly cut.
 Good state of conservation. Approximately one third of the
 item is missing (towards the point).
 Local workshop.
 2nd century AD.
 Unpublished.
 MDJC, without inv. no.
 D.E.

217. Aplică romboidală

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, plajă, *passim*.
 Os lat; L – 7,4 cm; l – 2,84 cm; Gr – 0,14/0,16 cm.
 Pe față, central, un orificiu aproximativ circular cu
 diametrul de 9,3 mm, flancat în cruce de patru orificii de
 prindere cu diametrul de 4 mm. Culoare gălbui-alburiu,
 murdar, probabil a zăcut în cenușă.
 Stare de conservare bună. Ușor ciobită.
 Atelier local / provincial.
 Sec. II-III p. Chr.
 Piesă inedită.
 MDJC, inv. 41628.
 D.E.

Rhomboid bracket

Durostorum – Ostrov, Constanța co., beach, *passim*.
 Wide bone; L – 7.4 cm; w – 2.84 cm; t – 0.14/0.16 cm.
 On the frontal side, centrally, an approximately circular
 orifice with the diameter of 9.3 mm, cross-flanked by
 four fastening orifices with the diameter of 4 mm.
 Yellowish- whitish color, dirty, it probably lay in ash.
 Good state of conservation. Slightly chipped.
 Local / provincial workshop.
 2nd-3rd centuries AD.
 Unpublished.
 MDJC, inv. 41628.
 D.E.

218. Aplică triunghiulară

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, săpătură de salvare, G 6 (groapă menajeră).

Os lat; L – 5/5,29 cm; Gr – 0,12/0,19 cm.

Subțire. Trei orificii de prindere. După nuanța ușor castanie căpătată de marginile orificiilor, sigur acestea au fost practicate cu ajutorul unui obiect înroșit în foc. Culoare gălbuie.

Stare de conservare foarte bună. Întreagă.

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 53384.

D.E.

Triangular bracket

Durostorum – Ostrov, Constanța co., salvage excavation, pit 6 (domestic pit).

Wide bone; L – 5/5.29 cm; t – 0.12/0.19 cm.

Thin. Three fastening orifices. According to the slightly brownish color acquired by the sides of the orifices, they were surely created using a highly heated item. Yellowish color.

Very good state of conservation. Whole item.

Local / provincial workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 53384.

D.E.

219. Aplică triunghiulară

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, săpătură de salvare, G 22.

Os lat (omoplat sau os al bazinului); L – 4,69/4,71 cm; Gr – 0,07/0,09 cm.

Subțire. Trei orificii de prindere. Culoare roșcat-gălbuie.

Stare de conservare foarte bună. Întreagă.

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 34382.

D.E.

Triangular bracket

Durostorum – Ostrov, Constanța co., salvage excavation, pit 22.

Wide bone (shoulder blade or basin bone); L – 4.69/4.71 cm; t – 0.07/0.09 cm.

Thin. Three fastening orifices. Reddish – yellowish color.

Very good state of conservation. Whole item.

Local / provincial workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 34382.

D.E.

220. Baghetă

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, S II C, G 33.

Os; L – 11,72 cm; D_{max} – 0,69 cm.

Culoare maroniu-roșcat. Mijlocul piesei prezintă un ornament spiralat. Un capăt se termină cu un inel, celălalt, probabil cu o reprezentare figurată. Realizare de bună calitate.

Stare de conservare foarte bună. Lipsă extremitățile.

Atelier specializat.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 38779.

D.E.

Baguette

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, trench II C, pit 33.

bone; L – 11.72 cm; D_{max} – 0.69 cm.

Brownish – reddish color. The middle of the item shows a spiraled ornament. One end is marked by a ring, the other probably by a figurative representation. Elaboration of good quality.

Very good state of conservation. The extremities are missing.

Specialized workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 38779.

D.E.

221. Baghetă

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, S II C, G 41.

Os sau fildeș; L – 17,63 cm; D_{max} – 0,83/0,9 cm.

Ușor aplatizată. Corpul e împărțit în cinci sectoare, cel din mijloc fiind ornamentat prin excizare. Un capăt se termină cu un inel (actualmente păstrat fragmentar), celălalt, ascuțit și spiralat. Realizare de bună calitate.

Stare de conservare foarte bună. Lipsă o parte din inel.

Atelier specializat.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, fără nr. de inv.

D.E.

Baguette

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, trench II C, pit 41.

Bone or ivory; L – 17.63 cm; D_{max} – 0.83/0.9 cm.

Slightly flattened. The body is split in five sectors, the one in the middle being ornamented by excision. One end is marked by a ring (at present preserved as a fragment), the other one, sharp and spiraled. Elaboration of good quality.

Very good state of conservation. Part of the ring is missing.

Specialized workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MDJC, without inventory no.

D.E.

222. Baghetă

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, săpătură de salvare, G 3 (groapă menajeră).

Os; L – 12,97 cm; l – 1,59/1,89 cm; Gr – 0,16/3,6 cm.

Dreptunghiulară. Marginile îndreptate și frumos finisate, de remarcat grija cu care a fost lucrat în ciuda simplității piesei și a manoperei. Capătul păstrat, circular, prezintă un orificiu de prindere. Culoare maroniu- gălbuie cu pete brune.

Stare de conservare precară. Piesă fragmentară.

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Mușețeanu, Elefterescu 1985, p. 78, nr. 50.

MDJC, inv. 41654.

D.E.

Baguette

Durostorum – Ostrov, Constanța co., salvage excavation, pit 3 (domestic pit).

Bone; L – 12.97 cm; w – 1.59/1.89 cm; t – 0.16/3.6 cm.

Rectangular. Straightened and nicely finished borders, one should remark the care it was worked with in spite of the simplicity of the item and of the work. The preserved end, circular, shows one fastening orifice. Brownish – yellowish color with brown stains.

Poor state of conservation. Fragmentary item.

Local / provincial workshop.

2nd -3rd centuries AD.

Mușețeanu, Elefterescu 1985, p. 78, nr. 50.

MDJC, inv. 41654.

D.E.

223. Baghetă

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, plajă, *passim*.

Os; L – 15,61 cm; l – 2,44/2,23 cm; Gr – 0,34 cm.

Subțire, cu profil ușor semicircular. Simplă, neornamentată. Lucrată îngrijit. Culoare maronie cu pete brun-roșcate.

Stare de conservare precară. Fragmentară (lipsă partea circulară).

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 41629.

D.E.

Baguette

Durostorum – Ostrov, Constanța co., beach, *passim*.

Bone; L – 15.61 cm; w – 2.44/2.23 cm; t – 0.34 cm.

Thin, with slightly semicircular profile. Simple, not ornamented. Carefully worked. Brownish color with brown-reddish stains.

Poor state of conservation. Fragmentary (the circular part is missing).

Local / provincial workshop.

2nd -3rd centuries AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 41629.

D.E.

224. Baghetă

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, săpătură de salvare, G 14 (groapă menajeră).

Corn; L – 15,9 cm; l – 1,54 cm; Gr – 1 cm.

Profil semicircular. Ornamentată cu caneluri oblice, largi, cu profil albiat. Produsă dintr-un corn pregătit, finisat circular, ornamentul continuu la strung, ornament înfășurat, după care piesa era tăiată în două. Capetele tăiate oblic. Finisaj grosolan sau faptul că structura osului nu a îndeplinit condițiile de calitate (vezi numeroasele zone cu țesut spongios), a determinat abandonarea piesei. Este însă clar că această piesă era pregătită pentru a fi montată pe o casetă în forma unei rame. Culoare alburiu-gălbui.

Stare de conservare bună. Întreagă.

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Elefterescu 2008, p. 268-269, nr. 274, pl. XI.

MDJC, inv. 21302.

D.E.

225. Baghetă

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, săpătură de salvare, într-un mormânt cu monedă de la Traianus.

Corn de cerb sau os lung; L – 14,4 cm; l – 1,12 cm; Gr – 0,73 cm.

Profil semicircular. Ornamentată cu caneluri oblice, largi, cu profil albiat, pe aproximativ 60% din lungime. Finisaj excelent.

Stare de conservare bună. Întreagă.

Atelier specializat.

Sec. II p. Chr.

Elefterescu 2008, p. 264, nr. 232, pl. X.

MDJC, inv. 41678.

D.E.

Baguette

Durostorum – Ostrov, Constanța co., salvage excavation, pit 14 (domestic pit).

Horn; L – 15.9 cm; w – 1.54 cm; t – 1 cm.

Semicircular profile. Ornamented with wide oblique grooves, with rounded profile. Made of a prepared horn, circularly finished, continuous wrapped ornament, following which the item was cut in two. Obliquely cut ends. Coarse finishing of the fact that the bone structure did not fulfill the quality conditions (see the numerous zones with spongy tissue), the item was abandoned. It is though clear that this item is prepared for being mounted on a frame-shaped cassette. Whitish – yellowish color.

Good state of conservation. Whole item.

Local / provincial workshop.

2nd -3rd centuries AD.

Elefterescu 2008, p. 268-269, no. 274, pl. XI.

MDJC, inv. 21302.

D.E.

Baguette

Durostorum – Ostrov, Constanța co., salvage excavation, in a tomb with a coin from Trajan.

Deer horn or long bone; L – 14.4 cm; w – 1.12 cm; t – 0.73 cm.

Semicircular profile. Ornamented with wide oblique grooves, with rounded profile, on approximately 60% of its length.

Excellent finishing.

Good state of conservation. Whole item.

Specialized workshop.

2nd century AD.

Elefterescu 2008, p. 264, no. 232, pl. X.

MDJC, inv. 41678.

D.E.

226. Ac de păr

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, S II C, G 41.

Os; L – 14,93 cm; D cap – 0,73/0,81 cm.

Cap conic. Vârful ars.

Stare de conservare foarte bună. Întreg. Urme foarte fine de coroziune în zona capului și în treimea inferioară.

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Elefterescu 2008, p. 226, nr. 1, pl. II.

MDJC, inv. 51437.

D.E.

Hairpin

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, trench II C, pit 41.

Bone; L – 14.93 cm; D_{head} – 0.73/0.81 cm.

Conical head. Fired point.

Very good state of conservation. Whole item. Very fine traces of corrosion in the head area and in the lower third.

Local / provincial workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Elefterescu 2008, p. 226, no.1, pl. II.

MDJC, inv. 51437.

D.E.

227. Ac de păr

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, plajă, *passim*.

Os; L – 11,37 cm; D_{cap} – 0,52 cm.

Cap sferic.

Stare de conservare foarte bună. Întreg. Coroziune ușoară în suprafață.

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Elefterescu 2008, p. 237, nr. 112, pl. III.

MDJC, inv. 15327.

D.E.

Hairpin

Durostorum – Ostrov, Constanța co., beach, *passim*.

Bone; L – 11.37 cm; D_{head} – 0,52 cm.

Spherical head.

Very good state of conservation. Whole item. Slight corrosion on the surface.

Local / provincial workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Elefterescu 2008, p. 237, no.112, pl. III.

MDJC, inv. 15327.

D.E.

228. Ac de păr

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, săpătură de salvare, G21 (groapă menajeră).

Os; L – 9,55 cm; D_{cap} – 0,39 cm.

Aspect îngrijit. Cap aproximativ sferic.

Stare de conservare foarte bună. Întreg.

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Elefterescu 2008, p. 238, nr. 121, pl. III.

MDJC, inv. 15383.

D.E.

Hairpin

Durostorum – Ostrov, Constanța co., salvage excavation, pit 21 (domestic pit).

Bone; L – 9.55 cm; D_{head} – 0.39 cm.

Careful aspect. Approximately spherical head.

Very good state of conservation. Whole item.

Local / provincial workshop.

2nd -3rd centuries AD.

Elefterescu 2008, p. 238, no.121, pl. III.

MDJC, inv. 15383.

D.E.

229. Ac de păr

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, plajă, *passim*.

Os; L – 8,66 cm; L_{cap} – 0,44 cm; D_{cap} – 0,46 cm.

Aspect îngrijit. Cap conic.

Stare de conservare foarte bună. Lipsă vârful.

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Elefterescu 2008, p. 240, nr. 136, 240, pl. III.

MDJC, inv. 34383.

D.E.

Hairpin

Durostorum – Ostrov, Constanța co., beach, *passim*.

Bone; L – 8.66 cm; L_{head} – 0.44 cm; D_{head} – 0.46 cm.

Careful aspect. Conical head.

Very good state of conservation. The point is missing.

Local / provincial workshop.

2nd -3rd centuries AD.

Elefterescu 2008, p. 240, no.136, 240, pl. III.

MDJC, inv. 34383.

D.E.

230. Ac de păr

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, G 32, S II C, 78 B.

Os; L – 8,64 cm; L_{cap} – 0,33 cm; D_{cap} 0,42 cm.

Cap în formă de tambur.

Stare de conservare bună. Întreg (rupt și lipit).

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Elefterescu 2008, p. 242, nr. 137, pl. III.

MDJC, inv. 38758.

D.E.

Hairpin

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, pit 32, trench II C, 78 B.

Bone; L – 8.64 cm; L_{head} – 0.33 cm; D_{head} 0.42 cm.

Tambour-shaped head.

Good state of conservation. Whole item (broken and glued back).

Local / provincial workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Elefterescu 2008, p. 242, no. 137, pl. III.

MDJC, inv. 38758.

D.E.

231. Ac de păr

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, plajă, *passim*.

Os; L – 7,26 cm; D_{cap} – 0,82 cm.

Cap puternic ovalizat, continuat de un gât ornamentat cu șase gulere intercalate de un ornament discoidal. Lucrat foarte îngrijit.

Stare de conservare bună. Lipsă partea terminală. Se observă țesutul spongios.

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Elefterescu 2008, p. 243, nr. 142, pl. III.

MDJC, inv. 15316.

D.E.

Hairpin

Durostorum – Ostrov, Constanța co., beach, *passim*.

Bone; L – 7.26 cm; D_{head} – 0.82 cm.

Very oval head, continued by a neck ornamented with six collars intercalated by a discoid ornament. Very carefully worked.

Good state of conservation. The terminal part was missing. One can notice the spongy tissue.

Local / provincial workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Elefterescu 2008, p. 243, no. 142, pl. III.

MDJC, inv. 15316.

D.E.

232. Ac de păr

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, plajă, *passim*.

Os; L – 0,7 cm.

Lucrat îngrijit. Corpul, oval în secțiune, păstrează același diametru pe toată lungimea păstrată. Cap în formă de balustru.

Stare de conservare bună. Lipsă jumătatea inferioară.

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Elefterescu 2008, p. 244, nr. 143, pl. IV.

MDJC, inv. 15487.

D.E.

Hairpin

Durostorum – Ostrov, Constanța co., beach, *passim*.

Bone; L – 0.7 cm.

Carefully worked. The body has oval cross-section, keeps the same diameter throughout the whole preserved length.

Baluster – shaped head.

Good state of conservation. The lower half was missing.

Local / provincial workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Elefterescu 2008, p. 244, no.143, pl. IV.

MDJC, inv. 15487.

D.E.

233. Ac de păr

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, plajă, *passim*.

Os; L – 10,84 cm; L_{cap} – 1,88 cm; D_{cap} – 0,58/0,92 cm.

Lucrat îngrijit. În treimea superioară profilul puternic turtit. Sub capul în formă de con de pin, un tambur semidiscoidal urmat de un mic guler.

Stare de conservare bună. Lipsă vârful.

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Elefterescu 2008, p. 246, nr. 146, pl. V.

MDJC, inv. 15486.

D.E.

Hairpin

Durostorum – Ostrov, Constanța co., beach, *passim*.

Bone; L – 10.84 cm; L_{head} – 1.88 cm; D_{head} – 0.58/0.92 cm.

Carefully worked. In the upper third, the profile is strongly flattened. Under the pine cone, a semi-discoid tambour followed by a small collar.

Good state of conservation. The point is missing.

Local / provincial workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Elefterescu 2008, p. 246, no.146, pl. V.

MDJC, inv. 15486.

D.E.

234. Ac de păr

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, S II C, G 43, 260.

Os; L – 11,12 cm; D_{cap} – 0,59/0,72 cm.

Lucrat îngrijit. Profilul jumătății superioare turtit. Ornamentul compus din două gulere, o *pine*a alungită și se termină foarte probabil cu un mic balustru.

Stere de conservare bună. Lipsă o mică parte din cap și vârf.

Folosit după ruperea vârfului.

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Elefterescu 2008, p. 246-247, nr. 149, pl. V.

MDJC, inv. 38740.

D.E.

Hairpin

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, S II C, G 43, 260.

Bone; L – 11.12 cm; D_{head} – 0.59/0.72 cm.

Carefully worked. The profile of the upper half is flattened. The ornament is composed of two collars, a long *pine*a and very probably ends with a small baluster.

Good state of conservation. A small part of the head and point was missing. Used after the point got broken.

Local / provincial workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Elefterescu 2008, p. 246-247, no.149, pl. V.

MDJC, inv. 38740.

D.E.

235. Ac de cusut

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, plajă, *passim*.

Os; L - 13,08 cm; D_{cap} – 0,56 cm.

Lucrat îngrijit. Cap conic.

Stare de conservare bună. Întreg.

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 27534.

D.E.

Sewing needle

Durostorum – Ostrov, Constanța co., beach, *passim*.

Bone; L – 13.08 cm; D_{head} – 0.56 cm.

Carefully worked. Conical head.

Good state of conservation. Whole item.

Local / provincial workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 27534.

D.E.

236. Ac de cusut

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, plajă, *passim*.

Os; L – 9,32 cm; D_{cap} – 0,46/0,52 cm.

Lucrat îngrijit. Cap conic. Unul din cele două orificii de obținere a urechii incomplet perforat.

Stare de conservare bună. Întreg. Pare rupt și reascuțit.

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 989.

D.E.

Sewing needle

Durostorum – Ostrov, Constanța co., beach, *passim*.

Bone; L – 9.32 cm; D_{head} – 0.46/0.52 cm.

Carefully worked. Conical head. One of the two orifices for obtaining the eye is incompletely perforated.

Good state of conservation. Whole item. It seems broken and re-sharpened.

Local / provincial workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 989.

D.E.

237. Ac de cusut

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, S II C, G 41, 419.

Os; L – 10,92 cm; D_{cap} 0,36/0,48 cm.

Lucrat îngrijit. Cap tăiat aproape drept.

Stare de conservare bună. Întreg.

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 51658.

D.E.

Sewing needle

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, trench II C, pit 41, 419.

Bone; L – 10.92 cm; D_{head} 0.36/0.48 cm.

Carefully worked. The head is almost straightly cut.

Good state of conservation. Whole item.

Local / provincial workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 51658.

D.E.

238. Ac de cusut

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, S II C, G 41, 435 G.

Os; L – 13,1 cm; D_{cap} – 0,22/0,56 cm.

Lucrat îngrijit. Cap aplatizat, tăiat aproape drept. Urme slabe de ardere secundară în zona capului.

Stare de conservare bună. Întreg.

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 44380.

D.E.

Sewing needle

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, trench II C, pit 41, 435 G.

Bone; L – 13.1 cm; D_{head} – 0.22/0.56 cm.

Carefully worked. The head is flattened, almost straightly cut.

Vague traces of secondary firing in the head area.

Good state of conservation. Whole item.

Local / provincial workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 44380.

D.E.

239. Ac de cusut

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, săpătură de salvare, G 6 (groapă menajeră). Complex datat între sfârșitul secolului al II-lea și primele decenii ale celui următor.

Os; L – 11,96 cm; D_{cap} – 0,17/0,77 cm.

Lucrat îngrijit. Puternic aplatizat în zona capului. Urechea alungită.

Stare de conservare foarte bună. Lipsă o foarte mică parte din vârf.

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 15278.

D.E.

Sewing needle

Durostorum – Ostrov, Constanța co., salvage excavation, pit 6 (domestic pit). Compound dated between the end of the 2nd century and the first decades of the following century.

Bone; L – 11.96 cm; D_{head} – 0.17/0.77 cm.

Carefully worked. Very flattened in the head area. Long eye.

Very good state of conservation. A very small part of the point is missing.

Local / provincial workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 15278.

D.E.

240. Ac de cusut

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, plajă, *passim*.

Os; L – 13,17 cm; D cap – 0,14/0,6 cm.

Finisare foarte bună. Deasupra urechii, orificiu secundar cu destinație necunoscută.

Stare de conservare foarte bună. Întreg.

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 984.

D.E.

Sewing needle

Durostorum – Ostrov, Constanța co., beach, *passim*.

Bone; L – 13,17 cm; D_{head} – 0,14/0,6 cm.

Very good finishing. Above the eye, there is a secondary orifice with unknown destination.

Very good state of conservation. Whole item.

Local / provincial workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 984.

D.E.

241. Eboșă

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, G 33, S II C, 104 b-c.

Os; L – 9,62 cm; l_{capăt oval} – 0,63/0,9 cm.

Probabil pregătită pentru obținerea unui ac de păr sau de cusut.

Un capăt mai bine finisat, oval în secțiune, celălalt prezintă o posibilă linie de demarcare.

Stare de conservare bună. Întreagă.

Atelier local.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 38759.

D.E.

Blank

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, pit 33, trench II C, 104 b-c.

Bone; L – 9.62 cm; w_{oval end} – 0.63/0.9 cm.

Probably it was prepared for creating a hairpin or a sewing needle. One end is better finished, has an oval cross-section, the other shows a possible demarcation line.

Good state of conservation. Whole item.

Local workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 38759.

D.E.

242. Eboșă

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, G 33, S II C, 104 d-e.

Os; L – 9,38 cm; l – 0,87/0,92 cm.

Probabil pregătită pentru obținerea altei piese. Piesă fragmentară.

Atelier local.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 38757.

D.E.

Blank

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, pit 33, trench II C, 104 d-e.

Bone; L – 9.38 cm; w – 0.87/0.92 cm.

Probably it was prepared for creating another item. Fragmentary item.

Local workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 38757.

D.E.

243. Eboșă

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, G 33, S II C, 136.

Os; L – 9,1 cm; l_{cap} – 0,29/1,06 cm; D_{vârf} – 0,39/0,54 cm.

Un capăt mult lățit. Probabil pregătită pentru obținerea unei spatule.

Piesă fragmentară.

Atelier local.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 38752.

D.E.

Blank

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, G 33, S II C, 136.

Bone; L – 9,1 cm; w_{head} – 0,29/1,06 cm; D_{point} – 0,39/0,54 cm.

One head was considerably widened. Probably it was prepared for creating a spatula.

Fragmentary item.

Local workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 38752.

D.E.

244. Deșeu

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, plajă, *passim*.

Corn; H – 1,13 cm.

Bucată rămasă după debitare.

Piesă întreagă.

Atelier local.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 46061.

DE.

Scrap

Durostorum – Ostrov, Constanța co., beach, *passim*.

Horn; H – 1.13 cm.

Item resulted from shaping.

Whole item.

Local workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 46061.

DE.

Artă și religie

245. *Ex voto*, Cavalerul Trac

Punctul "Dulbenei", în apropierea localității Casimcea, com. Casimcea, jud. Tulcea, descoperire fortuită în perimetrul unei așezări rurale.

Marmură albă; H – 28,5 cm; l – 24 cm; Gr – 3,5/5 cm.

Plăcuța este pentagonală. Relieful este încadrat într-un chenar cu aceeași formă, mai gros la bază (2,5 cm) și mai îngust pe celelalte laturi (1/1,2 cm). Cavalerul Trac este figurat în mers spre dreapta, cu capul din față; în mâini ține frâiele calului. Tunica, cu pliuri, îi ajunge până la genunchi, iar hlamida, prinsă de umărul stâng, îi flutură în vânt. Figura

tânără, rotundă, este încadrată de păr scurt și

buciat. Calul este bine realizat din punct de vedere artistic; coama și coada acestuia sunt împletite. În dreapta, în spatele altarului, este sculptat un arbore, al cărui trunchi face corp comun cu chenarul plăcuței. Un șarpe urcă pe arbore; acesta are capul întins spre gâtul calului. Sub cal, un leu miniatural se îndreaptă spre altar.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produsă în vestul Mării Negre.

A doua jumătate a sec. II p. Chr.

Baumann 1984, p. 211 / cat. nr. 11, fig. 12, cu bibliografia anterioară.

ICEM Tulcea, 898.

D.P.

Ex voto, The Thracian Rider

The point "Dulbenei", near the locality Casimcea, Casimcea com., Tulcea co., random discovery within the perimeter of a rural settlement.

White marble; H – 28.5 cm; w – 24 cm; t – 3.5/5 cm.

The plate is pentagonal. The relief is contained in a frame of the same shape, thicker at the base (2.5 cm) and narrower on the other sides (1/1.2 cm). The

Thracian Rider is represented marching to the right, the head forward; in his hands he holds the horse ribbons. The tunic, with folds, reaches his knees, and the mantle is attached to the

left shoulder, being waved by the wind.

The young round face is surrounded by short curly hair. The horse is artistically well achieved; the crest and tail are braided. To the right, behind the altar, a tree is carved, its trunk being incorporated in the plate frame. A snake is getting up the tree; its head stretches to the horse's head. Under the horse, a miniature lion heading to the altar.

Very good state of conservation; whole item.

Produced to the west of the Black Sea.

The 2nd half of the 2nd century AD.

Baumann 1984, p. 211/no. 11, fig. 12, with previous bibliography.

ICEM Tulcea, 898.

D.P.

246. *Aedicula* votivă cu Cavalerul Trac
Tomis – Constanța.

Marmură; H – 36 cm; l – 31 cm.

Monument dedicat Cavalerului Trac, sculptat sub forma unei *aedicula* cu doi pilaștri laterali și fronton cu rozetă în centru. Cavalerul Trac este reprezentat cu hlamida fluturând, în pas spre dreapta. În fața sa se află un mic altar rotund și un arbore pe al cărui trunchi este încolăcit un șarpe.

Piesa este reconstituită din cinci fragmente.

Sec. II-III p. Chr.

Bordenache 1969, p. 102, nr. 206.

MNIR, inv. 18747.

M.G.

Votive *aedicula* with the Thracian Rider

Tomis – Constanța.

Marble; H – 36 cm; w – 31 cm.

Monument dedicated to the Thracian Rider, carved having the shape of an *aedicula* with two side pilasters and a fronton with a rosette in the center. The Thracian Rider is represented with the mantle waving, stepping to the right. In front of him, there is a small round altar and a tree on whose trunk a snake is entwined.

The item was reconstructed out of five fragments.

2nd-3rd centuries AD.

Bordenache 1969, p. 102, no. 206.

MNIR, inv. 18747.

M.G.

247. *Ex voto*, Cavalerul Trac

Tomis – Constanța, cercetare arheologică preventivă, 1967, -5,00 m.

Marmură albă; H – 24 cm; l – 21 cm; Gr – 9 cm.

Relieful este încadrat de un chenar mai lat la bază și subțiat pe celelalte laturi. Cavalerul Trac este figurat în mers spre dreapta; torsul și capul sunt reprezentate din față. Corpul este înveșmântat într-o tunică scurtă, iar hlamida, prinsă în față cu o fibulă și trecută peste umeri, flutură în vânt. În mâna dreaptă, ridicată deasupra capului, ține o sulită scurtă a cărei coadă este realizată peste chenarul superior. Cu mâna stângă, ridicată la nivelul umărului, Cavalerul trage frâul întorcând calul ușor spre dreapta. Calul ține piciorul drept din față pe un altar rotund cu baza și partea superioară profilate. Coama, deasă și scurtă, este redată prin linii incizate, succesive; în același mod este realizată și coada lungă, puțin ridicată. Pe spinarea calului este aruncat un pled; picioarele calului au fost lucrate bine, aproape perfect. În fața Eroului, dar în spatele altarului, este figurat copacul sacru ale cărui crengi, mult stilizate, se pleacă în fața Cavalerului, o parte, iar cealaltă jumătate trece peste chenar. Pe trunchiul copacului, abia vizibil, un șarpe întinde capul spre gâtul calului.

Stare de conservare bună.

Atelier Tomitan.

Sec. II – început sec. III p. Chr.

Covacef 1972, p. 520-523, nr. 6, fig. 6; *CCET IV*, p. 45; *LIMC / Heros*, p. 1037, nr. 249; Oppermann 2006, p. 323, nr. 29, pl. 4.

MINAC, inv. 17559

Z.C.

Ex voto, The Thracian Rider

Tomis – Constanța, preventive archaeological research, 1967, - 5.00 m deep.

White marble; H – 24 cm; w – 21 cm; t – 9 cm.

The relief is framed by a wider border at the base and whittled on the other sides. The Thracian Rider is portrayed walking to the right; the torso and the head are represented from the front. The body is dressed in a short tunic and the *hlamida*, which is tied in front with a fibula and crossed over the shoulders, is waving. He holds in his right hand, raised over the head, a short spear which has the end made over the upper border. With his right hand, raised up to the shoulder, the Rider holds the rein and turns the horse slightly to the right. The horse holds his right front leg on a round altar with shaped base and upper part. The thick, short mane is made through successive incised lines; the long, slightly raised up tail is made in the same manner. There is a rug thrown on the horseback; the legs of the horse are well made, nearly perfect. In front of the hero but in the back of the altar is the sacred tree; its highly stylized branches lean, part of them, in front of the Rider and the other half crosses over the frame. On the barely visible trunk of the tree, a snake leans its head towards the horse's neck.

Good state of conservation.

Tomitan workshops.

2nd century – beginning of the 3rd century AD.

Covacef 1972, p. 502-523, no. 6, fig. 6; *CCET IV*, p. 45; *LIMC / Heros*, 1037, no. 249; Oppermann 2006, p. 323, no. 29, pl. 4.

MINAC, inv. 17559.

Z.C.

248. *Ex voto*, Cavalerul Trac

Arsa, jud. Constanța, 1959, la cca 500 m nord de sat, spre Pecineaga.

Marmură; H – 31 cm; l – 27 cm; Gr – 16 cm; H_{litere} – 1,3 cm.

Placa de formă rectangulară, cu un chenar simplu, mai lat la partea inferioară unde a fost săpată, pe trei rânduri, o inscripție în limba greacă. În câmpul reliefului este reprezentat Cavalerul Trac, în galop spre dreapta, văzut din semiprofil. Este tânăr, imberb, cu părul buclat; trăsăturile chipului sunt abia schițate. Este îmbrăcat în tunică scurtă, încinsă în talie, având pliuri verticale la partea inferioară; hlamida, prinsă în față, flutură în vânt. Cu mâna stângă Eroul ține frâul calului, iar cu mâna dreaptă ridicată face semnul *benedictio latina*. Calul, aflat în galop, are picioarele din față deasupra unui altar circular cu marginile profilate. Între altar și chenarul plăcii este figurat arborele sacru dintre frunzele căruia apare șarpele. Inscripția conține epitetul *Heros Dosaenos*, adică „cel ce ascultă rugile pentru ai săi”.

Stare de conservare bună.

Sec. II p. Chr.

Poenaru-Bordea 1964, p. 103-104; Scorpan 1967, p. 47-48, nr. 20; CCET IV, p. 32, nr. 5, pl. III/5; ISM, III, nr. 239; Oppermann 2006, p. 346, nr. 763, pl. 65.

MINAC, inv. 42

Z.C.

Ex voto, The Thracian Rider

Arsa, Constanța co. 1959, about 500 m north from the village towards Pecineaga.

Marble; H – 31 cm; w – 27 cm; t – 16 cm; H_{of the letters} – 1.3 cm.

Rectangular slab with a simple frame, wider in the lower part where a Greek inscription on three rows was carved. The Thracian Rider is represented on the relief galloping towards right; it is seen from semi-profile. He is young, without a beard, with curly hair; the features of the face are barely sketched. He is wearing a short tunic, tied to the waist with vertical crinkles at the bottom; hlamida, which is tied in front, is waving. The Hero holds the rein with his left hand and with the right one which is raised up, he signs *benedictio latina*. The horse, which is galloping, has its front legs above a circular altar with shaped edges. Between the altar and the slab's frame is represented the sacred tree; the snake appears from its leaves. The inscription contains the *Heros Dosaenos* epithet, i.e. “the one who listens the prayers to its own”.

Good state of conservation.

2nd century AD.

Poenaru-Bordea 1964, p. 103-104; Scorpan 1967, p. 47-48, no. 20; CCET IV, p. 32, no. 5, pl. III/5; ISM III, no. 239; Oppermann 2006, p. 346, no. 763, pl. 65.

MINAC, inv. 42.

Z.C.

249. Relief votiv, Cavalerul Trac

Bărboși – Tirighina, Galați, descoperire întâmplătoare în perimetru castrului roman, 1963, donație Chiriac Clement.

Marmură; L – 29,5 cm; l – 23 cm; Gr – 4 cm.

Monument din marmură albă, de formă dreptunghiulară, prevăzut cu un chenar simplu, uniform, sculptat în altorelief, înfățișând Cavalerul Trac. În prim-planul plăcuței se află Cavalerul Trac, călare, cu chipul tânăr, bustul ușor întors spre dreapta. Calul robust, înfățișat după tipologia tradițională, merge la pas spre dreapta. Pe latura dreaptă a sculpturii se află un arbore cu frunze și fructe și un șarpe de proporții mari, încolăcit. În colțul din dreapta jos este înfățișat un mic altar paralelipipedic fațetat, cu dublu coronament, pe care arde făclia sacră.

Stare de conservare bună; latura dreaptă distrusă aproape în întregime.

Atelier incert.

Sec. II-III p. Chr.

Dragomir 1969, p. 71-80, fig. 1.

MIGL, inv. 7773.

C.I.

Votive relief – The Thracian Rider

Bărboși – Tirighina, Galați, random discovery within the perimeter of the Roman *castrum*, 1963, Chiriac Clement donation.

Marble; L – 29.5 cm; w – 23 cm; t – 4 cm.

White marble monument, of rectangular shape, with a simple uniform frame, carved in high relief, representing the Thracian Rider. In the foreground of the plate the Thracian Rider is shown on horseback, with a young face, the bust slightly turned to the right. The robust horse, representing according to the traditional typology, is pacing to the right. On the right side of the sculpture there is a tree with leaves and fruits and a large wreathed snake. In the lower right corner a small parallelepipedic faceted altar with a double crown is represented, the sacred flame burning on it.

Good state of conservation; the right side is almost completely destroyed.

Indeterminate workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Dragomir 1969, p. 71-80, fig. 1.

MIGL, inv. 7773.

C.I.

250. Basorelief, Cavalerul Trac

Beroe – Piatra Frecăței, com. Ostrov, jud. Tulcea, descoperire fortuită?, 1958.

Marmură; L – 21,5 cm; l – 15 cm; Gr – 4 cm.

Placă din marmură de culoare gălbuie, de formă trapezoidală, cu un chenar simplu, mai lat în partea inferioară. Redă o reprezentare clasică a Cavalerului trac ce ține în mâna dreaptă un recipient, iar calul merge la pas.

Colțul din dreapta este spart.

Sec. III p. Chr.

Harțuche, Anastasiu 1976, p. 243-244, cat. nr. 501.

MB (colecția Liceului „N. Bălcescu”), inv. 6308.

C.C., V.S.

Bas-relief, The Thracian Rider

Beroe – Piatra Frecăței, Ostrov com., Tulcea co., random discovery?, 1958.

Marble; L – 21.5 cm; w – 15 cm; t – 4 cm.

Yellowish marble plate, of trapezoid shape, with a simple frame, wider in the lower part. It renders a classic representation of the Thracian Rider, holding a vessel in his hand, and the horse pacing.

The upper right corner is broken.

3rd century AD.

Harțuche, Anastasiu 1976, p. 243-244, cat. no. 501.

MB (“N. Bălcescu” High School collection), inv. 6308.

C.C., V.S.

251. Tăbliță votivă, Cavalerii Danubieni

Bărboși – Tirighina, Galați, periegheză, 1962, donație I. Limbidis.

Marmură; H – 16 cm, l – 18,5 cm, Gr – 2 cm.

De forma unei *aedicula*, basorelieful este executat din marmură albă, de bună calitate; are colțul din stânga jos spart în timpul descoperirii, iar chenarul știrbit parțial din vechime. Iconografia este împărțită în două registre inegale. Registrul superior este de formă triunghiulară și prezintă o triadă simbolică – o femeie încadrată de doi bărbați; în lateral sunt conturate figurile personificate ale unor divinități astrale – *Sol* (stânga) și *Luna* (dreapta). Deasupra apare o acvilă cu aripile întinse. În registrul inferior, rectangular, apare figura unei zeițe feminine, având în față trepiedul ritual pe care se află un pește. Zeița este flancată de doi Cavaleri Danubieni, călare, reprezentați din profil. Ambii sunt însoțiți de câte un personaj pedestru, iar la picioarele cailor sunt redați câte doi oameni, întinși la pământ. În partea dreaptă ar mai fi de menționat prezența unei forme ilizibile, poate un cap de berbec.

Stare de conservare bună.

Atelier incert.

Sec. II-III p. Chr.

Dragomir 1970, p. 123-134, fig. 1.

MIGL, inv. 7846.

C.I.

Votive plate, The Danubian Riders

Bărboși – Tirighina, Galați, archeological survey, 1962, I. Limbidis donation.

Marble; H – 16 cm, w – 18.5 cm, t – 2 cm.

In shape of an *aedicula*, the bas relief is made of white marble, of good quality; the lower left corner was broken during discovery, and the frame is partly chipped since ancient times. The iconography is divided in two unequal registers. The upper register is of rectangular shape and shows a symbolic triad – a woman flanked by two men; to the sides there are sketched the personified figures of astral divinities – *Sol* (left) and the *Moon* (right). Above there is an Aquila with spread wings. In the lower rectangular register, there appears the representation of a feminine deity, having in front of her the ritual tripod topped by a fish. The goddess is flanked by two Danubian Riders, on horseback, seen from profile. They are each accompanied by one pedestrian personage, and at the feet of the horses two men are represented lying on the ground. Mention should also be made of the presence in the right part of an illegible shape, possibly a ram head.

Good state of conservation.

Indeterminate workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Dragomir 1970, p. 123-134, fig. 1.

MIGL, inv. 7846.

252. *Ex voto, Dionysos – Bacchus.*

Agigea, jud. Constanța, 1991, descoperire fortuită teritoriul rural tomitan.

Marmură de culoare albă; H – 32,5 cm; l – 20 cm; Gr – 6,5 cm. Placă rectangulară cu un chenar simplu, egal pe toate laturile, ce încadrează suprafața, ușor adâncită, în care este realizat relieful. Personajul principal, figurat în centru pe toată înălțimea spațiului, este *Dionysos – Bacchus*, tânăr, nud, acoperit cu *nebrida* care-i traversează toracele și este înnodată pe umărul stâng. Greutatea corpului este pe piciorul drept; stângul, ușor flexat, este dus lateral. Cu mâna dreaptă, lăsată în jos, înclină un *kantharos* spre panteră, iar cu mâna stângă, ridicată la nivelul capului, sprijină un *thyrs* înalt, al cărui vârf este săpat pe chenarul superior, și care este legat, mai sus de jumătate, cu o *taenia*. Zeul este însoțit doar de panteră și de un satir. Panthera, aflată în dreapta sa, este figurată îndreptându-se spre marginea scenei și ținând capul ridicat spre vasul din care-i toarnă tânărul zeu. În stânga acestuia, acoperind partea de jos a *thyrs*-ului este reprezentat un personaj masculin, probabil un silen, al cărui unic veșmânt constă dintr-o fâșie de pânză ce-i acoperă partea inferioară a torsului. Acesta este figurat cu fața spre zeu, cu mâna stângă lăsată în jos sprijinind un *pedum* (?), iar cu mâna dreaptă, ridicată, încearcă să apuce un ciorchine de struguri. Vița de vie, cu ciorchini și vrejuri, este reprezentată pe fundal, în planul secund al scenei.

Datorită corodării reliefului, nu se pot distinge trăsăturile zeului; părul cârlionțat îi înconjoară chipul, lăsând să atârne două bucle: una mai lungă se sprijină pe umărul drept și alunecă pe piept, celaltă, datorită nebridei, atârna pe spate. Corodării i se adaugă spărturile făcute de lucrători, involuntar, în timpul descoperirii.

Sculptura este realizată după o schemă clasică, de influență elenică, specifică zonei pontice (atelier tomitan).

Sec. II p. Chr.

Covacef 1998, 163-164, 166-167, fig. 1.

MINAC, inv. 38701.

Z.C.

Ex voto, Dionysos – Bacchus

Agigea, Constanța co. 1991, casual discovery in the rural territory of Tomis.

White marble; H – 32.5 cm; w – 20 cm; t – 6.5 cm.

Rectangular slab with a simple border, equal on all sides, which frames the slightly deepened surface, where the relief is made. *Dionysos-Bacchus* is the main character portrayed in the centre; young, nude, covered with *nebrida* which crosses the thorax and is knotted on the left shoulder. The weight of the body is on the right leg; the left one is slightly bent. With his lowered right hand he bends a *kantharos* towards the panther and in his left hand, raised to the level of the head, he has a tall *thyrs*, with its pointed end carved on the upper border and tied on the upper half with a *taenia*. The god is accompanied only by the panther and a satire. The panther, which is on his right side, is represented going towards the edge of the scene and holding its head up towards the vessel from which the young god is poring to it.

In his left side, covering the lower part of the *thyrs* a male character is represented, probably a silen, dressed only in a strip of cloth which covers the lower part of the torso. He is portrayed facing the god with his lowered left hand lining on a *pedum* (?) and with his right hand, raised up, tries to grab a bunch of grapes. The vine, with bunches and creeping stems is represented on the background of the scene.

The features of the god can not be distinguished because of the relief's corrosion; the curly hair surrounds his face and two curls are hanging: the longer one is leaning on his right shoulder and falls down the chest, the other one, due to the *nebrida*, hangs down the back. Besides the corrosion there are also the breaches made involuntary by the workers during the discovery.

The sculpture is made following a classic pattern, with Hellenic influences, specific to the Pontic area (tomitan workshops).

2nd century AD.

Covacef 1998, p. 163-164, 166-167, fig. 1.

MINAC inv. 38701.

Z.C.

253. Relief votiv, *Dionysos*

Făgărașu Nou, com. Stejaru, jud. Tulcea, donație Bourceanu Vasile.

Marmură; L – 39 cm; l – 24 cm; Gr – 3 cm.

Piesă de formă dreptunghiulară, din marmură albă, cu reprezentări dionysiace. Zeul *Dionysos*, înconjurat de un vrej de viță cu struguri cu o bacantă la stânga, iar la dreapta un tânăr dansând și un bătrân primind vin. Jos, scenă din procesul vinificației și inscripție.

Stare de conservare bună.

Atelier sud dunărean?

Sec. II-III p. Chr.

Dragomir 1962.

MIGL, inv. 2386.

C.I.

Votive relief, *Dionysus*

Făgărașu Nou, Stejaru com., Tulcea co. , Bourceanu Vasile donation.

Marble; L – 39 cm; w – 24 cm; t – 3 cm.

Rectangular item, made of white marble, with Dionysian representations. God Dionysus, surrounded by a vine spindle with grapes with a bacchant to the left and to the right a young man dancing and an old man receiving wine. Beneath, scene of the wine making process and inscription.

Good state of conservation.

South Danubian workshop?

2nd -3rd centuries AD.

Dragomir 1962.

MIGL, inv. 2386.

C.I.

254. Relief votiv, *Dionysos*

Făgărașu Nou, com. Stejaru, jud. Tulcea, donație Bourceanu Vasile.

Marmură, L – 27,5 cm; l – 19 cm; Gr – 2 cm.

Sculptură în basorelief reprezentându-l pe *Dionysos* nud, înconjurat de coardă de viță cu frunze. Din mâna dreaptă varsă vin. În stânga zeului, o persoană purtând o tavă cu cupe de vin pe cap, iar în dreapta un câine.

Stare de conservare bună.

Atelier sud-dunărean?

Sec. II-III p. Chr.

Dragomir 1962.

MIGL, inv. 2387.

C.I.

Votive relief, *Dionysus*

Făgărașu Nou, Stejaru com., Tulcea co. , Bourceanu Vasile donation.

Marble, L – 27.5 cm; w – 19 cm; t – 2 cm.

Bas relief sculpture representing Dionysus nude, surrounded by a vine branch with leaves. He pours wine from his right hand. To the god's left, there is a person bearing a tray with wine chalices on the head, and to the right a dog.

Good state of conservation.

South Danubian workshop?

2nd -3rd centuries AD.

Dragomir 1962.

MIGL, inv. 2387.

C.I.

255. Relief, Cybele

Callatis – Mangalia, jud. Constanța, 1959, *passim*.

Calcar; L – 42 cm; l – 26,5 cm.

Aedicula din calcar cu fronton în care e redată *Cybele*, stand pe tron; în dreapta are patera, iar în stânga discul.

Pe cap, *calathos*.

Stare de conservare bună.

Produs în Moesia Inferior.

Sec. II-III.

MACM, inv. 338.

M.I., P.D., A.C.

Relief, Cybele

Callatis – Mangalia, Constanța co., 1959, *passim*.

Limestone; L – 42 cm; w – 26.5 cm.

Limestone *aedicula* with a fronton in which *Cybele* is represented sitting on the throne; to the right she has the *patera*, to the left the disk, on the head, the *calathos*.

Good state of preservation.

Produced in Moesia Inferior.

2nd – 3rd centuries AD.

MACM, inv. 338.

M.I., P.D., A.C.

256. Basorelief, Nemesis

Callatis – Mangalia, jud. Constanța, 1995, Str. Constanței, Nr. 10-12.

Marmură albă; L – 26 cm; l – 16 cm; Gr – 3 cm.

Personaj feminin – zeița *Nemesis*, cu talgerul.

Stare de conservare bună.

Produs în Moesia Inferior.

Sec. II-III p. Chr.

Sesiunea anuală de rapoarte arheologice, 1996.

MACM, inv. 2504.

M.I., P.D., A.C.

Bas-relief, Nemesis

Callatis – Mangalia, Constanța co., 1995, 10-12, Constanței Str.

White marble; L – 26 cm; w – 16 cm; t – 3 cm.

Female personage – goddess *Nemesis*, with the serving dish.

Good state of preservation.

Produced in Moesia Inferior.

2nd – 3rd centuries AD.

Annual Archeological Report Session, 1996.

MACM, inv. 2504.

M.I., P.D., A.C.

257. Basorelief, *Nemesis*

Callatis – Mangalia, jud. Constanța, 1995, Str. Constanței, Nr. 10-12.

Marmură albă; L – 30 cm; l – 15 cm; Gr – 3 cm.

Personaj feminin – zeita *Nemesis*, cu talgerul.

Piesă fragmentară, restaurată.

Produs în Moesia Inferior.

Sec. II-III p. Chr.

Sesiunea anuală de rapoarte arheologice, 1996.

MACM, inv. 2505.

M.I., P.D., A.C.

Bas-relief, *Nemesis*

Callatis – Mangalia, Constanța co., 1995, 10-12, Constanței Str.

White marble; L – 30 cm; w – 15 cm; t – 3 cm.

Female personage – goddess *Nemesis*, with the serving dish.

Fragmentary item, restored.

Produced in Moesia Inferior.

2nd – 3rd centuries AD.

Annual Archeological Report Session, 1996.

MACM, inv. 2505.

M.I., P.D., A.C.

258. *Ex voto, Hercules cu Marte*

Târgușor, com. Târgușor, jud. Constanța, 1984, descoperire fortuită.

Calcar dens, de culoare albă; H – 42 cm; l – 34,3 cm; Gr_{la bază} – 9,5 cm; Gr_{in partea superioară} – 6 cm.

Placa rectangulară are fronton triunghiular cu o rozetă în centru și acrotere simple. Într-un cadru de 29,3 x 27,5 cm, mărginit de un chenar simplu, sunt reprezentate două divinități în picioare: în stânga *Hercules* nud, bărbos, sprijină pe sol, cu mâna dreaptă, măciuca și are blana leului aruncată peste umărul și brațul stâng; în mâna stângă ține merele din grădina Hesperidelor. În stânga eroului este reprezentat *Marte*, de asemenea bărbos, îmbrăcat în tunică cu talie lungă și cu un șir de lambrechine pe poale, care ajung până deasupra genunchilor; are o mantie prinsă pe umărul drept cu o fibulă rotundă și ridicată, din spate, peste brațul stâng. Din lipsă de spațiu, în cadrul rezervat reprezentării, parte din mantie a fost realizată peste chenar. Pe cap, zeul are coif, al cărui panaș a fost schițat și peste chenarul superior. În picioare are *caligae*. *Marte* ține cu mâna stângă, ridicată, lancea înaltă și un scut rotund, pentru a ridica cu mâna dreaptă, eliberată de attribute, o coroană.

Monumentul este destul de bine conservat, exceptând ruptura din colțul dreapta sus și unele ciobituri.

Sec. II p. Chr.

Covacef, 1987 p. 340-343, fig. 7.

MINAC, inv. 32906

Z.C.

Ex voto, Hercules with Mars

Targusor commune, Constanța co. casual discovery, 1984.

White limestone; H – 42 cm; w – 34.3 cm; t_{at the base} – 9.5 cm; t_{upper part} – 6 cm.

The rectangular slab has a triangular fronton with a rosette in the centre and simple acroteria. Two deities standing upright are represented in a 29.3 x 27.5 cm frame with a simple border: to the left, nude, bearded *Hercules* holds the club in his right hand and the lion's fur is thrown over the left shoulder and arm; in his left hand he holds the apples from the garden of the Hesperides. Mars is represented to the Hero's left; he is also bearded and wears a long tunic and a row of lambrequins on the lap; he has a cape tied with a round fibula on the right shoulder and lifted from behind over the left arm. Due to the lack of space destined to the representation, part of the cape exceeds the frame. The god has a helmet on his head; the plume of the helmet was sketched also over the upper frame. He wears *caligae* in his feet. Mars holds with his left hand, raised up, the long spear and a round shield in order to lift up a crown with his right hand.

The monument is preserved well enough, except for the breach in the upper right corner and some chips.

2nd century AD.

Covacef 1987, p. 340-343, fig. 7.

MINAC, inv. 32906.

Z.C.

259. Relief votiv

Callatis – Mangalia, jud. Constanța.

Marmură; H_p – 13,5 cm; l_p – 22 cm.

Relief de cult reprezentând pe dioscuri, cel din stânga călare, iar cel din dreapta pare că stă în picioare. Ambii au păr buclat, cu bonetă frigiană pe cap, îmbrăcați cu tunică și hlamidă.

Piesă fragmentară.

Sec. II-III p. Chr.

Bordenache 1969, p. 45, nr. 71.

MNIR, inv. 18735.

M.G.

Votive relief

Callatis – Mangalia, Constanța co.

Marble; H_{preserved} – 13.5 cm; w_{preserved} – 22 cm.

Cult relief representing the *dioskouroi*, the one to the left on horseback, and the one to the right standing. They both have curly hair, with a Phrygian cap, wearing a tunic and a mantle.

Fragmentary item.

2nd – 3rd centuries AD

Bordenache 1969, p. 45, no. 71.

MNIR, inv. 18735.

M.G.

260. Relief, portretul unui callatian.

Callatis – Mangalia, jud. Constanța, necropolă, Str. Oituz, 1959.

Marmură; L – 54 cm; l – 41,5 cm.

Bustul unui cetățean callatian, cu părul și barba buclate, încadrat de două coloane ionice, fronton cu acrotere. Inscripție în limba greacă.

Stare de conservare bună.

Produs în Moesia Inferior.

Mijlocul sec. II p. Chr.

ISM III, 177.

MACM, inv. 346

M.I., P.D., A.C.

Relief, portretul unui callatian.

Callatis – Mangalia, Constanța co., necropolis, Oituz Str., 1959.

Marble; L – 54 cm; w – 41.5 cm.

The bust of a Callatian citizen, with curly hair and beard, framed by two ionic columns, fronton with akroteras. Inscription in Greek.

Good state of preservation.

Produced in Moesia Inferior.

Mid-2nd century AD.

ISM III, 177.

MACM, inv. 346

M.I., P.D., A.C.

261. Picior de masă, delfin

Callatis – Mangalia, jud. Constanța, *passim*.

Marmură albă; L – 62 cm; l – 20 cm.

Picior de masă, cu delfin, două reprezentări antropomorfe și nervuri.

Piesă fragmenară.

Produs în *Moesia Inferior*.

Sec. II p. Chr.

MACM, inv. 2532.

M.I., P.D., A.C.

Table foot, dolphin

Callatis – Mangalia, Constanța co., *passim*.

White marble; L – 62 cm; w – 20 cm.

Table foot, with dolphin, two anthropomorphic representations and nervures.

Fragmentary item.

Produced in *Moesia Inferior*.

2nd century AD.

MACM, inv. 2532.

M.I., P.D., A.C.

262. Cap statuie, *Jupiter*

Tomis – Constanța.

Marmură; H – 16 cm.

Această mică imagine a lui *Jupiter* derivă dintr-un original elenistic – tipul Zeus de la Otricoli. Părul și barba traforată cu trepanul, cu mici spații între bucle. Ochii nu au marcat irisul; gura mare și cărnosă.

Lipsește cca. 50% în partea inferioară și cca. 2,5 cm din păr; ciobituri în zona nasului, a bărbii și a tâmplei drepte.

A doua jumătate a sec. II p. Chr.

Bordenache 1969, p. 75, nr. 143.

MNIR, inv. 18731.

M.G.

Statuette head, *Jupiter*

Tomis – Constanța.

Marble; H – 16 cm.

This small representation of *Jupiter* derives from a Hellenistic original – the Zeus of Otricoli type. The head and beard are fretted with the trepan, with small spaces between the curls. The eye iris is not marked; the mouth is large and fleshy.

The material is missing ca. 50% in the lower part and ca. 2.5 cm of the hair; there are chippings in the area of the nose, beard and right temple.

2nd half of the 2nd century AD.

Bordenache 1969, p. 75, no. 143.

MNIR, inv. 18731.

M.G.

263. Cap statueta, *Dionysos*

Tomis – Constanța.

Marmură; Hp – 20 cm.

Sculptura reprezintă portretul divinității agreste *Dionysos* cu trăsături adolescente. Pe cap tânărul zeu poartă o cunună bogat alcătuită din struguri și frunze de iederă.

Stare de conservare bună. numeroase ciobituri.

A doua jumătate a sec. II p. Chr.

Bordenache 1969, p. 59-60, nr. 106.

MNIR, inv. 18701.

M.G.

Statuette head, *Dionysus*

Tomis – Constanța.

Marble; H_{preserved} – 20 cm.

The sculpture represents the portrait of the agrarian divinity *Dionysus* with teenager traits. On the head, the young god wears a wreath made of grapes and ivy leaves.

Good state of conservation. Numerous chippings.

2nd half of the 2nd century AD.

Bordenache 1969, p. 59-60, no. 106.

MNIR, inv. 18701.

M.G.

264. Statueta, *Dionysos*

Bărboși – Tirighina, Galați, cercetare, Loc. IN, 1979.

Marmură albă, ronde-bosse; H – 18 cm; l – 8 cm.

Mic grup statuar, de formă piramidală, pe postament, având în prim-plan figura zeului *Dionysos* și a acolitului său, Pan. *Dionysos*, bătrân și bărbos, este reprezentat stând în picioare, în poziție de repaus, privind înainte. Pe umărul stâng acesta poartă o hlamidă drapată în falduri largi. Mâna stângă, îndoită de la cot, este așezată pe creștetul capului zeului Pan, iar dreapta lipsește din antichitate. În partea stângă a lui *Dionysos*, de la mijloc în jos, se află zeul Pan, nud, cu păr bogat ondulat, barbă, *coarne și picioare de țap, șezând*, cu mâna stângă lipită de corp și cea dreaptă ridicată la înălțimea capului, ține cornul abundenței.

Stare de conservare bună; piesa se păstrează aproape în întregime, fiind relativ bine conservată, lipsește numai mâna dreaptă a zeului *Dionysos* și o parte din postamentul statuetei.

Atelier neprecizat.

Sec. III p. Chr.

Dragomir 1982, fig. 11.

MIGL, inv. 19745.

C.I.

Statuette, *Dionysus*

Bărboși – Tirighina, Galați, research, dwelling IN, 1979.

White marble, ronde-bosse; H – 18 cm; w – 8 cm.

Small statuary group, of pyramidal shape, on a plinth, having in the foreground the representation of god *Dionysus* and of his acolyte, Pan. *Dionysus*, old and bearded, is represented standing, in a relaxed attitude, looking forward. On the left shoulder he wears a mantle draped in wide folds. The left arm, bent from the elbow, is placed on the head of god Pan, and the right one has been missing Antiquity. To the left of *Dionysus*, from waist down, there is god Pan, nude, with rich wavy hair, bearded, with goat horns and feet, *sitting, with the left arm near the body and the right one raised at the level of the head, keeping the cornucopia*.

Good state of conservation; the item is quasi whole, being relatively well preserved, with the right arm of god *Dionysus* and part of the statuette plinth missing.

Unspecified workshop.

3rd century AD.

Dragomir 1982, fig. 11.

MIGL, inv. 19745.

C.I.

265. Cap statueta, *Cybele**Callatis* – Mangalia, jud. Constanța.

Marmură; H– 16 cm;

Cap de statueta reprezentând-o pe zeița *Cybele* cu polos, cu partea inferioară în formă de piramidă, lucrată separat pentru a fi introdusă într-o statueta. Părul, divizat în două jumătăți pe frunte, ușor indicate, cade în bucle spiraliforme pe umeri. Fruntea are o formă triunghiulară, gura e cu colțurile lăsate în jos. Pe gâtul lung și plin sunt trasate așa-zisele inele ale lui "Venus".

Piesă aproape completă.

Sec. I a.Chr.

Bordenache 1969, p. 32, nr. 40.

MNIR, inv. 18738.

M.G.

266. Tors de statuie a zeiței Afrodita*Tomis* – ConstanțaMarmură; H_p – 68 cm.

Lipsește amândouă brațele și gambele, care erau lucrate separat. Afrodita se sprijină pe piciorul stâng, dreptul este ușor avansat și flexat. Un punct de legătură pe coapsa stângă este indicat de prezența unui element de accesoriu: un vas, delfin sau Eros, întâlnite întotdeauna în iconografia zeiței. Două șuvițe buclate simetrice cad pe spate, ceea ce aduce aminte de coafura tipului Afrodita Dresda – Capitolin. Ombilicul are forma triunghiulară, care se întâlnește destul de frecvent în arta epocii romane.

Stare de conservare bună.

Sfârșitul sec. I a. Chr.

Bordenache 1969, p. 25-26, nr. 26.

MNIR, inv. 18782.

M.G.

Statuette head, *Cybele**Callatis* – Mangalia, Constanța co.

Marble; H– 16 cm;

Statuette head, representing goddess *Cybele* with *polos*, with pyramid-shaped lower part, separately elaborated for being introduced in a statuette. The hair, divided in two halves on the forehead, slightly indicated, falls in spiraled curls on the shoulders. The forehead is triangularly shaped, the mouth corners are downwards. On the long massive neck the so-called rings of "Venus" are marked.

Quasi whole item.

1st century BC.

Bordenache 1969, p. 32, no. 40.

MNIR, inv. 18738.

M.G.

Torso of a statue of goddess Aphrodite*Tomis* – Constanța.Marble; H_{preserved} – 68 cm.

Both arms and both shins, which were separately elaborated, are missing. Aphrodite leans over the left leg, the right one being slightly forward and bent. A connecting point on the left thigh is indicated by the presence of an accessory element: a vessel, dolphin or Eros, always encountered in the iconography of the goddess. Two symmetrical curly strands of hair fall on the back, remembering the hairstyle of the Aphrodite Dresda – Capitolin type. The umbilicus has a triangular shape, which is rather frequently encountered in the art of the Roman epoch.

Good state of conservation.

The end of the 1st century BC.

Bordenache 1969, p. 25-26, no. 26.

MNIR, inv. 18782.

M.G.

267. Statuetă, *Hercules*

Telița – Amza, com. Frecăței, jud. Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1987.

Marmură albă; H_{cu soclu} – 32 cm; H_{personaj} – 30 cm; Dimensiuni soclu: 15/16 x 6/8 x 2/2,5 cm.

Statueta redă imaginea lui *Hercules* în plină maturitate. Corpul, complet nud, în repaos, își sprijină greutatea pe piciorul stâng, lipit de o stâncă de pe care atârna blana leului din Nemea. Lângă piciorul drept se află capul taurului din Creta. Brațele statuetei nu au fost recuperate.

Stare de conservare bună; piesă restaurată.

Atelier necunoscut.

Sec. II-III p. Chr.

Baumann 1991, I, p. 118-119, II, pl. II-IV.

ICEM Tulcea, inv. 40382.

D.P.

Statuette of *Hercules*

Telița – Amza, Frecăței com., Tulcea co., preventive archeological research, 1987.

White marble; H_{with plinth} – 32 cm; H_{personage} – 30 cm; Plinth dimensions: 15/16 x 6/8 x 2/2.5 cm.

The statuette renders the image of *Hercules* in full maturity. The body, completely nude, resting, support its weight on the left leg, leaning against a rock on which there hangs the fur of the lion of Nemea. Near the right leg there is the head of the bull of Crete. The arms of the statuette were not recovered.

Good state of conservation; restored item.

Unknown workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Baumann 1991, I, p. 118-119, II, pl. II-IV.

ICEM Tulcea, inv. 40382.

D.P.

268. Cap, *Thanatos*

Teritoriul localității Ostrov, jud. Constanța, 1962.

Marmură de culoare albă; Hp – 26,5 cm.

Portretul înfățișează un tânăr cu trăsături aproape feminine: gâtul plin, bărbia rotunjită, buzele cărnoase. Ochii mari, alungiți, sunt închiși, alipirea pleoapelor fiind redată printr-o linie orizontală peste mijlocul globilor oculari. Chipul emană un aer de tristețe. Pieptănătura este formată din bucle libere, care pornesc dintr-un nod aflat în creștet și se despart printr-o cărare la mijlocul frunții, acoperită parțial, coborând apoi lateral și în spate până spre umeri. Capul este înclinat spre umărul stâng. Această poziție, modul în care sunt reprezentați ochii închiși, au permis identificarea portretului cu *Thanatos*.

Sculptura a fost grav avariata: nodul din creștet, nasul și în parte gura sunt rupte din antichitate.

După locul de descoperire și calitatea execuției, opinăm să credem că statuia căruia i-a aparținut portretul a fost realizată într-un atelier din *Durostorum* (Silistra, Bulgaria).

Sec. II p. Chr.

Aricescu 1970, p. 489-492.

MINAC, inv. 2763.

Z.C.

Head of *Thanatos*

Ostrov commune, Constanța co. 1962.

White marble; H preserved – 26.5 cm.

The portrait represents a young man with almost feminine features: full neck, rounded chin, full lips. The big, elongated eyes are closed and this is rendered by a horizontal line over the middle of the eyeballs. The face suggests sadness. The hairdo is made of curls which start from a knot in the top of the head and separate in the middle of the forehead, partly covered and then comes down to the sides and to the back to the shoulders. The head is bent towards the left shoulder. This position, the manner of representation for the closed eyes allowed us to identify the portrait with *Thanatos*.

The sculpture was badly damaged: the knot from the top of the head, the nose and partly the mouth are broken since antiquity.

Taking into consideration the place where it was discovered and the quality of the execution we incline to think that the statue, to which the portrait belonged, was made in a workshop from *Durostorum* (Silistra, Bulgaria).

2nd century AD.

Aricescu 1970, p. 489-492.

MINAC, inv. 2763.

Z.C.

269. Bust feminin

Tomis – Constanța, 1965, săpătură de salvare.

Marmură de culoare albă; H – 15 cm; l – 28 cm.

Bust feminin, acefal, îmbrăcat cu chiton fără mâneci.

Se mai păstrează cuiele din bronz cu ajutorul cărora erau prinse capul și brațele.

Atelier: *Tomis*.

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 12190.

Z.C.

Female bust

Tomis – Constanța, 1965, rescue excavation.

White marble; H – 15 cm; w – 28 cm.

Female, headless bust, wearing a chiton without sleeves.

The bronze nails, which served for the head and arms to be fixed on, are still preserved.

Workshop: *Tomis* (Constanța).

2nd century AD.

Unpublished.

MINAC, inv. 12190.

Z.C.

270. Statuetă, *Thanatos*

Sucidava – Izvoarele, Jud. Constanța, plajă, *passim*.

Bronz, culoare maroniu-roșcat; H – 9,6 cm.

Thanatos nud, cu greutatea corpului pe piciorul stâng, cel drept fiind ușor îndoit înapoi. Corp athletic, adolescentin, cu mușchi frumos conturați. Mâna dreaptă, în care ține un obiect, probabil o ramură de laur, alunecă pe lângă corp, cea stângă este îndoită în sus de la cot, și ruptă de la încheietura palmei. Ambele picioare sunt rupte din treimea inferioară a gambei. Capul ușor aplecat spre stânga, cu fața ovală, nasul drept, arcade puternic reliefate, ochii mari, gura mică, închisă. Părul lung, cu cărare pe mijloc, este împletit în două cozi groase ce înconjoară capul, prinse la spate într-un coc. De deasupra frunții, prinse de păr prin două noduri ornamentale, coboară pe după urechi, până pe pectorali, două panglici. Prin coafura arhaizată, ca și prin redarea puternic reliefată a musculaturii sale, piesa noastră se apropie din punct de vedere stilistic, de tipul *Thanatos* Tevere.

Stare de conservare bună. Pe membre, în special, sunt zone în care procesul de coroziune a afectat materialul. După restaurare a început, pe cale naturală, formarea unei patine maronii. Lipsă obiectul din mana dreaptă, mâna stângă și labelle picioarelor.

Atelier specializat.

Sec. II p. Chr.

Culică, Mușțeanu 1979, p. 445-446, fig.1 a, b; Elefterescu 2003, nr. 28.

MDJC inv. 23310 (nr. vechi 11558). Colecția V. Culică. D.E.

Statuette, *Thanatos*

Sucidava – Izvoarele, Constanța co., beach, *passim*.

Bronzee, brownish-reddish color; H – 9.6 cm.

Thanatos nude, with the body weight falling on the left leg, the right one being slightly bent backwards. Athletic, adolescent-like body, with beautifully carved muscles. The right hand in which he holds an object, probably a laurel branch, is sliding down along the body, the left one being bent upwards from the elbow, and broken from the wrist. Both legs have the lowermost third broken. The head is slightly bent to the left, with oval face, straight nose, very protruding arcades, large eyes, small mouth, long hair, with mid parting, braided in two thick queues surrounding the head, fastened at the back in a bun. Above the forehead, attached to the hair by two ornamental knots, two ribbons go down behind the ear, to the level of the pectorals. By the archaizing hairstyle and the very protruding representation of the muscles, the item is stylistically close to the *Thanatos* Tevere type.

Good state of conservation. On the limbs, especially, there are areas where the corrosion process deteriorated the material. After restoration, a brown patina started getting naturally installed. The item in the right hand is missing, and so are the feet.

Specialized workshop.

2nd century AD

Culică, Mușțeanu 1979, p. 445-446, fig.1 a, b; Elefterescu 2003, no. 28.

MDJC inv. 23310 (old no.11558). V. Culică collection.

D.E.

271. Statuetă, *Thanatos*

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, plajă, *passim*.

Bronz, culoare brun-roșiatică; turnare plină, realizată într-un tipar de proastă calitate, trăsăturile feței fiind greu lizibile și ușor asimetrice; H – 5,5 cm; l – 1,1 cm.

Zeul este reprezentat nud, în picioare, cu greutatea corpului sprijinită pe piciorul drept, stângul fiind ușor îndoit din genunchi și adus în fața (reprezentare din seria *Thanatos toxophoros*). Corpul este bine proporționat, athletic. Capul, ușor întors spre dreapta, are fața ovală și trăsăturile mult deformate datorită viciilor de turnare. Părul pieptănat cu cărare la mijloc, coc la spate și încins cu o bentiță. Pe omoplatul drept se află tolba cu săgeți, prinsă cu o curea ce trece în diagonală peste bust. În pofida stării actuale precare a piesei noastre, ne putem da seama că a fost lucrată destul de îngrijit, și sigur a avut la bază un model de o calitate deosebită.

Stare de conservare precară. Suprafața atacată pe zone întinse de un proces de coroziune acum stopat. Lipsesc membrele superioare de la cot în jos, gamba dreaptă și labele ambelor picioare.

Atelier local / provincial.

Sec. II p. Chr.

Mușețeanu, Elefterescu 1977, 586, pl. 2.1, 2; Elefterescu 2003, nr. 29.

MDJC inv. 23315 (nr. vechi 10709). Colecția V. Culică. D.E.

Statuette, *Thanatos*

Durostorum – Ostrov, Constanța co., beach, *passim*.

Bronze, brown-reddish color; full casting, made in a poor quality mold, the face features are hardly legible and slightly asymmetric; H – 5.5 cm; w – 1.1 cm.

The god is represented nude, standing, with the body weight supported by the right leg, the left one being slightly bent from the knee and brought forward (representation from the series *Thanatos toxophoros*). The body is well proportionate, athletic. The head, slightly turned to the right, has oval face and very deformed features due to casting vices. The hair is combed with middle parting, a back bun and fastened with a ribbon. On the right shoulder blade there is the arrow quiver, fastened with a belt that crosses in diagonal the bust. In spite of the current poor state of this item, we can tell it was pretty carefully, and it certainly had as model an item of special quality.

Poor state of conservation. The surface is attacked on wide areas by a corrosion process which has been stopped. The upper limbs are missing from elbow downwards, and so are the right leg and the both feet.

Local / provincial workshop.

2nd century AD

Mușețeanu, Elefterescu 1977, 586, pl. 2.1, 2; Elefterescu 2003, no. 29.

MDJC inv. 23315 (old no.10709). V. Culică collection.

D.E.

272. Statuetă, Mercur

Sucidava – Izvoarele, Jud. Constanța, plajă, *passim*.

Bronz, culoare maronie cu irizații roșcate; H – 5,3 cm.
Zeul, schematic reprezentat, nud, în picioare, cu hlamida aruncată pe umărul și brațul stâng, acoperind ușor caduceul. În mâna dreaptă, acum ruptă, probabil ținea punga cu bani. Detaliile anatomice redată foarte sumar, cu excepția triunghiului pubian și a organelor sexuale, bine marcate. Gamba dreaptă și glezna stângă lipsesc. Capul alungit, imberb, are detaliile anatomice complet pierdute, datorită coroziunii. Model aplatizat, fără calități artistice.

Stare de conservare precară, multe detalii fiind pierdute datorită procesului de coroziune, acum stopat. Lipsă mâna dreaptă și labele picioarelor.

Atelier provincial / local.

Sec. III p. Chr.

Culică, Mușețeanu 1979, p. 446-447, fig.1c, d, 2.

MDJC, inv. 25311 (nr. vechi 11559). Colecția V. Culică.
D.E.

Statuette, Mercury

Sucidava – Izvoarele, Constanța co., beach, *passim*.

Bronze, brownish color with reddish iridescences; H – 5.3 cm.

The god, schematically represented, nude, standing, with the mantle thrown on the left shoulder and arm, slightly covering the caduceus. In the right hand, nowadays broken, he probably kept the purse. Anatomic details are rendered very schematically, except for the pubic triangle and the genitals, which are well marked. The right leg and the left ankle are missing. The elongated head, beardless, has the anatomic details completely lost, due to corrosion. Flattened model, without artistic qualities.

Poor state of conservation, many details being lost due to the corrosion process, now stopped. The right hand and the feet are missing.

Provincial / local workshop.

3rd century AD

Culică, Mușețeanu 1979, p. 446-447, fig.1c, d, 2.

MDJC, inv. 25311 (old no.11559). V. Culică collection.

D.E.

273. Statuetă, Mercur

Tomis – Constanța, 1961, săpătură de salvare în zona „Gara veche”, la fundația blocului F.

Bronz plin, patină neagră-cafenie, cu puncte verzi; H – 12,2 cm.

Statueta îl reprezintă pe Mercur tânăr, în picioare. Părul bogat, ondulat, este prins cu o bentiță în jurul capului; din păr ies două aripioare imitând un *petasus* (pălărie tipică a zeului). Capul, ușor înclinat, are detaliile feței bine lucrate: buzele strânse, nasul drept, ochii mari cu pupilele săpate. Corpul nud, bine proporționat, se sprijină pe piciorul drept, stângul fiind ușor flexat, dus spre spate și sprijinindu-se pe vârful. În mâna dreaptă zeul ține o pungă, iar cu stânga, îndoită din cot, sprijinea caduceul. Pe umărul stâng are o mantie, prinsă cu o fibulă, care coboară în spate, se înfășoară pe brațul stâng și recade până la nivelul genunchilor.

Conservare bună, lipsește caduceul – pierdut din antichitate.

Este o lucrare de inspirație greacă cu reminiscențe ale unui tip athletic creat de Polyclet, dar realizat sumar după maniera primelor secole ale erei creștine, conservând și influențe elenistice.

Epoca romană.

Barbu 1965, 391-392, nr.6, fig.6 a-b; Irimia 1966, 14-15, nr.6.

MINAC, inv. 3890.

Z.C.

Mercur statuette

Tomis – Constanța, 1961, rescue research in the area of the old railway station, in the foundation of the F block.

Full bronze, black-coffee coloured patina, with green dots; H – 12.2 cm.

The statuette represents young Mercur, standing upright. The full, curly hair is tied with a ribbon around the head; two wings come out of the hair copying a *petasus* (a hat typical for the god). The slightly bent head has the details of the face well made: tight lips, straight nose, big eyes with carved pupils. The nude, well proportioned body lines on his right leg and the left one is slightly flexed to the back, standing on the tips of the fingers. In his right hand, the god holds a bag and with his left one, bent from the elbow, supports a caduceus. On his left shoulder he has a mantle, tied with a fibula which comes down in the back, wraps itself on the left arm and falls again right down to the knees.

Well preserved, the caduceus is missing – lost since antiquity.

It is a piece of work following a Greek pattern with reminiscences of an athletic type created by Polyclet, but barely sketched in the style of the first centuries A.D., also preserving Hellenistic influences.

Roman Epoch.

Barbu 1965, p. 391-392, no. 6, fig. 6, a-b; Irimia 1966, p. 14-15, no. 6.

MINAC, inv. 3890.

Z.C.

274. Statuetă, Diana

Comuna Cerna, jud. Tulcea, descoperire fortuită din anul 1963, pe Dealul Mănjina.

Bronz masiv de culoare deschisă; H – 6,7 cm.

Zeița este figurată în picioare, cu capul ușor înclinat, fața ovală are detaliile schițate ușor. Părul, cu bucle mici, este prins într-un coc pe ceafă. Îmbrăcămintea constă dintr-un *chiton* (tunică) scurt până deasupra genunchilor, cu partea superioară repliată; deasupra are un *himation* (mantie) înfășurat în jurul taliei ca o cingătoare ale cărei capete, după ce au fost înnodate, atârnă lateral. Pliurile îmbrăcăminții sunt executate sumar. Brațele sunt dezvelite.

Statuetei îi lipsește piciorul stâng mai sus de genunchi, piciorul drept din genunchi, mâna dreaptă mai sus de cot și mâna stângă din cot; după aspect rupturile par a fi antice. Corodarea intensă a dăunat mult, mai cu seamă chipului.

Epoca romană.

Barbu 1965, 390-391, nr. 4, fig. 4 a-b; Irimia 1966, 8-9, nr. 2.

MINAC, inv. 3894.

Z.C.

Diana statuette

Cerna com., Tulcea co., casual discovery, 1963, from the Mănjina Hill.

Solid bronze of a light colour; H – 6.7 cm.

The goddess is portrayed standing, with the head slightly bent, the oval face has slightly sketched details. The hair with small curls is tied in a loop at the nape of her neck. The clothing consists in a short *chiton* (tunic) which ends above the knees, with its folded upper part; she has a *himation* (mantle) over this, wrapped around the waist like a belt whose ends, after being knotted, hang down on the sides. The crinkles of the clothing are barely sketched. The arms are uncovered.

The left foot above the knee, the right foot from the knee, the right hand above the elbow and the left hand from the elbow are missing from the statuette; the breaches appear to be ancient. The intense corrosion made a lot of damage, especially to the face.

Roman Epoch.

Barbu 1965, p. 390-391, no. 4, fig. 4, a-b; Irimia 1966, p. 8-9, no. 2.

MINAC, inv. 3894.

Z.C.

275. Stautetă, Minerva

Histria, com. Istria, jud. Constanța.

Bronz, H – 11,4 cm.

Minerva este înveșmântată cu *chiton* și *himation* încins sub sâni. Greutatea corpului cade pe piciorul drept, stângul fiind ușor îndoit. Brațul stâng este elegant îndoit, în timp ce dreptul este apropiat de tors, iar antebrațul este întins ușor în față. Probabil, în mâna dreaptă ținea lancia, iar cu stânga sprijinea marginea superioară a scutului. Pe cap are coiful attic, iar trăsăturile feței sunt regulate și delicat figurate.

Lipsesc: lancia din mâna dreaptă, scutul din mâna stângă, degetul mare de la mana dreapta și degetele mainii stângi.

Sec. I p. Chr.

Știrbulescu 2005, p. 509-510, nr. 3.

MNIR, 16931.

C.Ș.

Statuette of Minerva

Histria, Istria com., Constanța co.

Bronze, H – 11.4 cm.

Minerva is dressed with a *chiton* and *himation* tied under the breasts. The body weight falls on the right leg, the left being slightly bent. The left arm is elegantly bent, while the right one is close to the torso, and the forearm is slightly extended forward. Probably, in the right hand she kept the lance, and in the left one sustained the upper side of the shield. On the head she wears the attic helmet, and the face traits are regular and delicately represented.

Missing elements: the lance from the right hand, the shield from the left hand, the thumb of the right hand and the fingers of the left hand.

1st century AD

Știrbulescu 2005, p. 509-510, no. 3.

MNIR, 16931.

C.Ș.

276. Statuetă, Venus

Halmyris – Murighiol, com. Murighiol, județul Tulcea; cercetare arheologică sistematică, 1982, secțiunea magistrală I, C 69, într-o clădire, pe un nivel de locuire datat în secolul V p. Chr.

Bronz; H_{totală} – 13,7 cm; l_{bazin} – 2,6 cm; l_{umeri} – 3 cm.

Statuetă completă cu reprezentarea zeiței Venus în ipostaza clasică. Corpul nud are greutatea lăsată pe piciorul stâng, dreptul este ușor flexat și adus spre spate, liniile corpului sunt elegante, mijlocul subțire și bazinul amplu. Picioarele lungi sunt reprezentate cu naturalețe, brațele și umerii sunt rotunjiți, pieptul are sâni abia schițați, la fel ca pubisul. Părul lung este lăsat în două cozi pe umeri, cea din stânga fiind ținută cu mâna stângă. În mâna dreaptă ținută în față avea probabil oglinda după cum ne arată poziția palmei. Fața rotundă este încadrată de părul despărțit pe mijloc și deasupra căruia se află o coroană abia vizibilă.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produsă în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II – prima jumătate a sec. III p. Chr.

Topoleanu 1991, I, p. 101-104; II, p. 99-102.

ICEMTL, inv. 22544.

G.N.

Venus Statuette

Halmyris – Murighiol, Murighiol com., Tulcea co.; systematic archeological research, 1982, magistral trench I, C 69, in a building, on a habitation level dated to the 5th century AD.

Bronze item; H_{total} – 13.7 cm; w_{hips} – 2.6 cm; w_{shoulders} – 3 cm.

Whole statuette representing goddess Venus in the classic hypostasis. The nude body has the weight supported by the left leg, the right one being slightly bent backwards, the body lines are elegant, the waist is thin and the hips are wide. The long feet are represented with naturalness, the arms and shoulders are rounded, the chest has slightly sketched breasts, and so is the pubis. The long hair is arranged in two queues on the shoulders, the left one being kept by the left hand. In the right hand kept to the front she probably had a mirror as the palm position indicates. The round face is framed by the hair symmetrically separated and topped by a slightly visible crown.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd century – 1st half of the 3rd century AD.

Topoleanu 1991, I, p. 101-104; II, p. 99-102.

ICEMTL, inv. 22544.

G.N.

277. Statuetă, *Genius Familiaris*?

Sucidava – Izvoarele, Jud. Constanța, plajă, *passim*.

Bronz, culoare maroniu-aurie; H – 7 cm.

Personajul, redat în picioare, drapat cu o togă trecută peste cap. În mâna stângă ține un *volumen*, cea dreaptă este fragmentară și probabil în ea ținea *patera*. Trăsăturile feței nu se pot distinge.

Stare de conservare mediocră. Întreaga suprafață este puternic afectată de un proces de coroziune, actualmente stopat. Lipsă antebrațul drept și fisuri pe antebrațul stâng.

Atelier provincial / local.

Sec. II-III p. Chr.

Culică, Mușeteanu 1979, p. 448, fig. 3 c, d, 6; Elefterescu 2003, nr. 388.

MDJC, inv. 25312 (nr. vechi 11571). Colecția V. Culică.

D.E.

278. Statuetă gladiator – *Retiarius*

Callatis – Mangalia, jud. Constanța, 1959, descoperire fortuită, achiziționată în 1961.

Bronz masiv, patină verde; H – 8 cm.

Statueta înfățișează un gladiator – *retiarius* –, figurat în picioare, în poziție de atac cu tridentul, puțin curb și incomplet, ținut în mâna dreaptă. Capul, cu părul ondulat în bucle mici, are o față rotundă, gura mică, bărbia ascuțită, pupilele marcate. O parte din piept, umărul și mâna stângă sunt acoperite cu o bucată de piele – o *manica* –, cu orificii, legată în diagonală cu o curea. Partea centrală a corpului, până sub genunchi, este acoperită de *cinctus* pe care sunt schițate pliuri. Pe marginea superioară se găsește un *cingulum* (o centură) lat, în relief. În picioare poartă o încălțăminte înaltă cu marginea superioară groasă.

Brațul stâng este rupt aproape de umăr; rupt este și piciorul drept.

Epoca romană.

Barbu 1965, 397-398, nr. 14, fig. 14 a, b, c; Irimia 1966, 39-40, nr. 26.

MINAC, inv. 3898.

Z.C.

Statuette, *Genius Familiaris*?

Sucidava – Izvoarele, Constanța co., beach, *passim*.

Bronze, brownish-golden color; H – 7 cm.

The personage, represented standing, draped in a toga covering the head. In the left hand he keeps a *volumen*, the right one is fragmentary and probably he held in it the *patera*. The face features are undistinguishable.

Average state of conservation. The whole surface is very affected by a corrosion process, at present stopped. The right forearm is missing and the left one shows fissures.

Provincial / local workshop.

2nd-3rd centuries AD

Culică, Mușeteanu 1979, p. 448, fig. 3 c, d, 6; Elefterescu 2003, no. 388.

MDJC, inv. 25312 (old no. 11571). V. Culică collection.

D.E.

Gladiator statuette – *Retiarius*

Callatis – Mangalia, Constanța co., 1959, casual discovery, acquired by the museum in 1961.

Massive bronze, green patina; H – 8 cm.

The statuette portrays a gladiator – *retiarius* – standing upright, ready to attack with its slightly curved and incomplete trident, held in his right hand. The head, with a curly hair, has a round face, small mouth, pointed chin, marked pupils. Part of the chest, the shoulder and left hand are covered by a piece of leather – a *manica* –, with orifices, tied in diagonal with a belt. The central part of the body, down to the knees, is covered by a *cinctus*, which has crinkles sketched. On the upper edge is a wide *cingulum* (belt) made in relief. He wears a long footwear with a thick upper edge.

The left arm is broken near the shoulder; the right foot is also broken.

Roman Epoch.

Barbu 1965, p. 397-398, no. 14, fig. 14, a, b, c; Irimia 1966, p. 39-40, no. 26.

MINAC, inv. 3898.

Z.C.

279. Statuetă, cocoș

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, plajă, *passim*.

Bronz, culoare auriu-roșcat; turnare plină, îngrijită; H – 2,8 cm.

Cocoș reprezentat cu aripile ușor desfăcute, gâtul întins și ușor aplecat într-o parte cu privirea ridicată. Penajul, greu lizibil datorită coroziunii, a fost redat prin linii scurte oblic-paralele, ordonate în benzi, așezate în lungimea aripilor, penele cozii fiind redată într-o manieră asemănătoare. Coadă înaltă, în echilibru, este ușor curbată și îngustă. Picioarele individualizate, fără decuparea spațiului dintre ele, se termină fiecare cu patru gheare. Gâtul puternic, cu barbeta bine delimitată. Capul, care și-a pierdut din detalii (ciocul aproape în totalitate), se termină cu o creastă ascuțită spre înapoi.

Stare de conservare relativ bună. În zona capului detalii pierdute datorită coroziunii, în rest coroziune fină, stopată.

Produs local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Elefterescu 2003, p. 124, nr. 126; Elefterescu 2004, p. 152, nr. 4, pl. III.4.

MDJC, inv. 21722 (nr. vechi 17580).

D.E.

Statuette, cock

Durostorum – Ostrov, Constanța co., beach, *passim*.

Bronze, reddish-gold color; full casting, carefully achieved; H – 2.8 cm.

Cock represented with slightly opened wings, the neck stretched and slightly bent sideward looking up. The plumage, hardly legible due to corrosion, was rendered by short oblique parallel lines, grouped in stripes, placed along the wings, the tail feathers being represented in a similar manner. The high tail, in equilibrium, is slightly curved and narrow. The individualized feet, without marking the space between them, each with four claws. The strong neck has the wattle well delimited. The head, whose details are partly lost (the beak almost completely), ends with a comb pointing backwards.

Relatively good state of conservation. In the head area, details are lost due to corrosion, for the rest vague corrosion, now stopped.

Local / provincial product.

2nd-3rd centuries AD

Elefterescu 2003, p. 124, no. 126; Elefterescu 2004, p. 152, no. 4, pl. III.4.

MDJC, inv. 21722 (old no. 17580).

D.E.

280. Statuetă, cocoș

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, plajă, *passim*.

Bronz antic; suprafața oxidată la brun-maroniu; turnare plină; H – 2,3 cm.

Cocoș, reprezentare statică, grosolană, lipsită de viață. Penajul redat prin benzi late pe flancurile gâtului, aripilor și pe coadă, în rest schițat prin linii scurte, adâncite, ordonate în bandă. Coadă relativ scurtă, rotundă, despicată. La baza cozii o îngroșare circulară, acoperită cu pene, îngroșare ce nu are justificare în anatomia păsării. Picioarele, neindividualizate, se pierd în postament chiar de la jumătatea tarso-metatarsului. Capul, relativ mare în comparație cu restul corpului, prezintă o creastă scurtă și înaltă, un cioc puternic, ușor coroiat, lat, cu nări puternice. Sub cioc barbetele.

Stare de conservare mediocră. Coroziune fină, acum stopată. Lipsă jumătatea dreaptă a cozii și postamentul.

Produs local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Elefterescu 2003, p. 124, nr. 125; Elefterescu 2004, p. 152, nr. 4, pl. III.5.

MDJC, inv. 21714.

D.E.

281. Statuette, cock

Durostorum – Ostrov, Constanța co., beach, *passim*.

Ancient bronze; the oxide-covered surface is dark brownish; full casting; H – 2.3 cm.

Cock, raw static representation, lacking vividness. The plumage is represented by wide stripes applied on the sides of the neck, wings and on the tail, for the rest sketched by short deepened lines, grouped in a stripe. Relatively short, round split tail. At the base of the tail there is a circular thicker area, covered with feathers, such thickening having no justification in the bird anatomy. The unindividualized feet flow into the plinth from the middle of the tarso-metatarsal bones. The relatively large head compared to the rest of the body, shows a short and high comb, a strong beak, slightly hooked, wide with strong nostrils. Under the beak, the wattles.

Average state of conservation. Vague corrosion, now stopped. The right half of the tail is missing and so is the plinth.

Local / provincial product.

2nd-3rd centuries AD

Elefterescu 2003, p. 124, no. 125; Elefterescu 2004, p. 152, no. 4, pl. III.5.

MDJC, inv. 21714.

D.E.

281. Pond (greutate), portret masculin

Rasova, jud. Constanța, 1961, descoperire fortuită.

Bronz de culoare deschisă cu patină gri închis, interiorul umplut cu plumb care depășește marginea inferioară a statuetei formând un pedestal înalt de 1,4 cm.

$H_{total} - 11,2$ cm; $H_{fără\ soclu\ de\ plumb} - 10$ cm; $H_{fără\ soclu\ de\ plumb\ și\ fără\ inel} - 7,8$ cm; $D_{soclu} - 7$ cm; greutate – 1,525 kg = circa 5 *libra*.

Pondul este realizat sub forma unui bust masculin așezat pe un soclu și având în creștet un inel pentru prindere. Capul are o față lată, cu sprâncene și arcade proeminente sub care sunt cu ochii mari cu pleoapele bine desenate care lasă să se vadă globul ocular cu pupila săpată. Obrajii sunt încadrați de o barbă bogată care se unește cu mustața. Părul bogat îi ajunge, lateral, până la gât, iar pe frunte este tăiat drept.

Bine conservat; prezintă pe alocuri orificii neuniforme datorate unor defecte de turnare.

Portretul, prin fizionomie și coafură, i-a determinat pe primii editori să considere că piesa a fost executată de un meșter local pe baza unui model realist și nu după un tipar de import.

Epocă romană.

Barbu 1965, 394-395, nr. 11, fig. 11 a, b; Irimia 1966, 33-34.

MINAC, inv. 3999.

Z.C.

Pond (weight), male portrait

Rasova, Constanța co., 1961, casual discovery.

Bronze of a light colour with a dark grey patina, the interior is filled with lead which exceeds the lower edge of the statuette forming a 1,4 cm tall pedestal.

$H_{total} - 11.2$ cm; $H_{without\ the\ lead\ socket} - 10$ cm; $H_{without\ the\ lead\ socket\ and\ ring} - 7.8$ cm; $D_{of\ the\ socket} - 7$ cm; weight: 1.525 kg = about 5 *libra*.

The pond is shaped as a male bust placed on a socket with a ring at the top in order to be caught. The head has a wide face, with prominent eyebrows and arches under which there are big eyes with well drawn eyelids which allow the eye ball to be seen with the carved pupil. The cheeks are framed by a thick beard which merges with the moustache. The thick hair comes down to the neck on the sides, but on the forehead is cut straight.

Well preserved; there are some uneven orifices due to the casting flows.

The portrait, through its physiognomy and hairdo, determined the first editors to think that the piece was made by a local craftsman based on a real model rather than a pattern from abroad.

Roman Epoch.

Barbu 1965, p. 394-395, no. 11, fig. 11, a, b; Irimia 1966, p. 33-34.

MINAC, inv. 3999.

Z.C.

282. Vas – statueta, *Sarapis*

Bărbosi – Tirighina, Galați, descoperire fortuită, mormânt de incinerată, 1982.

Bronz; H – 17 cm; D – 8,5/5,2 cm.

Vasul – statueta reprezintă un bust de bărbat, cu fața ovală, fruntea înaltă, ochii mari cu sprâncene proeminente, nasul drept în prelungirea frunții, obraji cu pomeții ușor reliefați și gura mică, cu buzele subțiri, înconjurată de mustați mari, stufoase, lăsate în prelungirea bărbii ce-i ajunge până la piept. Capul este acoperit cu păr bogat, dispus în șuvițe lungi, torsionate, ce pornesc din creștet, după moda orientală, prelungindu-se în mod uniform pe umeri și pe spatele figurinei. Umărul stâng este acoperit de un chiton ce cade în falduri drapate, diagonale, lăsând dezgolit umărul drept al divinității. Brațul drept îndoit din cot este adus cu palma în dreptul inimii. Gura vasului cu orificiul de scurgere strâmt, are formă de *kalathos*. Lateral, la baza *kalathos*-ului sunt fixate două mici tortițe, puternic ovalizate din cauza folosirii îndelungate.

Stare de conservare bună; acoperit pe întreaga suprafață exterioară cu o patină nobilă, verde închis; vasul a fost ușor lovit în momentul descoperirii la nas, barbă și palma mâinii drepte.

Atelier oriental?

Sec. II-III p. Chr.

Dragomir 1991.

MIGL, inv. 32978.

C.I.

Statuette-vessel, *Sarapis*

Bărbosi – Tirighina, Galați, random discovery, incineration tomb, 1982.

Bronze; H – 17 cm; D – 8.5/5.2 cm.

The statuette-vessel represents the bust of a man, with oval face, high forehead, large eyes with prominent eyebrows, straight nose continuing the forehead, the cheeks with the cheekbones slightly in relief and the mouth small, with thin lips, surrounded by large bushy moustaches, continued by the beard that reached the chest. The head is covered with rich hair, arranged in long twisted strands, starting from the top of the head, according to the oriental fashion, extending regularly on the shoulders and back of the personage. The left shoulder is covered by a long *chiton* falling in draped diagonal folds, leaving uncovered the right shoulder of the divinity. The right arm is bent from the elbow and brought with the palm at the level of the heart. The vessel mouth with the narrow pouring orifice has the shape of a *kalathos*. To the sides, at the base of the *kalathos*, two small ears are attached, which have become very oval due to the long usage.

Good state of conservation; the whole exterior surface is covered with a dark green noble patina; the vessel was slightly cracked at the nose, beard and right hand palm upon discovery.

Oriental workshop?

2nd-3rd centuries AD.

Dragomir 1991.

MIGL, inv. 32978.

C.I.

283. Vas miniatural cu protome feminine

Proveniență incertă, colecția M. Măcellariu.

Bronz; H – 5 cm; l – 5,5 cm; Gr – 3 cm.

De formă semicirculară, mult aplatizată, vasul are gura format până, buza îngroșată, cu două caneluri orizontale, proeminente, gâtul scurt, cilindric și fundul plat, prevăzut cu două tortițe fixate pe umăr. Fețele superioare sunt împodobite cu două figuri feminine identice. Protomele sunt înconjurare de chenare, alcătuite dintr-o bandă de cercuri concentrice, mărginită pe ambele părți cu câte două incizii paralele. Cantul vasului este ornamentat cu cinci rânduri de cercuri milimetrice, incizate vertical, la egală distanță unul de altul, iar spațiile dintre tortițe și gâtul recipientului sunt împodobite cu aceleași rânduri de cerculețe, dispuse în suprafețe triunghiulare.

Stare de conservare bună, întreg, cu ușoare urme de oxidare verzuie.

Atelier oriental.

Sec. II-III p. Chr.

Dragomir 1984, p. 602-603, pl. XIV/75.

MIGL, inv. 4745.

C.I.

Miniature vessel with feminine protomae

Indeterminate origin, M. Măcellariu collection.

Bronze; H – 5 cm; w – 5.5 cm; t – 3 cm.

Of semicircular shape, very flattened, the vessel has the funnel-shaped mouth, thickened rim, with two horizontal prominent grooves, the neck is short, cylindrical and the bottom flat, with two small ears attached to the shoulder. The upper faces are ornamented with two identical feminine personages. The protomae are surrounded by frames, consisting in a stripe of concentric circles, bordered on both sides by two parallel incisions. The edge of the vessel is ornamented with five rows of millimetric circles, vertically incised, equidistant to each other, and the spaces between the ears and the neck of the vessel are decorated with the same type of rows of small circles, arranged in the triangular surfaces.

Good state of conservation, whole item, with slight traces of greenish oxidizing.

Oriental workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Dragomir 1984, p. 602-603, pl. XIV/75.

MIGL, inv. 4745.

C.I.

284. Relief bronz

Dinogetia – Garvăn, com. Jijila, jud. Tulcea, descoperire fortuită, aşezarea civilă, 1988.

Bronz. H – 9 cm; l – 12,2 cm; Gr – 0,3 cm.

Relief fragmentar, rupt în partea superioară. A avut un rol decorativ după cum demonstrează două nituri scurte sudate pe spatele piesei. A fost realizat prin turnare în tipar univalv. Reprezintă o scenă bucolică într-un peisaj lacustru, în care elementul central este oferit de o fântână sub forma unui trunchi de piramidă. Apa se revarsă printr-un element decorativ sub forma unui cap de leu. Vegetația înaltă încadrează fântâna și trei personaje dispuse de o parte și de alta. În partea superioară a reliefului se observă o creangă de măslin, restul copacului fiind rupt. În dreapta fântânii se află un personaj feminin așezat, drapat într-o rochie lungă, cu picioarele

încrucișate și ținând în ambele mâini un buchet de flori. Trăsăturile sunt fine iar părul este ținut într-un coc înalt. În partea stângă a fântânii sunt reprezentate două personaje.

Stare de conservare foarte bună; piesă aproape completă.

Produs de import (zona mediteraneană?).

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 44609.

G.N.

Bronze relief

Dinogetia – Garvăn, Jijila com., Tulcea co., random discovery, the civil settlement, 1988.

Bronze; H – 9 cm; w – 12.2 cm; t – 0.3 cm.

Fragmentary relief, broken in the upper part. It had a decorative role as demonstrated by two short rivets welded on the back of the item. It was achieved by casting in a one-valve mold. It represents a bucolic scene in a lacustrine landscape, in which the central element is provided by a well, shaped like a pyramid trunk. Water falls over a lion head-shaped decorative element. The high vegetation frames the well and three personages flanking it. In the upper part of the relief one can notice an olive tree branch, the rest of the tree being broken. To the right of the well, there is a sitting feminine personage, wearing a long dress, with the legs crossed and holding in both hands a bouquet of flowers. The traits are fine and the hair is hold in a high bun. To the left of the well two personages are represented.

Very good state of conservation; quasi whole item.

Imported item (Mediterranean area?).

2nd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 44609.

G.N.

285. Aplică cu reprezentarea Gorgonei Medusa

Celic Dere, com. Frecăței, județul Tulcea, 2006, descoperire fortuită pe versantul situat la nord de cimitirul Mănăstirii Celic-Dere, în aria unei așezări sau necropole romane.

Bronz; H – 5,5 cm; l – 5,5 cm.

Aplică completă, cu partea inferioară dreaptă corodată; pe margini prezintă fracturi fine în masa bronzului. Turnată plin. Reprezintă figura *Gorgonei Medusa* într-o manieră larg răspândită pe diferite piese și accesorii cotidiene dintre care am remarca masa mare de opaiețe din bronz cu *ansa* sub forma figurii discutate în rândurile de față. Piesa a fost destinată probabil unui accesoriu de mobilier; *Medusa* are fața ovală, bărbia ascuțită, nasul lat și orbitele adânci, poate la origine încrustate cu o pastă din material vitric. Părul este reprezentat sub forma unei bande late înconjurând figura și este ornamentat cu caneluri adânci care sugerează o coafură sub forma unor cozi. În partea superioară a piesei, forma acesteia sugerează prezența unei diademe. Două orificii situate în partea inferioară reprezintă urmele niturilor de prindere.

Stare de conservare bună.

Produsă în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II-III p. Chr.

Simion 2007, p. 183-186.

ICEMTL, inv. 47376.

G.N.

Bracket with the representation of Gorgona Medusa

Celic Dere, Frecăței com., Tulcea co., 2006, random discovery on the hill north of the cemetery of the Celic-Dere Monastery, within the area of a Roman settlement or necropolis.

Bronze; H – 5.5 cm; w – 5.5 cm.

Whole bracket, with the right lower part corroded; on the sides it shows fine fractures in the bronze mass. Cast with full body. It represents *Gorgona Medusa* in a widely spread manner illustrated on different daily items and accessories among which mention could be made of the large number of bronze lanterns with the *ear* having the form of the personage discussed here. The item was probably meant for a furniture accessory; *Medusa* has oval face, pointed chin, wide nose and deep eye pits, maybe initially encrusted with a vitric material paste. The hair is represented in the form of a wide stripe surrounding the face and is ornamented with deep grooves suggesting a hairstyle with queues. In the upper part of the item, the form hereof suggests the presence of a diadem. Two orifices situated in the lower part are the traces of the attachment rivets.

Good state of conservation.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd-3rd centuries AD.

Simion 2007, p. 183-186.

ICEMTL, inv. 47376.

G.N.

286. *Protoma* (piesă de mobilier, de car)

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, săpătură de salvare, G 3 (groapă ce conținea și o monedă de la Faustina Senior).

Bronz de culoare aurie; turnare plină, pe gât o zonă cu defecte de fabricație; L – 4,5 cm.

Piesa reprezintă treimea anterioară a unui mistreț tânăr în fugă. Atât detaliile anatomice, cât și senzația de spaimă sunt redată mare acuratețe. Râtul alungit, gura deschisă, cu colți mari. Ochi mari, migdalați, cu irisul obținut prin punctare. Coama ridicată, urechile ciulite. Părul este reprezentat prin mănuchiuri de linii ondulate. Piesa se termină cu o ramă dreptunghiulară ce mărginește un locaș de prindere (20 x 14 mm).

Stare de conservare bună. Lipsă o parte din colțul și urechea dreaptă, datorită procesului de coroziune.

Atelier specializat.

Sec. II p. Chr.

Mușețeanu, Elefterescu 1985, p. 78, nr. 47; Elefterescu 2003, p. 136, nr. 178.

MDJC, inv. 21721 (nr. vechi 17854).

D.E.

Protoma (furnishing item, from chariot)

Durostorum – Ostrov, Constanța co., salvage excavation, pit 3 (pit that also contained a coin of o Faustina senior).

Bronze of golden hue; full casting, on the neck there is an area with manufacturing defects; L – 4.5 cm.

The item represents the frontal third of a young boar running. Both anatomic details and the fearing sensation are rendered with great accuracy: elongated snout, opened mouth, with large tusks, large almond-shaped eyes, with the iris suggesting by

dotting, raised mane, cocked up ears. The hair is represented by bunches of waved lines. The item ends with a rectangular frame which limits a fastening bezel (20 x 14 mm).

Good state of conservation. A part of the tusk and the right ear are missing, due to the corrosion process.

Specialized workshop.

2nd century AD

Mușețeanu, Elefterescu 1985, p. 78, no. 47; Elefterescu 2003, p. 136, no. 178.

MDJC, inv. 21721 (old no. 17854).

D.E.

287. Ansă de *oenochoe*

Dobrogea, *passim*.

Bronz; L – 10,7 cm; greutate – 64,96 g.

Ansă turnată și ornamentată cu o nervură mediană și terminată în partea inferioară printr-o aplică cu figură umană. Trăsăturile, puțin vizibile datorită coroziunii, redau schematic o față ovală pe care au fost schițați ochii prin intermediul a două incizii ovale. Părul este făcut rulou deasupra frunții și încadrează pe lateral fața; linii ondulate, incizate ușor, redau pletele. În creștetul capului, flancând corpul ansei, se află două volute care amintesc mugurii obișnuți cadrul reprezentărilor lui *Dionysos*.

Stare de conservare bună, patină verde-închis; după curățarea chimică are culoarea specifică bronzului.

Sec. II-III p. Chr.

Nuțu, Chiriac 2012, nr. 2.

ICEMTL, inv. 47626.

G.N.

Oenochoe ear

Dobrudja, *passim*.

Bronze; L – 10.7 cm; weight – 64.96 g.

Cast ear ornamented with a median groove ending in the lower part by a bracket with human face. The traits, hardly visible due to corrosion, render schematically an oval face on which the eyes were sketched by means of two oval incisions. The hair is rolled above the forehead and laterally flank the face; waved lines, slightly incised, render the tresses. On top of the head, flanking the body of the ear, there are two volutes remembering the usual buds characterizing the representations of *Dionysos*.

Good state of conservation, dark green patina; following the chemical cleaning the color, the item has bronze-specific color.

2nd -3rd centuries AD.

Nuțu, Chiriac 2012, no. 2.

ICEMTL, inv. 47626.

G.N.

288. Încuietoare de casetă

Dobrogea, *passim*.

H – 5,9 cm; gr – 0,6 cm; greutate – 8,62 g.

Încuietoare cu partea superioară în formă de figură umană, cu trăsăturile schematic redată și un inel plasat pe cap; este semicirculară în secțiune iar în partea inferioară are două caneluri ornamentale. Inelul pătrat de pe spate, care asigura închiderea, este rupt.

Excelent păstrată, patină verde-închis; după curățarea chimică are culoarea specifică bronzului.

Sec. II-III p. Chr.

Nuțu, Chiriac 2012, nr. 6.

ICEMTL, inv. 47630.

G.N.

Cassette lock

Dobrudja, *passim*.

H – 5.9 cm; t – 0.6 cm; weight – 8.62 g

Lock with the upper part representing a human face, with schematically rendered traits and a ring on top of the head; its cross-section is semicircular and in the lower part it has two ornamental grooves. The square ring on the back which assured the fastening is now broken.

Excellently preserved, dark green patina; following the chemical cleaning the color, the item has bronze-specific color.

2nd-3rd centuries AD.

Nuțu, Chiriac 2012, no. 6.

ICEMTL, inv. 47630.

G.N.

289. Mâner de casetă în formă de delfin

Dobrogea, *passim*.

L – 8,7 cm; gr – 0,4/0,6 cm; greutate – 44,22 g.

Ataș în formă de delfin, fragmentar (piesa întreagă prezintă doi delfini afronțați). Aripioara dorsală este bine individualizată, coada este despicață, orientată în sus și formând o buclă de prindere pentru un inel. Spatele piesei este concav; este deformată mecanic și prezintă urme de lovituri pe corp.

Stare de conservare bună, patină verde-închis; după curățarea chimică are culoarea specifică bronzului.

Sec. II-III p. Chr.

Nuțu, Chiriac 2012, nr. 5.

ICEMTL, inv. 47627.

G.N.

Dolphin-shaped cassette handle

Dobrudja, *passim*.

L – 8.7 cm; t – 0.4/0.6 cm; weight – 44.22 g.

Fragmentary dolphin-shaped brace (the whole item displays two affronted dolphins). The dorsal wing is well individualized, the tail is split, oriented upwards and forming a fastening loop for the ring. The back of the item is concave; it is mechanically deformed and shows traces of impact on the body.

Good state of conservation, dark green patina; following the chemical cleaning the color, the item has bronze-specific color.

2nd-3rd centuries AD.

Nuțu, Chiriac 2012, no. 5.

ICEMTL, inv. 47627.

G.N.

290. Statuetă, *Hercules*

Tomis – Constanța, Constanța, 1964, cartier Tomis II, necropolă, m 88 (inhumație).

Lut ars, lucrat în tipar; H – 14,3 cm; l – 5,7 cm; Gr – 4,1 cm.

Statueta este o replică târzie a celebrei statui *Heracles Farnese* – lucrare a lui Glicon din sec. IV a.Chr. –, de care se deosebește prin poziția capului. La statueta tomitană, Heracles își ține capul ridicat, iar zâmbetul care-i luminează chipul, privirea, ca și întreaga atitudine, oferă imaginea unui om obosit, odihnindu-se, bătrân, dar încrezător în forța și capacitatea sa de a face față unor noi încercări. Statueta este realizată pe un postament circular, cu marginile profilate, pe spatele căruia este săpată o inscripție în limba greacă pe trei rânduri. Statueta este goală pe dinăuntru.

Piesă restaurată.

Sec. II p. Chr.

Covacef 1975, 403-405, fig.2, 3, 5.

MINAC, inv.12365.

Z.C.

Hercules statuette

Tomis – Constanța, 1964, Tomis II neighborhood, necropolis, m 88 (inhumation).

Burnt clay, made in casting mould; H – 14.3 cm; w – 5.7 cm; t – 4.1 cm.

The statuette is a late replica of the famous *Heracles Farnese* statue – a piece which belongs to Glicon from the 4th c. B.C. – the difference consists in the head's position. At the statuette from Tomis, Heracles holds his head up and the smile which lightens his face, the look, as well as his entire attitude, leaves the impression of a tired man, resting, old, but confident in his strength and his ability to face new challenges. The statuette is made on a circular pedestal, with shaped edges, on the back of which there is an inscription in Greek carved on three rows. The statuette is empty on the inside.

Restored item.

2nd century. A.D.

Covacef 1975, p. 403-405, fig.2,3,5.

MINAC, inv. 12365.

Z.C.

291. Statuetă, *Nemesis*

Tomis – Constanța, 1984, săpătură salvare zona Abator, „Service”, m 2.

Lut ars lucrat în tipar; H – 16,7 cm; l – 6,5 cm; Gr – 5,7 cm.

Statueta, goală pe dinăuntru, este o reprezentare a dublei *Nemesis* așezate pe tron. Spatele este arcuit.

Piesă restaurată.

Epoca romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 33345.

Z.C.

Nemesis statuette

Tomis – Constanța, 1984, rescue excavation in the Abator area, “Service”, m 2.

Burnt clay made in casting mould; H – 16.7 cm; w – 6.5 cm; t – 5.7 cm.

The statuette, which is empty inside, represents double *Nemesis* sitting on the throne. The back is arched.

Restored item.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 33345.

Z.C.

292. Grup statuar

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, cercetare sistematică, S II C.

Lut; H – 14,34 cm; l – 5,58 cm.

Pastă gălbui-cărămizie, densă, sonoră. Sunt reprezentate busturile a două personaje feminine (cu aspect de hermă) identice, așezate pe un tron. Pentru obținere lor s-a folosit același tipar/model.

Stare de conservare bună. Lipsă o parte din spatele piesei.

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, fără nr. de inv.

D.E.

Statuary group

Durostorum – Ostrov, Constanța co., systematic research, trench II C.

Clay; H – 14.34 cm; w – 5.58 cm.

Brick-reddish paste, dense, resonant. There are represented the busts of two identical feminine personages (with the aspect of herms), sitting on a throne. The same mold / model was used to create them.

Good state of conservation. A part from the back of the item is missing.

Local / provincial workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MDJC, without inventory no.

D.E.

293. Grup statuar

Bărboși – Tirighina, Galați, cercetare, Loc. IN, 1979.

Teracotă, ronde-bosse; H – 11,8 cm; L – 14 cm; l – 6,1 cm.

Grup statuar realizat din teracotă de culoare cărămizie, cu evidente urme de vopsea roșie pe fața sa superioară. Personajele sunt așezate pe un soclu profilat, în formă de trunchi de piramidă patrulater. Reprezentarea iconografică a monumentului constă din trei busturi de divinități romane dunărene: central o zeiță feminină, flancată de două zeiți bărbătești, cu înfățișare identică.

Stare de conservare bună; Se păstrează aproape complet (îi lipsește capul personajului din partea dreaptă, iar colțul drept din fața soclului este ușor știrbit).

Atelier neprecizat.

Sec. III p. Chr.

Dragomir 1982, fig. 12.

MIGL, inv. 19746.

C.I.

Statuary group

Bărboși – Tirighina, Galați, research, dwelling IN, 1979.

Terracotta, ronde-bosse; H – 11.8 cm; L – 14 cm; w – 6.1 cm.

Statuary group made of brick-red terracotta, with obvious traces of red paint on the upper part. The personages are placed on a profiled plinth, in the shape of a trunk of quadrilateral pyramid. The iconographic representation of the monument consists in three busts of Roman Danubean divinities: centrally a feminine deity, flanked by two male deities, with identical aspect.

Good state of conservation; quasi whole item (the head of the right side personage is missing, and the right front corner of the plinth is chipped).

Unspecified workshop.

3rd century AD.

Dragomir 1982, fig. 12.

MIGL, inv. 19746.

C.I.

294. Statuetă feminină

Histria, com. Istria, jud. Constanța, 1963.

Ceramică; H – 17,7 cm.

Figurină feminină în picioare. Poartă văl pe cap. Îmbrăcată cu himation – pe care și-l susține cu brațele încrucișate pe piept.

Piesă reconstituită din două fragmente.

Produsă la *Histria*.

A doua jumătate a sec. II p. Chr.

Suceveanu 1967.

MNIR, inv. 18333.

M.G.

Feminine statuette

Histria, Istria com., Constanța co., 1963.

Ceramic; H – 17.7 cm.

Standing female personage. She wears a veil on her head and is dressed with a *himation* – that she keeps with the arms crossed on the chest.

The item was reconstructed out of two fragments.

Produced at *Histria*.

2nd half of the 2nd century AD.

Suceveanu 1967.

MNIR, inv. 18333.

M.G.

295. Statuetă feminină

Histria, com. Istria, jud. Constanța, 1963.

Ceramică; H – 18 cm.

Figurină feminină voalată, confecționată din două valve. Fața abia se distinge. Coafura abia indicată. Brațul drept, îndoit, este petrecut către umărul stâng, unde strânge faldul. Brațul stâng, de asemenea îndoit; lasă impresia că brațele sunt încrucișate, susținând marginea himationului.

Piesa reconstituită din zece fragmente.

Produsă la *Histria*.

A doua jumătate a sec. II p. Chr.

Suceveanu 1967.

MNIR, inv. 18334.

M.G.

Feminine statuette

Histria, Istria com., Constanța co., 1963.

Ceramic; H – 18 cm.

Bivalve statuette representing a veiled female personage, with vaguely distinguishable face. The hairstyle is slightly indicated. The right arm is bent and passed towards the left shoulder, where it holds the fold. The left arm is also bent; it gives the impression that the arms are crossed, sustaining the border of the *himation*.

The item was reconstructed out of ten fragments.

Produced at *Histria*.

2nd half of the 2nd century AD.

Suceveanu 1967.

MNIR, inv. 18334.

296. Statuetă feminină

Histria, com. Istria, jud. Constanța, 1963.

Ceramică; H – 18 cm.

Figurină feminină voalată.

Piesă reconstituită din 16 fragmente.

Produsă la *Histria*.

A doua jumătate a sec. II p. Chr.

Suceveanu 1967.

MNIR, inv. 18335.

M.G.

Feminine statuette

Histria, Istria com., Constanța co., 1963.

Ceramic; H – 18 cm.

Veiled female personage.

The item was reconstructed out of sixteen fragments.

Produced at *Histria*.

2nd half of the 2nd century AD.

Suceveanu 1967.

MNIR, inv. 18335.

297. Statuetă feminină

Histria, com. Istria, jud. Constanța, 1963.

Ceramică; H – 14,25 cm.

Figurină feminină voalată.

Piesă reconstituită din cinci fragmente.

Produsă la *Histria*.

A doua jumătate a sec. II p. Chr.

Suceveanu 1967.

MNIR, inv. 18336.

M.G.

Feminine statuette

Histria, Istria com., Constanța co., 1963.

Ceramic; H – 14.25 cm.

Veiled female personage.

The item was reconstructed out of five fragments.

Produced at *Histria*.

2nd half of the 2nd century AD.

Suceveanu 1967.

MNIR, inv. 18336.

M.G.

298. Statuetă feminină

Histria, com. Istria, jud. Constanța, 1963.

Ceramică; H – 14,1 cm.

Figurină feminină în picioare. Execuție bună, dar fața abia se distinge. Poartă vâl pe cap. Cu brațele încrucișate își susține *himation*-ul.

Piesă reconstituită 11 fragmente.

Produsă la *Histria*.

A doua jumătate a sec. II p. Chr.

Suceveanu 1967.

MNIR. inv. 18345.

M.G.

Feminine statuette

Histria, Istria com., Constanța co., 1963.

Ceramic; H – 14.1 cm.

Standing female personage. Good execution, but the face is hardly distinguishable. She wears a veil on the head and sustains the *himation* with the crossed arms.

The item was reconstructed out of eleven fragments.

Produced at *Histria*.

2nd half of the 2nd century AD.

Suceveanu 1967.

MNIR. inv. 18345.

M.G.

Jucării Toys

299. Copil dormind

Tomis – Constanța, 1986, săpătură salvare, zona Școlii nr.34, m 2.

Lut ars lucrat în tipar; H – 12,5 cm; l – 7,5 cm; Gr – 4,5 cm. Statueta este goală pe dinăuntru. De formă aproape dreptunghiulară, bombată pe ambele suprafețe, are figurată pe fața superioară un copil dormind pe o pernă și ținând în mână un măr. În interior are pietricele, jucăria fiind folosită ca zuruitoare pentru copii.

Stare de conservare bună.

Epoca romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 33926.

Z.C.

Child sleeping

Tomis – Constanța, 1986, rescue excavation, in the area of the School nr. 34, m 2.

Burnt clay made in casting mould; H – 12.5 cm; w – 7.5 cm; t – 4.5 cm.

The statuette is empty on the inside. It has an almost rectangular shape, cambered on both surfaces; a child sleeping on a pillow and holding an apple in his hand is portrayed on the upper part. It has little stones inside, used as a clanking toy for children.

Very well preserved.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 33926.

Z.C.

300. Statuetă, jucărie.

Callatis – Mangalia, jud. Constanța, 1989, MG 23-25, m 10.

Ceramică; H – 10,8 cm; D_b – 5,5 cm.

Piesă miniaturală; jucărie cu bilă ceramică în interior.

Stare de conservare bună.

Produsă în *Moesia Inferior*.

Sec. II p. Chr.

MACM, inv. 2467.

M.I., T.O., P.D., A.C.

Statuette, toy.

Callatis – Mangalia, Constanța co., 1989, MG 23-25, tomb 10.

Ceramic; H – 10.8 cm; D_{base} – 5.5 cm.

Miniature item; toy with ceramic bill inside.

Good state of conservation.

Produced in *Moesia Inferior*.

2nd century AD.

MACM, inv. 2467.

M.I., T.O., P.D., A.C.

301. Jucărie

Callatis – Mangalia, jud. Constanța, 1998, Biogaz, mormânt roman.

Ceramică; 10,5 x 7 x 4 cm.

Jucărie cu bilă ceramică în interior; bebeluș dormind pe pernuță; ceramică fină.

Stare de conservare bună.

Produsă în *Moesia Inferior*.

Sec. II p. Chr.

MACM, inv. 2772.

M.I., T.O., P.D., A.C.

Toy

Callatis – Mangalia, Constanța co., 1998, Biogaz, Roman tomb.

Ceramic; 10.5 x 7 x 4 cm.

Toy with ceramic ball inside; infant sleeping on the pillow; fine ceramic.

Good state of conservation.

Produced in *Moesia Inferior*.

2nd century AD.

MACM, inv. 2772.

M.I., T.O., P.D., A.C.

302. Cățel

Tomis – Constanța, Fabrica Concordia, descoperire fortuită.

Lut ars, lucrat în tipar; H – 10,5 cm; l – 10,5 cm; Gr – 5 cm.

Statueta, goală pe dinăuntru, reprezintă un câțel, realizat pe o bază cu marginile profilate, cu capul întors spre privitor și coada încovoată.

Stare de conservare bună.

Epoca romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 5331.

Z.C.

Puppy

Tomis – Constanța, Concordia Factory, casual discovery.

Burnt clay, made in casting mould; H – 10.5 cm; w – 10.5 cm; t – 5 cm.

The statuette, empty on the inside, represents a puppy; it is made on a basis with shaped edges, with the head turned towards the viewer and a bent tail.

Well preserved.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 5331.

303. Câțel

Tomis – Constanța, a făcut parte din colecția Canarache.

Lut ars lucrat în tipar; H – 9 cm; l – 8 cm; Gr – 4,5 cm.

Statueta, goală pe dinăuntru, reprezintă un câțel, realizat pe un postament trapezoidal. În interior statueta are pietricele, piesa fiind utilizată ca jucărie-zuruitoare pentru copii.

Stare de conservare bună.

Epoca romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 5334.

Z.C.

Puppy

Tomis – Constanța, it was part of the Canarache collection.

Burnt clay, made in casting mould; H – 9 cm; w – 8 cm; t – 4.5 cm.

The statuette, empty on the inside, represents a puppy, made on a trapezoidal pedestal. The statuette has little stones inside and it was used as a clanking toy for children.

Well preserved.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 5334.

Z.C.

304. Cocoș

Tomis – Constanța, Piața Griviței, 1977, săpătură de salvare, mormânt de înhumatie.

Lut ars lucrat în tipar; H – 15 cm; D_{suport} – 5 cm.

Statueta, goală pe dinăuntru, reprezintă un cocoș pe un suport cilindric, care are un orificiu la bază. A fost lipită și întregită după descoperire.

Piesă restaurată.

Epoca romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 13547.

Z.C.

Rooster

Tomis – Constanța, Griviței Squer, 1977, rescue excavation, inhumation grave.

Burnt clay made in casting mould; H – 15 cm; D_{of the socket} – 5 cm.

The statuette, empty on the inside, represents a rooster on a cylindrical socket, which has an orifice at the base. It was glued and restored after the discovery.

Restored item.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 13547.

Z.C.

305. Panteră

Tomis – Constanța, fostă în colecția Canarache.

Lut ars, lucrat în tipar, pastă cu urme de mica; H – 6,5 cm; l – 12 cm.

Statueta, căreia îi lipsește partea inferioară a spatelui, reprezintă o panteră așezată spre dreapta, pe un postament dreptunghiular.

Stare de conservare bună.

Epoca romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 5333.

Z.C.

Panther

Tomis, Constanța, it was part of the Canarache collection.

Burnt clay, made in casting mould, micaceous fabrics; H – 6.5 cm; w – 12 cm.

The statuette represents a panther sited to the right, on a rectangular socket; its lower part of the back is missing.

Well preserved.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 5333.

Z.C.

306. Oaie

Com. Cobadin (teritoriul tomitan), jud. Constanța, descoperire întâmplătoare, 1963.

Lut ars, lucrat în tipar; H – 6 cm; L – 1 cm; Gr – 4 cm.

Statueta, goală pe dinăuntru, reprezintă o oaie, spre dreapta, cu lână bogată. În centrul spinării statuetei este un orificiu care are deschidere și dedesubt.

Lipsesc: partea superioară a capului, coada și picioarele.

Epocă romană.

Piesă inedită.

MINAC, inv. 2434.

Z.C.

Sheep

Cobadin com. (territory of *Tomis*), Constanța co., fortuitous discovery, 1963.

Burnt clay, made in casting mould; H – 6 cm; w – 11 cm; t – 4 cm.

The statuette, which is empty on the inside, represents a sheep, towards right, with thick wool. In the center of the spine of the statuette is an orifice which has an opening also underneath.

The upper part of the head, the tail and legs are missing.

Roman Epoch.

Unpublished.

MINAC, inv. 2434.

Z.C.

Diverse
Various

307. Bază de statueta

Durostorum – Ostrov, jud. Constanța, săpătură de salvare, G 55 (groapă menajeră).

Lut; H – 5,8 cm; l – 10,04 cm; Gr – 6,3 cm.

Pastă cărămie-maronie, de calitate slabă. Formă semicirculară. Pe față, reprezentarea unor vietăți marine (hipocamp cu un delfin în față, iar în spatele hipocampului o reprezentare circulară, greu lizibilă, probabil/posibil broască țestoasă).

Stare de conservare bună. Întreagă.

Atelier local / provincial.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

MDJC, inv. 44745.

D.E.

Statuette base

Durostorum – Ostrov, Constanța co., salvage excavation, pit 55 (domestic pit).

Clay; H – 5.8 cm; w – 10.04 cm; t – 6.3 cm.

Brick-brown paste, of poor quality. Semicircular shape. On the face, the representation of marine creatures (hippocampus with a dolphin in front of it, and to the back of the hippocampus there is a circular, hardly legible representation, probably/possibly a tortoise).

Good state of conservation. Whole item.

Local / provincial workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

MDJC, inv. 44745.

D.E.

308. Vas antropomorf

Bărboși – Tirighina, Galați, descoperire întâmplătoare, 1970.

Ceramică, H – 11,6 cm; D_g – 5,9 cm; D_{max} – 9,4 cm; D_b – 6,8 cm.

Vasul are gura largă, ovală, și gâtul scurt. Cele două toarte, decorate cu caneluri verticale, sunt prinse sub buza și pe umărul vasului, în semicerc. Figura umană, aproape rotundă, precis conturată anatomic, este încadrată de părul bogat, pieptănat „cu cărare pe mijloc” în suvițe ce cad pe frunte și urechi. În partea opusă figurii umane suprafața vasului este acoperită în întregime de păr, dispus în suvițe lungi, ce ajung până în regiunea gâtului.

Stare de conservare bună; piesă restaurată.

Atelier nord african.

Sec. II-III p. Chr.

Dragomir 1979, p. 145-150, fig. 1-2.

MIGL, inv. 17999.

C.I.

Anthropomorphic vessel

Bărboși – Tirighina, Galați, random discovery, 1970.

Ceramic, H – 11.6 cm; D_{mouth} – 5.9 cm; D_{max} – 9.4 cm; D_{base} – 6.8 cm.

The vessel has wide oval mouth and short neck. The two ears, decorated with vertical grooves, are attached under the rim and on the vessel shoulder, forming semicircles. The human face, almost round, precisely drawn from the anatomic point of view, is surrounded by the rich hair, combed with “middle parting” in strands falling on the forehead and ears. Opposite the human face the vessel surface is fully covered with representations of long hair strands, reaching the neck.

Good state of conservation; restored item.

North African workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Dragomir 1979, p. 145-150, fig. 1-2.

MIGL, inv. 17999.

C.I.

309. Medalioan ceramic, *terra sigillata*

Bărbosi – Tirighina, Galați, cercetare, locuința IN2, 1982.

Ceramică; H – 10,9 cm; l – 7,3 cm; Gr – 0,6 cm.

Medalion cordiform din *terra sigillata*, acoperit cu firnis strălucitor, roșu-portocaliu. Medalionul reprezintă Nilul personificat în poziție de repaus, pe jumătate culcat. Dedesubt apare un crocodil, iar în partea inferioară a medalionului, o pasăre ibis. Un decor fitomorf reprezentat de o viță de vie ondulantă încadrează scenele medalionului.

Stare de conservare bună; restaurat din 68 de fragmente.

Atelier oriental.

Sec. III p. Chr.

Dragomir 1985, fig. 1/1; 2/1.

MIGL, inv. 20857.

C.I.

Ceramic medallion, *terra sigillata*

Bărbosi – Tirighina, Galați, research, dwelling IN2, 1982.

Ceramic; H – 10.9 cm; w – 7.3 cm; t – 0.6 cm.

Heart-shaped medallion of *terra sigillata*, covered with a shining orange-red varnish. The medallion represents the personified Nile in a relaxed attitude, half lying. Underneath a crocodile is shown, and in the lower part of the medallion an ibis. A phytomorphic ornamentation consisting in a wavy vine flanks the medallion scenes.

Good state of conservation; restored out of 68 fragments.

Oriental workshop.

3rd century AD.

Dragomir 1985, fig. 1/1; 2/1.

MIGL, inv. 20857.

C.I.

310. Medalion ceramic, *terra sigillata*

Bărbosi – Tirighina, Galați, locuința IN2, 1982.

Ceramică; H – 11 cm; l – 7,3 cm; Gr – 0,6 cm.

Medalionul, cordiform, este realizat din *terra sigillata*. Marginal prezintă o canelură ușor adâncită, ce îndeplinește rol de chenar. Are profilul puțin curbat și reversul neted, știrbit în patru locuri prin exfoliere. Scena de pe medalion îl reprezintă pe zeul Dionysos sau Bacchus, în picioare, așezat pe un postament. Cu mâna stângă ține strâns tyrsul magic, iar cu dreapta toarnă vin dintr-un cantharos. De la baza postamentului, în partea stângă a zeului, se înalță copacul sacru, a cărui coroană ajunge până la capătul superior al tyrsului.

Stare de conservare bună; piesă restaurată din trei fragmente.

Atelier oriental.

Sec. III p. Chr.

Dragomir 1985, fig. 1/2, 2/2.

MIGL, inv. 20858.

C.I.

Ceramic medallion, *terra sigillata*

Bărbosi – Tirighina, Galați, dwelling IN2, 1982.

Ceramic; H – 11 cm; w – 7.3 cm; t – 0.6 cm.

Heart-shaped medallion made of *terra sigillata*. On the sides it shows a slightly deepened groove, serving as a frame. Its profile is slightly curved and the back side is smooth, chipped in four places by exfoliation. The scene on the medallion represents god Dionysus or Bacchus, standing, placed on a plinth. In the left hand he tightly holds the magic thyrsus, and with the right hand he is pouring wine from a *kantharos*. From the base of the plinth, to the left of the god, there raises the sacred tree, whose crown reaches the upper end of the thyrsus.

Good state of conservation; item restored out of three fragments.

Oriental workshop.

3rd century AD.

Dragomir 1985, fig. 1/2, 2/2.

MIGL, inv. 20858.

C.I.

311. Medallion ceramic

Bărboși – Tirighina, Galați, cercetare, 1966.

Ceramică; L – 11,2 cm; l – 9,8 cm.

Medalionul, de culoare cărămizie, are pe față un firnis brun-roșcat cu reflexe metalice și un luciu slab. Două linii în relief încadrează scena centrală cu o reprezentare a zeului Sol. Într-o quadrigă stă un bărbat avînd capul încununat cu raze, întors spre dreapta, cu cele două brațe ridicate la înălțimea umerilor și ținând în mâini o lance și un glob.

Stare de conservare bună; piesă reconstituită din patru fragmente.

Atelier occidental?

Sec. II-III p. Chr.

Sanie, 1969 p. 81-82, fig. 1.

MIGL, inv. 7774.

C.I.

Ceramic medallion

Bărboși – Tirighina, Galați, research, 1966.

Ceramic; L – 11.2 cm; w – 9.8 cm.

The brick-red medallion has the face covered with a brown-reddish varnish with metallic reflections and a pale shine. Two lines in relief flank the central scene with a representation of god Sol. In a quadriga a man is sitting his head, turned to the right, being surrounded by rays, while the arms are raised at the level of the shoulders and keeping in the hands a lance and a globe.

Good state of conservation; item reconstructed from four fragments.

Occidental workshop?

2nd-3rd centuries AD.

Sanie, 1969 p. 81-82, fig. 1.

MIGL, inv. 7774.

C.I.

312. Medallion ceramic

Bărboși – Tirighina, Galați, cercetare, 1966.

Ceramică; L – 14,4 cm; l – 7 cm.

Medalionul are marginea rotunjită, înaltă, despărțită în două printr-o incizie. Reversul plat nu prezintă urmele vreunei finisări. Din scena ce figura pe avers, fragmentul mai păstrează un zid, din spatele căruia apar capetele a patru cai, în stînga, sus, iar la capătul zidului stă un bărbat cu capul descoperit, întors spre stînga.

Stare de conservare bună.

Atelier local?

Sec. II-III p. Chr.

Sanie 1969, p. 91-92, fig. 7.

MIGL, inv. 7775.

C.I.

Ceramic medallion

Bărboși – Tirighina, Galați, research, 1966.

Ceramic; L – 14.4 cm; w – 7 cm.

The medallion has a high rounded border, separated in two by an incision. The flat back side does not show traces of any finishing. From the scene represented on the face, the fragment still preserves a wall, behind which there appear the heads of four horses, in the left upper side, and at the end of the wall there is a man with uncovered head, turned to the left.

Good state of conservation.

Local workshop?

2nd-3rd centuries AD.

Sanie 1969, p. 91-92, fig. 7.

MIGL, inv. 7775.

C.I.

313. Medalion

Beroe – Piatra Frecăței, com. Ostrov, jud. Tulcea, descoperire fortuită, așezarea civilă.

Piatră; D – 10,1 cm; Gr – 1,6/1,8 cm.

Piesa, de formă discoidală, prezintă scene erotice în relief; acestea sunt încadrate într-un cerc.

Stare de conservare bună; piesă aproape completă.

Atelier necunoscut.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

ICEM Tulcea, inv. 34375.

D.P.

Medallion

Beroe – Piatra Frecăței, Ostrov com., Tulcea co., random discovery, civil settlement.

Stone; D – 10.1 cm; t – 1.6/1.8 cm.

The item, of discoid shape, shows erotic scenes in relief; they are contained in a circle.

Good state of conservation; quasi whole item.

Unknown workshop.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

ICEM Tulcea, inv. 34375.

D.P.

314. Gema

(L)*Ibida* – Slava Rusă, com. Slava Cercheză, jud. Tulcea, cercetare arheologică sistematică, 2006, Curtina G, S 3, C 3, -4,20 m, m 134.

Cornalină roșie; L – 1,7 cm; l – 1,4 cm; Gr – 0,4 cm.

Gema are formă ovală. Aceasta are gravată imaginea Medusei – Gorgona (monstru din mitologia greco-romană). Portretul personajului a fost realizat cu mare eleganță și finețe artistică, fapt care denotă continuarea vechilor tradiții elenistice în opera gravorilor din epoca Imperială timpurie. Medusa este redată din profil, cu aripioare la tâmpile și cu privirea atîntită în jos. Piesa face parte din așa numita serie „Meduza lui Apollophanes”, după numele unui artist gravor din epoca elenistică.

Stare de conservare foarte bună.

Produsă într-un atelier de la Roma sau din Regatul Pontului.

Epoca augustană.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 47243.

C.Ch.

Gem

(L)*Ibida* – Slava Rusă, Slava Cercheză com., Tulcea co., systematic archeological research, 2006, curtain G, trench 3, cassette 3, -4.20 m, tomb 134.

Red cornelian; L – 1.7 cm; w – 1.4 cm; t – 0.4 cm.

The gem is oval and engraved with the representation of Medusa – Gorgona (monster of the Greek-Roman mythology). The portrait of the personage was achieved with great elegance and artistic fineness, fact that denotes the continuation of the old Hellenistic traditions in the work of the engravers of the early Imperial epoch. Medusa is seen from the profile, with wings at the temples and looking downwards. The item is part of the so-called series “Medusa of Apollophanes”, after the name of an engraving artist of the Hellenistic epoch.

Very good state of conservation.

Produced in a workshop of Rome or of the Pontus Kingdom.

Augustan epoch.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 47243.

C.Ch.

315. Gemă

(L)*Ibida* – Slava Rusă, com. Slava Cercheză, jud. Tulcea, cercetare arheologică sistematică, 2005, Curtina G, S 3, C 6, -2,70 -2,80 m, groapă menajeră.

Agath stratificat, în trei culori: cafeniu, alb și orange; L – 1 cm; l – 0,8 cm; Gr – 0,4 cm.

Piatra este convexă (semicalotă cu baza plată) și are gravată la partea superioară, cu o mare finețe de execuție, o imagine greu de descifrat cu ochiul liber. Este scena simbolică cu Lupa Capitolina hrănind cei doi gemeni. Animalul este redat cu capul întors către stânga și picioarele din față întinse înainte.

Stare de conservare foarte bună.

Produsă într-un atelier din Roma sau din nordul Italiei (*Aquileia*).

Sec. I-II p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 47244.

C.Ch.

Gem

(L)*Ibida* – Slava Rusă, Slava Cercheză com., Tulcea co., systematic archeological research, curtain G, trench 3, cassette 6, -2.70 -2.80 m, domestic pit.

Stratified agate, in three colors: coffee brown, white and orange; L – 1 cm; w – 0.8 cm; t – 0.4 cm.

The stone is convex (semi-calotte with flat base) and in the lower part an image hardly legible with the naked eye is engraved in the upper part with a great fineness of execution. This is the symbolic scene with Lupa Capitolina feeding the twins. The animal is represented with the

head turned to the left and the front feet stretched forward.

Very good state of preservation.

Produced in a workshop of Rome or in the north of Italy (*Aquileia*).

1st-2nd centuries AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 47244.

C.Ch.

316. Gemă

(L)*Ibida* – Slava Rusă, com. Slava Cercheză, jud. Tulcea, cercetare arheologică sistematică, 2010, Curtina G, S 3, -3,00 m, pe nivel.

Cornalină plată de culoare roșu-orange, cu o peliculă albă de depuneri calcaroase pe suprafață; L – 1,6 cm; l – 1,4 cm; Gr – 0,3 cm.

Piesa are formă aproape rotundă. Este executată prin gravare de calitate medie având câteva detalii mai bine conturate dar fără pretenții artistice reale. Imaginea reprezentată pe fața superioară este aceea a unui cal, din profil, în picioare, către dreapta. Coama și coada calului, ca și impresia de încordare a animalului, sunt discret evidențiate. Iconografia gemei poate fi legată de mediul campestru (rural) al zonei (L)*Ibida*.

Stare de conservare bună.

Produsă în *Moesia Inferior*?

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 49313.

C.Ch.

Gem

(L)*Ibida* – Slava Rusă, Slava Cercheză com., Tulcea co., systematic archeological research, 2010, curtain G, trench 3, -3.00 m, on the level.

Flat red-orange cornelian, with a white film of calcareous deposits on the surface; L – 1.6 cm; w – 1.4 cm; t – 0.3 cm.

The item is quasi round. The engraving is of average quality with several details better contoured but without real artistic aspirations. The image represented on

the upper part is the one of a horse, seen from profile, standing, to the right. The mane and the tail of the head as well as the impression of tensioning of the animal are subtly pointed out. The gem iconography can be connected to the rural environment of the area (L)*Ibida*.

Good state of preservation.

Produced in *Moesia Inferior*?

2nd-3rd centuries AD

Unpublished.

ICEMTL, inv. 49313.

C.Ch.

317. Gemă

Beroe – Piatra Frecăței, com. Ostrov, jud. Tulcea, cercetare arheologică sistematică, descoperită în context medieval.

Cornalină roșie; L – 1,2 cm; l – 0,9 cm; Gr – 0,4 cm.

Piesa are formă ovală. Pe fața superioară este reprezentată imaginea unei insecte hexapode (furnică sau greiere), schematizată și văzută de sus, executată prin gravare de calitate mediocră. Este o operă provincială, comună, cu aluzie posibilă la caracterul agrar al mediului social în care a fost folosită.

Stare de conservare foarte bună.

Atelier necunoscut.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 48186.

C.Ch., D.P.

Gem

Beroe – Piatra Frecăței, Ostrov com., Tulcea co., systematic archeological research, discovered in a medieval context.

Red cornelian; L – 1.2 cm; w – 0.9 cm; t – 0.4 cm.

The item is oval, having on the upper face the representation of a hexapod insect (ant or cricket), schematized and seen from above, the engraving being of mediocre quality. The item represents a common provincial product, possibly alluding to the agrarian specificity of the social environment in which it was used.

Very good state of preservation.

Unknown workshop.

2nd-3rd centuries AD

Unpublished.

ICEMTL, inv. 48186.

C.Ch., D.P.

318. Plăci pavimentare

Arrubium – Măcin, jud. Tulcea.

Ceramică; plăcile cu laturile concave: diagonală – 8,2 cm, H – 3,4 cm; placa rotundă, D – 10,2 cm.

Șase plăci cu laturile concave și una centrală rotundă, lucrate din pastă de culoare cărămizie.

Stare de conservare bună.

Produse la *Arrubium*.

Sec. II-III p. Chr.

Hartuche, Anastasiu 1976, p. 248, cat. nr. 515.

MB (colecția Liceului „N. Bălcescu”), inv. 6309 (piesa rotundă), 6310 (piesele concave).

C.C., V.S.

Pavement plates

Arrubium – Măcin, Tulcea co.

Ceramic; plates with concave sides: diagonal – 8.2 cm, H – 3.4 cm; the round plate, D – 10.2 cm.

Six plates with concave sides and a central round one, made of brick-red fabric.

Good state of conservation.

Produced at *Arrubium*.

2nd-3rd centuries AD.

Hartuche, Anastasiu 1976, p. 248, cat. no. 515.

MB (“N. Bălcescu” High School collection), inv. 6309 (round item), 6310 (concave items).

C.C., V.S.

Circulația monetară în nordul Dobrogei

Monetary circulation in Northern Dobrudja

319. Tezaurul de denari romani republicani și imperiali / The Hoard of Roman

Republican and Imperial Denarii – 25 ex.

Structură / Structure: Cn. Lucretius Trio (136 BC) – 1 ex ; L. Antestius Gragulus (136 B.C.) – 1 ex. ; L. Thorius Balbus (105 B.C.) – 1 ex; D. Silanus L.F. (91 B.C.) – 1 ex. ; Mn. Fonteius C.f. (85 B.C.) – 1 ex.; L. Censorinus (82 B.C.) – 1 ex. ; L. Scribonius Libo (62 BC) – 1 ex.; Julius Caesar (49-48 B.C. § 46 B.C.) – 2 ex. ; L. Plautius Plancus (47 B.C.) – 1 ex.; P. Clodius M.f. Turrinus (42 B.C.) – 1 ex., C. Vibius Varus (circa 42 B.C.) – 1 ex.; Marcus Antonius (32-31 B.C.) – 11 ex ; . Tiberius A.D. 14-37 – 1 ex ; Vitellius A.D. 69 – 1 ex.

Slava Rusă - *Ibida*, 2002-2008, SI, c 1-4, descoperire întâmplătoare/ fortuitous discovery (6 ex.) § cercetare arheologică / and archaeological research (19 ex.).

Talmașchi 2006, p. 28, no. 18 and p. 87-88 (6 ex.).

ICEMTL inv. 54.015-54.020; 54.104; 54.175; 58.668-58.671; 59.705-59.711; 60.356-60.360; 60.457. M.Ia.

320. Augustus

AE 11 5,52 g; 22,3 x 23 mm.
dupondius
 RIC I², p. 65, no. 326, Roma, c.
 18 B.C. (coinage of C. Marcius
 Censorinus).
 BMC I, p. 36, no 179, c. 21 B.C.
 Teliș, Tulcea co. *passim*.
 ICEMTL inv. 45.008.
 M.Ia.

321. Rhoemetaces I

AE 5 9,03 g; 24 x 22,5 mm.
 Head, p. 286; RPC I, no. 1711,
 11 B.C. – 12 A.D.
 Tulcea, *passim*.
 ICEMTL inv. 10.950.
 M.Ia.

322. Tiberius: Drusus

AE 6 9,03 g; 28,5 x 29 mm; *as*
 RIC I², p. 97, no. 45, Rome, A.D.
 22-23.
 BMC I, p. 133, no. 99, Rome,
 A.D. 22-23.
 Nordul Dobrogei / North of
 Dobrudja, *passim*.
 ICEMTL inv. 11499.
 M.Ia.

333. Tiberius

AE 6 7,88; 26 x 28,1 mm; *as*
 RIC I², p. 99, no. 81, Rome,
 A.D. 22/3 – (?)30.
 BMC I, p. 141, no. 151,
 undated, (a. 14-37).
 Nordul Dobrogei / North of
 Dobrudja 1976, *passim*.
 ICEMTL inv. 11491.
 M.Ia.

334. Claudius I: Germanicus

AE 6 10,07 g; 27,9 x 28,5 mm; *as*
 RIC I² p. 129, no. 106, Rome,
 A.D. 50 (?) – 54.
 BMC I, p. 194, no. 218, Rome.
 Slava Rusă – *Ibida*, *passim*.
 ICEMTL inv. 41655.
 M.Ia.

335. Nero

AV 7 6,79 g; 17x18,3 mm; *aureus*
 RIC I, p. 153, no. 48, Rome, A.D.
 64-68, post-reform.
 BMC I, p. 209, no. 61, Rome,
 undated, A.D. 64-68.
 Slava Rusă – *Ibida*, 2006, Curtina
 G, S III, c.3, -3,30 m.
 ICEMTL inv. 54.774.
 M.Ia.

336. Otho

AR 6 2,71 g; 16,5 x 18,5 mm.

denarius

RIC I, p. 260, no. 10, Rome,
from 15 January to mid April 69.

BMC, p. 367, no. 19, Rome,
A.D.69

Babadag – *Vicus Novus* (?)

ICEMTL inv. 53289

M.Ia.

337. Vitellius

AR 7 3,19 g; 17,4 x 19,1 mm;

denarius

RIC I, p. 272, no. 70, Rome, c.
late April-20 December 69.

BMC I, p. 368, no. 3, Rome, A.D.
69.

Văcăreni, 1976, *passim*.

ICEMTL inv. 10433.

M.Ia.

338. Vespasianus

AE 6 12,05 g; 26 x 27 mm

dupondius

RIC II², 1, p. 123, no. 887, Rome,
A.D. 76.

Cerna, achiziție/ acquisition
2005.

ICEMTL inv. 54277.

M.Ia.

339. Vespasianus: Domitianus

AR 6 3,54 g; 17,7 x 18,2 mm;

denarius

RIC II², 1, p. 128, no. 957, a. 77-
78.

Tulcea și împrejurimi / Tulcea
and environs, col. Boșcan.

ICEMTL inv. 10433.

M.Ia.

340. Nerva

OR 5 23,87 g; 31,7 x 33,3 mm.

sestertius

RIC II, p. 228, no. 85, Rome,
A.D. 97.

Dunavățul de Jos (Murighiol,
passim.

Oberländer-Târnoveanu, Opaiș
1984, p. 269, no. 32 (trimitere
greșită la / erroneous reference at
RIC 78).

ICEMTL inv. 41728.

M.Ia.

341. Traianus

OR 6 27,63 g; 23,8 x 24,2 mm. *sestertius*
 RIC II, p. 291, no. 658, Rome, A.D. 114-117.
 Sabangia (Sarichioi), *passim*.
 ICEMTL inv. 47273.
 M.Ia.

342. Hadrianus

OR 7 7,53 g; 26,8 x 27 mm *dupondius*
 RIC II, p. 409, no. 558, Rome, A.D. 118.
 Nordul Dobrogei / North of Dobroudja, *passim*.
 ICEMTL inv. 40715.
 M.Ia.

343. Hadrianus

AE 6 23,98 g; 28,9 x 30,5 mm.
 RIC II, p. 437, nr. 749 (7), A.D. 134-138.
 Tulcea 1966, donație/donation Decebal Ștefănescu.
 ICEMTL inv. 11863.
 M.Ia.

344. Antoninus Pius

AE 12 23,25 g; 32,3 x 32,7 mm. *sestertius*
 RIC III, p. 124, no. 770, Rome, A.D. 145-161.
 Telița - "La Amza", 1987, B2, c 9, -0,52 m.
 ICEMTL inv. 47.349
 M.Ia.

345. Antoninus Pius: Faustina I

AE 6 13,83 g; 25,1 x 25,6 mm. *as*
 RIC III, p. 169, no. 1196, Rome, after death, in
 A.D. 141.
 Nordul Dobrogei / North of Dobroudja, *passim*.
 ICEMTL inv. 10.683.
 M.Ia.

346. Antoninus Pius: Faustina I

AR 7 3,18 g; 16,3 x 17,1 mm; *denarius*
 RIC III, p. 76, no. 404 B.
 Telița, - "Valea Morilor", 1985, S1, N, c 6.
 ICEMTL inv. 44.285
 M.Ia.

347. Antoninus Pius: Marcus Aurelius

AE 12 13,23 g; 26 mm; *sestertius*
 RIC III, p. 188, no. 1352, Rome, A.D.
 159-160.
 Izvoarele - dealul Consul, 1970, *passim*.
 ICEMTL inv. 39.772
 M.Ia.

348. Commodus

AR 12 2,77 g; 16,2 x 18,2 mm; *denarius*
 RIC III, p. 373, no. 72, Rome, A.D. 183-184.
 Nordul Dobrogei / North of Dobroudja,
 col. Bidașcu
 ICEMTL inv. 52562.
 M.Ia.

349. Septimius Severus

AR 7 3,47 g; 17,4 x 17,5 mm; *denarius*
 RIC IV,1, p. 110, no. 152, Rome, A.D. 201 (early).
 Nordul Dobrogei / North of Dobroudja, col. Bidașcu.
 ICEMTL inv. 52.554.
 M.Ia.

350. Caracalla: Geta

AE 1 3,97 g; 18,4 x 19,3 mm; *denarius*.
 RIC IV, 1, p. 315, no. 11, Rome, A.D. 200-202.
 Nordul Dobrogei / North of Dobroudja, *passim*
 ICEMTL inv. 10.117.
 M.Ia.

351. ElagabalusAR 7 3,47 g; 17,8 x 18,3 mm; *denarius*

RIC IV, 2, p. 31, no. 38, Rome, A.D. 221.

Nordul Dobrogei / North of Dobroudja, *passim*.

ICEM TL inv. 10.117.

M.Ia.

352. ElagabalusAR 12 5,37 g; 21,7 x 24 mm; *antoninianus*

RIC IV, 2, p. 38, no. 148, Rome, undated (A.D. 218-222).

Nordul Dobrogei / North of Dobroudja, *passim*.

ICEM TL inv. 10.115.

M.Ia.

353. Elagabalus: Iulia MaesaAR 1 2,93 g; 18,4 x 19 mm; *denarius*

RIC IV, 2, p. 50, no. 272, Antioch (A.D. 218-222)

Nordul Dobrogei / North of Dobroudja, *passim*.

ICEM TL inv. 10.133.

M.Ia.

354. Elagabalus: Iulia PaulaAR 2 3,04 g; 18,4 x 19,8 mm; *denarius*

RIC IV, 2, p. 45, no. 211, Antioch (A.D. 218-222).

Nordul Dobrogei / North of Dobroudja, *passim*.

ICEM TL inv. 10.132.

M.Ia.

355. Severus AlexanderAR 1 2,86 g; 17,7 x 18,2 mm; *denarius*

RIC IV, 2, p. 75, no. 67, Rome, A.D. 227.

Nordul Dobrogei / North of

Dobroudja, 1976, *passim*

ICEMTL inv. 10.043.

M.Ia.

356. Severus Alexander: Iulia MamaeaAR 1 3,41 g; 18,7 x 19,7 mm; *denarius*

RIC IV, 2, p. 99, no. 362, Rome, A.D. 222-

235.

Războieni (Casimcea), 2007, achiziție /

acquisition Anghel Vasile.

ICEMTL inv. 59.478.

M.Ia.

357. Maximinus Thrax

AR 6 3,65 g, 18,6 x 19,6 mm; *denarius*
 RIC IV, 2, p. 140, no. 12, Rome, group I, c. March
 A.D.235 – c. January A.D. 236
 Nordul Dobrogei / North of Dobroudja, *passim*.
 ICEMTL inv. 10.133.
 M.Ia.

361. Gallienus

AR 12 4,11 g, 22 x 24,5 mm; *antoninianus*
 RIC V, 1/1, p. 147, no. 194, Rome, A.D. 160-168
 Ripostiglio I,1, p. 39, no 930-939, Rome, a. 264 sau
 265,
 Niculiâel-Bădila, col. E. Pestrițu, *passim*.
 ICEMTL inv. 51123.
 M.Ia.

358. Philippus I: Philippus II

AR 7 4,30 g, 22,6 x 23 mm; *antoninianus*
 RIC IV, 3, p. 95, no. 216 c, Roma, a, 244-245,
 Turcoaia - Troesmis, donaȘe / donation O. Bounegru
 ICEMTL inv. 10.654.
 M.Ia.

359. Traianus Decius

AR 1 2,48 g, 20,6 x 21,4 mm; *antoninianus*
 RIC IV, 3, p. 122, no. 23, Rome, group II, A.D. 249-251
 Văcăreni, 1976, donaȘe / donation. O. Sebe
 ICEMTL inv. 10.396.
 M.Ia.

362. Aurelianus

AE 6 3,48 g; 21,3 x 21,7 mm. *antoninianus*
 RIC V, 1, p. 292, nr. 244 var., post-reform coinage, per.
 III, Siscia.
 Tulcea, col. Boțocan.
 ICEMTL inv. 40.348.
 M.Ia.

360. Trebonianus Gallus

AR 12 3,70 g; 19,6 x 22,4 mm.
 RIC IV,3, p. 163, no. 42, Roma, undated, A.D. 251-
 253.
 Tulcea – Aegyssus, *passim*.
 ICEMTL inv. 11.000.
 M.Ia.

363. Tacitus

AR 6 3,31; 20,5 x 23,2 mm; *antoninianus*

RIC V, 1/2, p. 342, no. 167, Ticinum, undated (A.D. 275-276).

Nordul Dobrogei / North of Dobroudja, *passim*.

ICEMTL inv. 10.405

M.Ia.

364. Florianus

AR 12 3,89 g; 21,4 x 22,8 mm; *antoninianus*

cf. RIC V, 1/2, p. 357, no. 86 (av.) and no 88 (rv.), Ticinum, A. D. 276.

Enisala 1997, *passim*.

ICEMTL inv. 51.984.

M.Ia.

365. Probus

AR 1 2,21 g; 21,5 mm; *antoninianus*.

RIC V, 2/1 p. 83, no 624, Siscia, undated (A. D. 276-282).

Murighiol – *Hamlyris* 1997, sector central / central sector, *passim*.

ICEMTL inv. 53.077.

M.Ia.

366. Carinus

AE 6 2,33 g; 18,8 x 22,5 mm. *Antoninianus*.

RIC V, 2, p. 171, no 264, Rome, undated (A.D. 283-284).

Nordul Dobrogei / North of Dobroudja, *passim*.

ICEMTL inv. 10.161.

M.Ia.

Aegyssus

367. Depozit de amfore

Aegyssus – Tulcea, cercetare arheologică de salvare.

Ceramică; H – 90 – 110 cm; Dg – 10 – 14 cm; Dmax – 25 – 36 cm; Db.

Amfore *Pseudo-Cos*, cu gura largă, buza rotunjită, gâtul cilindric, corpul fusiform, terminat cu un mic buton, torșile bifide.

Produce în Mediterana orientală.

Sec. I a. Chr. – I p. Chr.

Opaiț 1987.

ICEMTL

D.P.

Deposit of amphorae

Aegyssus – Tulcea, salvage archeological research.

Ceramic; H – 90 – 110 cm; Dmouth – 10 – 14 cm; Dmax – 25 – 36 cm; Dbase.

Pseudo-Cos amphorae, with wide mouth, rounded rim, cylindrical neck, fusiform, body, ending with a small button, bifid ears.

Produced in the eastern Mediterranean.

1st century BC - 1st century AD.

Opaiț 1987.

ICEMTL

D.P.

368. Bol

Tulcea, str. Nalbelor, cercetare arheologică de salvare, 1989, necropolă, mormânt de înhumăție (m 1).

Ceramică; H – 3,3 cm; D – 10,5 cm; D_b – 4,2 cm.

Deschiderea este largă, umărul profilat, iar baza inelară; pe interior, în centru, piesa prezintă o rozetă.

Stare de conservare foarte bună; piesă aproape completă (lipsesc porțiuni din buză).

Produs în Campania.

Mijlocul sau al treilea sfert al sec. II a. Chr.

Lungu 1996, p. 53-54, 58 cat. nr. 16, fig. 3, pl. VII.

ICEMTL, inv. 42204.

D.P.

Bowl

Tulcea; Nalbelor str., salvage archaeological research, 1989, necropolis, inhumation tomb (m 1).

Ceramic; H – 3.3 cm; D – 10.5 cm; D_{base} – 4.2 cm.

The opening is large, the shoulder is profiled and the base ring-shaped; on the inside, in the center, the item shows a rosette.

Very good state of conservation; quasi whole item (portions of the rim are missing).

Produced in Campania.

Mid or third part of the 2nd century AD.

Lungu 1996, p. 53-54, 58/cat. no. 16, fig. 3, pl. VII.

ICEMTL, inv. 42204.

D.P.

369. Bol

Aegyssus – Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1976.

Ceramică; H – 4,8 cm; D_g – 12,5 cm; D_b – 5,1 cm.

Piesa se încadrează în tipul *Dragendorff 35*; buza este răsfrântă spre exterior, pereții curbați iar baza inelară; buza este decorată cu motive vegetale (frunze lanceolate); slip de culoare roșie, lucios.

Stare de conservare bună; piesă fragmentară (se păstrează cca. jumătate din aceasta), restaurată.

Produs în sudul *Galliei*.

Mijlocul sec. I – sec. II p. Chr.

Piesă inedită

ICEMTL, inv. 1982.

M.M., D.P.

370. Farfurie

Aegyssus – Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1976.

Ceramică; H_p – 3,5 cm.

Farfuria se încadrează în tipul *Dragendorff 36*; buza este puternic răsfrântă spre exterior, pereții curbați, baza inelată; buza este decorată cu motive vegetale (frunze lanceolate); slip roșu, lucios.

Stare de conservare bună; piesă fragmentară.

Produsă în sudul *Galliei*.

Mijlocul sec. I – sec. II p. Chr.

Piesă inedită

ICEMTL, inv. 1980.

M.M., D.P.

Bowl

Aegyssus – Tulcea, preventive archaeological research, 1976.

Ceramic; H – 4.8 cm; D_{mouth} – 12.5 cm; D_{base} – 5.1 cm.

Dragendorff 35 bowl. Small bowl, high ring-like base, curved walls, rim flared to the exterior. In the upper part the rim is decorated with vegetal motifs (lanceolate leaves). Red shiny slip. Good state of conservation; fragmentary (restored).

Produced in the South of *Gallia*.

Mid of the 1st – 2nd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 1982.

M.M., D.P.

Dish

Aegyssus – Tulcea, preventive research, 1976.

Ceramic; H_{preserved} – 3.5 cm.

Dragendorff 36 dish. Fragment of a dish (the upper third of the vessel), curved walls, rim very flared to the exterior, decorated in the upper part with vegetal motifs (lanceolate leaves). Red shiny slip.

Good state of conservation; fragmentary.

Produced in the South of *Gallia*.

Mid of the 1st – 2nd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 1980.

M.M., D.P.

371. Bol

Tulcea – Tabără, cercetare arheologică preventivă.

Ceramică; H – 6,8 cm; D_g – 14,2 cm; D_{max} – 15,6 cm; D_b – 5,85 cm.

Bol hemisferic încadrat în forma *Hayes 3 Çandarlı*; cu buza verticală, separată de corp printr-un prag, baza inelară..

Stare de conservare bună; piesă fragmenară, restaurată.

Produs în Asia Mică (*Pergamon*).

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 2068.

D.P.

Bowl

Tulcea – Camp, preventive archaeological research.

Ceramic; H – 6.8 cm; D_{mouth} – 14.2 cm; D_{max} – 15.6 cm; D_{base} – 5.85 cm.

Semispherical bowl classified in the shape *Hayes 3 Çandarlı*; vertical rim, separated from the body by a threshold, ring-like base.

Good state of conservation; fragmentary item, restored.

Produced in Asia Minor (*Pergamon*).

2nd-3rd centuries AD.

ICEMTL, inv. 2068.

D.P.

372. Castron

Aegyssus – Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 2007, str. Gloriei, nr. 62, S II.

Ceramică; H – 6 cm; D_g – 28,5 cm; D_b – 12,2 cm.

Castron de mari dimensiuni, cu baza inelară, scundă, pereții ușor oblici, buza orizontală, puternic evazată spre exterior; pe partea interioară, la cele două extremități buza este prevăzută cu două șanțuri; slip roșu-maroniu.

Stare de conservare bună; piesă completă, restaurată.

Produs într-un atelier atelier microasiatic.

A doua jumătate a sec. I – prima parte a sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 48604.

M.M.

Pot

Aegyssus – Tulcea, preventive archaeological research, 2007, Gloriei 62, trench II.

Ceramic; H – 6 cm; D_{mouth} – 28.5 cm; D_{base} – 12.2 cm.

Large pot, with low ring-like base, slightly oblique walls, horizontal rim, very flared to the exterior. On the interior, at the two ends, the rim has two grooves. Brown-red slip.

Good state of conservation; fragmentary (restored).

Asia Minor workshop.

2nd half of the 1st century – 1st half of the 2nd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 48604.

M.M.

373. Farfurie

Aegyssus – Tulcea, cercetare arheologică preventivă, 1996.

Ceramică; H – 6 cm; D_g – 22,3 cm; D_b – 9,1 cm.

Farfurie cu baza inelară, pereții ușor curbați, buza verticală, convexă; *in solea* se observă două cercuri concentrice, realizate prin incizie cu roțița dințată; partea exterioară a buzei prezintă urme de vopsea neagră; atât în interiorul cât și în exteriorul vasului se păstrează sumare urme de slip roșu.

Stare de conservare bună; piesă completă, restaurată.

Produsă în bazinul nordic sau occidental al Mării Negre.

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită

ICEMTL, inv. 43893.

M.M.

374. Ulcior

Aegyssus – Tulcea, cercetare arheologică sistematică, II A.

Ceramică; H – 17 cm; D_g – 5,1 cm; D_{max} – 12,2 cm; D_b – 4,1 cm.

Gura este îngustă, cu “disc”, gâtul prevăzut cu un inel, corpul sferic, cu caneluri dispuse în spirală, baza inelară; pe corp, prezintă o picătură de glazură verzuie, ce provine, probabil de la un alt vas.

Stare de conservare foarte bună; piesă aproape completă (lipsește un mic fragment din “disc”).

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 2069.

D.P.

Dish

Aegyssus – Tulcea, preventive archaeological research, 1996.

Ceramic; H – 6 cm; D_{mouth} – 22.3 cm; D_{base} – 9.1 cm.

Dish, ring-like base, slightly curved walls, vertical convex rim. *In solea*, one can notice two concentric circles made by incision with the cogwheel. The exterior side of the rim shows traces of black paint. Both on the interior and on the exterior of the vessel there are vague traces of red slip.

Good state of conservation; fragmentary (restored).

Produced in the northern or western basin of the Black Sea.

2nd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 43893.

M.M.

Pitcher

Aegyssus – Tulcea, systematic archaeological research, II A.

Ceramic; H – 17 cm; D_{mouth} – 5.1 cm; D_{max} – 12.2 cm; D_{base} – 4.1 cm.

Narrow mouth, with “disk”, neck with a ring, spherical body, with spiraled grooves, ring-like base; on the body, it shows a drop of greenish glaze, probably resulting from a different vessel.

Very good state of conservation; the item is quasi whole (on small fragment of the “disk” is missing).

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 2069.

D.P.

375. Ulcior

Aegyssus – Tulcea, cercetare arheologică preventivă, str. Gloriei, 2007.

Ceramică; H – 15 cm; D_g – 7,2 x 6,3 cm; D_{max} – 11,5 cm; D_b – 4,5 cm.

Gura e trilobată, corpul sferic, baza inelară.

Stare de conservare bună; piesă aproape completă (lipsește toarta).

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 47665.

D.P.

Pitcher

Aegyssus – Tulcea, Gloriei str., 2007.

Ceramic; H – 15 cm; D_{mouth} – 7.2 x 6.3 cm; D_{max} – 11.5 cm; D_{base} – 4.5 cm.

Three-lobed mouth, spherical body, ring-like base.

Good state of conservation; almost whole (the ear is missing).

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 47665.

D.P.

376. Ulcior

Aegyssus – Tulcea.

Ceramică; H – 18 cm; D_g – 4,1 cm; D_{max} – 12,3 cm; D_b – 3 cm.

Gura e ușor evazată, corpul globular, cu caneluri pe partea superioară, iar baza plană.

Stare de conservare precară; piesă fragmentară, restaurată.

Produs în bazinul Mării Negre sau al Mării Egee.

Sec. IV p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 836.

D.P.

Pitcher

Aegyssus – Tulcea.

H – 18 cm; D_{mouth} – 4.1 cm; D_{max} – 12.3 cm; D_{base} – 3 cm.

Slightly flared mouth, globular body, with grooves in the upper part, flat base.

Precarious state of conservation; fragmentary, restored.

Produced in the Black Sea or Aegean Sea basin.

4th century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 836.

D.P.

377. Ceașcă cu două torți (*kantbaros*)

Tulcea – Tabără, cercetare arheologică preventivă.

Ceramică; H – 6,6 cm; D_g – 7 cm; D_{max} – 8,2 cm; D_b – 3,7 cm.

Buza piesei este îngroșată, separată de corpul globular printr-o șanțuire proeminentă, baza inelară.

Stare de conservare bună; piesă fragmenară, restaurată.

Produsă într-un atelier din *Moesia Inferior*.

Sec. I-II p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 675.

D.P.

Two ear-cup (*kantbaros*)

Tulcea – Tabără, preventive archeological research.

Ceramic; H – 6.6 cm; D_{mouth} – 7 cm; D_{max} – 8.2 cm; D_{base} – 3.7 cm.

The rim of the item is thickened, separated from the globular body by means of a prominent grooving, ring-like base.

Good state of conservation; fragmentary, restored.

Workshop of *Moesia Inferior*.

1st-2nd centuries AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 675.

D.P.

378. Ceașcă

Aegyssus – Tulcea, str. Gloriei, cercetare arheologică preventivă, 2007.

Ceramică; H – 8,4 cm; D_g – 7,6 cm; D_{max} – 10,2 cm; D_b – 3,8 cm.

Gura e ușor evatară, buza scundă, corpul globular, baza plană.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produsă în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II – începutul sec. III p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 47664.

D.P.

Cup

Aegyssus – Tulcea, Gloriei str., preventive archeological research, 2007.

Ceramic; H – 8.4 cm; D_{mouth} – 7.6 cm; D_{max} – 10.2 cm; D_{base} – 3.8 cm.

Slightly flared mouth, low rim, globular body, flat base.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd century – beginning of the 3rd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 47664.

D.P.

379. Ceașcă

Aegyssus – Tulcea, str. Alexandru cel Bun, descoperire fortuită, achiziție.

Ceramică; H – 7,3 cm; D_g – 5,5 cm; D_{max} – 8,9 cm; D_b – 3,1 cm.

Gura e ușor evatară, buza scundă, corpul globular, cu caneluri dese dispuse în spirală în partea superioară, baza plană.

stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produsă în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 43803.

D.P.

Cup

Aegyssus – Tulcea, Alexandru cel Bun str., purchase.

Ceramic; H – 7.3 cm; D_{mouth} – 5.5 cm; D_{max} – 8.9 cm; D_{base} – 3.1 cm.

Slightly flared mouth, low rim, globular body, with spiraled thick grooves in the upper part, flat base.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 43803.

D.P.

380. Amforă

Aegyssus – Tulcea, cercetare arheologică sistematică, II A.

Ceramică; H_p – 54 cm; D_{max} – 20 cm; D_b – 6,5 cm.

Piesa se încadrează în tipul *Šelov F*; are gura îngustă, gâtul și corpul tronconice, baza tubulară, torțile ovale în secțiune.

Stare de conservare bună; lipsește gura.

Produsă în sudul Mării Negre (la *Heraclea*).

Sec. IV p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 206.

D.P.

Amphora

Aegyssus – Tulcea, systematic archeological research, II A.

Ceramic; H_{preserved} – 54 cm; D_{max} – 20 cm; D_{base} – 6,5 cm.

The item is classified in the *Šelov F* type; it has narrow mouth, tronconical neck and body, tubular base, ears with oval cross-section.

Good state of conservation; the mouth is missing.

Produced in the south of Black Sea (*Heraclea*).

4th century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 206.

D.P.

381. Amforă

Aegyssus – Tulcea, cercetare arheologică sistematică.

Ceramică; H_p – 55 cm; D_g – 10,5 cm; D_{max} – 18 cm.

Piesa se încadrează în tipul *Kuzmanov XV*; are buza îngroșată, gâtul și corpul cilindrice, torțile ovale în secțiune.

Stare de conservare bună; lipsește partea inferioară.

Produsă în vestul Mării Negre.

Sec. V-VI p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 2110.

D.P.

Amphora

Aegyssus – Tulcea, systematic archeological research.

Ceramic; $H_{preserved}$ – 55 cm; D_{mouth} – 10,5 cm; D_{max} – 18 cm.

The item is classified in the *Kuzmanov XV* type; it has thickened rim, the neck and body are cylindrical, the ear cross-sections are oval.

Good state of conservation; the lower part is missing.

Produced in the west of Black Sea.

5th-6th centuries AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 2110.

D.P.

382. Opaiț

Aegyssus – Tulcea, cercetare arheologică sistematică, 1980, M 20, sondaj, N 3.

Ceramică; H – 2,85 cm; L – 7,9 cm; D – 5,3 cm.

Piesa se încadrează în tipul *Firmalampen* (*Loeschecke IX*); are discul plat, înconjurat de un brâu în relief; bordura este decorată cu doi butoni; baza nu prezintă ștampilă.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. III p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 24533.

D.P.

Lamp

Aegyssus – Tulcea, systematic archeological research, 1980, M 20, exploratory survey, level 3.

Ceramic; H – 2.85 cm; L – 7.9 cm; D – 5.3 cm.

The item falls in the *Firmalampen* (*Loeschecke IX*) type; its disk is flat, surrounded by a belt in relief; the bordure is ornamented with two buttons; the base does not show any stamp.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

3rd century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 24533.

D.P.

383. Opaț

Aegyssus – Tulcea, descoperire fortuită.

Ceramică; H_{fără toartă} – 2,4 cm; L – 7,3 cm; D – 6 cm; D_b – 3,6 cm.

Discul, adâncit, este marcat printr-un cerc, ciocul e corform, iar baza plană; ca decor, prezintă o rozetă pe disc.

Stare de conservare foarte bună; piesă aproape completă (lipsește toarta).

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 679.

D.P.

Lamp

Aegyssus – Tulcea, random discovery.

Ceramic; H_{without ear} – 2.4 cm; L – 7.3 cm; D – 6 cm; D_{base} – 3.6 cm.

The disk is deepened and marked by a circle, the beak is heart-shaped and the base is flat; as ornament, it shows a disk rosette.

Very good state of conservation; item quasi whole (the ear is missing).

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 679.

D.P.

384. Opaț

Aegyssus – Tulcea, descoperire fortuită.

Ceramică; H_{cu toartă} – 4,4 cm; H_{fără toartă} – 2,2 cm; L – 8,8 cm; D – 6,4 cm; D_b – 3,9 cm.

Discul, adâncit, este marcat printr-un cerc, ciocul e corform, baza plană, încadrată într-un cerc în relief, iar toarta inelară; ca decor, prezintă patru frunze lanceolate dispuse în formă de cruce, simetric în jurul orificiului de alimentare și o ștampilă cu *planta pedis* pe bază.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II-III p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 680.

D.P.

Lamp

Aegyssus – Tulcea, random discovery.

Ceramic; H_{with ear} – 4.4 cm; H_{without ear} – 2.2 cm; L – 8.8 cm; D – 6.4 cm; D_{base} – 3.9 cm.

The disk is deepened and marked by a circle, the beak is heart-shaped, the base is flat, framed by a circle in relief, and the ear is ring-like; as ornament, it shows four leaves lance head-shaped arranged so to form a cross, symmetrically around the feeding orifice and a stamp with *planta pedis* on the base.

Very good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd-3rd centuries AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 680.

D.P.

385. Opaiț

Aegyssus – Tulcea, descoperire fortuită.

Ceramică; H_{cu toartă} – 4,5 cm; H_{fără toartă} – 2,8 cm; L – 10 cm; D – 6,2 cm; D_b – 3,1 x 3,5 cm.

Corpul este alungit, discul plan, marcat printr-un brâu, baza plană, încadrată într-un cerc, iar toarta lamelară; ca decor, prezintă spirale, puncte și o cruce pe disc și raze pe bordură.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în Mediterana orientală.

Sec. VI p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 834.

D.P.

386. Opaiț

Aegyssus – Tulcea (str. Surorilor, nr. 13), descoperire fortuită.

Ceramică; H_{cu toartă} – 4,2 cm; H_{fără toartă} – 2,55 cm; L – 9,25 cm; D – 5,7 cm; D_b – 3,3 x 3,5 cm.

Corpul este alungit, discul plan, marcat printr-un brâu, baza plană, încadrată într-un cerc, iar toarta lamelară; ca decor, prezintă ove, raze și două cruciulițe pe bordură.

Stare de conservare foarte bună; piesă completă.

Produs în provincia *Scythia*.

Sec. VI p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 28553.

D.P.

337. Lamp

Aegyssus – Tulcea, random discovery.

Ceramic; H_{with ear} – 4.5 cm; H_{without ear} – 2.8 cm; L – 10 cm; D – 6.2 cm; D_{base} – 3.1 x 3.5 cm.

The body is long, the disk is flat, marked by a belt, the base is flat, framed in a circle, and the ear blade-like; as ornament, it shows spirals, dots and a cross on the disk and rays on the rand.

Very good state of conservation; whole item.

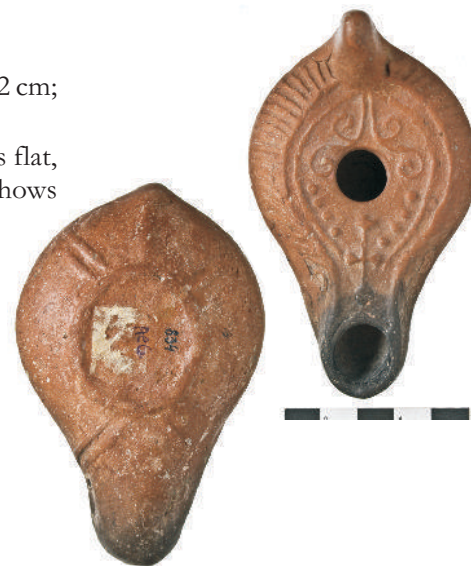
Produced in the eastern Mediterranean.

6th century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 834.

D.P.

Lamp

Aegyssus – Tulcea, 13, Surorilor str., random discovery.

Ceramic; H (with ear) – 4.2 cm; H (without ear) – 2.55 cm; L – 9.25 cm; D – 5.7 cm; D_{base} – 3.3 x 3.5 cm.

The body is long, the disk is flat, marked by a belt, the base is flat, framed in a circle, and the ear blade-shaped; as ornament, it shows egg-shaped motifs, rays and two small crosses on the rand.

Verry good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Scythia*.

6th century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 28553.

D.P.

387. Opaiț

Aegyssus – Tulcea, descoperire fortuită.

Ceramică; H_{cu toartă} – 5,4 cm; H_{fără toartă} – 3,1/3,5 cm; L – 10,2 cm; D – 6,5 cm; D_b – 3 x 3,5 cm.

Corpul este alungit, discul plan, marcat printr-un brâu, baza plană, iar toarta în formă de mască umană, puternic stilizată; ca decor, pe bordură prezintă raze. Stare de conservare bună; piesă completă.

Produs în. provincia *Scythia*.

Sec. VI p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 833.

D.P.

Lamp

Aegyssus – Tulcea, random discovery.

Ceramic; H (with ear) – 5.4 cm; H (without ear) – 3.1/3.5 cm; L – 10.2 cm; D – 6.5 cm; D_{base} – 3 x 3.5 cm.

The body is long, the disk is flat, marked by a belt, the base is flat and the ear has the shape of a very stylized human mask; as ornament, it shows rays on the rand.

Good state of conservation; whole item.

Produced in the province of *Scythia*.

6th century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 833.

D.P.

388. Opaiț

Aegyssus – Tulcea, descoperire fortuită.

Ceramică; H_{cu toartă} – 4,2 cm; H_{fără toartă} – 3,4 cm; L_p – 10,1 cm; D – 5,6 cm; D_b – 3,1 x 4 cm.

Corpul piesei este lung, discul, cu cinci orificii, foarte adâncit, marcat printr-un cerc în relief, toarta lamelară iar baza ovală; ca decor, prezintă alveole și o cruce pe bordură și o ștampilă cu *planta pedis* pe bază. Stare de conservare bună; piesă aproape completă (lipsește un fragment din cioc).

Atelier necunoscut.

Sec. VI p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 42727.

D.P.

Lamp

Aegyssus – Tulcea, random discovery.

Ceramic; H (with ear) – 4.2 cm; H (without ear) – 3.4 cm; L_{preserved} – 10.1 cm; D – 5.6 cm; D_{base} – 3.1 x 4 cm.

The body of the item is long and the disk, showing five orifices, is very deepened, marked by a circle in relief, the ear is blade-shaped and the basis is oval; as ornament, it shows alveoli and a cross on the rand and a stamp with *planta pedis* on the basis.

Good state of conservation; the item is quasi whole (a fragment of the beak is missing).

6th century AD.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 42727.

D.P.

389. Ataș de vas cu reprezentarea unei Menade

Aegyssus – Tulcea, jud. Tulcea, *passim*.

Bronz; L_{max} – 10,5 cm; l_{max} – 6,8 cm; D_{inel de prindere} – 1,3 x 1,4 cm; Gr – 0,4 / 0,8 cm.

Piesă completă, provenind de la un vas de dimensiuni mari, judecând după ataș. Câmpul interior este ocupat de o reprezentare ușor asimetrică a capului unei menade având coafura tipică, cu părul împărțit în două cărări și înconjurat la baza frunții de o coadă împletită. Fața este flancată de doi șerpi reprezentați realist, prin două linii ondulate, în relief. Pe frunte are două proeminențe care înfățișează coarne. Forma generală este de scut mărginit în partea inferioară de o protuberanță. Figura este rotundă, detaliile sunt îngroșate, nasul aplatizat, gura mare iar bărbia ovală și obrajii buclăși. Irișii ochilor sunt ieșiți în relief iar sprâncenele despărțite prin două cute adânci.

Stare de conservare foarte bună.

Produs în provincia *Moesia Inferior*.

Sec. II-III p. Chr.

Simion 1988, p. 372, pl. IV/7.

ICEMTL, inv. 38194.

G.N.

Brace with the representation of a Maenad

Aegyssus – Tulcea, Tulcea co., *passim*.

Bronze; L_{max} – 10.5 cm; w_{max} – 6.8 cm; D_{attachment ring} – 1.3 x 1.4 cm; t – 0.4 / 0.8 cm.

Whole item, resulting from a large vessel, judging from the size of the brace. The interior field is occupied by a slightly asymmetrical representation of the head of a maenad with the typical hairstyle, with the hair split by two parts, and surrounded at the base of the forehead by a braided queue. The face is flanked by two realistically represented snakes, by two waved lines in relief. On the forehead there are two prominences suggesting horns. The general form is of a shield limited in the lower part by a knob. The face is round, details are thickened, the nose flattened, the mouth large and the chin oval and the cheeks chubby. The irises are in relief and the eyebrows separated by two deep folds.

Very good state of conservation.

Produced in the province of *Moesia Inferior*.

2nd-3rd centuries AD.

Simion 1988, p. 372, pl. IV/7.

ICEMTL, inv. 38194.

G.N.

390. Ataș de vas în formă de cap de delfin

Aegyssus – Tulcea, jud. Tulcea, *passim*.

Bronz; H – 13,1 cm.

Ataș de vas în formă de cap de delfin. Corpul este arcuit, în bandă subțire și se lățește spre vârf. O nervură mediană și ochii reprezentați prin două proeminențe semicirculare decorate cu incizii fine în V sunt singurele elemente anatomice distincte. În partea inferioară, atașul se termină printr-o zonă mai lată în formă de săgeată care era sudată de corpul căni.

Stare de conservare foarte bună.

Produs alexandrin.

Sec. II p. Chr.

Piesă inedită.

ICEMTL, inv. 681.

G.N.

Dolphin head-shaped brace

Aegyssus – Tulcea, Tulcea co., *passim*.

Bronze; H – 13.1 cm.

Dolphin head-shaped brace. The body is arched, in a thin stripe that gets wider toward the point. A median nervure and the eyes are represented by two semicircular prominences decorated with fine incisions in V are the only distinct anatomic elements. In the lower part, the brace ends with an arrow-shaped wider area which was welded to the body of the cup.

Very good state of conservation.

Alexandrine product.

2nd century.

Unpublished.

ICEMTL, inv. 681.

G.N.

Abrevieri - Bibliografie

Abbreviation - Bibliography

Abrevieri / Abbreviation

AE	– L'Année Épigraphique, Paris
ANRW	– Aufstieg und Niedergang der römischen Welt, herss. H. Temporini und W. Haase, Berlin – New York
ANSMN	– American Numismatic Society. Museum Notes, New York
Antiquitas	– Antiquitas. Anhandlungen zur Vor- und Frühgeschichte zur klassischen und provinzial Römischen Archäologie und zur Geschichte des Altertums, Bonn
Apulum	– Apulum. Acta Musei Apulensis. Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia
ArhMold	– Arheologia Moldovei, Iași – București
BAR (IS)	– British Archaeological Reports, (International Series), Oxford
BerRGK	– Bericht der Römisch-Germanischen Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts, Frankfurt am Main
BMC	– Mattingly, H. 1923-1962, <i>Coins of Roman Empire in the British Museum</i> , vol. I-VI, Londra
CCDJ	– Cultură și civilizație la Dunărea de Jos, Călărași
CCET IV	– Hamparțumian, N. 1979, <i>Corpus Cultus Equitis Thracii. IV. Moesia Inferior (Roman Section) and Dacia</i> , EPRO, 74, Leiden
CIL	– <i>Corpus Inscriptionum Latinarum</i> , 17 vol., Berlin, 1863 sqq.
Dacia	– Dacia. Recherches et découvertes Archéologiques en Roumanie, București
Dacia N.S.	– Dacia. Nouvelle Série. Revue d'Archéologie et Histoire Ancienne, București
EPRO	– <i>Études préliminaires aux religions orientales dans l'Empire romain</i> , Leiden
Head	– Head, B.V. 1911, <i>Historia numorum</i> , Oxford
IDRE	– Petolescu, C.C. 1996, <i>Inscriptions de la Dacie romaine. Inscriptions externes concernant l'histoire de la Dacie (Ier-IIIe siècles)</i> , vol. I, București
IGBI	– Mihailov, G. 1970, <i>Inscriptiones graecae in Bulgaria Repertae. Vol. I Inscriptiones orae Ponti Euxini</i> , Sofia
IGB II	– Mihailov, G. 1958, <i>Inscriptiones graecae in Bulgaria Repertae. Vol. II. Inscriptiones inter Danubium et Haemum Repertae</i> , Sofia
IGB III	– Mihailov, G., 1961, <i>Inscriptiones graecae in Bulgaria Repertae. Vol. I Inscriptiones inter Haemum et Rhodopem repertae. Fasciculus prior: Territorium Philippopolis</i> , Sofia
ILS	– <i>Inscriptiones Latinae Selectae</i> , ed. H. Dessau, Berlin, 1892
ISM I	– Pippidi, D.M. 1983, <i>Inscripțiile din Scythia Minor, grecești și latine, I. Histria și împrejurimile</i> , București
ISM II	– Stoian, I. 1987, <i>Inscripțiile din Scythia Minor, grecești și latine, II. Tomis și teritoriul său</i> , București
ISM III	– Avram, A. 1999, <i>Inscriptiones Scythiae Minoris III, Callatis et vicinia</i> , Paris
ISM V	– Doruțiu-Boilă, E. 1980, <i>Inscripțiile din Scythia Minor, grecești și latine, V. Capidava, Troesmis, Noviodunum</i> , București
Izvestija Varna	– Izvestija na Narodnija muzeji Varna.
JGS	– Journal of Glass Studies, The Corning Museum of Glass, New York
JRGZM	– Jahrbuch des Römisch- Germanischen Zentralmuseums zu Mainz, Mainz

Klio	– Klio. Beiträge zur Geschichte, Berlin/Leipzig
Latomus	– Latomus, Bruxelles
LIMC	– Lexikon Iconographicum Mythologicae Classicae, Zürich-München.
Muzeul Național	– Muzeul Național, București
Peuce (S.N.)	– Peuce (Serie Nouă). Studii și Comunicări de Istorie și Arheologie, Tulcea
Pontica	– Pontica, Constanța
RIC	– Roman Imperial Coinage, Londra, vol. I-X
Ripostiglio I	– Giard, J.-B., 1995, Ripostiglio della Venera. Nuovo catalogo illustrato, I. Gordiano III – Quintillo, Roma
RMM-MIA	– Revista Muzeelor și Monumentelor, seria Monumente Istorice și de Artă, București
RPC I	– Burnett, A., Amandry, M., Ripolles, P.P. 1998, Roman Provincial Coinage, I, 1, London, Paris
SCIV(A)	– Studii și Cercetări de Istorie Veche (și Arheologie), București
Studii Clasice	– Studii Clasice, București
Thraco-Dacica	– Thraco-Dacica, București

Bibliografie / Bibliography

- Aricescu, A. 1970, *Cap de marmură al lui Thanatos descoperit la Ostrov*, SCIV 21, 3, p. 489-493.
- Barbu, V. 1961, *Considérations chronologiques basées sur les données fournies par les inventaires funéraires des nécropoles tomitaines*, Studii Clasice 3, p. 203-225.
- Barbu, V. 1965, *Bronzes romaines du Musée Archéologiques de Constantza*, Dacia, N.S. 9, 387-401.
- Baumann, V. H. 1984, *Piese sculpturale și epigrafice din colecția Muzeului de istorie și arheologie din Tulcea*, Peuce 9, p. 207-233, 597-630.
- Baumann, V. H. 1989, *Cu privire la cultura viței-de-vie în nordul Dobrogei, în antichitatea romană*, RMM-MIA 31, 53-59.
- Baumann, V. H. 1991, *Cultul lui Hercules în așezările romane din zona Poșta – Telița (județul Tulcea)*, Peuce 10, I, p. 117-120, II, p. 139-144.
- Baumann, V. H. 2003, *Noi săpături de salvare în așezarea rurală antică de la Telița – Amza, jud. Tulcea*, Peuce S.N. 1 (14), p. 155-232.
- Baumann, V. H. 2008, *Ceramica terra sigillata de la Noviodunum*, Peuce S.N. 6, p. 207-250.
- Baumann, V. H. 2009, *Lucernele de la Noviodunum*, Peuce S.N. 7, p. 217-310.
- Baumann, V.H. 1983, *Ferma romană în Dobrogea*, Tulcea.
- Bordenache, G. 1969, *Sculture grece e romane del Museo Nazionale di Antichità di Bucarest. I. Statue e rilievi di culto, elementi architettonici e decorativi*, Bucarest.
- Boțan, S.-P., Paraschiv, D., Nuțu, G. 2010, *Vase de sticlă romane descoperite în nordul Dobrogei*, ArhMold 33, p. 217-242.
- Bucovală, M. 1967, *Necropole elenistice la Tomis*, Constanța.
- Bucovală, M. 1968, *Vase antice de sticlă la Tomis*, Constanța.
- Covacef, Z. 1972, *Reliefuri inedite din Muzeul de Arheologie Constanța*, Pontica 5, p. 513-524.
- Covacef, Z. 1975, *Contribuții privind cultul lui Hercule în Scythia Minor*, Pontica 8, p. 399-428.

- Covacef, Z. 1987, *Contribuții privind reprezentările figurate ale zeului Marte în Dobrogea romană*, Pontica 20, p. 337-344.
- Covacef, Z. 1998, *Câteva considerații pe marginea unor noi reliefuri bacchice din Dobrogea*, Pontica 31, p. 163-170.
- Culică, V., Mușețeanu, C. 1979, *Noi bronzuri romane din sud-vestul Dobrogei*, SCIVA 30, 3, p. 445-451.
- Dragomir, I. T. 1979, *Un vas roman în formă de cap uman, descoperit la Bărboși - Galați în regiunea Dunării de Jos*, Danubius 8-9, p. 145-150.
- Dragomir, I. T. 1962, *Doă basoreliefuri dionisiace descoperite la Făgărașul Nou (r. Hârșova, reg. Dobrogea)*, SCIVA 13, 2, p. 421-430.
- Dragomir, I. T. 1969, *Cavalerul trac de la Tirighina-Bărboși*, Danubius 2-3, p. 71-80.
- Dragomir, I. T. 1970, *Cavalerii danubieni din castellum roman de la Tirighina-Bărboși*, Danubius 4, p. 123-134.
- Dragomir, I. T. 1982, *Recente mărturii arheologice referitoare la coabitarea daco-romană, descoperite la Tirighina-Bărboși*, Thraco-Dacica 3, p. 160-180.
- Dragomir, I. T. 1983, *Vultur de bronz, o nouă emblemă militară romană descoperită în sudul roman al Moldovei*, Muzeul Național 7, p. 63-68.
- Dragomir, I. T. 1984, *Vestigii milenare inedite din patrimoniul Muzeului Județean de Istorie Galați. Colecția Dr. Alexandru Nestor Măcellariu*, Peuce 9, p. 157-184, 565-584.
- Dragomir, I. T. 1985, *Doă medalioane de zeități antice descoperite în așezarea daco-romana de la Tirighina-Bărboși*, RMM - MIA 7, p. 58-63.
- Dragomir, I. T. 1991, *Descoperirea fortuită a unui mormânt roman tumular de incinerare în apropierea castrului de la Tirighina-Bărboși*, Pontica 24, p. 237-246.
- Dragomir, I. T. 1997, *Colecția de obiecte arheologice a preotului Ștefan Eniceicu, de la Mahmudia, județul Tulcea*, Danubius 17, p. 157-190.
- Elefterescu, D. 2003, *Fișe de obiect*, in Petculescu, L. (ed.), *Antique Bronzes in Romania*, București.
- Elefterescu, D. 2004, *Figurative bronzes from Durostorum*, in Mușețeanu, C., Știrbulescu, C., Bottez, V. (ed.), *The Antique Bronzes: Tipology, Chronology, Autenticity. The Acta of the 16 th International Congress of Antique Bronzes, Bucharest, May 26th-31th 2003*, București, p. 119-123.
- Elefterescu, D. 2005, *Măsuțe miniaturale*, in Jugănar, G. (ed.), *Aspecte privind prelucrarea și circulația metalelor în Dobrogea din preistorie până în evul mediu*, Tulcea, p. 65.
- Elefterescu, D. 2008, *Obiecte din os de la Durostorum. I*, Pontica 41, p. 219-297.
- Elefterescu, D. 2010 A, *Un tipar pentru turnarea bronzului descoperit la Durostorum*, Peuce, S.N. 8, p. 163-166.
- Elefterescu, D. 2010 B, *Piese miniaturale din plumb de la Durostorum*, in Angelescu, M. V., Achim, I., Băltăc, A., Rusu-Bolindeț, V., Botez, V. (eds.), *Antiquitas istro-pontica, Mélanges d'archéologie et d'histoire ancienne offerts à Alexandru Suceveanu*, Cluj-Napoca, p. 493-496.
- Florescu, Gr. 1934, *Monumente antice din Muzeul Regional al Dobrogei la Constanța*, Analele Dobrogei 15.
- Harțuche, N. 1967, *Un car de luptă descoperit în regiunea Dobrogea*, Apulum, 6, p. 231-257.
- Harțuche, N., Anastasiu, Fl. 1976, *Catalogul selectiv al colecției de arheologie a Muzeului Brăilei*, Brăila.
- Iconomu, C. 1967, *Opaițe greco-romane*, Constanța.
- Irimia, M. 1966, *Bronzuri figurate*, Constanța.
- Lungu, V. 1996, *Aegyssus – documentare arheologică preromană*, Peuce 11, p. 47-101.
- Mănucu-Adameșteanu, M. 1984, *Necropola daco-romană de la Enisala, com. Sarichioi, jud. Tulcea*, Peuce 9, p. 31-39, 435-444.
- Micu, I. 1937, *Călăuza vizitatorului în Muzeul regional al Dobrogei. Secțiunea arheologică*, Analele Dobrogei 18.
- Mușețeanu, C., Elefterescu, D. 1977, *Bronzuri romane din sud-vestul Dobrogei*, SCIVA 28, 4, p. 585-589.
- Mușețeanu, C., Elefterescu, D. 1978, *Oglinzi romane din plumb de la Durostorum*, Pontica 11, p. 105-111.
- Mușețeanu, C., Elefterescu, D. 1985, *Contribuții privind ceramica romană de la Durostorum I*, CCDJ 1, p. 67-81.
- Nuțu, G., Chiriac, C. 2012, *Un grup de bronzuri romane descoperite în Dobrogea*, ArhMold 35, (in press.)
- Oberländer-Târnoveanu, E. 1980 A, *Monede antice și bizantine descoperite la Troesmis* in Simion, G. și colab., *Șantierul arheologic Troesmis*, Peuce 8, p. 248 – 288.
- Oberländer-Târnoveanu, E. 1980 B, *Cronica descoperirilor monetare din Nordul Dobrogei*, Peuce 8, p. 499- 513.
- Oberländer-Târnoveanu, E., Opaț, C. 1984, *Cronica descoperirilor monetare din Nordul Dobrogei (II)*, Peuce 9, p. 267-279.

- Oberländer-Târnoveanu, I. 1980, *Stațiuni antice pe raza comunei Mălmudia (jud. Tulcea)*, Peuce 8, 55- 76.
- Opaiț, A. 1980 A, *Troesmis – așezarea romană timpurie de pe platou*, in Simion G. și colaboratorii, *Șantierul arheologic Troesmis*, Peuce 8, p. 197-217.
- Opaiț, A. 1980 B, *Considerații preliminare asupra ceramicii romane timpurii de la Troesmis*, Peuce 8, p. 328-366.
- Opaiț, A. 1987, *Un dépôt d'amphores découvert à Aegyssus*, Dacia N.S. 31, p. 145-155.
- Oppermann, M. 2006, *Der Thrakische Reiter*, Beier – Beran.
- Paraschiv, D. 2006, *Amfore romane și romano-bizantine în zona Dunării de Jos (sec. I-VII p. Chr.)*, Iași.
- Petculescu, L. (ed.), *Antique Bronzes in Romania*, București, 2003.
- Poenaru-Bordea, Gh. 1964, *Câteva inscripții recent descoperite în Dobrogea*, in *Noi monumente epigrafice din Scythia Minor*, Constanța.
- Sanie, S. 1969, *Medalioane și tipare romane descoperite la Tirighina-Bărboși*, Danubius 2-3, p. 81-94.
- Sanie, S. 1981, *Civilizația romană la est de Carpați și romanitatea pe teritoriul Moldovei (sec. II î.e.n- III e.n.)*, Iași.
- Sanie, S., Dragomir I. T. 1970, *Continuitatea locuirii dacice în castrul de la Bărboși-Galați*, Danubius 4, p. 135-160.
- Sanie, S., Dragomir, I. T., Sanie, Ș. 1975, *Noi descoperiri de ceramică romană cu inscripție în Moldova*, SCIVA 26, 2, p. 189-208.
- Scorpan, C. 1966, *Reprezentări bacchice*, Constanța.
- Scorpan, C. 1967, *Cavalerul Trac*, Constanța.
- Simion, G. 1984, *Descoperiri noi în necropola de la Noviodunum*, Peuce 9, p. 73-96, 481-502.
- Simion, G. 1988, *Les bronzes figurés romains trouvés dans la région du Bas-Danube et la question de leur origine*, in *Griechische und römische Statuetten und Grossbronzen, Akten der 9. Tagung über antike Bronzen, 21-25 Aprilie 1986 in Wien*, p. 365-379.
- Simion, G. 2007, *O aplică cu chipul Medusei descoperită la Celic-Dere*, Peuce S.N. 7, p. 183-186.
- Sîrbu, V., Oța, L. 2004, *New considerations concerning the Roman tumulus grave with a chariot found at Callatis (Mangalia) – Doi Mai*, in *The Antique Bronzes. Typology, Chronology, Authenticity*, Bucharest, p. 407-420.
- Suceveanu, Al. 1967, *Depozitul de statuete romane de teracotă de la Histria*, SCIV 18, 2, p. 243-268.
- Ștefan Gh., 1938, *Nouveles decouvertes dans le „Castellum” romain de la Bărboși (pres de Galați)*, Dacia, 5-6, p. 341-349.
- Știrbulescu, C. 2005, *Statuete de bronz de epocă romană din colecția Muzeului Național de Istorie a României*, in Mușeteanu, C., Bărbulescu, M., Benea, D. (ed.), *Corona Laureae. Studii în onoarea Luciei Țeposu Marinescu*, București, 2005, p. 495-512.
- Talmațchi, G. 2006, *The Roman Republican Coinage in Dobruđa*, Coins from the Roman Sites and Collections of the Roman Coins from Romania (ed. C. Găzdac), X, Cluj-Napoca.
- Topoleanu, F. 1991, *Două reprezentări ale zeiței Venus descoperite recent în nordul Dobrogei*, Peuce 10, I, p. 101-104, II, p. 99-102.
- Topoleanu, F. 2010, *A. Filminius, un producător de opaițe mai puțin cunoscut în Moesia Inferior (Dobrogea)*, Peuce S.N. 8, p. 167-172.

